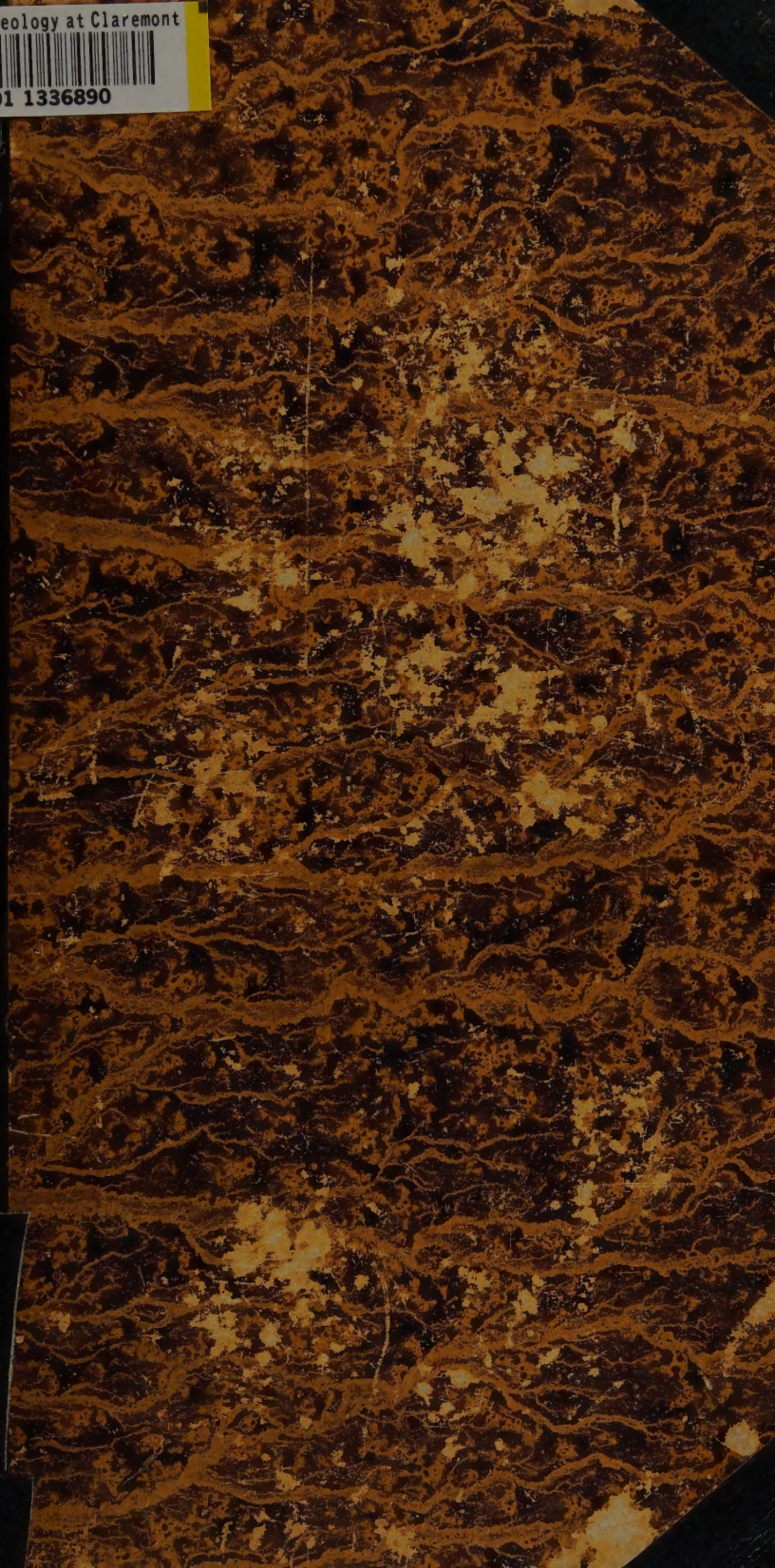

School of Theology at Claremont

1001 1336890

The Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

Presented by

J. A. Field

National City

Cal^o

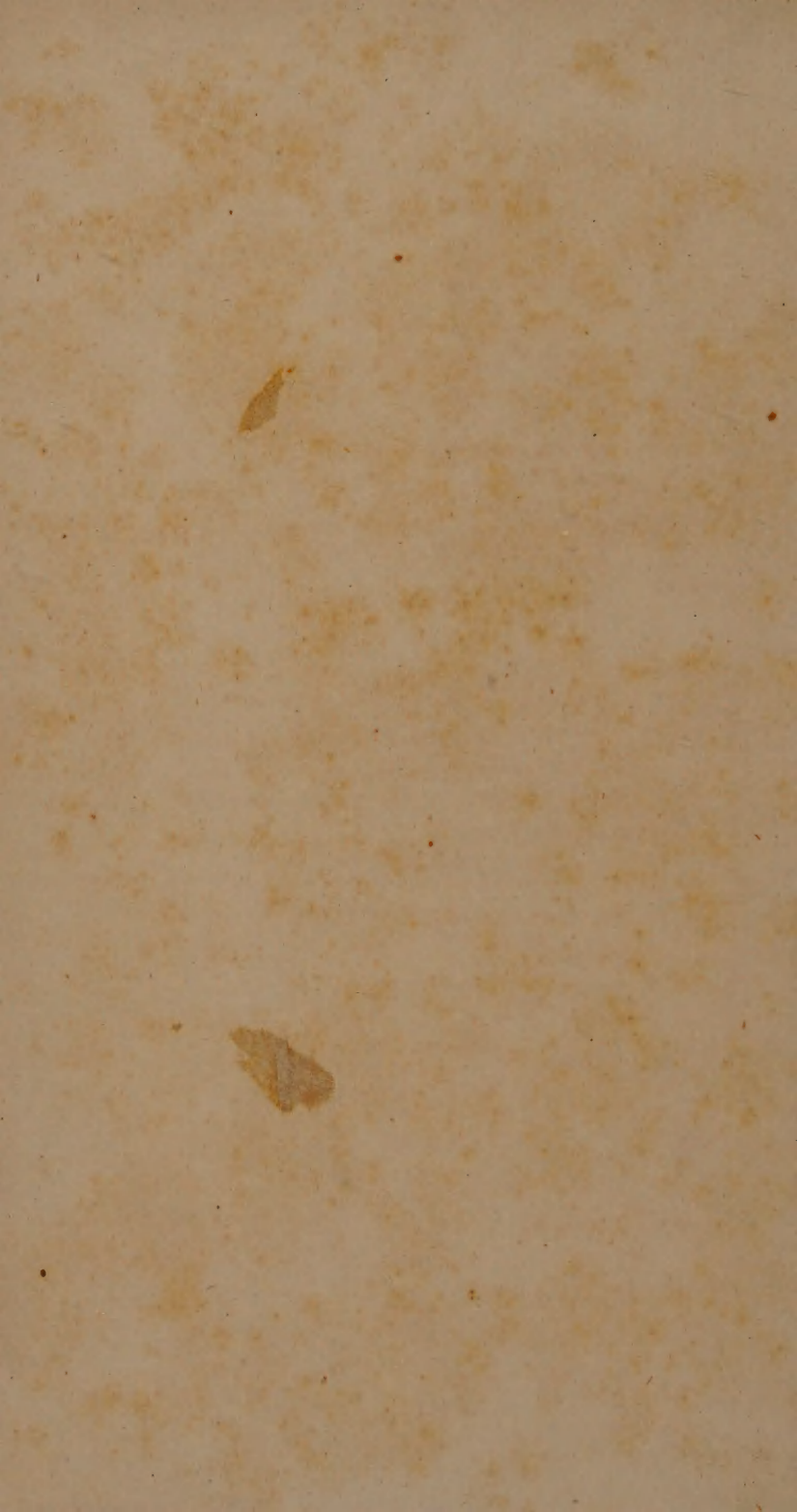
April 7th 1882

Tommy Stone
June 1936

551
2
825

412 62

THE

FOUR GOSPELS

OF THE

NEW TESTAMENT,

IN GREEK,

FROM THE TEXT OF GRIESBACH;

WITH

A LEXICON IN ENGLISH

OF

ALL THE WORDS CONTAINED IN THEM.

DESIGNED

FOR THE USE OF SCHOOLS.

BOSTON:

CUMMINGS, HILLIARD, AND COMPANY—WASHINGTON-STREET.

1825.

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

DISTRICT OF MASSACHUSETTS, TO WIT:

District Clerk's Office.

BE it remembered, that on the twenty-first day of October A. D. 1825, in the fiftieth year of the Independence of the United States of America, Cummings, Hilliard, & Co. of said district, have deposited in this office the title of a book, the right whereof they claim as proprietors, in the words following, to wit:—

“The Four Gospels of the New Testament, in Greek, from the text of Griesbach; with a Lexicon in English of all the words contained in them. Designed for the Use of Schools.”

In conformity to the Act of the Congress of the United States, entitled, “An Act for the encouragement of learning, by securing the copies of maps, charts, and books, to the authors and proprietors of such copies, during the times therein mentioned;” and also to an Act, entitled, “An Act supplementary to an Act, entitled, ‘An Act for the encouragement of learning, by securing the copies of maps, charts, and books, to the authors and proprietors of such copies during the times therein mentioned;’ and extending the benefits thereof to the arts of designing, engraving, and etching historical and other prints.”

JNO. W. DAVIS,
Clerk of the District of Massachusetts.

CAMBRIDGE:

From the University Press—By Hilliard & Metcalf.

ADVERTISEMENT.

This edition of the Four Gospels has been prepared in consequence of the new arrangement of the studies in Greek, preparatory to admission into the University at Cambridge. The Corporation having substituted Jacobs' Greek Reader and the Four Gospels for the Collectanea Græca Minora and the whole of the New Testament, it has been deemed expedient to publish a separate edition of the Gospels. The text used is that of Griesbach, with the omission of the marginal readings, as not being appropriate to a school-book. A Lexicon of all the words in the Four Gospels, prepared with great care by a gentleman highly qualified for the task, is subjoined. It is hoped that the execution of the work will be found such as to merit the approbation of instructors, and render it useful to learners.

THE PUBLISHERS.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ.

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαυὶδ, υἱοῦ
2 Ἀβραάμ. Ἀβραάμ ἐγέννησε τὸν Ἰσαάκ. Ἰσαάκ δὲ
ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ. Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰούδαν καὶ
3 τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ. Ἰούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρές
καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ. Φαρές δὲ ἐγέννησε τὸν Ἑσ-
4 ράμ. Ἑσράμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀράμ. Ἀράμ δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἀμιναδάβ. Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ναασσάν.
5 Ναασσάν δὲ ἐγέννησε τὸν Σαλμών. Σαλμών δὲ ἐγέννησε
τὸν Βοόζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ. Βοόζ δὲ ἐγέννησε τὸν Ὠβηδ
6 ἐκ τῆς Ῥούθ. Ὠβηδ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεσσαί. Ἰεσσαί
δὲ ἐγέννησε τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα. Δαυὶδ δὲ ὁ βα-
7 σιλεὺς ἐγέννησε τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίας. Σολ-
ομῶν δὲ ἐγέννησε τὸν Ῥοβοάμ. Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησε τὸν
8 Ἀβιά. Ἀβιά δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀσά. Ἀσά δὲ ἐγέννησε
τὸν Ἰωσαφάτ. Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωράμ. Ἰωράμ
9 δὲ ἐγέννησε τὸν Ὀζιαν. Ὀζίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωάδαμ.
Ἰωάδαμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχαζ. Ἀχαζ δὲ ἐγέννησε
10 τὸν Ἐζεκίαν. Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησε τὸν Μανασσῆ. Μαν-
νασσῆς δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀμών. Ἀμών δὲ ἐγέννησε τὸν
11 Ἰωσίαν. Ἰωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελ-
12 φους αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ
τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησε τὸν Σαλ-
13 αθιήλ. Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ. Ζορο-
βάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀβιούδ. Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησε
14 τὸν Ἐλιακεὶμ. Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀζώρ. Ἀζώρ

δὲ ἐγέννησε τὸν Σαδὼκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἀχεὶμ·
 Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἐλιοῦδ· Ἐλιοῦδ δὲ ἐγέννησε τὸν 15
 Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν· Ματθάν
 δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσήφ, 16
 τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος
 Χριστός. Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως 17
 Δαυὶδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς
 μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ
 τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκα-
 τέσσαρες.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Μνηστευ- 18
 θείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ
 συνελθεῖν αὐτοὺς, εὗρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος
 ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ 19
 θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦ-
 σαι αὐτήν. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ, ἄγ- 20
 γελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων· Ἰωσήφ, υἱὸς
 Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά
 σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν, ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγί-
 ου· τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη- 21
 σοῦν· αὐτός γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
 τιῶν αὐτῶν. (Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ 22
 ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος·
 „Ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ 23
 καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· „ ὅ ἐστι μεθερ-
 μηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.) Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ 24
 ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος
 κυρίου· καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐγί- 25
 νωσκειν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον·
 καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν 2
 ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ, μάγοι ἀπὸ ἀνατο-
 λῶν παρεγένοντο εἰς Ἱερσόλυμα, λέγοντες· Ποῦ ἐστιν 2
 ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ

- τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἦλθομεν προσκυνῆσαι
 3 αὐτῷ. Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ
 4 πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· καὶ συναγαγὼν πάντας
 τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο
 5 παρ' αὐτῶν, πῶς ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Οἱ δὲ εἶπον
 αὐτῷ· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτω γὰρ γέγρα-
 6 πται διὰ τοῦ προφήτου· „Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα,
 οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ
 γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν
 7 μου, τὸν Ἰσραήλ. „ Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς
 μάγους, ἠκρίβωσε παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομέ-
 8 νου ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ, εἶπε·
 Πορευθέντες, ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν
 δὲ εὑρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυ-
 9 νήσω αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως, ἐπορεύ-
 θησαν. Καὶ ἰδοὺ, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ,
 προῆγεν αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἑστη ἐπάνω οὗ ᾧ ἦν τὸ παιδίον.
 10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφό-
 11 δρα· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ
 Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν
 αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, προσήνεγ-
 καν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
 12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς
 Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν
 αὐτῶν.
 13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου
 φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων· Ἐγερθεὶς παρά-
 λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς
 Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ, ἕως ἂν εἶπω σοί· μέλλει γὰρ
 14 Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. Ὁ δὲ
 ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ
 15 νυκτὸς, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως
 τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ
 κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος· „Ἐξ Αἰγύπτου

ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. „ Τότε Ἡρώδης, ἰδὼν, ὅτι ἐνε- 16
παίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐβυμώθη λίαν· καὶ ἀποστείλας
ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι
τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν
χρόνον, ὃν ἠκρίβασε παρὰ τῶν μάγων. Τότε ἐπληρώθη 17
τὸ ῥῆθен ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· „ Φωνὴ 18
ἐν Ῥαμα ἠκούσθη θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς
πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς· καὶ οὐκ
ἤθελε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσί. „ Τελευτήσαντος δὲ 19
τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται
τῷ Ἰασηφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ 20
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσ-
ραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ- 21
τοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. Ἀκούσας δὲ, ὅτι Ἀρ- 22
χέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ
κατ' ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας.
Καὶ ἐλθὼν κατάρκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· 23
ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθен διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖ-
ος κληθήσεται.

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ 3
βαπτιστής· κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, καὶ 2
λέγων· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν. Οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφή- 3
του, λέγοντος· „ Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσα-
τε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. „
Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν 4
καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ
δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξ- 5
επορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία,
καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἐβαπτίζοντο 6
ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτί-
ας αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ- 7

- δουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐ-
 τοῖς · Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ
 8 τῆς μελλούσης ὀργῆς ; Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς
 9 μετανοίας, καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς · Πατέρα
 ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ
 Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ.
 10 Ἦδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται·
 πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται,
 11 καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν
 ὕδατι, εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυ-
 ρότερός μου ἐστὶν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα
 βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
 12 πυρὶ. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ
 τὴν ἄλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν
 ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσέστω.
 13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ
 τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ'
 14 αὐτοῦ· Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· Ἐγὼ
 χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς με ;
 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι·
 οὕτω γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν, πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύ-
 16 νην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς
 ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ, ἀνέβηχθον αὐ-
 τῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον
 17 ὡσεὶ περιστέρα, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ, Φωνὴ
 ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα-
 πητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.
 4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνῆχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύμα-
 2 τος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ νηστεύσας
 ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὥστε-
 3 ρον ἐπείνασε. Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων, εἶπεν·
 Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ, ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένων-
 4 ται· Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· Γέγραπται· „Οὐκ ἐπ'
 ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι

ἐκπορευομένων διὰ στόματος Θεοῦ. „ Τότε παραλαμβάνει 5
αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν αὐτὸν
ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ· καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ 6
τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γάρ· „ Ὅτι
τοῖς ἁγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ· καὶ ἐπὶ χειρῶν
ἁρῶσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. „
Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· „ Οὐκ ἐκπει- 7
ράσεις κύριον τὸν Θεόν σου. „ Πάλιν παραλαμβάνει 8
αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν
αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐ-
τῶν, καὶ λέγει αὐτῷ· Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν 9
προσκυνήσῃς μοι. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὑπαγε 10
ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γάρ· „ Κύριον τὸν Θεόν σου
προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. „ Τότε ἀφίησιν 11
αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδοὺ, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διη-
κόνουν αὐτῷ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώ- 12
ρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρετ, 13
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν,
ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλεὶμ· ἵνα πληρωθῇ τὸ 14
ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος· „ Γῆ Ζα- 15
βουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν 16
σκότει, εἶδε φῶς μέγα· καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ
καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. „ Ἀπὸ τότε 17
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν, καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε·
ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, 18
εἶδε δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ
Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον
εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. Καὶ λέγει αὐ- 19
τοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώ-
πων. Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίπτυα, ἠκολούθησαν 20
αὐτῷ. Καὶ προεὶς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, 21

- Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.
- 22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ.
- 23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν· καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
- 24 μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχόμενους· καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ
- 25 παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ Δεκαπόλεως, καὶ Ἱερουσολύμων, καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
- 5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων·
- 3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ
- 4 βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι
- 5 αὐτοὶ παρακληθήσονται. Μακάριοι οἱ πράξεις· ὅτι αὐ-
- 6 τοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
- 7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
- 8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν
- 9 ὄψονται. Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ
- 10 κληθήσονται. Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιο-
- 11 σύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἰπῶσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ.
- 12 Χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε· ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
- 13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς. Ἐὰν δὲ τὸ

ἄλλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει
 ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
 ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ δύνα- 14
 ται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· οὐδὲ καίουσιν 15
 λύχνον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν
 λυχνίαν· καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οὕτω 16
 λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὥπως
 ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα
 ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε, ὅτι ἦλθον 17
 καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον κατα-
 λῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως 18
 ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία
 οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.
 Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχί- 19
 στων, καὶ διδάξῃ οὕτω τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθή-
 σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ
 διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
 οὐρανῶν. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δι- 20
 καιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ
 μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἠκούσατε, 21
 ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις· „Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύ-
 σῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. „ Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι 22
 πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ, ἔνοχος ἔσται
 τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ρακά, ἔνο-
 χος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· μωρὲ, ἔνοχος
 ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Ἐὰν οὖν προσφέρῃς 23
 τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ κεῖ μνησθῇς, ὅτι
 ὁ ἀδελφός σου ἔχει τί κατὰ σοῦ· ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν 24
 σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε, πρῶτον
 διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε
 τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ, ἕως 25
 ὅτου εἰ ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ· μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀν-
 τίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
 καὶ εἰς φυλακὴν βληθῇς. Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ 26

ἐξέλθης ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράν-
 την. Ἦκούσατε, ὅτι ἐρρέθη. „ Οὐ μοιχεύσεις. „ 27
 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπι- 28
 θυμῆσαι αὐτῆς, ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29
 Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν,
 καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται
 ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς
 γέενναν. Καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκ- 30
 κοψον αὐτήν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. συμφέρει γάρ σοι,
 ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά
 σου βληθῇ εἰς γέενναν. Ἐρρέθη δὲ, „ ὅτι ὁς ἂν 31
 ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. „
 Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 32
 παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι. καὶ
 ὁς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται. Πάλιν 33
 ἠκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις. „ Οὐκ ἐπιτηρέ-
 σεις. ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὄρκους σου. „ Ἐγὼ 34
 δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ὁμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
 θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν 35
 ἐστὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις
 ἐστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως. μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου 36
 ὁμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν
 ποιῆσαι. Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν. ναὶ ναὶ, οὐ οὐ. 37
 τὸ δὲ περισσὸν τούτων, ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. Ἦκού- 38
 σατε, ὅτι ἐρρέθη. „ Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ
 ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. „ Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴ ἀντι- 39
 στῆναι τῷ πονηρῷ. ἀλλ' ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν
 σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην. καὶ τῷ 40
 θέλοντί σοι κριθῆναι, καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες
 αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον. καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον 41
 ἐν ὑταγῇ μετ' αὐτοῦ δύο. Τῷ αἰτοῦντί σε δίδου. καὶ 42
 τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι, μὴ ἀποστρα-
 φῆς. Ἦκούσατε, ὅτι ἐρρέθη. „ Ἀγαπήσεις τὸν 43
 πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. „ Ἐγὼ δὲ λέγω 44

- ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρω-
 μένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ
 προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ διωκόντων
 45 ὑμᾶς· ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τοῦ ἐν οὐ-
 ρανοῖς· ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς
 καὶ ἀγαθοὺς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.
 46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μι-
 σθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι;
 47 καὶ ἐὰν ἀσπάσῃσθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί πε-
 ριστὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ οὕτω ποιοῦσιν;
 48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν
 6 τοῖς οὐρανοῖς, τέλειός ἐστι. Προσέχετε τὴν δι-
 καιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς
 τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε πα-
 2 ρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ὅταν οὖν
 ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ
 οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύ-
 μαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Ἀμὴν
 3 λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σοῦ δὲ ποι-
 οῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεῖ
 4 ἡ δεξιὰ σου· ὅπως ἢ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ·
 καὶ ὁ πατὴρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, αὐτὸς ἀπο-
 5 δώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ. Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ
 ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 καὶ ἐν ταῖς γυνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι,
 ὅπως ἂν φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 6 ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ, ὅταν προσεύχῃ,
 εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου,
 πρόσσευξαι τῷ πατρὶ σου, τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ
 πατὴρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι ἐν τῷ
 7 φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ
 οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσι γὰρ, ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν
 8 εἰσακουσθήσονται. Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε
 γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὃν χρεῖαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς

αἰτῆσαι αὐτόν. Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ 9
 ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλ- 10
 θέτω ἡ βασιλεία σου· γεινηθῇτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
 οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον 11
 δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, 12
 ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ 13
 εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ
 τοῦ πονηροῦ. Ἐὰν γὰρ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παρα- 14
 πτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρά-
 νιος· Ἐὰν δὲ μὴ ἀφῇτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώμα- 15
 τα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
 ὑμῶν. Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ 16
 ὑποκριταί, σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα
 αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. Ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. Σὺ δὲ νη- 17
 τεύων, ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου
 νίψαι· ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, 18
 ἀλλὰ τῷ πατρί σου, τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ
 πατὴρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει
 σοι. Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς 19
 γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
 διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν 20
 θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφα-
 νίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν.
 Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ 21
 καρδία ὑμῶν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλ- 22
 μός. Ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά
 σου φωτεινὸν ἔσται· Ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ᾖ, 23
 ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς, τὸ ἐν σοί,
 σκότος ἐστί· τὸ σκότος πόσον; Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυ- 24
 ρίοις δουλεῖν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγα-
 πήσει· ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονή-
 σει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ 25
 τοῦτο λέγω ὑμῖν· Μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί

φάγητε, καὶ τί κίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐν-
 δύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶ τῆς τροφῆς, καὶ
 26 τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ
 τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ
 συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας· καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρά-
 νιος τρέφει αὐτά. Οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐ-
 27 τῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ
 28 τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; Καὶ περὶ ἐνδύματος τί
 μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς
 29 αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι
 οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιβάλετο ὡς ἐν
 30 τούτων. Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ
 αὖριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέν-
 31 νυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Μὴ οὖν
 μεριμνήητε, λέγοντες· Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ
 32 τί περιβαλώμεθα; Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζη-
 τεῖ· οἳ δὲ γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος, ὅτι χερίζετε
 33 τούτων ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ
 Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· καὶ ταῦτα πάντα προσ-
 34 τεθήσεται ὑμῖν. Μὴ οὖν μεριμνήητε εἰς τὴν αὖριον· ἡ γὰρ
 αὖριον μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία
 7 αὐτῆς. Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ
 2 κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρω μετρεῖτε,
 3 μετρηθήσεται ὑμῖν. Τί δὲ βλέπεis τὸ κάρφος, τὸ ἐν τῷ
 ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ
 4 δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου·
 "Ἀφες, ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου·
 5 καὶ ἰδοὺ, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; Ὑποκριτὰ,
 ἐκβάλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
 διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ
 6 ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσὶ, μηδὲ
 βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων·
 μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ
 7 στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς. Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται

ὑμῖν · ζητεῖτε, καὶ εὕρεσεται · κρούετε, καὶ ἀνοιγή-
 σεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει · καὶ ὁ ζη- 8
 τῶν εὕρισκει · καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. Ἡ τίς 9
 ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρ-
 τον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ; καὶ ἐὰν ἰχθύν αἰτήσῃ, 10
 μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, 11
 εἰδότες δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
 μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, δώσει ἀγαθὰ
 τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν ; Πάντα οὖν, ὅσα ἂν θέλητε ἵνα 12
 ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ·
 οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται. Εἰσέλ- 13
 θετε διὰ τῆς στενῆς πύλης · ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ
 εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν · καὶ
 πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. Τί στενὴ ἡ 14
 πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν ·
 καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν. Προσέχετε 15
 δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς
 ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσὶ λύκοι ἄρπαγες.
 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Μήτι 16
 συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν, ἢ ἀπὸ τριβόλων
 σῦκα ; Οὕτω πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ · 17
 τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. Οὐ δύνα- 18
 ται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον
 σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. Πᾶν δένδρον, μὴ ποιοῦν 19
 καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. Ἄραγε 20
 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. Οὐ 21
 πᾶς ὁ λέγων μοι · Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς
 τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν · ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα
 τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πολλοὶ ἐροῦσί μοι 22
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ · Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
 προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλο-
 μεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν ;
 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς · Ὅτι οὐδέποτε ἔγνων 23
 ὑμᾶς · ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνο-

24 μίαν. Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους
 τούτους, καὶ ποιῇ αὐτοὺς, ὁμοιάσω αὐτὸν ἀνδρὶ Φρονίμῳ,
 25 ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ
 κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ
 ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ οὐκ ἔπεσε·
 26 τεθεμελιώτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων
 μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, ὁμοιω-
 θήσεται ἀνδρὶ μαρῶ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
 27 ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἦλθον οἱ
 ποταμοὶ, καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ
 οἰκίᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσε· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς με-
 γάλῃ.

28 Καὶ ἐγένετο, ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
 τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
 29 Ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς
 οἱ γραμματεῖς.

8 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐ-
 τῷ ὄχλοι πολλοί. Καὶ ἰδοὺ, λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει
 αὐτῷ, λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρί-
 3 σαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς,
 λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη
 4 αὐτοῦ ἡ λέπρα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα
 μηδενὶ εἰπῆς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ,
 καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον, ὃ προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρ-
 τύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναοὺμ, προσῆλθεν αὐτῷ
 6 ἐκατόνταρχος, παρακαλῶν αὐτὸν, καὶ λέγων· Κύριε,
 ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς, δεινῶς
 7 βασανιζόμενος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ
 8 ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρ-
 χος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέ-
 γην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται
 9 ὁ παῖς μου. Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν,
 ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ· Πο-

ρεύθῃτι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλω· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε, καὶ 10 εἶπε τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι 11 πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἔξουσιν, καὶ ἀνακλιθῆσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκ- 12 βληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Καὶ εἶπεν ὁ 13 Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· Ὑπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ᾠρᾷ ἐκεῖνῃ.

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε 14 τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. Καὶ 15 ἤφατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. Ὁψίας δὲ 16 γενομένης, προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ρῆθὲν διὰ Ἡ- 17 σαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος· „Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.“

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευ 18 σεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν εἰς γραμ- 19 ματεὺς, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ 20 ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦσι· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ 21 τὴν κεφαλὴν κλίνει. Ἄλλος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν, καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 22 Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυ- τῶν νεκρούς.

Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ 23

- 24 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν
 τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμά-
 25 των· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθη-
 ταὶ ἤγειραν αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς,
 26 ἀπολλύμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε, ὀλι-
 γόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ
 27 θαλάσῃ· καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Οἱ δὲ ἄν-
 θρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες· Ποταπὸς ἐστὶν οὗτος,
 ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;
 28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν, εἰς τὴν χώραν τῶν
 Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν
 μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν
 29 τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. Καὶ ἰδοὺ, ἔκραξαν
 λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ Θεοῦ; Ἦλθες
 30 ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ’
 31 αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. Οἱ δὲ δαίμο-
 νες παρεκάλουν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,
 32 ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. Καὶ εἶ-
 πεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς
 τοὺς χοίρους. Καὶ ἰδοὺ, ὥρμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ
 τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλατταν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς
 33 ὕδασιν. Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς
 τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομέ-
 34 νων. Καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ
 Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν, ὅπως μεταβῇ
 ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
 9 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, διεπέρασε, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν
 2 ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν,
 ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. Καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν
 αὐτῶν, εἶπε τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον· ἀφέ-
 3 ωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἰδοὺ, τινὲς τῶν γραμ-
 4 ματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ. Καὶ
 ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν, εἶπεν· Ἰνατί
 5 ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί

γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον; εἰπεῖν· Ἀφένται σου αἱ
 ἁμαρτίαι; ἢ εἰπεῖν· Ἐγείραι καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ 6
 εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
 γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας· (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ·)
 Ἐγερθεὶς ἄρῃ σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν
 σου. Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 7
 Ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι θαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, 8
 τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄνθρωπον καθή- 9
 μενον ἐπὶ τῷ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον· καὶ λέγει
 αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
 αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο, αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, 10
 καὶ ἰδοὺ, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες
 συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Καὶ 11
 ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι, εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διατί
 μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος
 ὑμῶν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας, εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν 12
 ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἱατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες.
 Πορευθέντες δὲ μάθετε, τί ἐστιν· „Ἐλεον θέλω, καὶ 13
 οὐ θυσίαν. „ Οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ'
 ἁμαρτωλούς.

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγον- 14
 τες· Διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ,
 οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ 15
 Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ'
 ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι,
 ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσου-
 σιν. Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου 16
 ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ
 τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. Οὐδὲ βάλλ- 17
 λουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε,
 ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ
 ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκούς
 καινοὺς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

- 18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων εἰς ἐλ-
θὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων· "Ὅτι ἡ θυγάτηρ μου
ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ'
19 αὐτήν, καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολού-
20 θησεν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ,
γυνὴ αἰμαρρόουσα δάδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὀπισθεν,
21 ἤψατο τοῦ κρασπέδου ἱματίου αὐτοῦ. "Ἐλεγε γὰρ ἐν
ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθή-
22 σομαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν, εἶπε·
Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ ἐσώ-
23 θη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ἄρας ἐκείνης. Καὶ ἐλθὼν ὁ
Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐ-
24 λητάς, καὶ τὸν ὄχλον δορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς· Ἀνα-
χωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει.
25 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. "Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος,
εἰσελθὼν ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἠγέρθη τὸ
26 κοράσιον. Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν
ἐκείνην.
- 27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ
δύο τυφλοὶ, κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς,
28 υἱὲ Δαυὶδ. Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ
οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε, ὅτι
δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε.
29 Τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων· Κατὰ τὴν
30 πίστιν ὑμῶν γεννηθῆτω ὑμῖν. Καὶ ἀνέψαχθησαν αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοί. Καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων·
31 Ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφῆμι-
σαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.
- 32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρω-
33 πον κωφὸν, δαιμονιζόμενον. Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαι-
μονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός. Καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι,
34 λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. Οἱ
δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων
ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς 35
 κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κη-
 ρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων
 πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχ- 36
 λους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ
 ἐρριμμένοι, ὥσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. Τότε 37
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θρῆσμος πολὺς, οἱ
 δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θρῆσ- 38
 μοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θρῆσμον αὐτοῦ.

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 10
 ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκ-
 βάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
 μαλακίαν. Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά 2
 ἐστὶ ταῦτα· πρῶτος, Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ
 Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, 3
 καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Φίλιππος, καὶ Βαρθο-
 λομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης· Ἰάκωβος
 ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος·
 Σίμων ὁ κανανίτης, καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, ὁ καὶ 4
 παραδούς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστει- 5
 λεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων· Εἰς ὁδὸν
 ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλ-
 θῃτε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπο- 6
 λωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέ- 7
 γοντες· Ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Ἄσ- 8
 θενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρί-
 ζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.
 Μὴ κτήσῃσθε χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς 9
 τὰς ζώνας ὑμῶν· μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, 10
 μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδον. Ἄξιός γάρ ἐστι ὁ ἐργάτης
 τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστίν. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην 11
 εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξίός ἐστι· καὶ κεί-
 νει μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθῃτε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰ- 12
 κίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ὁ οἰκία ἀξία, 13

ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἁξία, ἡ εἰρήνη
 14 ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δεξιῇται
 ὑμᾶς, μὴδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς
 οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν
 15 τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται
 γῇ Σοδὸμων καὶ Γουόρραν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει
 16 ἐκείνῃ. Ἴδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα
 ἐν μέσῳ λύκων. Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ
 17 ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν
 ἀνθρώπων. Παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ
 18 ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· καὶ
 ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ,
 19 εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. Ὅταν δὲ παρα-
 δίδωσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε, πῶς ἢ τί λαλήσητε· δο-
 20 θήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ, τί λαλήσετε. Οὐ
 γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πα-
 21 τρὸς ὑμῶν, τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
 ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπανα-
 στήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς·
 22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου.
 23 Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. Ὅταν δὲ
 διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἐτέ-
 ραν· καὶ ἐκ ταύτης διώκωσιν ὑμᾶς, φεύγετε εἰς τὴν
 ἄλλην. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς
 πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 24 Οὐκ ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος
 25 ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ, ἵνα γένη-
 ται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος
 αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν,
 26 πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; Μὴ οὖν φοβηθῆτε
 αὐτούς. Οὐδὲν γὰρ ἐστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκα-
 27 λυφθήσεται· καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ὁ λέγων
 ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὁ εἰς τὸ οὐς
 28 ἀκούετε, κηρύττετε ἐπὶ τῶν δαμάτων. Καὶ μὴ φοβεῖσθε

ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνα-
 μένων ἀποκτείνειν· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον
 καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέεννῃ. Οὐχὶ δύο 29
 στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖ-
 ται ἐπὶ τὴν γῆν ἅνιεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Ὑμῶν δὲ καὶ 30
 αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσὶ. Μὴ 31
 οὖν φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. Πᾶς 32
 οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἑμοῖς ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
 ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου,
 τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἔμπροσθεν 33
 τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ
 πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσῃτε, ὅτι ἦλθον 34
 βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην,
 ἀλλὰ μάχαιραν. Ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ 35
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐ-
 τῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· καὶ ἐχθροὶ 36
 τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ 37
 μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν
 ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καὶ ὅς οὐ 38
 λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου,
 οὐκ ἔστι μου ἄξιος. Ὁ εὕρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπο- 39
 λείπει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν
 ἐμοῦ, εὕρήσει αὐτήν. Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται· 40
 καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.
 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προ- 41
 φήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δι-
 καίου, μισθὸν δικαίου λήψεται. Καὶ ὅς ἐάν ποτίσῃ 42
 ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος, εἰς ὄνομα
 μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
 αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσαν τοῖς 11
 δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν, τοῦ διδάσκειν
 καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα 2

3 τοῦ Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐ-
 4 τῷ. Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; Καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς. Πορευθέντες ἀπαγ-
 5 γείλατε Ἰωάννη ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. τυφλοὶ ἀνα-
 βλέπουσι, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται,
 καὶ κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγ-
 6 γελίζονται. καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ
 7 ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πορευομένων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς
 λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου. Τί ἐξήλθετε εἰς τὴν
 ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον;
 8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματί-
 οῖς ἡμφιεσμένον; Ἴδου, οἱ τὰ μαλακὰ φορεῦντες, ἐν
 9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε
 ἰδεῖν; προφήτην; Ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
 10 προφήτου. Οὗτος γάρ ἐστι, περὶ οὗ γέγραπται.
 „Ἴδου, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου
 σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.“
 11 Ἀρὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
 μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ
 12 βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, μείζων αὐτοῦ ἐστιν. Ἀπὸ δὲ
 τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι, ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.
 13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου, προε-
 14 φήτευσαν. Καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας,
 15 ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
 16 Τίτι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶ παι-
 δίοις ἐν ἀγοραῖς καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσι τοῖς ἐταί-
 17 ροις αὐτῶν, καὶ λέγουσιν. Ὑλῆσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ
 ᾤκησασθε. ἐβρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 18 Ἦλθε γὰρ Ἰωάννης, μήτε ἐσθίαν μήτε πίνων. καὶ λέ-
 19 γουσι. Δαιμόνιον ἔχει. Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
 ἐσθίαν καὶ πίνων. καὶ λέγουσιν. Ἴδου, ἄνθρωπος φάγος
 καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδι-
 20 καιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς. Τότε

ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται
 δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν, 21
 οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδάν. ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγέ-
 νοντο αἱ δυνάμεις, αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
 σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν. Τύρῳ 22
 καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν.
 Καὶ σὺ, Καπερναοὺμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως 23
 ἄβου καταβιβασθήσῃ. ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ
 δυνάμεις, αἱ γενόμεναι ἐν σοὶ, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς
 σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον 24
 ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί. Ἐν ἐκείνῳ τῷ 25
 καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν. Ἐξομολογοῦμαί σοι,
 πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας
 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ
 νηπίοις. Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμ- 26
 προσθὲν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου. 27
 καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ. οὐδὲ
 τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βού-
 ληται ὁ υἱός ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρὸς μὲ πάντες οἱ 28
 κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς.
 Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ. 29
 ὅτι πρᾶγὸς εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. καὶ εὐρήσετε
 ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός μου 30
 χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι 12
 διὰ τῶν σπορίμων. οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ
 ἤρξαντο τίλλειν στάχυν, καὶ ἐσθίειν. Οἱ δὲ Φαρι- 2
 σαῖοι ἰδόντες, εἶπον αὐτῷ. Ἴδού, οἱ μαθηταί σου ποιοῦ-
 σιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐ- 3
 τοῖς. Οὐκ ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυὶδ, ὅτε ἐπείνασε,
 καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 4
 καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν
 αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι
 μόνοις; Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασι 5

- οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναί-
 6 τιοί εἰσι; Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε.
 7 Εἰ δὲ ἐγνώκετε, τί ἐστίν· „Ἐλεον θέλω, καὶ οὐ θυσί-
 8 αν· „οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. Κύριος
 γάρ ἐστι τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
- 9 Καὶ μεταβὰς ἐκείθεν, ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐ-
 10 τῶν. Καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν.
 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάβ-
 11 βασι θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἐσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρό-
 βατον ἐν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυ-
 12 νον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτό, καὶ ἐγερεῖ; Πόσῳ οὖν διαφέρει
 ἄνθρωπος προβάτου; Ὡστε ἔξεστι τοῖς σάββασιν καλῶς
 13 ποιεῖν. Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτεινον τὴν χεῖρά
 σου. Καὶ ἐξέτεινε· καὶ ἀποκατεστάθη ὑγιής, ὡς ἡ ἄλ-
 14 λη. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ
 15 ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
 γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι
 16 πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, καὶ ἐπετίμη-
 17 σεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· ὅπως πλη-
 ρωθῇ τὸ ρῆθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος·
 18 „Ἰδοὺ, ὁ παῖς μου, ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου, εἰς ὃν
 εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
 19 καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ
 κραυγᾷσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν
 20 αὐτοῦ· κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λῖνον
 τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῆκος τὴν κρίσιν.
 21 Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσι. „
- 22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ
 κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ
 23 κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. Καὶ ἐξίσταντο πάντες
 οἱ ὄχλοι, καὶ ἔλεγον· Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ;
 24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλ-
 λει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ, ἄρχοντι τῶν

- 25 δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν,
εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς,
ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ'
26 ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. Καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν
ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ
27 βασιλεία αὐτοῦ; Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; Διὰ
28 τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. Εἰ δὲ ἐν πνεύματι
θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
29 ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ἡ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς
τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι,
εἰ μὴ πρῶτον δῆσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν
30 αὐτοῦ διαρπάσει. Ὁ μὴ ἂν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ
31 ἔστι· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. Διὰ
τοῦτο λέγω ὑμῖν· Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία
ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασ-
32 φημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. Καὶ ὅς ἂν εἴπῃ
λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ·
ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφε-
θήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλ-
33 λοντι. Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ καλόν· ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν, καὶ τὸν
καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
34 γινώσκεται. Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ
λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς
35 καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ
ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ· καὶ ὁ πονηρὸς
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά.
36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ
ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσε-
37 ως. Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.
- 38 Τότε ἀπεκρίθησαν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρι-
σαίων, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον

ιδεῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ 39
μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωᾶ τοῦ προφήτου. Ὡς περ 40
γὰρ ἦν Ἰωᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ
τρεῖς νύκτας· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Ἄνδρες 41
Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κῆρυγμα Ἰωᾶ· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωᾶ ᾧδε. Βασίλισσα 42
νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης,
καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδοὺ, πλεῖον
Σολομῶνος ᾧδε. Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα 43
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων,
ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. Τότε λέγει· 44
Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὼν
εὐρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ κεκοσμημένον.
Τότε πορεύεται, καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ 45
ἕτερα πνεύματα, πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κα-
τοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκεί-
νου χεῖρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ
ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ, ἡ μήτηρ 46
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ
λαλῆσαι. Εἶπε δὲ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ σου καὶ 47
οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστήκασιν, ζητοῦντες σοὶ λαλῆσαι.
Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ εἰπόντι αὐτῷ· Τίς ἐστὶν ἡ 48
μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; Καὶ ἐκτεί- 49
νας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπεν·
Ἰδοὺ, ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ ἀδελφοί μου. Ὅστις γὰρ ἂν 50
ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς,
αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς 13
οἰκίας, ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ συνήχθησαν 2

πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμ-
 βάνα καλῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
 3 εἰστήκει. Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς,
 4 λέγων· Ἴδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ἐν
 τῷ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε
 5 τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
 τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχε γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξάνε-
 6 τειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ἡλίου δὲ ἀνατείλαν-
 τος, ἐκαυματίσθη· καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράνθη.
 7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ
 8 ἀκάνθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν
 γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν, ὃ δὲ
 9 ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν, ἀκου-
 10 ἔτω. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί, εἶπον αὐτῷ·
 11 Διατί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια
 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται.
 12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται·
 ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες
 οὐ βλέπουσι, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσι.
 14 Καὶ ἀναπληροῦνται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου, ἡ λέ-
 γουσα· „Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ
 15 βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε. Ἐπαχύνθη γὰρ
 ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶ βαρέως ἤκουσαν,
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσι
 τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῇ καρδίᾳ
 16 συνῶσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. „ Ὑμῶν
 δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσι· καὶ τὰ ὅσα
 17 ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ
 προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν, ἃ βλέπετε, καὶ
 οὐκ εἶδον· καὶ ἀκούσαι, ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκου-
 18 σαν. Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ
 19 σπείροντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασι-

λείας, καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρ-
 πάξει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. οὗτός
 ἐστίν, ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη 20
 σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ
 χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν. οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, 21
 ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστι. γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγ-
 μοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. Ὁ δὲ εἰς 22
 τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν λόγον ἀκούων,
 καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
 πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον. καὶ ἄκαρπος γίνεται.
 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν, ὁ τὸν 23
 λόγον ἀκούων, καὶ συνιάν. ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ,
 ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. Ἄλ- 24
 λην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων. Ὡμοιώθη ἡ
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα
 ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, 25
 ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς, καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον
 τοῦ σίτου. καὶ ἀπῆλθεν. Ὃτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος 26
 καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.
 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου, εἶπον αὐτῷ. 27
 Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ;
 πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς. Ἐχθρὸς 28
 ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ.
 Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ὁ δὲ ἔφη. 29
 Οὐ. μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα
 αὐτοῖς τὸν σῖτον. Ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω 30
 μέχρι τοῦ θερисμοῦ. καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερисμοῦ ἐρῶ
 τοῖς θερισταῖς. Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ
 δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας, πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά.
 τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. Ἄλ- 31
 λην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων. Ὁμοία ἐστὶν
 ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄν-
 θρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. Ὁ μικρότερον μὲν 32
 ἐστὶ πάντων τῶν σπερμάτων. ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον

- τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις
 33 αὐτοῦ. Ἀλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς.
 Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦ-
 σα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυ-
 34 μώθη ὅλον. Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν
 παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ
 35 ἐλάλει αὐτοῖς. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθὲν διὰ τοῦ προφή-
 του, λέγοντος. „ Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου.
 ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. „
 36 Τότε ἀφίεις τοὺς ὄχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰη-
 σοῦς. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγον-
 τες. Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀ-
 37 γροῦ. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς. Ὁ σπείρων τὸ
 38 καλὸν σπέρμα, ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ὁ δὲ ἀγρός,
 ἐστὶν ὁ κόσμος. τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ
 τῆς βασιλείας. τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονη-
 39 ροῦ. ὁ δὲ ἐχθρὸς, ὁ σπείρας αὐτὰ, ἐστὶν ὁ διάβολος. ὁ
 δὲ θείρισμός, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν. οἱ δὲ θειρισταί,
 40 ἄγγελοι εἰσιν. Ὡς περ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια,
 καὶ πυρὶ καίεται. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶ-
 41 νος τούτου. Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἁγ-
 γέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν,
 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. ἐκεῖ
 43 ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Τότε οἱ
 δίκαιοι ἐκλάμπουσιν, ὡς ὁ ἥλιος, ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 44 πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ᾧτα ἀκούειν, ἀκούετω. Πά-
 λιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κε-
 κρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρὼν ἄνθρωπος ἐκρύψε, καὶ
 ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πω-
 45 λει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. Πάλιν
 ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ,
 46 ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Εὗρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον

μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία 47 τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ, βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβι- 48 βάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. Οὕτως 49 ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. Ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριούσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· 50 ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Συνήκατε ταῦτα 51 πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 52 Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς, μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς 53 παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν.

Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς 54 ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς, καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη, καὶ αἱ δυνάμεις; Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ; καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος, καὶ Ἰωσῆς, καὶ Σίμων, καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ 56 αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς 57 εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. 58

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης 14 τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ 3 γὰρ Ἡρώδης, κρατήσας τὸν Ἰωάννην, ἔδῃσεν αὐτόν, καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου

- 4 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης·
 5 Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν. Καὶ δέλων αὐτὸν ἀπο-
 κτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.
 6 Γενεσίῳν δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρώδου, ἀρχήσατο ἡ θυγά-
 τρις τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἤρесе τῷ Ἡρώδῃ·
 7 ὅθεν μεθ' ὅρκου ὁμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι, ὃ ἐὰν αἰτήση-
 8 ται. Ἡ δὲ, προκείμενη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
 μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπ-
 9 τιστοῦ. Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς· διὰ δὲ τοὺς ὅρκους
 10 καὶ τοὺς συνανακειμένους, ἐκέλευσε δοθῆναι. Καὶ πέμ-
 11 ψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. Καὶ
 ἠέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορα-
 12 σίῳ· καὶ ἤνεγκε τῇ μητρὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθόντες
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ
 13 ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ
 Ἰησοῦς, ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ'
 ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, ἠκολούθησαν αὐτῷ πε-
 ζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων.
 14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἶδε πολὺν ὄχλον· καὶ ἐσπλαγ-
 χνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐ-
 15 τῶν. Ὁψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ
 ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελ-
 θόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.
 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειαν ἔχουσιν ἀπελ-
 17 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ·
 Οὐκ ἔχομεν ὧδε, εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας.
 18 Ὁ δὲ εἶπε· Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. Καὶ κελεύσας
 19 τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς
 πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανόν, εὐλόγησε· καὶ κλάσας, ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς
 20 τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. Καὶ ἔφαγον
 πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν
 21 κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. Οἱ δὲ ἐσθίοντες

ἦσαν ἄνδρες ὥσεί πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμῆναι εἰς τὸ 22
πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύ-
σῃ τοὺς ὄχλους. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη 23
εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. Ὁψίας δὲ γενο-
μένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. Τὸ δὲ πλοῖον ἦδε μέσον τῆς θα- 24
λάσσης ἦν, βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων · ἦν γὰρ
ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπ- 25
ῆλθε πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. Καὶ 26
ιδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπα-
τοῦντα, ἐταράχθησαν, λέγοντες · "Οτι φάντασμά ἐστι ·
καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραζαν. Εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐ- 27
τοῖς · Ἰησοῦς, λέγων · Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι · μὴ φοβεῖ-
σθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε · Κύριε, εἰ σὺ 28
εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. Ὁ δὲ 29
εἶπεν · Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος,
περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη · καὶ ἀρξάμενος 30
καταποντίζεσθαι, ἔκραξε, λέγων · Κύριε, σῶσόν με.
Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐ- 31
τοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ · Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας;
Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. 32
Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ, ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγον- 33
τες · Ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.

Καὶ διαπεράσαντες, ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. 34
Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέ- 35
στειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην · καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ παρεκάλουν αὐ- 36
τὸν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐ-
τοῦ · καὶ ὅσοι ἤψαντο, διεσώθησαν.

Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων 15
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες · Διατί οἱ μαθη- 2
ταί σου παραβαίνουσι τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;

οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.
 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διατί καὶ ὑμεῖς παρα-
 βαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;
 4 Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο, λέγων· „Τίμα τὸν πατέρα
 καὶ τὴν μητέρα· „ καὶ· „ Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ
 5 μητέρα, θανάτῳ τελευτάτω. „ Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὅς
 ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
 ὠφελῇται· καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν
 6 μητέρα αὐτοῦ. Καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ
 7 διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. Ὑποκριταί, καλῶς προεφή-
 8 τευσε περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων· „Ὁ λαὸς οὗτος
 τοῖς χεῖλεσί μου τιμᾷ· ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέ-
 9 χει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες
 10 διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. ἥ Καὶ προσ-
 καλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ
 11 συνίετε. Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν
 ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος,
 12 τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπον αὐτῷ· Οἶδας, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι,
 13 ἀκούσαντες τὸν λόγον, ἐσκανδαλίσθησαν; Ὁ δὲ ἀποκρι-
 θεὶς εἶπε· Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου
 14 ὁ οὐράνιος, ἐκρίζωθήσεται. Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοὶ εἰσι
 τυφλοὶ τυφλῶν. Τυφλὸς δὲ τυφλὸν εἰς ὁδὸν ἄγει, ἀμφοτέ-
 15 ροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶ-
 16 πεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ὁ
 17 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ-
 πα νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς
 18 τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; Τὰ
 δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρ-
 19 χεται, καὶ κείνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. Ἐκ γὰρ τῆς καρ-
 20 διας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ· φόνοι, μοιχεῖαι,
 πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. Ταῦ-
 τὰ ἐστὶ τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις
 χερσὶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη 21
 Τύρου καὶ Σιδῶνος. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ Χαναanaία, ἀπὸ 22
 τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, ἐκράυγασεν αὐτῷ, λέγου-
 σα· Ἐλέησόν με, κύριε, υἱὲ Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου
 κακῶς δαιμονίζεται. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. 23
 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠρώτων αὐτὸν, λέ-
 γοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπίσθεν ἡμῶν. Ὁ 24
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην, εἰ μὴ εἰς τὰ προ-
 βата τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. Ἡ δὲ ἐλθοῦσα 25
 προσεκύνει αὐτῷ, λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. Ὁ δὲ 26
 ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστι καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
 τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ εἶπε· Ναί, 27
 κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν
 πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. Τότε 28
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ὡ γύναι, μεγάλη σου
 ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι, ὥς θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ
 αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Καὶ μετὰ τὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς, ἦλθε παρὰ τὴν θά- 29
 λασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκά-
 θητο ἐκεῖ. Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες 30
 μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ
 ἑτέρους πολλούς· καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας
 τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ὥστε τοὺς ὄχλους 31
 θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς
 ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας·
 καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς, 32
 προσκαλυσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε· Σπλαγ-
 χνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προσμένουσί
 μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς
 νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. Καὶ λέ- 33
 γουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ
 ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; Καὶ 34
 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ
 εἶπον· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. Καὶ ἐκέλευσε τοῖς 35

- 36 ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.
- 37 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ στυρίδας πλήρεις.
- 38 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγδαλά.
- 16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν, σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενομένης, λέγετε· Εὐδία· πυρρᾶζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρῶτ'· Σήμερον χειμῶν· πυρρᾶζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἀπῆλθε.
- 5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν, ἐπελά-
6 θοντο ἄρτους λαβεῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. Γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε;
9 Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας στυρίδας ἐλάβετε; Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; Τότε συνῆκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
- 13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φι-

λίππου, ἡρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων· Τίνα με
 λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Οἱ 14
 δὲ εἶπον· Οἱ μὲν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ,
 Ἡλίαν· ἕτεροι δὲ, Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. Λέ- 15
 γει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκρι- 16
 θείς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε· Σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ
 Θεοῦ τῶν ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- 17
 τῷ· Μακάριος εἶ, Σίμων βᾶρ Ἰωνᾶ· ὅτι σὰρξ καὶ
 αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς. Καὶ γὰρ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ 18
 ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ
 πύλαι ᾧδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοὶ τὰς 19
 κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ
 τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν
 λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδεὶν εἴπω- 20
 σιν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός. Ἀπὸ τότε ἤρξατο 21
 ὁ Ἰησοῦς δεικνύνειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν
 ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν
 πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀπο-
 κτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Καὶ προσ- 22
 λαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ, λέ-
 γων· Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. Ὁ δὲ 23
 στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρῳ· Ὑπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ·
 σκάνδαλόν μου εἶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ
 τὰ τῶν ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μα- 24
 θηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνη-
 σάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπο-
 λουθείτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶ- 25
 σαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐ-
 τοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὕρῃσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται 26
 ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν
 αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς
 ψυχῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχε- 27

- σθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ.
- 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.
- 17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ·
- 2 καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο
- 3 λευκὰ ὡς τὸ φῶς. Καὶ ἰδοὺ, ὥφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς
- 4 καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν,
- 5 καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ μίαν Ἡλίᾳ. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φωτὸς ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα· „Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. „
- 6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταί, ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν,
- 7 καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἤψατο αὐτῶν, καὶ εἶπεν· Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε.
- 8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ
- 9 μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν
- 10 ἀναστῇ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταί αὐτοῦ, λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι
- 11 Ἡλίαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκατα-
- 12 στήσει πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. Οὕτω καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν
- 13 ὑπ' αὐτῶν. Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ 14
 ἄνθρωπος, γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν 15
 μου τὸν υἱόν· ὅτι σεληνιάζεται, καὶ κακῶς πάσχει·
 πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ
 ὕδωρ. Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ 16
 οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 17
 Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διστραμμένη·
 ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
 φέρετέ μοι αὐτὸν ἄδε. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 18
 καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ
 παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ 19
 μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν, εἶπον· Διατί ἡμεῖς οὐκ
 ἠδυνήθημεν ἐκβάλεῖν αὐτό; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 20
 Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν
 ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ·
 Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν
 ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, 21
 εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν 22
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδο-
 σθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· 23
 καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν
 σφόδρα.

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναοῦμ, προσῆλθον οἱ τὰ 24
 δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, καὶ εἶπον· Ὁ δι-
 δάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; Λέγει· Ναί. 25
 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰη-
 σοῦς, λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
 ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνον; ἀπὸ τῶν υἱῶν
 αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· 26
 Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄραγε
 ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. Ἴνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐ- 27
 τοὺς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ
 τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρῃ· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα

αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

- 18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
 2 οὐρανῶν; Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἔσ-
 3 τησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία οὐ μὴ
 4 εἰσέλθετε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μεί-
 5 ζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ ὅς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου, ἐμὲ δέχεται.
 6 Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, συμφέσει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνίκος ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποτισθῇ ἐν τῷ
 7 πελάγει τῆς θαλάσσης. Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάν-
 8 λων ἔρχεται. Ἐὶ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτὰ, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ὀκνηλὴν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ
 9 δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν, καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν
 10 γέενναν τοῦ πυρός. Ὁρᾶτε, μὴ καταφρονήσητε εἰς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ
 11 πατρὸς μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν
 12 ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐννενηκονταεννέα ἐπὶ τὰ ὄρη, πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; Καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐννενηκονταεννέα, τοῖς μὴ πεπλανημένοις.

Οὕτως οὐκ ἔστι δέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν, τοῦ 14
 ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἰς τῶν μικρῶν τούτων. Ἐὰν
 δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σέ ὁ ἀδελφός σε, ὕπαγε, ἔλεγξον αὐ- 15
 τὸν μετὰ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέ-
 ρθσας τὸν ἀδελφόν σου· εἰ δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε 16
 μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο· ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων
 ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. Ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, 17
 εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· εἰ δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ,
 ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν 18
 λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα
 ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται 19
 λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. Πάλιν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο
 ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς, περὶ παντὸς πράγμα-
 τος, οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πα-
 τρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς 20
 συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος, εἶπε, Κύριε, ποσά- 21
 κισ ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ;
 ἕως ἐπτάκις; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ, λέγω σοι, ἕως 22
 ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἐβδομηκοντάκις ἐπτά. Διὰ τοῦτο 23
 ἀπολύθῃ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς
 ἠθέλησε συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. Ἀρξά- 24
 μένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέ-
 τῆς μυρίων ταλάντων. Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, 25
 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶθῆναι, καὶ τὴν γυναῖ-
 κα αὐτοῦ, καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀπο-
 δοθῆναι. Πесὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη αὐτῷ, λέγων· 26
 Κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.
 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου, ἀπέλυ- 27
 σεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. Ἐξελθὼν δὲ ὁ 28
 δοῦλος ἐκεῖνος, εὑρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν
 αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγε, λέ-
 γων· Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. Πесὼν οὖν ὁ σύνδου- 29
 λος αὐτοῦ, παρεκάλει αὐτὸν, λέγων· Μακροθύμησον ἐπ'

30 ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν· ἀλλ' ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ
 31 ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ
 32 κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Δοῦλε, πονηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς
 33 με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὥς καὶ
 34 ἐγὼ σε ἤλεσα; Καὶ ὀργισθεῖς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ ὀφει-
 35 λόμενον αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐάν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

19 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ
 2 ὄρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ· Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν
 4 γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐταῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς
 5 ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; Καὶ εἶπεν· „Ενεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· καὶ ἔσονται
 6 οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. „ Ὡστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία. Ὁ οὖν ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χω-
 7 ρίζειτω. Λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δύναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;
 8 Λέγει αὐτοῖς· Ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν·
 9 ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνεία, καὶ
 γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμή-

σας, μοιχᾶται. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐ- 10
τοῦ· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυ-
ναικὸς, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ 11
πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται.
Εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν 12
οὕτω· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς
διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν,
χωρεῖται.

Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδιὰ, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ 13
αὐτοῖς, καὶ προσεύξεται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν
αὐτοῖς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄφετε τὰ παιδιὰ, καὶ 14
μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἐπιθείς αὐτοῖς τὰς 15
χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

Καὶ ἰδοὺ, εἰς προσελθὼν, εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε 16
ἀγαθε, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; Ὁ δὲ 17
εἶπεν αὐτῷ· Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν
ὁ ἀγαθός. Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον
τὰς ἐντολάς. Λέγει αὐτῷ· Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· 18
Τὰ· „Οὐ φονεύσεις· Οὐ μοιχεύσεις· Οὐ κλέψεις·
Οὐ ψευδομαρτυρήσεις· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέ- 19
ρα· „ καὶ· „ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. „
Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην 20
ἐκ νεότητός μου· τί ἔτι ὑστερῶ; Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 21
Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχον-
τα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ
δεῦρο, ἀκολούθει μοι. Ακούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λό- 22
γον, ἀπῆλθε λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολ-
λά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· 23
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται
εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, 24
εὐκοπώτερόν ἐστι, κάμηλον διὰ τρυπήματος ραφίδος
εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελ-

25 θεῖν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταί, ἐξεπλήσσοντο σφόδρα,
 26 λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ ὁ
 Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν
 27 ἐστι· παρὰ δὲ Θεῷ πάντα δυνατά. Τότε ἀπο-
 κριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν
 πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;
 28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὑμεῖς οἱ
 ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε
 καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα
 29 φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. Καὶ πᾶς ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελ-
 φούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέ-
 κνα, ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασί-
 30 ον αὐτὸν λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. Πολ-
 λοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι· καὶ ἔσχατοι, πρῶτοι.
 20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
 οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῳ μισθώσασθαι ἐρ-
 2 γάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Συμφωνήσας δὲ μετὰ
 τῶν ἐργατῶν ἐκ θηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς
 3 εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν,
 4 εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· καὶ κείνοις
 εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα· καὶ ὁ
 5 ἐὰν ᾖ δίκαιον, δώσω ὑμῖν. Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν
 ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐννάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως.
 6 Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐξελθὼν, εὗρεν ἄλλους ἐστῶ-
 7 τας, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὥδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέ-
 7 ραν ἀργοί; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώ-
 σατο. Λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμ-
 8 πελῶνα· καὶ ὁ ἐὰν ᾖ δίκαιον, λήψεσθε. Ὁψίας δὲ
 γενεσμένης, λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ
 αὐτοῦ· Κάλεισον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν
 μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων, ἕως τῶν πρώτων.
 9 Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν, ἔλαβον ἀνὰ
 10 θηνάριον. Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι, ἐνόμισαν, ὅτι πλείονα

λήφονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. Λα- 11
 βόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, λέγοντες· 12
 "Οτι οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν
 αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας,
 καὶ τὸν καύσανα. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν· 13
 Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφάνησάς μοι;
 Ἄρσεν τὸ σόν, καὶ ὕπαγε. Θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἔσχάτῳ 14
 δοῦναι ὡς καὶ σοι. Ἡ οὐκ ἔξεστί μοι ποιῆσαι ὃ θέλω 15
 ἐν τοῖς ἑμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ
 ἀγαθός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι, πρῶτοι· καὶ 16
 οἱ πρῶτοι, ἔσχατοι. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ
 ἐκλεκτοί.

Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε 17
 τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς 18
 τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμ-
 ματεῦσι· καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παρα- 19
 δώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι, καὶ μαστι-
 γῶσαι, καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστή-
 σεται.

Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, 20
 μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα, καὶ αἰτοῦσά τι παρ'
 αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ· 21
 Εἰπέ, ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἰς ἐκ δεξιῶν
 σου, καὶ εἰς ἐξ ἐναντύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἶδατε, τί αἰτεῖσθε. 22
 Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; Λέγου-
 σιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν 23
 ποτήριόν μου πιεσθε· τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ
 ἐξ ἐναντύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοί-
 μασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου. Καὶ ἀκούσαντες 24
 οἱ δέκα, ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. Ὁ δὲ 25
 Ἰησοῦς, προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, εἶπεν· Οἶδατε, ὅτι
 οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ

26 μεγάλοι κατέξουσιν αὐτῶν. Οὐχ οὕτως ἔσται
 ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι,
 27 ἔστω ὑμῶν διάκονος· καὶ ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶ-
 28 τος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος· ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
 ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομέναν αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχᾶ, ἠκολούθησεν
 30 αὐτῷ ὄχλος πολὺς. Καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ, καθήμενοι
 παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκρα-
 ζαν, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυὶδ.
 31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ
 μείζον ἔκραζον, λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς
 32 Δαυὶδ. Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφάνησεν αὐτοὺς, καὶ εἶπε·
 33 Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα
 34 ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί. Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ
 Ἰησοῦς, ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέ-
 βλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς Βηθ-
 φαγῇ πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε
 2 δύο μαθητάς, λέγων αὐτοῖς· Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην
 τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην,
 3 καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. Καὶ
 ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε· Ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρεῖαν
 4 ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. Τοῦτο δὲ ὅλον
 γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγον-
 5 τος· „Εἰπάτε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς
 σου ἔρχεται· σοι πρᾶϋς, καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον, καὶ
 6 πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. „ Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ
 7 ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον
 τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ
 8 ἱμάτια αὐτῶν· καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. Ὁ δὲ
 πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ·
 ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρών-
 9 νον ἐν τῇ ὁδῷ. Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ

ἀκολουθῶντες ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ὡσαννὰ ἐν
 τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσό- 10
 λυμα, ἐσεῖσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος;
 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφῆτης, ὁ 11
 ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας. Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς 12
 εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξέβαλε πάντας τοὺς παλουν-
 τας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν
 κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν παλούν-
 των τὰς περιστεράς· καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· 13
 „Ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ
 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν., Καὶ προσῆλθον αὐτῷ 14
 τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμά- 15
 σια, ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κρᾶζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
 καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· ἠγανάκτησαν,
 καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰη- 16
 σοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε· „Ὅτι ἐκ
 στόματος ἡπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον;,,
 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς, ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς 17
 Βηθανίαν, καὶ ἠγλίσθη ἐκεῖ.

Πρωίας δὲ, ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε. 18
 Καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ 19
 οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ·
 Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ
 ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ 20
 ἐθαύμασαν, λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συ-
 κὴ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω 21
 ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ
 τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὅρει τοῦτῳ εἶπητε·
 „Ἀρθῆτι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν· γενήσεται.
 Καὶ πάντα, ὅσα ἂν αἰτήσετε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύον- 22
 τες, λήψετε.

Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδά- 23

- σκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες · Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς ; καὶ τίς σοι
- 24 ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν ταύτην ; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς · Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἓνα · ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ ·
- 25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν ; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων ; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς, λέγοντες · Ἐὰν εἴπωμεν, ἐξ οὐρανοῦ · Ἐρεῖ ἡμῖν · Διατί οὖν οὐκ
- 26 ἐπιστεύσατε αὐτῷ ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, ἐξ ἀνθρώπων · φοβούμεθα τὸν ὄχλον · πάντες γὰρ ἔχουσι τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην. Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον · Οὐκ οἶδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός · Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν,
- 28 ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ ; Ἄνθρωπος εἶχε τέκνα δύο · καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ, εἶπε · Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί
- 29 μου. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν · Οὐ θέλω · ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς, ἀπῆλθε. Καὶ προσελθὼν τῷ ἐτέρῳ, εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν · Ἐγὼ, κύριε ·
- 31 καὶ οὐκ ἀπῆλθε. Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός ; Λέγουσιν αὐτῷ · Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς · Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
- 32 Ἦλθε γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ · οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ · ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον, τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. Ἀλλὴν παραβολὴν ἀκούσατε · Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ἀποδόμησε πύργον · καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργ
- 34 γοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργ
- 35 γοὺς, λαβεῖν τοὺς καρπούς αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέ
- 36 κτεϊναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους

δούλους, πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς
 ὡσαύτως. Ὑστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν 37
 υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. Οἱ 38
 δὲ γεωργοὶ, ἰδόντες τὸν υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός
 ἐστὶν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ
 κατὰσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες 39
 αὐτὸν, ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν.
 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς 40
 γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπο- 41
 λήσει αὐτούς· καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις
 γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς
 καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε 42
 ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· „Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν
 οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφ-
 θαλμοῖς ἡμῶν; „ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται 43
 ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποι-
 οῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον 44
 τοῦτον, συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐ-
 τόν. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- 45
 σαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ, ἔγνωσαν, ὅτι περὶ αὐτῶν
 λέγει. Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τὸς 46
 ὄχλους· ἐπειδὴ ὡς προφῆτην αὐτὸν εἶχον. Καὶ 22
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς,
 λέγων· Ὁμοιωθῇ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ 2
 βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησε γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ, καὶ 3
 ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, καλέσαι τοὺς κεκλημέ-
 νους εἰς τοὺς γάμους· καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. Πάλιν 4
 ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων· Εἴπατε τοῖς κε-
 κλημένοις· Ἰδοὺ, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα· οἱ ταῦροί
 μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦ-
 τε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες, ἀπῆλθον· 5
 ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ.
 Οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν 6

- 7 καὶ ἀπέκτειναν. Ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς, ὠργίσθη·
καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ, ἀπώλεσε τοὺς
8 φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε
λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἑτοιμός ἐστιν,
9 οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ
τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἂν εὑρητε, καλέσατε
10 εἰς τοὺς γάμους. Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς
τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας, ὅσους εὔρον, πονηροὺς τε
καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.
11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους,
12 εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· καὶ
λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε, μὴ ἔχων ἔνδυμα
13 γάμου; Ὁ δὲ ἐφίμωθη. Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς
διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας, ἄρατε
αὐτὸν, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
14 ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Πολλοὶ
γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον,
16 ὅπως αὐτὸν παγιδέυσωσιν ἐν λόγῳ. Καὶ ἀποστέλλου-
σιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν,
λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν, ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν
ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις καὶ οὐ μέλει σοι
περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων.
17 Εἰπέ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστι δοῦναι κῆνσον Καί-
18 σαρι, ἢ οὐ; Γινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν, εἶπε·
19 Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμι-
σμα τοῦ κῆνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον.
20 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;
21 Λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπό-
δοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ
22 Θεῷ. Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν
ἀπῆλθον.
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ
λέγοντες, μὴ εἶναι ἀνάστασις· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν,

λέγοντες · Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν · „ Ἐάν τις ἀπο- 24
 θάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
 αὐτοῦ. „ Ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί · καὶ ὁ 25
 πρῶτος, γαμήσας, ἐτελεύτησε · καὶ μὴ ἔχων σπέρμα,
 ἀφῆκε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. Ὁμοίως 26
 καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. Ὑστερον 27
 δὲ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, 28
 τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.
 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς · Πλανᾶσθε, μὴ 29
 εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἐν 30
 γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίζονται,
 ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσι. Περὶ δὲ τῆς 31
 ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρῆθὲν ὑμῖν ὑπὸ
 τοῦ Θεοῦ, λέγοντος · „ Ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς Ἀβραάμ. καὶ 32
 ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; „ Οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς
 Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι, 33
 ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδ- 34
 δουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό · καὶ ἐπηρώτησεν εἰς 35
 ἐξ αὐτῶν, νομικὸς, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων · Διδάσκα- 36
 λε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη 37
 αὐτῷ · „ Ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρ-
 διά σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
 σου. „ Αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. Δευ- 38,39
 τέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ. „ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, ὡς
 σεαυτόν. „ Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νό- 40
 μος καὶ οἱ προφῆται κρέμονται.

Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ 41
 Ἰησοῦς, λέγων · Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος 42
 υἱὸς ἐστι; Λέγουσιν αὐτῷ · Τοῦ Δαυὶδ. Λέγει αὐ- 43
 τοῖς · Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ;
 λέγων · „ Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου · Κάθου ἐκ δεξιῶν 44
 μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν

45 σου. „ Εἰ οὖν Δαυῖδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐ-
 46 τοῦ ἔστι; Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον·
 οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐ-
 τὸν οὐκέτι.

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησε τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθη-
 2 ταῖς αὐτοῦ, λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκά-
 3 θισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. Πάντα οὖν,
 ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ
 δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσι γάρ, καὶ οὐ
 4 ποιοῦσι. Δεσμεύουσι γὰρ φορτία βαρέα καὶ δυσ-
 βάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώ-
 5 πων· τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσι κινήσαι αὐτά.
 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς
 ἀνθρώποις. Πλατύνουσι δὲ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ
 6 μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν· φιλοῦσί
 τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκα-
 7 θεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν
 ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί,
 8 ῥαββί. Ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν
 9 ὑμῶν ὁ καθηγητής· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. Καὶ
 πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν
 10 ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Μηδὲ κληθῆτε καθη-
 γηταί· εἷς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός.
 11.12 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν, ἔσται ὑμῶν διάκονος. Ὅστις δὲ
 ὑψώσει ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει
 14 ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς
 καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας
 τῶν χερῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ
 13 τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμ-
 ματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι κλείετε τὴν βα-
 σιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς
 γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε
 15 εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
 ὑποκριταί· ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν,

ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον· καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐ-
 τὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ 16
 τυφλοί· οἱ λέγοντες· "Ὃς ἂν ὁμώσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν·
 ὃς δ' ἂν ὁμώσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ 17
 καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν; ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναός,
 ὁ ἀγιάζων τὸν χρυσόν; Καί· "Ὃς ἂν ὁμώσῃ ἐν τῷ θυ 18
 σιασθηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν· ὃς δ' ἂν ὁμώσῃ ἐν τῷ δῶρῳ τῷ
 ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ 19
 μείζων; τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον, τὸ ἀγιάζον τὸ δῶ-
 ρον; Ὁ οὖν ὁμώσας ἐν τῷ θυσιασθηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ 20
 καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ ναῷ, 21
 ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· καὶ ὁ 22
 ὁμώσας ἐν τῷ οὐρανῷ, ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ
 ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 23
 καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύ-
 σμον, καὶ τὸ ἄνηθον, καὶ τὸ κύμινον· καὶ ἀφήκατε τὰ
 βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν, καὶ τὸν ἔλεον, καὶ τὴν
 πίστιν. Ταῦτα δὲ ἑδεῖ ποιῆσαι, καὶ κειῖνα μὴ ἀφίεναι.
 Ὅδηγοὶ τυφλοί· οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κά- 24
 μηλον καταπίνοντες. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ 25
 Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ
 ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσθωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρ-
 παγῆς καὶ ἀδικίας. Φαρισαῖε τυφλὲ, καθάρισον πρῶ- 26
 τον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένη-
 ται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν. Οὐκ ἔστι ὑμῖν, γραμμα- 27
 τεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· ὅτι παρομοιάζετε τά-
 φοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ἀγαθοί,
 ἔσθωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας.
 Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δι- 28
 καιοί, ἔσθωθεν δὲ μεστοὶ ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί· 29
 ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε
 τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, καὶ λέγετε· Εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς 30
 ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν

- 31 ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. Ὡστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς,
 32 ὅτι υἱοὶ ἐστέ τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας. Καὶ ὑμεῖς
 33 πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. Ὅφεις,
 γεννηματα ἐχιδιῶν· πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς
 34 γεέννης; Διὰ τοῦτο, ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς
 προφῆτας, καὶ σοφοὺς, καὶ γραμματεῖς· καὶ ἐξ αὐτῶν
 ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε
 ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς
 35 πόλιν· ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον, ἐκχυνό-
 μενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως
 τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε
 36 μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ὅτι ἤξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.
 37 Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προ-
 φῆτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν·
 ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον
 ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας;
 38 καὶ οὐκ ἠθέλησατε. Ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν
 39 ἔρημος. Λέγω γὰρ ὑμῖν· Οὐ μὴ με ἴδῃτε ἀπ' ἄρτι,
 ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυ-
 ρίου.
 24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ
 προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιθεῖν αὐτῷ τὰς οἰκοδο-
 2 μὰς τοῦ ἱεροῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε
 πάντα ταῦτα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος
 3 ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. Καθημένου δὲ
 αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθη-
 ται κατ' ἰδίαν, λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται;
 καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ τῆς συντελείας
 4 τοῦ αἰῶνος; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 5 Βλέπετε, μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσον-
 ται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός·
 6 καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέ-
 μους, καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ

πάντα γενέσθαι· ἀλλ' οὕτω ἐστὶ τὸ τέλος. Ἐγερθή- 7
 σεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν·
 καὶ ἔσονται λιμοὶ, καὶ λοιμοί, καὶ σεισμοί, κατὰ
 τόπους. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὧδίνων. Τότε παραδώ- 8.9
 σουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ
 ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου.
 Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί· καὶ ἀλλήλους 10
 παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. Καὶ πολλοί 11
 ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσι πολλούς.
 Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγά- 12
 πη τῶν πολλῶν. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος 13
 σωθήσεται. Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς 14
 βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς
 ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. "Οταν οὖν ἴδητε 15
 τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ
 προφήτου, ἐστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ· (ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω·)
 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη· 16
 ὁ ἐπὶ τοῦ δάματος, μὴ καταβαινέτω· ἄραι τὰ ἐκ τῆς 17
 οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεφάτω ὀπίσω, 18
 ἄραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχού- 19
 σαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
 Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, 20
 μηδὲ σαθεάτω. Ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα 21
 οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τῆ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται.
 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθῃ 22
 πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ
 ἡμέραι ἐκεῖναι. Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδού, ὧδε ὁ 23
 Χριστὸς, ἢ ὧδε· μὴ πιστεύσητε. Ἐγερθήσονται γὰρ 24
 ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα
 μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ
 τοὺς ἐκλεκτούς. Ἴδού, προεῖρηκα ὑμῖν. Ἐάν οὖν εἴπωσιν 25.26
 ὑμῖν· Ἴδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστὶ· μὴ ἐξέλθητε· Ἴδού, ἐν
 τοῖς ταμείοις· μὴ πιστεύσητε. Ὡς περ γὰρ ἡ ἀστρα- 27
 πὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν, καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν,

- 28 ἔτις ἔσται καὶ ἡ παρουσία τῆς υἱοῦ τῆς ἀνθρώπου. Ὅπως γὰρ
 29 ἔαν ἡ τὸ πτώμα ἐκεί συναχθῇσονται οἱ ἄστοί. Εἰθίως
 δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὃ ἡλῖος σκοτι-
 σθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
 ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν
 30 οὐρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον
 τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται
 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τῆς ἀνθρώπου
 ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ δυνάμεως
 31 καὶ δόξης πολλῆς. Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτῆς
 μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης· καὶ ἐπισυνάξουσιν
 τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἁ-
 32 κρων οὐρανῶν ἕως ἁκρων αὐτῶν. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς
 μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἡδὴ ὁ κλάδος αὐτῆς γένη-
 ται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς
 33 τὸ θῆρος. Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε πάντα ταῦτα,
 γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἔστιν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω
 34 ὑμῖν, ἐν μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα
 35 γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται· οἱ δὲ λό-
 36 γοι με οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης
 καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν· οὐδὲ οἱ ἀγγελοὶ τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ
 37 πατὴρ μόνος. Ὡς περὶ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως
 38 ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς περὶ
 γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ
 τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐγκαμίζοντες,
 39 ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ
 ἔγνωσαν, ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἤρρεν ἅπαντας·
 οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς παραλαμβάνεται,
 41 καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ· μία
 42 παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. Γρηγορεῖτε οὖν,
 43 ὅτι οὐκ οἴδατε, ποία ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν ἐρχεται. Ἐκεῖνο
 δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης, ποία φυλακὴ
 ὁ κλέπτης ἐρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ ἂν εἶασε

διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς 44
 γίνεσθε ἑτοιμοί· ὅτι, ἥ ἄρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου ἔρχεται. Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ 45
 φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπέ-
 ας αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; Μακά- 46
 ριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρῃσει
 ποιοῦντα οὕτως. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῖς 47
 ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ εἴτῃ ὁ κα- 48
 κὸς δούλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός
 μου ἐλθεῖν· καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίῃ 49
 δὲ καὶ πόνη μετὰ τῶν μεθύοντων· ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου 50
 ἐκεῖνου ἐν ἡμέρᾳ, ἥ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, ἥ οὐ γινώ-
 σκει· καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ 51
 τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
 μὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία 25
 τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες, λαβοῦσαι τὰς λαμ-
 πάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε 2
 δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ πέντε μαραῖ. Αἵτινες 3
 μαραῖ, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ'
 ἑαυτῶν ἔλαιον. Αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς 4
 ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. Χρονίζοντος 5
 δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον. Με- 6
 σῆς δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἴδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται·
 ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τότε ἠγέρθησαν πᾶ- 7
 σαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας
 αὐτῶν. Αἱ δὲ μαραῖ ταῖς φρόνιμοις εἶπον· Δότε ἡμῖν 8
 ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι· Μήποτε σὺν 9
 ἀρκέσει ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς
 πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. Ἀπερχομένων δὲ 10
 αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἑτοιμοὶ εἰσῆλ-
 θον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους· καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα.
 Ὑστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι· 11
 Κύριε, κύριε, ἀνοίξον ἡμῖν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· 12

- 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι
 14 οὐκ οἶδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν. Ὡσπερ
 γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους δούλους, καὶ
 15 παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ᾧ μὲν ἔδωκε
 πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν· ἐκάστη κατὰ τὴν
 16 ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. Πορευθεῖς δὲ
 ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, ἐργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ
 17 ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ
 18 δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν,
 ἀπελθὼν ἄρουξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ ἀργύριον τοῦ
 19 κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ κύ-
 ριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.
 20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν, προσήνεγκεν
 ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά
 μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ'
 21 αὐτοῖς. Ἐφῇ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ
 καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
 22 στήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. Προσελ-
 θὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν, εἶπε· Κύριε, δύο
 τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρ-
 23 δησα ἐπ' αὐτοῖς. Ἐφῇ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε
 ἀγαθὲ καὶ πιστέ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σε
 24 καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σε. Προσελ-
 θὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς, εἶπε· Κύριε, ἔγνων
 σε, ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, φοβούμενος ὅπου οὐκ ἔσπειρας,
 25 καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς, ἀπελ-
 θὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν.
 26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Ποιηρὲ δοῦλε
 καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις, ὅτι φοβίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συν-
 27 ἄγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; Ἔδει οὖν σε βαλεῖν τὸ
 ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζῖταις· καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκμισά-
 28 μην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. Ἀρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ
 29 τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. Ἐγὼ
 γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ

δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρβήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώ- 30
τερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των.

"Οταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, 31
καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ
θρόνου δεξιῆς αὐτοῦ, καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ 32
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥς-
περ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων·
καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ 33
ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ 34
δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι 35
φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην, καὶ
συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένη- 36
σα, καὶ ἐπεσκεψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἦμην, καὶ ἦλθετε
πρὸς με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγον- 37
τες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν;
ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; πότε δέ σε εἶδομεν ξένον, 38
καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε 39
δέ σε εἶδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἦλθομεν πρὸς σε;
Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω 40
ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν
ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ 41
εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ καταραμένοι εἰς τὸ
πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἄγγελοις αὐτοῦ. Ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι 42
φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἦμην,
καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· 43
ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκεψασθέ με.
Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ, λέγοντες· Κύριε, πότε 44
σε εἶδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ
ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; Τότε 45

ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον
οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοί
46 ἐποιήσατε. Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώ-
νιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26 Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λό-
2 γους τούτους, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Οἴδατε, ὅτι
μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται· καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ γραμματεῖς,
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιε-
4 ρέως, τοῦ λεγομένου Καϊάφα· καὶ συνεβουλεύσαντο,
ἵνα τὸν Ἰησοῦν θάψω κρατήσωσι καὶ ἀποκτείνωσιν.

5 Ἐλεγον δὲ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν
τῷ λαῷ.

6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ, ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος
7 τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ, ἀλάβαστρον μύρου
ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
8 ἀνακειμένου. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἠγανάκτη-
9 σαν, λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπάλεια αὕτη; Ἡδύνατο γὰρ
10 τοῦτο πρᾶθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. Γνοὺς δὲ
ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναι-
11 κί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. Πάντοτε
γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· ἐμὲ δὲ οὐ πάν-
12 τος ἔχετε. Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ
13 σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν
ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς
μνημόσυνον αὐτῆς.

14 Τότε πορευθεῖς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας
15 Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε· Τί θέλετέ μοι
δοῦναι, καὶ γὰρ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν
16 αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαι-
ρίαν, ἵνα αὐτόν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ

Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ · Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; Ὁ δὲ εἶπεν · Ὑπάγετε εἰς τὴν πό- 18
 λιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ · Ὁ διδάσκαλος λέ-
 γει · Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστι πρὸς σε ποιῶ τὸ πάσ-
 χα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ 19
 ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς · καὶ ἡτοίμασαν τὸ
 πάσχα. Ὁ ψίας δὲ γενομένης, ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώ- 20
 δεκα. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, εἶπεν · Ἀμὴν λέγω 21
 ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Καὶ λυπούμενοι 22
 σφόδρα, ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν · Μήτι
 ἐγὼ εἰμι, κύριε; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν · Ὁ ἐμβάψας 23
 μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει.
 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γεγραπται 24
 περὶ αὐτοῦ · οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται · καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ
 ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας, ὁ 25
 παραδιδὼς αὐτόν, εἶπε · Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; Λέγει
 αὐτῷ · Σὺ εἶπας. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ 26
 Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς
 μαθηταῖς, καὶ εἶπε · Λάβετε, φάγετε · τῆτό ἐστι τὸ σῶ-
 μά μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδω- 27
 κεν αὐτοῖς, λέγων · Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες · τοῦτο γάρ 28
 ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολ-
 λῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, 29
 ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς
 ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ'
 ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.

Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30
 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς · Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθή- 31
 σεσθε ἐν ἑμοί ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ · γεγραπται γάρ ·
 „Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό-
 βατα τῆς ποίμνης. „ Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω 32
 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν 33
 αὐτῷ · Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε

- 34 σκανδαλισθήσομαι. Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν
λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλείπορα φανῆσαι,
35 τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Καὶ ἐάν
με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. Ὅμοιως
καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
- 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμε-
νον Γεθσημανῇ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε
37 αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. Καὶ παρα-
λαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο
38 λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Τότε λέγει αὐτοῖς· Περίλυ-
πός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ἔδε, καὶ
39 γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. Καὶ προσελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν
ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, προσευχόμενος, καὶ λέγων· Πάτερ
μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον
40 τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. Καὶ ἔρ-
χεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ εὕρισκει αὐτοὺς καθεύ-
δοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε
41 μίαν ὥραν γρηγορήσαι μετ' ἐμοῦ; Γρηγορεῖτε καὶ προ-
σεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦ-
42 μα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. Πάλιν, ἐκ δευτέρου
ἀπελθὼν, προσηύξατο, λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύνα-
ται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ
43 πῶ, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει αὐ-
τοὺς πάλιν καθεύδοντας· (ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
44 βεβαρημένοι·) καὶ ἀφείς αὐτοὺς, ἀπελθὼν πάλιν, προ-
45 σηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Τότε
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς·
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἰδοὺ, ἤγγικεν ἡ
ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς χεῖρας
46 ἀμαρτωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ, ἤγγικεν ὁ παρα-
διδούς με.
- 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας, εἷς τῶν δώδε-
κα, ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν
καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ

λαοῦ. Ὁ δὲ παραδιδούς αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, 48
λέγων. Ὁν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι. κρατήσατε αὐτόν.
Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ, εἶπε. Χαῖρε ῥαββί. 49
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ. 50
Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ πάρεσι; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς
χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκρατήσαν αὐτόν. Καὶ 51
ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ. καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως, ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Τότε λέγει αὐτῷ 52
ὁ Ἰησοῦς. Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τό-
πον αὐτῆς. πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, ἐν μα-
χαίρᾳ ἀπολοῦνται. Ἡ δοκεῖς, ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι 53
παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι
πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; Πῶς οὖν πληρω- 54
θῶσιν αἱ γραφαί; ὅτι οὕτω δεῖ γενέσθαι. Ἐν 55
ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις. Ὡς ἐπὶ
λῃστην ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν
με. καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν
τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, 56
ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθη-
ταὶ πάντες, ἀφέντες αὐτόν, ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήγαγον πρὸς Καϊά- 57
φαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε-
ροι συνήχθησαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ 58
μακρόθεν, ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως. καὶ εἰσελθὼν
ἔσω, ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ 59
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον
ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτόν
θανατώσωσι. Καὶ οὐχ εὔρον, πολλῶν ψευδομαρτύρων 60
προσελθόντων. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρ-
τυρες, εἶπον. Οὗτος ἔφη. Δύναμαι καταλύσαι τὸν 61
ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.
Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ. Οὐδὲν ἀποκρίνη; 62
τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. 63

- Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε
κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ
64 Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ
εἶπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον
65 ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διῆρμήζε
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων· Ὅτι ἐβλασφήμησε· τί ἔτι
χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασ-
66 φημίαν αὐτοῦ. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες
67 εἶπον· Ἐνοχος θανάτου ἐστί. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπι-
68 σαν, λέγοντες· Προφῆτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ
παίσας σε;
- 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ. Καὶ προσ-
ῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα
70 μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπρο-
71 σθεν αὐτῶν πάντων, λέγων· Οὐκ οἶδα, τί λέγεις. Ἐξελ-
θόντα δὲ αὐτόν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ
λέγει τοῖς ἐκεῖ· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζω-
72 ραίου. Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὅρκου· Ὅτι οὐκ οἶδα
73 τὸν ἄνθρωπον. Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες,
εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ
74 γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο κατα-
βηματίζειν, καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
75 Καὶ εὐθέως ἀλέκτως ἐφώνησε. Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος
τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηκότος αὐτῷ· Ὅτι πρὶν ἀλέ-
κτορα φωνῆσαι, τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω,
ἔκλαυσε πικρῶς.
- 27 Πρωτὰς δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ,
2 ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. Καὶ δῆσαντες αὐτόν, ἀπῆγα-
γον, καὶ παρέδωκαν αὐτόν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.
3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη,
μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς

ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, λέγαν· Ἡμαρτον, 4
 παραδούς αἷμα ἀθῶν. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς ἡμᾶς;
 Σὺ ὄφει. Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρη- 5
 σε· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, 6
 λαβόντες τὰ ἀργύρια, εἶπον· Οὐκ ἔξεστι βαλεῖν αὐ-
 τὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστι. Συμβού- 7
 λιον δὲ λαβόντες, ἡγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κερα-
 μέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, 8
 ἀγρὸς αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. Τότε ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν 9
 διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφῆτου, λέγοντος· „Καὶ ἔλαβον τὰ
 τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτι-
 μήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν 10
 ἀγρὸν τοῦ κεραμέως· καθὰ συνέταξέ μοι κύριος. „

Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἑστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ 11
 ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
 τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· Σὺ λέγεις.
 Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ 12
 τῶν πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει αὐτῷ 13
 ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις, πόσα σου καταμαρτυροῦσι;
 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα· ὥστε θαυ- 14
 μάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Κατὰ δὲ ἐροτὴν εἰώθει ὁ 15
 ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ᾔθελον. Εἰ- 16
 χον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν.
 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα 17
 θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν; ἢ Ἰησοῦν, τὸν λε-
 γόμενον Χριστόν; Ἡ δὲ γὰρ, ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν 18
 αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, 19
 ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα· Μηδὲν σοι
 καὶ τῷ δικαίῳ ἐκεῖνα· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ’
 ὄναρ δι’ αὐτόν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε- 20
 ροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν,
 τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν 21
 εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν;
 Οἱ δὲ εἶπον· Βαραββᾶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· 22

Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν, τὸν λεγόμενον Χριστόν; Λέγου-
 23 σιν αὐτῷ πάντες· Σταυρωθήτω. Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη·
 Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἐκραζον, λέγον-
 24 τες· Σταυρωθήτω· Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὠφε-
 λεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενί-
 ψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων· Ἀθῶός
 εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς
 25 ὄψεσθε. Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς, εἶπε· Τὸ αἷμα
 26 αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Τότε ἀπέλυ-
 σεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας
 27 παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ. Τότε οἱ στρατιῶται
 τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον,
 28 συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. Καὶ ἐκδύσαντες
 29 αὐτὸν περιέβηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην. Καὶ
 πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφα-
 λὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ
 γονυπετήσαντες ἔαμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγον-
 30 τες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐμπτύσαν-
 τες εἰς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν
 31 κεφαλὴν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν
 αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐ-
 τοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.
 32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι
 Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν
 33 αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ,
 34 ὃ ἐστι λεγόμενος κρανίου τόπος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος
 μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος, οὐκ ἤθελε
 35 πιεῖν. Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια
 36 αὐτοῦ, βαλλόντες κλῆρον. Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐ-
 37 τὸν ἐκεῖ. Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν
 αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· „Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ
 38 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.„ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ
 39 ὄψοι λησταί· εἰς ἐκ δεξιῶν, καὶ εἰς ἐξ ἐναντίων. Οἱ
 δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς

κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες · Ὁ καταλύων τὸν ναὸν, 40
καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτὸν · εἰ υἱὸς
εἶ τοῦ Θεοῦ, κατὰβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. Ὁμοίως δὲ 41
καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων
καὶ πρεσβυτέρων, ἔλεγον · Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ 42
δύναται σῶσαι · εἰ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστι, καταβάτω
νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν αὐτῷ. Πέποιθεν 43
ἐπὶ τὸν Θεόν · ῥυσάσθω νῦν αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν · εἶπε
γάρ · Ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταί, 44
οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ, ἀνείδιζον αὐτόν. Ἀπὸ 45
δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ἕως
ὥρας ἐννάτης. Περὶ δὲ τὴν ἐννάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ 46
Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων · Ἥλι, ἡλί · λαμὰ σαβα-
χθανί; τοῦτ' ἐστὶ · Θεέ μου, Δεέ μου · ἵνατί με ἐγκα-
τέλιπες; Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστῶτων, ἀκούσαντες, ἔλεγον · 47
Ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. Καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ 48
αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπὸγγον, πλήσας τε ὄξους, καὶ περι-
θεὶς καλὰμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον · 49
Ἄφες· ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἥλιος, σώσων αὐτόν. Ὁ 50
δὲ Ἰησοῦς, πάλιν κράζας φωνῇ μεγάλῃ, ἀφῆκε τὸ πνεῦ-
μα. Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ 51
ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω · καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη,
καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν · 52
καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη,
καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ 53
εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰη- 54
σοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν
σφόδρα, λέγοντες · Ἀληθῶς θεῶ υἱὸς ἦν ὁ ἄνθρωπος. Ἦσαν 55
δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαί, ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι · αἵ-
τινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακο-
νοῦσαι αὐτῷ · ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ 56
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ
τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

- 57 Ὁψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ
 Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε
 58 τῷ Ἰησοῦ. Οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἡτήσατο τὸ
 σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆ-
 59 ναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ, ἐνετύλιξεν
 60 αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐ-
 τοῦ μνημείου, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυ-
 λίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν.
 61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία,
 καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.
 62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, συν-
 ἦχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον,
 63 λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν, ὅτι ἐκείνος ὁ πλάνος εἶπεν
 64 ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν
 ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε
 ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι
 τῷ λαῷ· Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχά-
 65 τη πλάνη χεῖρ τῆς πρώτης. Ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος·
 Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε, ὡς οἴδατε.
 66 Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφάλισαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες
 τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.
 28 Ὁψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββά-
 των, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία,
 2 θεωρῆσαι τὸν τάφον. Καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας·
 ἄγγελος γὰρ κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν
 ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω
 3 αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυ-
 4 μα αὐτοῦ λευκὸν ὥσπερ χιῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
 ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὥσπερ νεκροί.
 5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναῖξί· Μὴ φο-
 βεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ, ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον
 6 ζητεῖτε. Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη γὰρ, καθὼς εἶπε.
 7 Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. Καὶ τα-
 χὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἡγέρθη

ἀπὸ τῶν νεκρῶν · καὶ ἰδοὺ, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν · ἐπεὶ αὐτὸν ὄψεσθε · ἰδοὺ, εἶπον ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦ· 8
σαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς
μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.
Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 9
καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντηтен αὐταῖς, λέγων · Χαίρετε.
Αἱ δὲ προσελθούσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ
προσεκύνησαν αὐτῷ. Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς · 10
Μὴ φοβεῖσθε · ὑπάγετε, ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς
μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ κεῖ με ὄψον-
ται.

Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ, τινὲς τῆς κουστωδίας, 11
ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν, ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν
ἅπαντα τὰ γενόμενα. Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσ- 12
βυτέρων, συμβουλίον τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν
τοῖς στρατιώταις, λέγοντες · Εἰπατε, "Ὅτι οἱ μαθηταὶ 13
αὐτοῦ, νυκτὸς ἐλθόντες, ἐκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμέ-
νων. Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς 14
πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν. Οἱ 15
δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὥς ἐδιδάχθησαν.
Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι
τῆς σήμερον.

Οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 16
εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. Καὶ 17
ιδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ · οἱ δὲ ἐδίστασαν.
Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων · 18
Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. Πο- 19
ρευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐ-
τοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματος · διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα 20
ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πά-
σας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

- 1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
2 Ὡς γέγραπται ἐν Ἠσαΐα τῷ προφῆτῃ · „ Ἰδοὺ, ἐγὼ
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
3 κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου · Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ·
Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρί-
4 βους αὐτοῦ · „ ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
5 Καὶ ἐξετρεφετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ
οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες · καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορ-
δάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας
6 αὐτῶν. Ἦν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου,
καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων
7 ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. Καὶ ἐκήρυσσε λέγων · Ἐρχε-
ται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.
8 Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι · αὐτὸς δὲ βαπτίσει
ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς
ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάν-
10 νου εἰς τὸν Ἰορδάνην. Καὶ εὐθέως ἀναβαῖναι ἀπὸ τοῦ
ὑδάτος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ πνεῦμα,
11 ὥς περιστεράν, καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν. Καὶ φωνὴ ἐγένετο

ἐκ τῶν οὐρανῶν · „ Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ
εὐδόκησα. „

Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 12
Καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα, πειραζόμενος 13
ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων · καὶ οἱ ἄγγε-
λοι διηκόνουν αὐτῷ.

Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς 14
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσειν τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασι-
λείας τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγων · Ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, 15
καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ · μετανοεῖτε, καὶ πι-
στεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν 16
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀμφιβέλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν
τῇ θαλάσσῃ · ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ 17
Ἰησοῦς · Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι
ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐ- 18
τῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προεὶς ἐκεῖθεν ὀλίγον, 19
εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ
δίκτυα · καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς. Καὶ ἀφέντες 20
τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μι-
σθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ · καὶ εὐθέως τοῖς 21
σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν, ἐδίδασκε. Καὶ 22
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ · ἦν γὰρ διδάσκων
αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμμα-
τεῖς. Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν 23
πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξε, λέγων · Ἐα, τί 24
ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρενέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς ·
οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπιτίμησεν 25
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων · Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.
Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ 26
κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ἐθαμβή- 27
θησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας ·

- Τί ἐστὶ τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη; ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει,
 28 καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀποὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.
- 29 Καὶ εὐθέως, ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ
 30 Ἰωάννου. Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα· καὶ εὐθέως λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. Καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως· καὶ διηκόνει αὐτοῖς.
 32 Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. Καὶ ἐθεράπευσε πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλε, καὶ οὐκ ἦφι λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν. Καὶ
 35 πρωῒ, ἔννυχον λίαν, ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ κεῖ προσήυχετο. Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ. Καὶ εὐρόντες αὐτόν, λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι πάντες ζητοῦσί σε. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀγωμεν εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξελήλυθα. Καὶ ἦν κηρύσσαν εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.
- 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρός, παρακαλῶν αὐτόν, καὶ γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ· Ὅτι, εἰάν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ·
 41 Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. Καὶ ἐμβριμῶν αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἰπῆς· ἀλλ' ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου,
 45 ὡς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ὁ δὲ ἐξελ-

θὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ, καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.

Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ 2 ἠκούσθη, ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν 2 πολλοὶ, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐ- 3 τὸν παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ 4 μὴ δυνάμενοι προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέ- γασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν· καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν 5 δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. Ἦσαν δὲ τινες 6 τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμε- νοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασ- 7 φημίας; τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγινούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, 8 ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστίν 9 εὐκοπώτερον; εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι; ἢ εἰπεῖν· Ἐγείρε, ἄρῃ σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει; Ἰνὰ δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς 10 τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας· (λέγει τῷ παραλυτικῷ·) Σοὶ λέγω· Ἐγείρε, ἄρῃ τὸν κράβ- 11 βατόν σου, καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ ἠγέρθη 12 εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγον- τας· Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδμεν.

Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ 13 ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. Καὶ 14 παράγων εἶδε Λευὴν τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελῶνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατα- 15

- κεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς
 16 αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
- 17 Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.
- 18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ
- 19 δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν
- 20 ἔχουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν. Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε
- 21 νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μὴ, αἶρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ
- 22 χεῖρον σχίσμα γίνεται. Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολῶνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον.
- 23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτῷ ὁδὸν ποιεῖν
- 24 τίλλοντες τὰς στάχυν. Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ·
- 25 Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὃ οὐκ ἔξεστι; Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαυὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχε, καὶ ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ
- 26 μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ἐπὶ Ἀβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ

ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι; Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ 27
 σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ
 τὸ σάββατον. Ὡστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 28
 καὶ τοῦ σαββάτου.

Καὶ εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν· καὶ ἦν ἐκεῖ 3
 ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· καὶ παρετήρουν 2
 αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγο-
 ρήσωσιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμέ- 3
 νῃ ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. Καὶ λέγει 4
 αὐτοῖς· Ἐξεστὶ τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακο-
 ποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων.
 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος 5
 ἐπὶ τῇ παρασίτῃ τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ·
 Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινε· καὶ ἀπεκατε-
 στάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι, εὐ- 6
 θέως μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ,
 ὥπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς 7
 τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας
 ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱερο-
 σολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνη, 8
 καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούσαντες
 ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐ- 9
 τοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα
 μὴ θλίβωσιν αὐτόν. Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε 10
 ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτῷ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μᾶστιγας.
 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, 11
 προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε, λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ
 υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς, ἵνα μὴ 12
 φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσι.

Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς 13
 ἠθέλεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. Καὶ ἐποίησε 14
 δώδεκα, ἵνα ᾧσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς
 κηρύσσειν, καὶ ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, 15

- 16 καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπέθηκε τῷ Σίμωνι
 17 ὄνομα Πέτρον· καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ
 18 Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς
 19 ὀνόματα Βοανεργές, ὃ ἐστίν, υἱοὶ βροντῆς· καὶ Ἀνδρέ-
 20 αν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον,
 21 καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδ-
 22 δαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν κανανίτην, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώ-
 23 τήν, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
 24 Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον. Καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος,
 25 ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. Καὶ
 26 ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ, ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν·
 27 ἔλεγον γάρ· "Οτι ἐξέστη. Καὶ οἱ γραμματεῖς, οἱ ἀπὸ
 28 Ἱεροσολύμων καταβάντες, ἔλεγον· "Οτι Βεελζεβούλ
 29 ἔχει· καὶ· "Οτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει
 30 τὰ δαιμόνια. Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, ἐν παρα-
 31βολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν
 32 ἐκβάλλειν; Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ
 33 δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία
 34 ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη·
 35 καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτόν καὶ μεμέρισται, οὐ
 36 δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. Οὐδεὶς δύναται
 37 τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ,
 38 διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῇσῃ· καὶ τότε
 39 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
 40 πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτή-
 41 ματα, καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν·
 42 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει
 43 ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ἐνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως.
 44 "Οτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.
 45 Ἐρχονται οὖν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ·
 46 καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες αὐτόν.
 47 Καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ· Ἰδοὺ, ἡ
 48 μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε. Καὶ
 49 ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου, ἢ οἱ

ἀδελφοί μου; Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ 34
αὐτὸν καθημένους, λέγει· "Ἴδε ἡ μήτηρ μου, καὶ οἱ
ἀδελφοί μου. "Ὅς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, 35
οὗτος ἀδελφός μου, καὶ ἀδελφή μου, καὶ μήτηρ ἐστί.

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· 4
καὶ συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάν-
τα εἰς τὸ πλοῖον, καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ· καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. Καὶ ἐδίδα- 2
σκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλὰ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· "Ακούετε· Ἰδοὺ, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων 3
τοῦ σπείρειν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσε 4
παρὰ τὴν ὁδὸν· καὶ ἦλθε τὰ πετεινὰ, καὶ κατέφαγεν
αὐτό. "Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχε 5
γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλε, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
βάθος γῆς. Ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος, ἐκαυματίσθη, 6
καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν, ἐξηράνθη. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν 7
εἰς ἀκάνθας· καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκάνθαι, καὶ συνέπνιξαν
αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν 8
γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ
αὐξάνοντα· καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἐξήκοντα,
καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν· "Ὁ ἔχων ὦτα ἀκού- 9
ειν, ἀκουέτω. "Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώ- 10
τησαν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν, σὺν τοῖς δώδεκα, τὴν παραβολ-
λήν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· "Υμῖν δέδοται γινῶναι τὸ 11
μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω
ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· ἵνα βλέποντες βλέ- 12
πωσι, καὶ μὴ ἴδωσι, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, καὶ μὴ
συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ
ἁμαρτήματα. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν 13
παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς
γινώσκεσθε; "Ὁ σπείρων, τὸν λόγον σπείρει. Οὗτοι δὲ 14,15
εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν
ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ σατανᾶς, καὶ αἶρει τὸν λόγον
τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Καὶ οὗτοί εἰσιν 16

- ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ, ὅταν ἀκούσῃ
 17 τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν· καὶ
 οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν·
 εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐ-
 18 θείως σκανδαλίζονται. Καὶ ἄλλοι εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάν-
 19 θας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, καὶ
 αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ
 αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσι
 20 τὸν λόγον· καὶ ἄκαρπος γίνεται. Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ
 τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσι τὸν λόγον,
 καὶ παραδέχονται· καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα καὶ ἐν
 21 ἐξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτις
 ὁ λύχνος ἔρχεται, ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ, ἢ ὑπὸ τὴν
 22 κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ; Οὐ γὰρ ἐστὶ
 τι κρυπτόν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον,
 23 ἀλλ' ἵνα εἰς φανερόν ἔλθῃ. Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν,
 24 ἀκουέτω. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε, τί ἀκούετε.
 25 Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. Ὃς γὰρ
 ἂν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει
 26 ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν
 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον
 27 ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέ-
 ραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ μηκύνῃται, ὡς οὐκ οἶ-
 28 δεν αὐτός. Αυτόματῃ γὰρ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον
 χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα πλήρη σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ.
 29 Ὅταν δὲ παραδῶ ὁ καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέ-
 30 πανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. Καὶ ἔλεγε·
 Τίني ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ἢ ἐν ποίᾳ
 31 παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; Ὡς κόκκον σινάπεως,
 ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν
 32 σπερμάτων ἐστὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀνα-
 βαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ
 ποιῇ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν
 33 αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. Καὶ

τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον καθὼς ἠδύνατο ἀκούειν. Χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει 34 αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομέ- 35 νης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. Καὶ ἀφίντες τὸν ὄχλον 36 παραλαμβάνουσιν αὐτὸν, ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ· καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. Καὶ γίνεται λαίλαψ ἀνέμου 37 μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὰ πλοῖον, ὥστε 38 αὐτὸ ἦδη γεμίζεσθαι. Καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ πρύμνῃ, ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι, ὅτι 39 ἀπολλύμεθα; Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε τῇ θαλάσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. Καὶ εἶπεν αὐ- 40 τοῖς· Τί δειλοὶ ἐστε οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν; Καὶ 41 ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν 5 τῶν Γαδαρηνῶν. Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, 2 εὐθέως ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμα- 3 σι· καὶ οὔτε ἀλύσειν οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτὸν δῆσαι, διὰ 4 τὸ αὐτὸν πολλὰκις πέδαις καὶ ἀλύσεισι δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συν- τετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι· καὶ 5 διαπαντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς μνήμασι καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κρᾶζων, καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμε, καὶ προσεκύ- 6 νησεν αὐτῷ· καὶ κρᾶζας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε· Τί ἐμοὶ 7 καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μή με βασανίσῃς. (Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ· Ἐξελθε 8 τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.) Καὶ ἐπηρώ- 9

- τα αὐτόν· Τί σοι ὄνομα; Καὶ λέγει αὐτῷ· Λεγεὼν
 10 ὄνομά μοι· ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. Καὶ παρεκάλει αὐτόν
 11 πολλὰ, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. Ἦν
 δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη.
 12 Καὶ παρεκάλεισαν αὐτόν οἱ δαίμονες, λέγοντες· Πέμψον
 13 ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. Καὶ
 ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἐξελθόντα τὰ
 πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ
 ἔρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν·
 ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ.
 14 Οἱ δὲ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν
 πόλιν, καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν, τί ἐστὶ
 15 τὸ γεγονός. Καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεω-
 ροῦσι τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον, καὶ
 σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ ἐφοβή-
 16 θησαν. Καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο
 17 τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. Καὶ ἤρξαντο
 18 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Καὶ
 ἐμὲάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτόν ὁ δαιμο-
 19 νισθεὶς, ἵνα ἦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλ-
 λά λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σους,
 καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκε, καὶ
 20 ἡλέησέ σε. Καὶ ἀπῆλθε, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ
 Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες
 ἐθαύμαζον.
 21 Καὶ διαπεράσας τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν
 εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν
 22 παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἰς τῶν
 ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος· καὶ ἰδὼν αὐτόν,
 23 πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ παρεκάλει αὐτόν
 πολλὰ, λέγων· Ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει·
 ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὥπως σωθῇ· καὶ
 24 ζήσεται. Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐ-
 25 τῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. Καὶ γυ-

νή τις οὔσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ 26
 παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ'
 αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς
 τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα 27
 ἐν τῷ ὄχλῳ ὀπίσθεν, ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. (Ἐλε- 28
 γε γάρ· Ὅτι κὰν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσο-
 μαι.) Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐ- 29
 τῆς· καὶ ἔγνω τῷ σώματι, ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος.
 Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγινούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ 30
 δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγε· Τίς
 μου ἤψατο τῶν ἱματίων; Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ 31
 αὐτῆ· Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε· καὶ λέγεις·
 Τίς μου ἤψατο; Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσα- 32
 σαν. Ἡ δὲ γυνὴ, φοβηθεῖσα καὶ τρέμεισα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν 33
 ἐπ' αὐτῇ, ἦλθε καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
 πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θύγατερ, ἡ 34
 πίστις σου σέσωκέ σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὲς
 ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, 35
 ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες· Ὅτι ἡ
 θυγάτηρ σου ἀπέθανε· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;
 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως, ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, 36
 λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε.
 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέ- 37
 τρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.
 Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ 38
 θεωρεῖ θόρυβον, καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ.
 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίε- 39
 τε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ
 κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δὲ, ἐκβαλὼν πάντας, πα- 40
 ραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, καὶ τὴν μητέ-
 ρα, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται, ὅπου ἦν
 τὸ παιδίον. Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, 41
 λέγει αὐτῇ· Ταλιθὰ, κουμι· ὃ ἔστι μεθερμηνευόμενον·
 Τὸ κοράσιον, σοί λέγω, ἔγειρε. Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ 42

ποράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα. Καὶ
 43 ἐξέστησαν ἐκστάσει μεγάλη. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς
 πολλὰ, ἵνα μηδεὶς γνῶ τοῦτο· καὶ εἶπε δοθῆναι αὐτῇ
 φαγεῖν.

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐ-
 2 τοῦ· καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Καὶ
 γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν.
 Καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· Πόθεν
 τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ; καὶ
 3 δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται. Οὐχ
 οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώ-
 βου, καὶ Ἰωσῆ, καὶ Ἰούδα, καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰ-
 σὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ᾧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλί-
 4 ζοντο ἐν αὐτῷ. Ἔλεγε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι οὐκ
 ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ
 5 ἐν τοῖς συγγενέσι, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. Καὶ οὐκ
 ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις
 6 ἁρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσε. Καὶ ἐθαύ-
 μαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

7 Καὶ περιῆγε τὰς κώμας κύκλῳ, διδάσκων. Καὶ
 προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀπο-
 στέλλειν δύο δύο· καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευ-
 8 μάτων τῶν ἀκαθάρτων, καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα
 μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν,
 9 μὴ ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· ἀλλ' ὑποδεδεμέ-
 10 νους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. Καὶ
 ἐλέγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μέ-
 11 νετε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται
 ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτι-
 νάζατε τὸν χεῖν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον
 12 αὐτοῖς. Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον, ἵνα μετανοή-
 13 σωσι· καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον
 ἐλαίῳ πολλοὺς ἁρρώστους, καὶ ἐθεράπευον.

14 Καὶ ἦκκεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερὸν γὰρ ἐγένετο

τὸ ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν· "Οτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. "Αλλοι ἔλεγον· "Οτι Ἡλίας ἐστίν. "Αλλοι δὲ 15 ἔλεγον· "Οτι προφήτης ἐστίν, ὡς εἰς τῶν προφητῶν. Ἀκέ- 16 σας δὲ ὁ Ἡρώδης, εἶπεν· "Οτι ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάν- νην, οὗτος ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης 17 ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα, τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. Ἐλεγε γὰρ ὁ 18 Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ· "Οτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυ- ναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ, 19 καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο. Ὁ 20 γὰρ Ἡρώδης ἐφοβείτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον· καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουε. Καὶ γε- 21 νομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐ- τοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ, καὶ τοῖς χι- λιάρχοις, καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας· καὶ εἰσελ- 22 θούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχη- σαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακει- μένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἵτησόν με, ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί. Καὶ ᾤμωσεν αὐτῇ· "Οτι ὁ 23 ἐὰν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα, εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτή- 24 σομαι; Ἡ δὲ εἶπε· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτι- στοῦ. Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν 25 βασιλέα, ἠτήσατο, λέγουσα· Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. Καὶ 26 περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτωρα, 27 ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀπελ- 28 θὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἤνεγκε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορα-

- σίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς·
 29 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ
 πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.
 30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
 ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα
 31 ἐδίδαξαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ'
 ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἦσαν
 γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί· καὶ οὐδὲ
 32 φαγεῖν ἠνκαίρουν. Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ
 33 πλοίῳ κατ' ἰδίαν. Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας·
 καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί· καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων
 34 συνέδραμον ἐκεῖ. Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ
 ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα, μὴ
 ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολ-
 35 λά. Καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελ-
 θόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγουσιν· Ὅτι ἔρημός
 36 ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ἀπόλυσον αὐτοὺς,
 ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κῶμας,
 ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους· τί γὰρ φάγωσιν οὐκ
 37 ἔχουσιν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς
 ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγο-
 38 ράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώμεν αὐτοῖς
 φαγεῖν; Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἄρτους ἔχετε;
 39 ὑπάγετε καὶ ἴδετε. Καὶ γινόντες, λέγουσι· Πέντε, καὶ
 40 δύο ἰχθύας. Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας,
 41 συμπόσια συμπόσια, ἐπὶ τῷ χλαρῷ χόρτῳ. Καὶ ἀνέπεσον
 λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
 εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε, καὶ κατέκλασε τοὺς ἄρτους,
 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραβῶσιν αὐτοῖς·
 42 καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισε πᾶσι. Καὶ ἔφαγον πάντες,
 43 καὶ ἐχορτάσθησαν. Καὶ ἦσαν κλασμάτων δάδεκα
 44 κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. Καὶ ἦσαν οἱ φα-
 γόντες τοὺς ἄρτους, πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμῆναι 45
 εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν,
 ἕως αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. Καὶ ἀποταξάμενος 46
 αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ 47
 ὀψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης·
 καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασι- 48
 νιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν· ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
 αὐτοῖς. Καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχε-
 ται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ
 ἤθελε παρελθεῖν αὐτούς. Οἱ δὲ, ἰδόντες αὐτὸν περι- 49
 πατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι,
 καὶ ἀνέκραξαν. Πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἔτα- 50
 ράχθησαν. Καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει
 αὐτοῖς· Θαρσείτε· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Καὶ ἀνέ- 51
 βη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον· καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος.
 Καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύ-
 μαζον. Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ ἡ 52
 καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη. Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον 53
 ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ· καὶ προσωρμίσθησαν.

Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἐπιγόν- 54
 τες αὐτὸν, περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, 55
 ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περι-
 φέρειν, ὅπου ἤκουον, ὅτι ἐκεῖ ἐστὶ. Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπο- 56
 ρεύετο εἰς κώμας, ἢ πόλεις, ἢ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς
 ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα
 καὶ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ
 ὅσοι ἂν ἤπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες 7
 τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· καὶ ἰδόν- 2
 τες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἐστὶν
 ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους· (οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάν- 3
 τες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας,
 οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων·
 καὶ ἀπὸ ἀγοραῆς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι· 4

- καὶ ἄλλα πολλὰ ἐστίν, ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτερίων, καὶ ξεστῶν, καὶ χαλκίων, καὶ κλινῶν.)
- 5 ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διατί οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίου-
- 6 σι τὸν ἄρτον; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι καλῶς προεφῆτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται· „Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσί με τιμᾷ,
- 7 ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀν-
- 8θρώπων. „ Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
- 9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσῃτε. Μωσῆς γὰρ εἶπε· „Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· „ καὶ· „Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, θανάτῳ τελευ-
- 11τάτω. „ Ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβαῖν (ὅ ἐστι, δῶρον), ὃ ἐὰν ἐξ
- 12ἐμοῦ ὠφεληθῇς· καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι
- 13τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἢ τῇ μητρί αὐτοῦ, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν, ἣ παρεδώκατε· καὶ
- 14παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. Καὶ προσκα-
- 15λεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀκούετε μου πάντες, καὶ συνίετε. Οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀν-
- 16θρώπου, εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστι
- 17ἀκούετω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί αὐτοῦ περὶ τῆς παρ-
- 18αβολῆς. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν, εἰσπορευόμενον εἰς
- 19τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν· καὶ

εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώ-
ματα. Ἔλεγε δέ· Ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευό- 20
μενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· Ἐσῶθεν γὰρ ἐκ τῆς 21
καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύ-
ονται· μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονεξίαι, 22
πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς, βλασφη-
μία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ 23
ἔσῶθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Καὶ ἐπεῖθεν ἀναστὰς, ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου 24
καὶ Σιδῶνος· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε
γνῶναι· καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. Ἀκούσασα γὰρ 25
γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχε τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα
ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ·
(ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συραφοῖνικισσα τῷ γένει·) καὶ 26
ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς
αὐτῆς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Ἄφες πρῶτον χορ- 27
τασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλὸν ἐστὶ, λαβεῖν τὸν
ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. Ἡ δὲ 28
ἀπεκρίθη, καὶ λέγει αὐτῷ· Ναὶ, κύριε· καὶ γὰρ τὰ
κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων
τῶν παιδίων. Καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λόγον 29
ὑπάγε· ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρὸς σου.
Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, εὔρε τὸ δαιμόνιον 30
ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς
κλίνης.

Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος, 31
ἦλθεν εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν
ὁρίων Δεκαπόλεως. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλά- 32
λον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.
Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν, 33
ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὕδατα αὐτοῦ, καὶ
πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ· καὶ ἀναβλέψας 34
εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐφραθὰ, ὃ
ἐστὶ, διανοίχθητί. Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ 35

ἀποαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμός τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ
 36 ἐλάλει ὀρθῶς. Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ
 εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον
 37 περισσότερον ἐκήρυσσον. Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσον-
 το, λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· καὶ τοὺς κωφούς
 ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

¶ Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος,
 καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος τοὺς μα-
 2 θητάς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν
 ὄχλον· ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς, προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ
 3 ἔχουσι τί φάγωσι. Καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευ-
 εῖς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐ-
 4 τῶν μακρόθεν ἦκουσι. Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθη-
 ταὶ αὐτοῦ· Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι
 5 ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; Καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Πόσους
 6 ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ. Καὶ παρήγγειλε
 τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ
 ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
 7 αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσι· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. Καὶ
 εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας, εἶπε παραθεῖναι
 8 καὶ αὐτά. Ἐφαγον δὲ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ
 9 ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων, ἑπτὰ σφυρίδας. Ἦ-
 σαν δὲ οἱ φαγόντες, ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν
 αὐτούς.

10 Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν
 11 αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. Καὶ ἐξῆλθον
 οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ'
 αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν.
 12 Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ, λέγει· Τί ἡ
 γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθή-
 13 σεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. Καὶ ἀφεὶς αὐτούς,
 ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.
 14 Καὶ ἐπελάβοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον
 15 οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ διεστέλλετο

αὐτοῖς, λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
 Φαρισαίων, καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. Καὶ διελογίζοντο 16
 πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν.
 Καὶ γινούς ὁ Ἰησοῦς, λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε, 17
 ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι
 πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; Ὁφθαλμοὺς 18
 ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε;
 καὶ οὐ μνημονεύετε; Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἐκλασα 19
 εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλα-
 σμάτων ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα. Ὅτε δὲ 20
 τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων
 πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἑπτὰ.
 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς οὐ συνίετε; 21

Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ 22
 τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν, ἵνα αὐτοῦ ἅψῃται.
 Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν 23
 ἔξω τῆς κώμης· καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ,
 ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν, εἴ τι βλέπει.
 Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὡς 24
 δένδρα, περιπατοῦντας. Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς χεῖρας 25
 ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέ-
 ψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς
 ἅπαντας. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ, λέ- 26
 γων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἰπῇς τινὶ ἐν
 τῇ κώμῃ.

Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς 27
 κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου. Καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπη-
 ρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς· Τίνα με
 λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν· Ἰω- 28
 ἄννην τὸν βαπτιστὴν· καὶ ἄλλοι, Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ,
 ἓνα τῶν προφητῶν. Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς 29
 δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος λέγει
 αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ Χριστός. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα 30
 μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤρξατο διδάσκειν 31

αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν,
καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν
ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
32 μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· καὶ παρῆρτήα τὸν λόγον
ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος, ἤρξατο
33 ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς, καὶ ἰδὼν τοὺς μα-
θητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, λέγων· Ὑπαγε
ὀπίσω μου, σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
34 τῶν ἀνθρώπων. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον
σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Ὅστις θέλει
ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω
35 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὃς γὰρ
ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ'
ἂν ἀπολέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ
36 εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. (Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρω-
πον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυ-
37 χὴν αὐτοῦ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς
38 ψυχῆς αὐτοῦ;) Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς
ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρ-
τωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται αὐτὸν,
ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέ-
9 λων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι εἰσὶ τινες τῶν ᾧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται
θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυ-
θυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέ-
τρον, καὶ τὸν Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐ-
τοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορ-
3 φώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο
στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὥς χιῶν, οἷα γραφεὺς ἐπὶ τῆς
4 γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. Καὶ ᾤφθη αὐτοῖς Ἡλίας
5 σὺν Μωσεῖ· καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλὸν
ἐστὶν ἡμᾶς ᾧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηναὺς τρεῖς, σοὶ

μίαν, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ Ἡλίαν μίαν. Οὐ γὰρ 6
 ἤδει τί λαλήσῃ· ἦσαν γὰρ ἔκφυβοι. Καὶ ἐγένετο νε- 7
 φέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθε φωνὴ ἐκ τῆς νε-
 φέλης. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ
 ἀκούετε. Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα 8
 εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. Καταβαι- 9
 νόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα
 μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 που ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν 10
 πρὸς ἑαυτοὺς, συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ-
 ναι. Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ 11
 γραμματεῖς, ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; Ὁ δὲ ἀπο- 12
 κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκα-
 θιστᾷ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
 θρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ, καὶ ἐξουδενωθῇ. Ἀλλὰ λέγω 13
 ὑμῖν, ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθε, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα
 ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν 14
 περὶ αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. Καὶ 15
 εὐθέως πᾶς ὁ ὄχλος, ἰδὼν αὐτόν, ἐξεθαμνήθη, καὶ προσ-
 τρέχοντες ἡσπάζοντο αὐτόν. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· 16
 Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἐκ τοῦ 17
 ὄχλου εἶπε· Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε,
 ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. Καὶ ὅπου ἂν αὐτόν καταλά- 18
 βῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας
 αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται. Καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου,
 ἵνα αὐτὸ ἐκβάλῃσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. Ὁ δὲ ἀποκρι- 19
 θείς αὐτοῖς λέγει· Ὁ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς
 ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτόν
 πρὸς με. Καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν. Καὶ ἰδὼν 20
 αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν
 ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο, ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώτησε τὸν 21
 πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστίν, ὥς τοῦτο γέγονεν
 αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπε· Παιδιόθεν· καὶ πολλάκις αὐτόν 22

- καὶ εἰς πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
 ἀλλ', εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεῖς
 23 ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ, εἰ δύνασαι
 24 πιστεῦσαι· πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως
 κράζας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ἔλεγε·
 25 Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς,
 ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ
 ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ· Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ
 κωφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω· Ἐξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέ-
 26 τι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. Καὶ κράζας, καὶ πολλὰ σπα-
 ράζας, ἐξῆλθε. Καὶ ἐγένετο ὥσεί νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς
 27 λέγειν, ὅτι ἀπέθανεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτόν
 28 τῆς χειρὸς, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ ἀνέστη. Καὶ
 εἰσελθόντα αὐτόν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων
 αὐτόν κατ' ἰδίαν· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν
 29 αὐτό; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύ-
 ναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.
 30 Καὶ ἐκείθεν ἐξελθόντες, παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλι-
 31 λαίας· καὶ οὐκ ἠθέλεν, ἵνα τις γινῶ. Ἐδίδασκε γὰρ
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅτι ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ
 ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεὶς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 32 ἀναστήσεται. Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο
 αὐτόν ἐπερωτῆσαι.
 33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναοὺμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενό-
 μενος, ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς
 34 διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διε-
 35 λέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. Καὶ καθίσας, ἐφώνησε
 τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος
 36 εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. Καὶ
 λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγ-
 37 καλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν ἐν τῶν τοιού-
 των παιδίων δεῖξται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
 καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν

ἀποστείλαντά με.

Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης, 38
λέγων· Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκ-
βάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ
ἀκολουθεῖ ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε· Μὴ κωλύετε αὐ- 39
τόν. Οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνό-
ματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. Ὅς 40
γὰρ οὐκ ἐστὶ καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν. Ὅς γὰρ 41
ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος, ἐν ὀνόματι, ὅτι Χρι-
στοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ.

Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓα τῶν μικρῶν, 42
τῶν πιστευόντων εἰς ἐμὲ, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον, εἰ
περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε 43
ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν σοι ἐστὶ κυλλὸν εἰς
τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν
εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκῶληξ 44
αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Καὶ ἐὰν 45
ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν
ἐστὶ σοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν, ἢ τοὺς δύο πόδας
ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβε-
στον, ὅπου ὁ σκῶληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ 46
σβέννυται. Καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, 47
ἐκβαλε αὐτόν· καλὸν σοι ἐστὶ μονόφθαλμον εἰσελθεῖν
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, ὅπου ὁ σκῶληξ αὐ- 48
τῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ 49
πυρὶ ἀλισθίσεται· καὶ πᾶσα θυσία ἀλλ' ἀλισθήσε-
ται. Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἀναλον 50
γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας,
καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

Κακεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας, 10
διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύονται πά-
λιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὥς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν
αὐτούς. Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ἐπηρώτησαν αὐ- 2

τόν· Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι; πειράζοντες
 3 αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετεί-
 4 λατο Μωσῆς; Οἱ δὲ εἶπον· Μωσῆς ἐπέτρεψε βιβλίον
 5 ἀποστασίου γράφαι, καὶ ἀπολῦσαι. Καὶ ἀποκριθεὶς
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
 6 ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην. Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως
 7 ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. „Ἐνεκεν
 τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν
 μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
 8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. „ Ὡστε οὐκέτι
 9 εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σὰρξ. Ὁ οὖν ὁ Θεός συνέζευξεν,
 10 ἄνθρωπος μὴ χωρίζεται. Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρεάτησαν αὐτόν.
 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα
 12 αὐτοῦ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. Καὶ
 ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς, καὶ γαμηθῇ ἄλλω,
 μοιχᾶται.
 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψῃται αὐτῶν· οἱ
 14 δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰη-
 σοῦς ἠγανάκτησε, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία
 ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων
 15 ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἐὰν
 μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ
 16 εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ, τιθεὶς
 τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, ὑψόλογει αὐτά.
 17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς,
 καὶ γονυπετήσας αὐτόν, ἐπηρεῶτα αὐτόν· Διδάσκαλε
 18 ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζῶν αἰώνιον κληρονομήσω; Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγα-
 19 θός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολάς οἶδας· „ Μὴ
 μοιχεύσῃς· Μὴ φονεύσῃς· Μὴ κλέψῃς· Μὴ ψευδομαρ-
 τυρῇσῃς· Μὴ ἀποστερήσῃς· Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ
 20 τὴν μητέρα. „ Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκα-
 21 λε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. Ὁ δὲ

Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ, ἠγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ · Ἐν σοι ὑστερεῖ · ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς · καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ · καὶ δεῦρο, ἀκολουθεῖ μοι, ἄρας τὸν σταυρόν. Ὁ δὲ στυγνάσας 22 ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀπῆλθε λυπούμενος · ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

Καὶ περιβληψάμενος ὁ Ἰησοῦς, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ · Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς · Τέκνα, πῶς 24 δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τοῖς χρήμασιν, εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Εὐκοπώτερόν ἐστι, κά- 25 μηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. Οἱ δὲ πε- 26 ριστῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς · Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέ- 27 γει · Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Θεῷ · πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τῷ Θεῷ.

Ἦρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ · Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκα- 28 μεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰη- 29 σοῦς εἶπεν · Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρας, ἢ μητέρας, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγροὺς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνε- 30 κεν τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα, 30 νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας, καὶ ἀδελφούς, καὶ ἀδελφάς, καὶ μητέρας, καὶ τέκνα, καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ, ζῶν αἰώνιον. Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι, ἔσχατοι · καὶ ἔσχατοι, 31 πρῶτοι.

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα · 32 καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς · καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν · Ὅτι ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ 33

υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι· καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν, ἵνα
36 ὃ ἐὰν αἰτήσωμεν, ποιήσης ἡμῖν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·
37 Τί θέλετε ποιῆσαί με ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς ἐξ ἐναντύμων σου
38 καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε, τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπ-
39 τισθῆναι; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Δυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰη-
σοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριον, ὃ ἐγὼ πίνω, πίεσθε· καὶ τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε·
40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐναντύμων, οὐκ ἔστιν
41 ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα, ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, λέγει αὐτοῖς· Οἶδατε, ὅτι οἱ δοκοῦντες ἀρχεῖν τῶν ἐθνῶν, κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν
43 αὐτῶν. Οὐχ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν
44 θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος· καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος·
45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχά· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχά, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς Τιμαίου, Βαρτίμαιος ὁ τυφλός, ἐκάθηντο παρὰ τὴν
47 ὁδὸν προσαιτῶν. Καὶ ἀκούσας, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖ-
ός ἐστιν, ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν· Ὁ υἱὸς Δαυὶδ,

Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα 48
 σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶν μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέη-
 σόν με. Καὶ στάς ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτὸν φωνηθῆναι· 49
 καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει,
 ἔγειρε· φωνεῖ σε. Ὁ δὲ ἀποβὰλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, 50
 ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει 51
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί θέλεις ποιήσω σοι; Ὁ δὲ τυφλὸς
 εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. Ὁ δὲ 52
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.
 Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ, εἰς Βηθφαγὴν 11
 καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν 2
 κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι
 εἰς αὐτήν, εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώ-
 πων κεκάθικε· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. Καὶ ἐάν τις 3
 ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· Ὅτι ὁ κύριος
 αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἀποστέλλει ὧδε.
 Ἀπῆλθον δὲ, καὶ εὔρον πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν 4
 ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδὸς· καὶ λύουσιν αὐτόν. Καὶ τινες τῶν 5
 ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν
 πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ Ἰησοῦς· 6
 καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν 7
 Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ
 ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ. Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρω- 8
 σαν εἰς τὴν ὁδόν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν
 δένδρων, καὶ ἔστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν. Καὶ οἱ προάγον- 9
 τες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες· Ὡσαννά·
 εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· εὐλογημένη 10
 ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ· ὡσαννά
 ἐν τοῖς ὑψίστοις. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ 11
 Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα,
 ὀφίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ
 τῶν δώδεκα.

- 12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας,
 13 ἐπέινασε· καὶ ἰδὼν συκὴν μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα,
 ἦλθεν, εἰ ἄρα εὕρηται τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν,
 οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων.
 14 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα
 μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐ-
 15 τοῦ. Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελ-
 θὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ
 ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολ-
 λυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλοῦντων τὰς περιστε-
 16 ρὰς κατέστρεψε· καὶ οὐκ ἤφειν, ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦ-
 17 ος διὰ τοῦ ἱεροῦ. Καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς· Οὐ
 γέγραπται· „Ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς κλη-
 θήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν
 18 σπήλαιον ληστῶν. „ Καὶ ἤκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ
 οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν· ἐφο-
 βοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ
 19 διδαχῇ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω
 20 τῆς πόλεως. Καὶ πρῶτ' παραπορευόμενοι, εἶδον
 21 τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ριζῶν. Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ
 Πέτρος, λέγει αὐτῷ· Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκὴ, ἣν κατηράσω,
 22 ἐξήρανται. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς·
 23 Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅς ἂν
 εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἀρῇτι, καὶ βεῇθῃτι εἰς τὴν θά-
 λασσαν· καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ
 πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἂν εἴπῃ.
 24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα ἂν προσευχόμενοι
 αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε· καὶ ἔσται ὑμῖν.
 25 Καὶ ὅταν στήκητε προσευχόμενοι, ἀφίετε, εἴ τι ἔχετε
 κατὰ τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 26 ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ
 ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀφήσει
 τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐν τῷ

ἰερῶ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγουσιν 28
 αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι τὴν
 ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν, ἵνα ταῦτα ποιῇς; Ὁ δὲ Ἰησοῦς 29
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήτω ὑμᾶς καὶ γὰρ ἓνα
 λόγον· καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐγὼ ὑμῖν, ἐν ποίᾳ
 ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρα- 30
 νοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. Καὶ ἐλογί- 31
 ζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρα-
 νοῦ, ἔρεϊ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; Ἀλλ' 32
 εἰς εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων· ἐφοβοῦντο τὸν λαόν·
 ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν.
 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσι τῷ Ἰησοῦ· Οὐκ οἶδαμεν. 33
 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω
 ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. Καὶ ἤρξατο 12
 αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν· Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν
 ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμόν, καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον,
 καὶ ὠκοδόμησε πύργον· καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
 ἀπεδήμησε. Καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργούς τῷ και- 2
 ρῷ δούλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ
 τοῦ ἀμπελῶνος. Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν, ἔδειραν, καὶ 3
 ἀπέστειλαν κενόν. Καὶ πάλιν ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς 4
 ἄλλον δούλον· καὶ κεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν,
 καὶ ἀπέστειλαν ἡτιμωμένον. Καὶ ἄλλον ἀπέστειλε· 5
 καὶ κεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν
 δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες. Ἔτι οὖν ἓνα υἱὸν ἔχαν, 6
 ἀγαπητὸν αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς
 ἔσχατον, λέγων· Ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου.
 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτούς· Ὅτι οὗτός 7
 ἐστὶν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ
 ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. Καὶ λαβόντες αὐτὸν, ἀπέ- 8
 κτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. Τί οὖν 9
 ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπο-
 λέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.

- 10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· „ Λίθον ὃν ἀπεδο-
κίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
11 γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμα-
12 στή ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; „ Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν
κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ,
ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπε. Καὶ ἀφέντες αὐ-
τὸν, ἀπῆλθον.
- 13 Καὶ ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων
14 καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγῳ. Οἱ
δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἶδαμεν, ὅτι
ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέ-
πεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν
τοῦ Θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστι κῆνσον Καίσαρι δοῦναι, ἢ
15 οὐ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρι-
σιν, εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνά-
16 ριον, ἵνα ἴδω. Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς·
Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη, καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ·
17 Καίσαρος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ
18 Θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ' αὐτῷ. Καὶ ἔρχονται
Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν
19 μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκα-
λε, Μωσὴς ἔγραψεν ἡμῖν, „ ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς
ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἂφῃ,
ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ
20 ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. „ Ἐπτὰ ἀδελ-
φοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβε γυναῖκα, καὶ ἀποθνή-
21 σκων οὐκ ἂφῃκε σπέρμα. Καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν,
καὶ ἀπέθανε, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἂφῃκε σπέρμα· καὶ ὁ
22 τρίτος ὡσαύτως· Καὶ ἔλαβον αὐτήν οἱ ἑπτὰ, καὶ οὐκ
ἂφῃκαν σπέρμα. Ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή.
23 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος αὐτῶν ἔσται
24 γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. Καὶ ἀπο-
κριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε,

μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς, μὴδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ;
 Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε 25
 γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ 26
 βίβλῳ Μωσέως, ἐπὶ τοῦ βάτου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεός,
 λέγων· „Εγὼ ὁ Θεός Ἀβραάμ, καὶ ὁ Θεός Ἰσαάκ, καὶ
 ὁ Θεός Ἰακώβ; „ Οὐκ ἔστιν ὁ Θεός νεκρῶν, ἀλλὰ 27
 ζώντων. Ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε. Καὶ προσ- 28
 ελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων,
 εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτόν·
 Ποία ἐστὶ πρώτη πάντων ἐντολή; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρί- 29
 θη αὐτῷ· Ὅτι πρώτη πάντων ἐντολή· „ Ἀκουε Ἰσραὴλ,
 κύριος, ὁ Θεός ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστι· καὶ ἀγαπήσεις 30
 κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης
 τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ
 ὅλης τῆς ἰσχύος σου. „ Αὕτη πρώτη ἐντολή. Καὶ δευ- 31
 τέρα ὁμοία, αὕτη· „ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς
 σεαυτόν. „ Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολή οὐκ ἔστι.
 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' 32
 ἀληθείας εἶπας, ὅτι εἷς ἐστι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν
 αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ 33
 ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ
 ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν,
 πλεῖον ἐστὶ πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. Καὶ 34
 ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτόν, ὅτι νουεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐ-
 τῷ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Καὶ
 οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι. Καὶ 35
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς
 λέγουσιν οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς ἐστι Δαυὶδ;
 Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ· „ Λέγει ὁ 36
 κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ
 τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. „ Αὐτὸς 37
 οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ
 ἐστι; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ · Βλέπετε ἀπὸ
τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν,
39 καὶ ἄσπασμους ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας
ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις ·
40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν, καὶ προφάσει
μακρὰ προσευχόμενοι · οὗτοι λήψονται περισσότερον
κρίμα.

41 Καὶ καθίτας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου,
ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλά-
42 κιον. Καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. Καὶ
ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχή, ἔβαλε λεπτὰ δύο, ὃ ἐστὶ
43 κοδράντης. Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,
εἶπεν αὐτοῖς · Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ
πτωχή πλεῖον πάντων βέβληκε τῶν βαλόντων εἰς τὸ γα-
44 ζοφυλάκιον. Πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντός αὐτοῖς
ἔβαλον · αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα
εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ
εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ · Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι
2 καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτῷ · Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ
3 ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. Καὶ
καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, κατέναντι τοῦ
ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος,
4 καὶ Ἰωάννης, καὶ Ἀνδρέας · Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συν-
5 τελεῖσθαι; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς, ἤρξατο λέ-
6 γειν · Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες · "Οτι ἐγώ
7 εἰμι · καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. "Οταν δὲ ἀκούσητε
πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε · δεῖ γὰρ
8 γενέσθαι · ἀλλ' οὕτω τὸ τέλος. Ἐγερθήσεται γὰρ
ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν · καὶ ἔσον-
ται σεισμοὶ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταρα-

χαί. Ἀρχαί ᾧδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἐαυ- 9
 τούς· παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς
 συναγάγας δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων
 σταθήσεσθε, ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Καὶ εἰς 10
 πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.
 Ὅταν δὲ ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε 11
 τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ
 λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Παραδώσει δὲ 12
 ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ
 ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν
 αὐτούς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων, διὰ τὸ 13
 ὄνομά μου. Ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσε-
 ται. Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως 14
 ἐστῶς ὅπου οὐ δεῖ· (ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω·) τότε οἱ ἐν
 τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ θάμα- 15
 τος, μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω, ἅρραι
 τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὦν, μὴ 16
 ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἅρραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις 17
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. Προσεύχεσθε δὲ, ἵνα μὴ γέ- 18
 νηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέ- 19
 ραι ἐκεῖναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονε τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτί-
 σεως, ἧς ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται.
 Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθῃ 20
 πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἐξελέξατο,
 ἐκολόβωσε τὰς ἡμέρας. Καὶ τότε ἐὰν τις ὑμῖν 21
 εἴπῃ· Ἰδοὺ, ὦδε ὁ Χριστός· ἢ· Ἰδοὺ, ἐκεῖ· μὴ πι-
 στεύετε. Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδο- 22
 προφῆται, καὶ δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ
 ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Ὑμεῖς 23
 δὲ βλέπετε· ἰδοὺ, προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. Ἄλλ' 24
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὃ
 ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος

- 25 αὐτῆς · καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες,
καὶ αἱ δυνάμεις, αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, σαλευθήσονται.
- 26 Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
27 νεφέλαις, μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. Καὶ τότε
ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς
ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου
28 γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε
τὴν παραβολήν · ὅταν αὐτῆς ἦδῃ ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένη-
ται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς τὸ θε-
29 ρος ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδῃτε γινόμενα,
30 γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ πάντα
31 ταῦτα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται ·
32 οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. Περὶ δὲ τῆς
ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι,
33 οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. Βλέπετε,
ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε · οὐκ οἶδατε γὰρ, πότε ὁ
34 καιρὸς ἐστίν. Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ, καὶ δοὺς ταῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ
ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα
35 γρηγορῇ. Γρηγορεῖτε οὖν · οὐκ οἶδατε γὰρ, πότε ὁ
κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὅψῃ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλε-
36 κτοροφωνίας, ἢ πρωΐ · μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης, εὕρῃ ὑμᾶς
37 καθεύδοντας. Ἄ δέ ὑμῖν λέγω, πᾶσι λέγω · Γρηγο-
ρεῖτε.
- 14 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας ·
καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, πῶς αὐτὸν
2 ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. Ἐλεγον δέ · Μὴ
ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.
- 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθε γυνὴ ἔχουσα ἀλά-
βαστρον μύρου, νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς · καὶ συν-
τρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχευεν αὐτοῦ κατὰ τῆς
4 κεφαλῆς. Ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτοὺς,

καὶ λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπάλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι ἐπάνω 5
 τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· "Ἀφετε αὐτήν· 6
 τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί. Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, 7
 καὶ, ὅταν θέλῃτε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. "Ὁ ἔσχεν αὕτη, ἐποίησε· προσέλαβε 8
 μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. Ἀμὴν λέ- 9
 γω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται, εἰς μνη-
 μόνον αὐτῆς.

Καὶ ὁ Ἰουδᾶς ὁ Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλ- 10
 θε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. Οἱ 11
 δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν· καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἄρ-
 γύριον δοῦναι. Καὶ ἐζήτηι, πῶς εὐκαίρως αὐτὸν πα-
 ραδῷ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἁζύμων, ὅτε τὸ πάσχα 12
 ἔθουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις
 ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν; ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; Καὶ 13
 ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς·
 Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήτει ὑμῖν ἄνθρωπος
 κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ· καὶ 14
 ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ· "Ὅτι ὁ δι-
 δάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστὶ τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ
 πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ αὐτὸς ὑμῖν 15
 δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον, ἑτοιμον· ἐκεῖ ἐτοιμά-
 σατε ἡμῖν. Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον 16
 εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὑρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοι-
 μασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὀψίας γενομένης, ἔρχεται μετὰ 17
 τῶν δώδεκα. Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόν- 18
 τῶν, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν
 παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. Οἱ δὲ ἤρξαντο 19
 λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς καθ' εἰς· Μήτι ἐγώ;

- 20 καὶ ἄλλος· Μήτι ἐγώ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς·
 Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ
 21 τρυβλίον. Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς
 γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐκί δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι'
 οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ
 22 οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. Καὶ ἐσθιόντων
 αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασε, καὶ
 ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπε· Λάβετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά
 23 μου. Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκεν
 24 αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 Τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ
 25 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι
 οὐ μὴ πίνω ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τοῦ Θεοῦ.
- 26 Καὶ ὑμνήσαντες, ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
 27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πάντες σκανδαλιθί-
 σεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται·
 „Πάτάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρό-
 28 βата. „ Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με, προάξω ὑμᾶς
 29 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Καὶ εἰ
 30 πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. Καὶ λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ
 νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρίς ἀπαρνή-
 31 ση με. Ὁ δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον· Ἐάν με
 δέη συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσμαι. Ὡσαύ-
 τως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
- 32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον, οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ·
 καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσατε ὧδε, ἕως
 33 προσεύξωμαι. Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰά-
 κωβον καὶ Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἤρξατο ἐκθαμ-
 34 βεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. Καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός
 ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε, καὶ γρη-
 35 γορεῖτε. Καὶ προελθὼν μικρὸν, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς·

καὶ προσήυχετο, ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστι, παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα. Καὶ ἔλεγεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα 36 δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο. Ἀλλ' οὐ, τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. Καὶ ἔρχεται, 37 καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας· καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πει- 38 ρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθειής. Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσήύχετο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 39 Καὶ ὑποστρέψας, εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· 40 ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδει- σαν, τί αὐτῷ ἀποκριθῶσι. Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ 41 λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ἀπέχει, ἦλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-θρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτανῶν. Ἐγείρεσθε, 42 ἄγωμεν· ἰδοὺ, ὁ παραδιδούς με ἥγγικε.

Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰού- 43 δας, εἰς ὃν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. Δεδώκει δὲ ὁ παρα- 44 δίδους αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς, λέγων· Ὅν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστι· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγάγετε ἀσφα-λῶς. Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως προσελθὼν αὐτῷ, λέγει· Ραβ- 45 βί, ραββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. Οἱ δὲ ἐπέβαλον 46 ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. Εἰς δὲ τις τῶν παρεστηκότων, σπασάμενος 47 τὴν μάχαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 48 αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, συλλαβεῖν με. Καθ' ἡμέραν ἡμῖν προς ὑμᾶς 49 ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ', ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες 50 ἔφυγον. Καὶ εἰς τις νεανίσκος ἠκολούθει αὐτῷ, περιβε- 51 βλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ

52 νεανίσκοι. Ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα, γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτε-
54 ροι, καὶ οἱ γραμματεῖς. Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινό-
55 μενος πρὸς τὸ φῶς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανα-
56 τῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ εὔρισκον. Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ
57 ἦσαν. Καὶ τινες ἀναστάντες, ἐψευδομαρτύρουν κατ'
58 αὐτοῦ, λέγοντες· "Οἱ ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος·

"Ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω.
59.60 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀνα-
στάς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον, ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν, λέ-
γων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυ-
61 ροῦσιν; Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Πάλιν ὁ
ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ
62 Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν·
Ἐγὼ εἰμι· καὶ ὅψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν
καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφε-
63 λῶν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, διαρρήξας τοὺς
χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;
64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ
65 πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἑνοχὸν θανάτου. Καὶ
ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐ-
τῷ· Προφήτευσον. Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν
ἔβαλλον.

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία
67 τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέ-
τρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ, λέγει· Καὶ σὺ

μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. Ὁ δὲ ᾗρήσατο, 68
λέγων· Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ
ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφάνησε.
Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἤρξατο λέγειν 69
τοῖς παρεστηκόσιν· Ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. Ὁ δὲ 70
πάλιν ᾗρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες
ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ
Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. Ὁ δὲ ἤρξα- 71
το ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν· Ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρω-
πον τοῦτον, ὃν λέγετε. Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώ- 72
νησε· Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος, οὗ εἶπεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις, ἀπαρ-
νήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιε.

Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρᾶν συμβούλιον ποιήσαντες οἱ 15
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ
ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν, ἀπήνεγκαν καὶ
παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ 2
Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ· Σὺ λέγεις. Καὶ κατηγοροῦν 3
αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· Ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπη- 4
ρώτησεν αὐτὸν, λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; Ἴδε, πόσα
σου καταμμετρουοῦσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπε- 5
κρίθη· ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. Κατὰ δὲ 6
ἑορτὴν ἀτέλυνεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον, ὅντερ ἠτοῦντο. Ἦν 7
δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδε-
μένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. Καὶ 8
ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθὼς αἰεὶ ἐποίει
αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων· Θέ- 9
λετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Ἐγίνω- 10
σκε γὰρ, ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρ-
χιερεῖς. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα 11
μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. Ὁ δὲ Πιλά- 12
τος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε
ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Οἱ δὲ πάλιν 13

- 14 ἔκραζαν· Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν
 αὐτοῖς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκρα-
 15 ζαν· Σταύρωσον αὐτόν. Ὁ δὲ Πιλάτος, βουλόμενος
 τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραβ-
 16 ράην, καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, Φραγελλάσας, ἵνα σταυ-
 ρωθῇ. (Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς
 αὐλῆς, ὃ ἐστὶ πραιτώριον· καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν
 17 σπεῖραν. Καὶ ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτι-
 18 θέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. Καὶ
 ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν
 19 Ἰουδαίων. Καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ,
 καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν
 20 αὐτῷ. Καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
 πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.
 21 Καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. Καὶ
 ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχό-
 μενον ἀπ' ἀγροῦ, (τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρού-
 22 φου,) ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ φέρουσιν αὐτόν
 ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον· ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον, κρανίου
 23 τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἰσχυρισμένον οἶνον· ὃ
 24 δὲ οὐκ ἔλαβε. Καὶ σταυρώσαντες αὐτόν, διαμερίζονται
 τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τί
 25,26 ἄρῃ. Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Καὶ
 ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· „ Ὁ
 27 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. „ Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσι
 δύο ληστὰς· ἓνα ἐκ δεξιῶν, καὶ ἓνα ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ.
 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα· „ Καὶ μετὰ ἀνό-
 29 μων ἐλογίσθη. „ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν
 αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες·
 Οὐά· ὃ καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις
 30 οἰκοδομῶν· σῶσον σεαυτὸν, καὶ κατὰβα ἀπὸ τοῦ σταυ-
 31 ροῦ. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, ἐμπαίζοντες πρὸς
 ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων, ἔλεγον· Ἄλλους
 32 ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι; Ὁ Χριστὸς, ὁ βα-

σιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ,
ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι
αὐτῷ ἀνείδιζον αὐτόν. Γενομένης δὲ ὥρας ἑκτῆς, 33
σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης. Καὶ 34
τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέ-
γων· Ἐλαί, ἐλαί· λαμμᾶ σαβαχθανί; ὃ ἐστι μεθερ-
μηνευόμενον· Ὁ Θεός μου, ὁ Θεός μου· εἰς τί με
ἐγκατέλιπες; Καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες, 35
ἔλεγον· Ἴδου, Ἡλίαν φανεῖ. Δραμῶν δὲ εἰς, καὶ γε- 36
μίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάρῳ, ἐπότιζεν αὐ-
τόν, λέγων· Ἀφετε· ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθε-
λεῖν αὐτόν

Ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἀφείς φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευ- 37
σε. Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς 38
δύο, ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ οἱ κεντυρίων, ὁ παρεστη- 39
κώς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω κράζας ἐξέπνευσεν, εἶπεν·
Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος υἱὸς ἦν Θεοῦ. Ἦσαν δὲ 40
καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι· ἐν αἷς ἦν καὶ
Μαρία ἡ Μανδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου τοῦ
μικροῦ καὶ Ἰωσὴ μῆτηρ, καὶ Σαλώμῃ· αἱ καί, ὅτε ἦν 41
ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ·
καὶ ἄλλαι πολλαί, αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσό-
λυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, (εἵπει ἦν παρασκευὴ, ὃ 42
ἐστι προσάββατον,) ἦλθεν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, 43
εὐσχήμων βουλευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθε πρὸς Πιλά-
τον, καὶ ᾔτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος 44
ἐθαύμασεν, εἰ ἤδη τέθνηκε· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
κεντυρίαν, ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ πάλαι ἀπέθανε. Καὶ 45
γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίανος, ἐδώρῃσατο τὸ σῶμα τῷ
Ἰωσήφ. Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελὼν αὐτόν, 46
ἐνείλησε τῇ σινδόνι· καὶ κατέθηκεν αὐτόν ἐν μνημείῳ,
ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισε

47 λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. Ἡ δὲ Μαρία ἡ
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσὴ ἐθεώρουν, ποῦ τίθεται.

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδα-
ληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου, καὶ Σαλώμη ἡγόρασαν
2 ἄρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. Καὶ λίαν
πρῶτ' τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον,
3 αἰατεῖλαντος τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς·
Τίς ἀποκυλίσει ἡμῶν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνη-
4 μείου; Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν, ὅτι ἀποκεκλύσται
5 ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς
τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιotois,
περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν.
6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε
τὸν Ναζαρενὸν, τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν
7 ὧδε· ἴδε ὁ τόπος, ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. Ἀλλ' ὑπάγετε,
εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς
8 εἶπεν ὑμῖν. Καὶ ἐξελθοῦσαι, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου·
εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἐκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν
εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

9 Ἀναστὰς δὲ πρῶτ' πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον
Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἐπὶ τὰ δαιμό-
10 νια. Ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενο-
11 μένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι. Καὶ κεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι
12 ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ
ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατῶσιν ἐφανερῶθ' ἐν ἑτέρᾳ μορ-
13 φῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. Καὶ κεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγ-
14 γειλαν τοῖς λοιποῖς· ἐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. Ὑστε-
ρον, ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερῶθ'· καὶ
ᾠνεῖδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς
15 θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. Καὶ εἶ-
πεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύττετε
16 τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. Ὁ πιστεύσας καὶ βα-
πτισθεὶς, σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας, κατακριθήσεται.

Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα παρακολουθήσει· Ἐν 17
τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλῶσι· γλώτταις λαλή-
σουσι καυναῖς· ὄφεις ἄρουσι· καὶ θανάσιμόν τι πίωσιν, 18
οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ· ἐπὶ ἁρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι,
καὶ καλῶς ἔξουσιν.

Ὁ μὲν οὖν κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελή- 19
φθῃ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ·
ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου 20
συνεργούντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπα-
κολουθούντων σημείων.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

- 1 **Ε**πειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν
2 περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, καθὼς
3 παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται
4 Θεόφιλε, ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν
ἀσφάλειαν.
5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως τῆς
Ἰουδαίας, ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας
Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν,
6 καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. Ἦσαν δὲ δίκαιοι
ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς
7 ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ κυρίου ἀμεμπτοι. Καὶ
οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν στείρα, καὶ
ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.
8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφη-
9 μερίας αὐτῆς ἐναντι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας
ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου·
10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἕξω τῇ
11 ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. Ὡφθῆ δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου,
ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.

Καὶ ἔταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι· καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. Καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρῆσονται. Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖν· καὶ πνεύματος ἁγίου πληθθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. Καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει διδάσκειν, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. Καὶ εἶπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προειρηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ, ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ, ἔση σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἥς ἡμέρας γένηται ταῦτα· ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρόνιζεῖν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν, ὅτι ὀπτασίαν εἶώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα· Ὅτι οὕτω μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις, αἷς ἐπέϊδεν ἀφελεῖν τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριήλ ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἥ ὄνομα

- 27 Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα
 Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου,
 28 Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτήν, εἶπε·
 Χαίρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη
 29 σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ
 30 διελογίζετο, ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν
 ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ
 31 χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ, συλλήψῃ ἐν γαστρὶ,
 καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
 32 Οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ
 δώσει αὐτῷ κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς
 33 αὐτοῦ· καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς
 34 αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε
 δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ
 35 ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν
 αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σε, καὶ δύναμις
 ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον,
 36 κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς
 σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ
 37 οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. Ὅτι
 38 οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα. Εἶπε δὲ
 Μαριάμ· Ἰδοὺ, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ
 ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
 39 Ἀναστᾷσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐπο-
 ρεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα.
 40 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἡσπάσατο
 41 τὴν Ἐλισάβετ. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ
 τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ
 κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισά-
 42 βετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν· Εὐλο-
 γημένη σὺ ἐν γυναιξί· καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς
 43 κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἐν μήτρῃ
 44 τοῦ κυρίου μου πρὸς με; Ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ
 τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησε τὸ βρέφος

ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ 45
πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ
παρὰ κυρίῃ.

Καὶ εἶπε Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυ- 46
χή μου τὸν κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ 47
τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινω- 48
σιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἰδοὺ γὰρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακα-
ριούσί με πᾶσαι αἱ γενεαί· ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ 49
δυνατός· καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ 50
εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ἐποίησε κρά- 51
τος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους δια-
νοία καρδίας αὐτῶν. Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, 52
καὶ ὕψωσε ταπεινούς. Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ 53
πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς. Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ 54
παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, (καθὼς ἐλάλησε πρὸς 55
τοὺς πατέρας ἡμῶν,) τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. Ἐμεινε δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ 56
ὥσεί μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐ- 57
τήν· καὶ ἐγέννησεν υἱόν. Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι 58
καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε κύριος τὸ ἔλεος
αὐτῆς μετ' αὐτῆς· καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένε- 59
το, ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον·
καὶ ἐκάλουν αὐτό, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,
Ζαχαρίαν. Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· 60
Οὐχί· ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. Καὶ εἰπὸν πρὸς 61
αὐτήν· Ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου, ὃς καλεῖ-
ται τῷ ὀνόματι τούτῳ. Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, 62
τὸ τί ἂν δέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. Καὶ αἰτήσας πινακί- 63
διον, ἔγραψε, λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
Καὶ ἐθαύμασαν πάντες. Ἀνέωχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ 64
παραχρῆμα, καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ· καὶ ἐλάλει εὐλογῶν
τὸν Θεόν. Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοι- 65
κοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας
διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. Καὶ ἔθεντο 66

πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες·

Τι ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεῖρ κυρίου ἦν
67 μετ' αὐτοῦ. Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ

ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου, καὶ προεφώτευσε, λέγων·

68 Εὐλογητὸς κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ· ὅτι ἐπεσκέφατο

69 καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ ἤγειρε κέρασ
σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ·

70 (καθὼς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶ-

71 νος, προφητῶν αὐτοῦ·) σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ

72 χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· ποιῆσαι ἔλεος μετὰ

τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,

73 ὅρκον, ὃν ᾤμοσε πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ

74 δοῦναι ἡμῖν, ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέν-

75 τας, λατρεύειν αὐτῷ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον

76 αὐτοῦ, πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν. Καὶ σὺ, παιδίον,

προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προ-

77 σώπου κυρίου, ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι γνῶσιν

σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,

78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέφατο

79 ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ

σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας

80 ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. Τὸ δὲ παιδίον ἠΐξανε, καὶ

ἐκραταιοῦτο πνεύματι· καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἕως

ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα

παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογραφῆσθαι πᾶσαν τὴν

2 οἰκουμένην. (Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμο-

3 νεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.) Καὶ ἐπορεύοντο πάντες

4 ἀπογραφῆσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. Ἀνέβη δὲ

καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς

τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαυὶδ, ἣτις καλεῖται Βηθλεὲμ,

(διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ,) 5

ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ

6 γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι

αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.
 Καὶ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργά- 7
 νωσεν αὐτὸν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ· διότι οὐκ
 ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι. Καὶ ποιμένες 8
 ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες, καὶ φυλάσσον-
 τες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ 9
 ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου
 περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν.
 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, 10
 εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ
 τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ, ὅς ἐστι Χρι- 11
 στὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυὶδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖ- 12
 ον· Εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργαναμένον κείμενον ἐν φάτνῃ.
 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς 13
 οὐρανοῦ, αἰνοῦντων τὸν Θεόν, καὶ λεγόντων· „Δόξα ἐν 14
 ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. „
 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ 15
 ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ ποιμένες, εἶπον πρὸς ἀλλή-
 λους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα
 τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. Καὶ ἦλθον 16
 σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ,
 καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Ἰδόντες δὲ, διε- 17
 γνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ
 τοῦ παιδίου τούτου. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύ- 18
 μασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐ-
 τοὺς. Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα 19
 ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ ὑπέ- 20
 σρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν
 ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς
 αὐτούς.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν 21
 αὐτὸν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν
 ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοι-
 λίᾳ.

- 22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐ-
 τῶν, κατὰ τὸν νόμον Μασέας, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς
 23 Ἱεροσόλυμα, παραστήσαι τῷ κυρίῳ, (καθὼς γέγραπται
 ἐν νόμῳ κυρίου· „Ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μή-
 24 τραν, ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται·,) καὶ τοῦ δοῦναι
 θυσίαν, κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου· „Ζεῦχος
 25 τρυγόνων, ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν. „ Καὶ ἰδοὺ,
 ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν· καὶ ὁ
 ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος
 παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ. Καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ’
 26 αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένος ὑπὸ τοῦ πνεύμα-
 τος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἰδῇ τὸν Χριστὸν
 27 κυρίου. Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν
 τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆ-
 σαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ·
 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ, καὶ
 29 εὐλόγησε τὸν Θεόν, καὶ εἶπε· Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλόν
 30 σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥημά σου, ἐν εἰρήνῃ· ὅτι εἶδον
 31 οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, ὃ ἠτοίμασας κατὰ
 32 πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν,
 33 καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. Καὶ ἦν ὁ πατήρ
 αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις
 34 περὶ αὐτοῦ. Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν, καὶ εἶπε
 πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἰδοὺ, οὗτος κεῖται
 εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς
 35 σημεῖον ἀντιλεγόμενον· (καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν
 διελεύσεται ῥομφαία·) ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολ-
 36 λῶν καρδιῶν διαλογισμοί. Καὶ ἦν Ἄννα προφῆ-
 τισ, θυγάτηρ Φανουὴλ, ἐκ φυλῆς Ἀσέρ· αὕτη προε-
 βηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς
 37 ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· καὶ αὕτη χήρα ὡς
 ἑτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ
 ἱεροῦ, νηστεύουσα καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.
 38 Καὶ αὕτη, αὐτῇ τῇ ᾧρᾳ ἐπιστάσα, ἀνθωμολογεῖτο τῷ

κυρίῳ, καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς προσδεχομένοις
λύτρωσιν ἐν Ἱερουσαλήμ. Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα 39
τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλι-
λαίαν, εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν, Ναζαρέτ. Τὸ δὲ 40
παιδίον ἠύξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον
σοφίας · καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερου- 41
σαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν 42
δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος
τῆς ἑορτῆς · καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ 43
ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσα-
λήμ · καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. Νομί- 44
σαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν,
καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς γνωστοῖς.
Καὶ μὴ εὐρόντες, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦν- 45
τες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο, μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὑρον αὐτόν 46
ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ
ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. Ἐξίσταντο 47
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς
ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. Καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξεπλάγησαν 48
καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπε · Τέκνον, τί ἐπίησας
ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ, ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνόμενοι ἐζητοῦ-
μέν σε. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς · Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; 49
οὐκ ᾔδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με;
Καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 50
Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ · καὶ 51
ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Καὶ 52
Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία, καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ
θεῶν καὶ ἀνθρώποις.

Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου 3
Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίε Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας,
καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου
δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ

Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τε-
 2 τραρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο
 ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννῃν, τὸν Ζαχαρίου υἱὸν, ἐν τῇ ἐρήμῳ.
 3 Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰερδάνου, κηρύσ-
 4 σων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἅφεισιν ἁμαρτιῶν· ὡς
 γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέ-
 γοντος· „Φωνὴ βοᾶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν
 5 ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ· Πᾶσα
 φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπει-
 ναθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ
 6 τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λεῖας· καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
 7 σωτήριον τοῦ Θεοῦ. „ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευο-
 μένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα
 ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης
 8 ὀργῆς; Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας·
 καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν
 Ἀβραάμ. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν
 9 λίθων τούτων ἐγείραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Ἦδη δὲ καὶ
 ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δέν-
 δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλόν, ἐκκόπτεται, καὶ εἰς πῦρ
 10 βάλλεται. Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι, λέγον-
 11 τες· Τί οὖν ποιήσομεν; Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς·
 Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας, μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ
 12 ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω. Ἦλθον δὲ καὶ τελῶ-
 ναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε,
 13 τί ποιήσομεν; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον
 14 παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. Ἐπηρώτων δὲ
 αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες· Καὶ ἡμεῖς τί ποι-
 ῆσομεν; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδένα διασεῖσητε,
 15 ὑμῶν. Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογι-
 ζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου,
 16 μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστὸς, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης ἅπα-
 σι, λέγων· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται

δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάν-
 τα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ 17
 αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ· καὶ συνάξει
 τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατα-
 καύσει πυρὶ ἀσβέστω. Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα πα- 18
 ρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. Ὁ δὲ Ἡρώδης 19
 ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς
 γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίη-
 σε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ 20
 κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ 21
 Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνερχθῆναι τὸν
 οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶ 22
 εἶδει, ὥσεί περὶ στεράν, ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ
 γενέσθαι, λέγουσαν· „Σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός,
 ἐν σοὶ ἡδόκησα. „

Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὥσεί ἐτῶν τριάκοντα, ἀρχόμε- 23
 νος, ὧν, ὡς ἐνομίζετο, υἱὸς Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλὶ, τοῦ Ματ- 24
 θάτ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ 25
 Ματταθίου, τοῦ Ἀμῶς, τοῦ Ναοῦμ, τοῦ Ἑσλὶ, τῆ Ναγ-
 γαί, τοῦ Μαᾶθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰω- 26
 σήφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωανῆ, τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβά- 27
 βελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἀδδὶ, 28
 τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἡρ, τοῦ Ἰωσή, τοῦ 29
 Ἐλιέξερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθαῖ, τοῦ Λευὶ, τοῦ Συ- 30
 μεὼν, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλιακίμ,
 τοῦ Μελεῖ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθὰ, τοῦ Ναθάν, 31
 τοῦ Δαυὶδ, τοῦ Ἰεσσαὶ, τοῦ Ὠσὴδ, τοῦ Βοόζ, τοῦ Σαλ- 32
 μάν, τοῦ Ναασσάν, τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀρὰμ, τοῦ 33
 Ἑσρῶμ, τοῦ Φαρὲς, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαὰκ, 34
 τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχῶρ, τοῦ Σερὺχ, 35
 τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φαλέκ, τοῦ Ἐβὲρ, τοῦ Σαλά, τοῦ 36
 Καϊνάν, τοῦ Ἀρφαξὰδ, τοῦ Σὴμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ,

37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελε-
 38 ἦλ, τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ
 Θεοῦ.

4 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ
 τοῦ Ἰερδάνου· καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρη-
 2 μον, ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ δια-
 βόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις·
 3 καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε. Καὶ εἶπεν
 αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ
 4 τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς
 αὐτόν, λέγων· Γέγραπται· „Ὅτι οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ
 μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι
 5 Θεοῦ. „ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτόν ὁ διάβολος εἰς
 ὄρος ὑψηλόν, ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς
 6 οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διά-
 βολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν, καὶ τὴν
 δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδεδόται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω,
 7 δίδωμι αὐτήν· σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιόν μου,
 8 ἔσται σου πᾶσα. Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς·
 Γέγραπται· „Προσκυνήσεις κύριον τὸν Θεόν σου, καὶ
 9 αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. „ Καὶ ἤγαγεν αὐτόν εἰς
 Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔστησεν αὐτόν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ
 ἱεροῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε
 10 σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· γέγραπται γάρ· „Ὅτι τοῖς
 ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι
 11 σε· καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἁρουσί σε, μήποτε προσκόψῃς
 12 πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. „ Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ-
 τῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι εἴρηται· „Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον
 13 τὸν Θεόν σου. „ Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ
 διάβολος, ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.
 14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύ-
 ματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθε καθ’ ὅλης
 15 τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς
 16 συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. Καὶ

ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσ-
ἦλθε, κατὰ τὸ εἰώθος αὐτῶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων,
εἰς τὴν συναγωγὴν· καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. Καὶ 17
ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἑσαΐου τοῦ προφήτου· καὶ ἀνα-
πτύξας τὸ βιβλίον, εὗρε τὸν τόπον, οὗ ἦν γεγραμμένον·
,, Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ· οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγε- 18
λίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με κηρύξαι αἰχμαλώ-
τοις ἄφεισιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυ-
σμένους ἐν ἀφᾶσει, κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ,, 19
Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισε· 20
καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζον-
τες αὐτῷ. Ἦρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτούς· Ὅτι 21
σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠτίν ὑμῶν.
Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς 22
λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ;
Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβο- 23
λὴν ταύτην· ,, Ἰατρὲ, θεράπευσον σεαυτόν·,, ὅσα
ἠκούσαμεν γινόμενα εἰς Καπερναοὺμ, ποιήσον καὶ ἡμεῖς
ἐν τῇ πατρίδι σου. Εἶπε δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι 24
οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. Ἐπ' 25
ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς
ἡμέραις Ἑλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς
ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὥς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη 26
Ἑλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνος, πρὸς γυναῖκα
χήραν. Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἑλισσαίου τοῦ 27
προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη,
εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες 28
θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα. Καὶ ἀνα- 29
στάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως· καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ἀποδό-
μητο, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ 30
μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας.
 32 καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. Καὶ ἐξε-
 πλῆσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λό-
 33 γος αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων
 πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξε φωνῇ με-
 34 γάλῃ, λέγων· Ἐα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;
 ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ
 35 Θεοῦ. Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων· Φιμώ-
 θητι, καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαι-
 μόνιον εἰς μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν
 36 αὐτόν. Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας· καὶ συνελά-
 λουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι
 ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
 37 πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται; Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ
 αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.
 38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκί-
 αν Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυ-
 39 ρετῶ μεγάλῃ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. Καὶ
 ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ· καὶ ἀφῆ-
 κεν αὐτήν. Παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐ-
 40 τοῖς. Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον
 ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις, ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐ-
 τόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθείς, ἐθερά-
 41 πυνεν αὐτούς. Ἐξῆρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολ-
 λῶν, κράζοντα καὶ λέγοντα· Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
 Θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν
 42 τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας,
 ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπε-
 ζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν
 43 τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αυ-
 τοὺς· Ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι
 με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· ὅτε εἰς τοῦτο ἀπέσταλ-
 44μαι. Καὶ ἦν κηρύσσω ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλι-
 लाίας.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ 5
ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ
τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· καὶ εἶδε δύο πλοῖα ἐστῶτα πα- 2
ρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἄλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέ-
πλυναν τὰ δίκτυα. Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν 3
τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν
ὀλίγον· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς
ὄχλους. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν 4
Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε
τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγρην. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων 5
εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαν-
τες, οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω
τὸ δίκτυον. Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλη- 6
θος ἰχθύων πολὺ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. Καὶ 7
κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ
ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν
ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. Ἰδὼν δὲ 8
Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ, λέγων·
Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε.
Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντα τοὺς σὺν 9
αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων, ἧ συνέλαβον· ὁμοίως δὲ 10
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἦσαν
κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπε πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰη-
σοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.
Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες 11
ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, 12
καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν,
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων· Κύριε, ἐὰν
θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖ- 13
ρα, ἥψατο αὐτοῦ, εἰπὼν· Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ
εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ αὐτὸς πα- 14
ρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον
σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ

- σου, καθὼς προσέταξε Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐ-
 15 τοῖς. Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ·
 καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι
 16 ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. Αὐτὸς δὲ ἦν ὑπο-
 χρωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.
- 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδά-
 स्कων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκα-
 λοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας
 καὶ Ἰουδαίας, καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν
 18 εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ
 κλίνης ἄνθρωπον, ὃς ἦν παραλελυμένος· καὶ ἐζήτουν
 19 αὐτὸν εἰσενεγκεῖν, καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ μὴ
 εὐρόντες ποίας εἰσενεγκῶσιν αὐτὸν, διὰ τὸν ὄχλον, ἀνα-
 βάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν
 σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ.
- 20 Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν· "Ἀνθρώπε, ἀφέωνταί
 21 σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ
 γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες· Τίς ἐστὶν
 οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφίεναι
 22 ἁμαρτίας, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός; Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς·
 23 Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί ἐστὶν εὐκο-
 πώτερον; εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου; ἢ
 24 εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῇτε, ὅτι ἐξου-
 σίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι
 ἁμαρτίας, (εἶπε τῷ παραλελυμένῳ·) Σοὶ λέγω· Ἐγει-
 ρε, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.
- 25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ᾧ
 κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν
 26 Θεόν. Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν
 Θεόν· καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες· "Ὅτι εἶδόμεν
 παράδοξα σήμερον.
- 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθε, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνό-
 ματι Λευῖν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον· καὶ εἶπεν αὐτῷ·

Ἀκολουθεῖ μοι. Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς 28
 ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησε δοχὴν μεγάλην Λευῖς 29
 αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολλὺς,
 καὶ ἄλλων, οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. Καὶ 30
 ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες· Διατί μετὰ τῶν τελω-
 νῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; Καὶ ἀποκρι- 31
 θείς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτούς· Οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ
 ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλή- 32
 λυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετά-
 νοίαν.

Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν· Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου 33
 νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ
 τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν; Ὁ δὲ 34
 εἶπε πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος,
 ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, ποιῆσαι νηστεύειν;
 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ 35
 νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
 Ἐλεγε δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς· Ὅτι οὐδεὶς 36
 ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον πα-
 λαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ πα-
 λαιῷ οὐ συμφανεῖ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. Καὶ 37
 οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ
 μήγε, ρήξει ὁ νέος οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυ-
 θήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς 38
 ἀσκούς καινοὺς βλητέον· καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.
 Καὶ οὐδεὶς πινὼν παλαιόν, εὐθέως θέλει νέον· λέγει γάρ· 39
 Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι 6
 αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἐτίλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 τοὺς στάχυν, καὶ ἔσθιον, ψάχοντες ταῖς χερσί. Τινὲς 2
 δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε, ὃ οὐκ ἔξ-
 εστι ποιεῖν ἐν τοῖς σαββάσι; Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτούς 3
 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησε Δα-

- 4 υἱὸν, ὅποτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες ; ὡς
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς μετ'
αὐτοῦ · οὓς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν, εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς ;
- 5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς · "Ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
θρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.
- 6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν
εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ διδάσκειν · καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρω-
7 πος, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. Παρετήρουν
δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ
σαββάτῳ θεραπεύσει, ἵνα εὕρωσι κατηγορίαν αὐτοῦ.
- 8 Αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ
ἀνθρώπῳ, τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα · Ἐγείρε, καὶ στῆθι
9 εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰη-
σοῦς πρὸς αὐτούς · Ἐπερωτήσω ὑμᾶς · Τί ἔξεστι τοῖς
σάββασιν ; ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι ; ψυχὴν σω-
10 σαι, ἢ ἀποκτείνειν ; Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς,
εἶπεν αὐτῷ · Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησε ·
11 καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς ἡ ἄλλη. Αὐτοὶ δὲ
ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν
ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.
- 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ
ὄρος προσευξασθαι · καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ
13 τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ · καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα,
14 οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε · (Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμα-
σε Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον
15 καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, Ματθαῖον
καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν
16 καλούμενον ζηλωτὴν, Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκα-
17 ριώτην, ὃς καὶ ἐγένετο προδότης ·) καὶ καταβὰς μετ'
αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ · καὶ ὄχλος μαθητῶν
αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰου-
δαίας, καὶ Ἱερουσαλὴμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ

Σιδῶνος, οἱ ἤλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν · καὶ οἱ ὀχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρ- 18 των · καὶ ἐθεραπεύοντο. Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτει ἄπτε- 19 σθαι αὐτοῦ · ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς 20 μαθητὰς αὐτοῦ, ἔλεγε · Μακάριοι οἱ πτωχοί · ὅτι ὑμε- τέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Μακάριοι οἱ πεινῶν- 21 τες νῦν · ὅτι χορτασθήσεσθε. Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν · ὅτι γελάσετε. Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν 22 ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνει- δίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, 23 καὶ σκιρτήσατε · ἰδοὺ γὰρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ · κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις · ὅτι 24 ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπε- 25 πλησμένοι · ὅτι πεινάσετε · Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν · ὅτι πειθήσετε καὶ κλαύσετε. Οὐαὶ, ὅταν καλῶς ὑμᾶς 26 εἴπωσιν οἱ ἄνθρωποι · κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευ- δοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. Ἄλλ' ὑμῖν λέγω 27 τοῖς ἀκούουσιν · Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν · καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς · εὐλογεῖτε τοὺς καταραμέ- 28 νους ὑμᾶς · προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. Τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγὸνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην · 29 καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου · καὶ ἀπὸ 30 τοῦ αἵροντος τὰ σά, μὴ ἀπαίτει. Καὶ καθὼς θέλετε, 31 ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία 32 ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶν- τας αὐτοὺς ἀγαπᾶσι. Καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγα- 33 θοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστὶ; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. Καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' 34

- ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ
 οἱ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσι
 35 τὰ ἴσα. Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγα-
 θοποιεῖτε καὶ δανείζετε μηδὲν ἀτελπίζοντες· καὶ ἔσται
 ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι
 αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς.
 36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
 37 μων ἐστί. Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· μὴ
 καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύετε,
 38 καὶ ἀπολυθήσεσθε. Δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέ-
 τρον καλὸν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυ-
 νόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ
 39 μέτρῳ, ᾧ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Εἴ-
 πε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτις δύναται τυφλὸς τυφλὸν
 40 ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον πεσοῦνται; Οὐκ
 ἔστι μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρητισμέ-
 41 νος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ
 βλέπεις τὸ κἄρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
 42 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ἢ
 πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· Ἀδελφε, ἄφες,
 ἐκβάλλω τὸ κἄρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου· αὐτὸς τὴν
 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτὰ, ἐκβαλε
 πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέ-
 ψεις ἐκβαλεῖν τὸ κἄρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ
 43 σου. Οὐ γάρ ἐστι δένδρον καλόν, ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν·
 44 οὐδὲ δένδρον σαπρὸν, ποιοῦν καρπὸν καλόν. Ἐκαστον
 γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ
 ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγᾷσι
 45 σταφυλὴν. Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυ-
 ροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ πο-
 νηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
 αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
 46 τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. Τί δέ με
 47 καλεῖτε, κύριε, κύριε· καὶ οὐ ποιεῖτε ὅ ἃ λέγω; Πᾶς ὁ

ἐρχόμενος πρὸς με, καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων, καὶ
 ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν, τίνι ἐστὶν ὁμοίος. "Ομοίός 48
 ἐσιν ἀνθρώπων οἰκοδομῶντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψε καὶ ἐβάθυνε,
 καὶ ἔθηκε θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν. πλημμύρας δὲ γενο-
 μένης, προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ
 ἴσχυσε σαλευσάι αὐτήν. τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέ-
 τραν. Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας, ὁμοίός ἐστιν 49
 ἀνθρώπων οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίας.
 ἡ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς. καὶ εὐθέως ἔπεσε, καὶ ἐγένετο
 τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

Ἐπεὶ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς 7
 ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. Ἐκατον- 2
 τάρχου δὲ τινος δοῦλος, κακῶς ἔχων, ἤμελλε τελευτᾶν,
 ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέ- 3
 στειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν
 αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. Οἱ δὲ 4
 παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπου-
 δαίως, λέγοντες. "Οτι ἄξιός ἐστιν, ὃ παρέξει τοῦτο.
 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς 5
 ὠκοδόμησεν ἡμῖν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. 6
 Ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας,
 ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐ-
 τῷ. Κύριε, μὴ σκύλλου. οὐ γὰρ εἰμι ἱκανός, ἵνα ὑπὸ
 τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἤξιώσα πρὸς 7
 σε ἐλθεῖν. ἀλλὰ εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἀνθρώπος εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, 8
 ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας. καὶ λέγω τούτῳ. Πορεύ-
 θητι, καὶ πορεύεται. καὶ ἄλλῳ. Ἐρχου, καὶ ἔρχεται.
 καὶ τῷ δούλῳ μου. Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. Ἀκού- 9
 σας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασεν αὐτόν. καὶ στρα-
 φείς, τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλῳ εἶπε. Λέγω ὑμῖν,
 οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. Καὶ ὑπο- 10
 στρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον, εὑρον τὸν ἀσθε-
 νοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.

- 11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναϊν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 12 ἱκανοί, καὶ ὄχλος πολὺς. Ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως
 13 ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. Καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος, ἐσπλαγ-
 14 χνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. Καὶ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βασιτάζοντες ἔστη-
 15 σαν. Καὶ εἶπε· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν
 16 αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἐλαβὲ δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν, λέγοντες· Ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπισκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
 17 αὐτοῦ. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.
 18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάν-
 19 των τούτων. Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθη-
 20 τῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης, ἐπεμψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Πα-
 21 ραγεγνόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες, εἶπον· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε, λέγων· Σὺ εἶ ὁ
 22 ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ᾠρῃ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευ-
 23 μάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ βλέ-
 24 πειν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περιπατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσι, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζον-
 25 ται· καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; Ἰδοὺ, οἱ

ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες, ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; 26
 Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. Οὗτός 27
 ἐστὶ, περὶ οὗ γέγραπται· „Ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
 τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει
 τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.„ Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων 28
 ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ
 οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ,
 μείζων αὐτοῦ ἐστὶ. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας, καὶ οἱ 29
 τελῶναι, ἐδικαίωσαν τὸν Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα
 Ἰωάννου. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν 30
 βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς, μὴ βαπτισθέν-
 τες ὑπ' αὐτοῦ. Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς 31
 γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; Ὅμοιοί εἰσι 32
 παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν
 ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν· Ὑψήταμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ
 ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
 Ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, μήτε ἄρτον ἐσθίω, 33
 μήτε οἶνον πίνω· καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει. Ἐλή- 34
 λυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐσθίω καὶ πίνω· καὶ λέγε-
 τε· Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν
 καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέ- 35
 κνων αὐτῆς πάντων.

Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγῃ μετ' 36
 αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνε-
 κλίθη. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἣτις ἦν ἁμαρτωλὸς, 37
 ἐπιγνοῦσα ὅτι ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου,
 κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ 38
 τοὺς πόδας αὐτοῦ, κλαίουσα, ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας
 αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι· καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
 ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἥλειφε
 τῷ μύρῳ. Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν 39
 ἑαυτῷ, λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν, τίς
 καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ· ὅτι ἁμαρτω-

40 λός ἐστι. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν·
 Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ φησι· Διδάσκαλε,
 41 εἰπέ. Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἰς
 42 ὧφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πενήκοντα. Μὴ
 ἔχόντων δὲ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο.
 43 Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; Ἀποκρι-
 θεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνα, ὅτι ὧ τὸ πλεῖον
 44 ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἔκρινας. Καὶ
 στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις
 ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν· ὕδαρ
 ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν
 ἔβρεξέ μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶ αὐτῆς ἐξέμαξε.
 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθον, οὐ
 46 διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. Ἐλαίῳ τὴν
 κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψε τοὺς
 47 πόδας μου. Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφεάνται αἱ ἁμαρτί-
 αι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολὺ· ὧ δὲ ὀλίγον
 48 ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. Εἶπε δὲ αὐτῇ· Ἀφεάνταί σου
 49 αἱ ἁμαρτίαι. Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν
 ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν;
 50 Εἶπε δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε·
 πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ
 πόλιν καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν
 2 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ
 γυναῖκες τινες, αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων
 πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν· Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαλη-
 3 νῆ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα, γυνὴ
 Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι
 4 πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων
 αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν
 ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπε διὰ παραβολῆς· Ἐξ-
 5 ἦλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ

σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ φυνὲν ἐξηράνθη, 6 διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ 7 τῶν ἀκανθῶν· καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιζαν αὐτό. Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν· καὶ 8 φυνὲν ἐποίησε καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων, ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. Ἐπηρεά- 9 των δὲ αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. Ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ 10 μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς· ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσι, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. Ἔστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή· 11 Ὁ σπόρος, ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ παρὰ τὴν 12 ὁδόν, εἰσὶν οἱ ἀκούοντες· εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος, καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ, ὅταν ἀκού- 13 σωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον· καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεισόν, 14 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν, οἵτινες 15 ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον, κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. Οὐδεὶς 16 δὲ λύχνον ἄψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν· ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. Οὐ γάρ ἐστι κρυπτόν, 17 ὃ οὐ φανερόν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. Βλέπετε οὖν, πῶς ἀκούετε· 18 ὅς γάρ ἂν ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτόν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ 19 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.

- 20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ
 21 ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντες. Ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί
 μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ
 ποιοῦντες.
- 22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς
 πλοῖον, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς·
 Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν.
- 23 Πλεόνταν δὲ αὐτῶν, ἀφύπνωσε· Καὶ κατέβη λαίλαψ
 ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνετληροῦντο, καὶ ἐκινδύ-
- 24 νευον. Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέγοντες·
 Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερεθεὶς
 ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ
 25 ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ποῦ
 ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν; Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγον-
 τες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ
 τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν
 αὐτῷ;
- 26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις
 27 ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ
 ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς
 εἶχε δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδι-
 δύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν.
- 28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ,
 καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπε· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ
 τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς.
- 29 (Παρήγγειλε γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν
 ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει
 αὐτόν· καὶ ἐδεσμεῖτο ἀλύσει καὶ πέδασι, φυλασσόμε-
 νος· καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ, ἡλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαί-
 30 μονος εἰς τὰς ἐρήμους.) Ἐπηρώτησε δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς,
 λέγων· Τί σοί ἐστιν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπε· Λεγεών· ὅτι
 31 δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. Καὶ παρεκάλει
 αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει · 32
 καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκεῖνους
 εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. Ἐξελθόντα δὲ τὰ 33
 δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, εἰσῆλθεν εἰς τοὺς χοίρους ·
 καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην,
 καὶ ἀτεπνίγη. Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός, 34
 ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς
 ἀγρούς. Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός · καὶ ἦλθον 35
 πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ'
 οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονούν-
 τα, παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ · καὶ ἐφοβήθησαν.
 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαι- 36
 μονισθείς. Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς 37
 περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν, ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν · ὅτι φόβῳ
 μεγάλῳ συνέειχοντο. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον,
 ὑπέστρεψεν. Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ, ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει 38
 τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ
 Ἰησοῦς, λέγων · Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διη- 39
 γοῦ, ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός. Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην
 τὴν πόλιν κηρύσσαν, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο 40
 αὐτὸν ὁ ὄχλος · ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν.
 Καὶ ἰδοὺ, ἦλθεν ἀνὴρ, ᾧ ὄνομα Ἰάειρος· καὶ αὐτὸς 41
 ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχε · καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς
 πόδας τοῦ Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν
 οἶκον αὐτοῦ · ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν 42
 δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκει. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν
 αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν 43
 ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσανα-
 λώσασα ὅλον τὸν βίον, οὐκ ἴσχυσεν ὑπ' οὐδενὸς θεραπευ-
 θῆναι · προσελθοῦσα ὀπίσθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ 44
 ἱματίου αὐτοῦ · καὶ παραχερῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵμα-
 τος αὐτῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς · Τίς ὁ ἀψάμενός 45
 μου; Ἀρνούμενων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν

αὐτῶ· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσί σε καὶ ἀποθλί-
 46 βουσι· καὶ λέγεις· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς εἶπεν· Ἦψατό μου τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν
 47 ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ. Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνή, ὅτι οὐκ ἔλα-
 θε, τρέμουσα ἦλθε, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῶ, δι' ἣν αἰτί-
 αν ἦψατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῶ ἐνώπιον παντὸς τοῦ
 48 λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ·
 Θάρσει, θυγάτερ· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε· πορεύου εἰς
 49 εἰρήνην. Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταιί τις
 παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῶ· Ὅτι τέθνηκεν
 50 ἡ θυγάτηρ σου· μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς ἀκούσας, ἀπεκρίθη αὐτῶ, λέγων· Μὴ φοβοῦ·
 51 μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται. Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν,
 οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην
 καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέ-
 52 ρα. Ἐκλαίον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ
 εἶπε· Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.
 53,54 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. Αὐτὸς δὲ
 ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς,
 55 ἐφώνησε, λέγων· Ἡ παῖς, ἐγείρου. Καὶ ἐπέστρεψε τὸ
 πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· Καὶ διέ-
 56 ταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. Καὶ ἐξέστησαν οἱ γο-
 νεῖς αὐτῆς. Ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδεὶ εἰπεῖν τὸ
 γεγονός.

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς
 δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νό-
 2 σους θεραπεύειν. Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν
 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.
 3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἶρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε
 ῥάβδον, μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον· μήτε
 4 ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθη-
 5 τε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. Καὶ ὅσοι ἂν
 μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκεῖνης,
 καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, εἰς

μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ 6
τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες παντα-
χοῦ.

Ἦκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' 7
αὐτοῦ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων,
ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερεται ἐκ νεκρῶν· ὑπό τινων δὲ, ὅτι Ἡλί- 8
ας ἐφάνη· ἄλλων δὲ, ὅτι προφῆτης εἰς τῶν ἀρχαίων ἀνέ-
στη. Καὶ εἶπεν Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· 9
τίς δὲ ἐστὶν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ
ἐζήτηι ἰδεῖν αὐτόν.

Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ, 10
ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησε κατ'
ιδίαν εἰς τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαιῶδα.
Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες, ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ δεξά- 11
μενος αὐτοὺς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ πῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας, ἰᾶτο. Ἡ δὲ 12
ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα,
εἶπον αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς
τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς, καταλύσωσι, καὶ
εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ 13
δὲ εἶπον· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι, καὶ
ἰχθύες δύο, εἰ μῆτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς
πάντα τὸν λαὸν τούτον βρώματα. Ἦσαν γὰρ ὥσεί 14
ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.
Καὶ ἐποίησαν οὕτω, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. Λαβὼν 15,16
δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας
εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς· καὶ κατέκλασε,
καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. Καὶ 17
ἔφαγον, καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἦρθη τὸ περισ-
σεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφῖνοι δώδεκα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατα- 18
μόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐ-

- 19 τοὺς, λέγων· Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν· ἄλλοι δὲ, Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ, ὅτι προφῆτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέ-
- 20 στη. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπε· Τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.
- 21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς, παρήγγειλε μηδενὶ λέγειν
- 22 τοῦτο· εἰπὼν· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ
- 23 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. Ἐλεγε δὲ πρὸς πάν-
- τας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ
- 24 ἀκολουθεῖτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
- 25 αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδῆσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέ-
- 26 σας, ἢ ζημιωθείς; Ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσε-
- 27 ται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ τοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶ τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων, οἳ οὐ μὴ γέυσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
- 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσπερ ἡμέραι ὀκτὰ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον,
- 29 ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον,
- 30 καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ
- 31 Ἡλίας· οἱ ὁφθέντες ἐν δόξῃ, ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἐμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ. Διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε-
- 33 στῶτας αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰη-

σοῦν · Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ᾧδε εἶναι · καὶ ποιήσωμεν σκηναὺς τρεῖς, μίαν σοὶ, καὶ μίαν Μωσεῖ, καὶ μίαν Ἡλίᾳ · μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέ- 34 γοντος, ἐγένετο νεφέλη, καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς · ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. Καὶ 35 φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα · „Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός · αὐτοῦ ἀκούετε. „ Καὶ ἐν τῷ 36 γενέσθαι τὴν φωνήν, εὐρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ 37 τοῦ ὄρους, συνήνησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. Καὶ ἰδοὺ, 38 ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησε, λέγων · Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς ἐστὶ μοι · καὶ ἰδοὺ, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἐξαί- 39 φνης κρᾶζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἁφροῦ, καὶ μόγῃς ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. Καὶ ἐδεήθη 40 τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό · καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν · Ὡ γενεὰ ἄπι- 41 στος καὶ διεστραμμένη · ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν ; Προσάγαγε τὸν υἱόν σου ᾧδε. Ἔτι δὲ 42 προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον, καὶ συνεσπάραξεν. Ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Ἐξεπλήττοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγα- 43 λειότητι τοῦ Θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ · Θέσθε ὑμεῖς εἰς 44 τὰ ᾧτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους · ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. Οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον 45 ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό · καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

Εἰσῆλθε δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἂν εἴη 46

- 47 μείζων αὐτῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς
 καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ'
 48 ἑαυτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς. Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ
 παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ
 δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. Ὁ γὰρ
 μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτος ἔσται μέ-
 49 γας. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν. Ἐπιστά-
 τα, εἶδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ
 δαιμόνια. καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ
 50 μεθ' ἡμῶν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς. Μὴ κωλύ-
 τε. ὃς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἔστιν.
 51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
 ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἑστή-
 52 ριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. Καὶ ἀπέστειλεν
 ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσ-
 ῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ.
 53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πο-
 54 ρευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, εἶπον. Κύριε, θέλεις
 εἰπῶμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀνα-
 55 λῶσαι αὐτούς, ὥς καὶ Ἡλίας ἐποίησε; Στραφεῖς δὲ
 ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν. Οὐκ οἶδατε, οἶου
 56 πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν
 κώμην.
 57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέ
 τις πρὸς αὐτόν. Ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ,
 58 κύριε. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Αἱ ἀλώπεκες φω-
 λεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώ-
 σεις. ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφα-
 59 λὴν κλίνῃ. Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον. Ἀκολουθεῖ μοι.
 Ὁ δὲ εἶπε. Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον
 60 θάψαι τὸν πατέρα μου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. σὺ δὲ
 61 ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπε

δὲ καὶ ἕτερος · Ἀκολουθήσω σοι, κύριε · πρῶτον δὲ
ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου.
Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς · Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν 62
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω,
εὐθετὸς ἐστὶν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἐξδο- 10
μήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου
αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ ἔμελλεν αὐτὸς
ἔρχεσθαι. Ἐλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς · Ὁ μὲν Φερισμὸς 2
πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι · δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ
Φερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν Φερισμὸν αὐτοῦ.
Ὑπάγετε · ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν 3
μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ πῆραν, 4
μηδὲ ὑποδήματα · καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.
Εἰς ἣν δ' ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε · Εἰρήνη 5
τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν ἢ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύ- 6
σεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν · εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς
ἀνακάμψει. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες 7
καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν · ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ
μισθοῦ αὐτοῦ ἐστὶ · μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκί-
αν. Καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται 8
ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ θεραπεύετε 9
τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς · Ἠγγικεν ἐφ'
ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρ- 10
χησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλα-
τείας αὐτῆς, εἶπατε · Καὶ τὸν κονιορτὸν, τὸν κολληθέντα 11
ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν · πλὴν
τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Λέ- 12
γω ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον
ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. Οὐαὶ σοι, Χοραζῖν, οὐαὶ 13
σοι, Βηθσαιδᾶ · ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ
δυνάμεις, αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ
σποδῶ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι 14
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ, Καπερ- 15

- ναοῦμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως ἄδου καταβι-
 16 βασθήσῃ. Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθε-
 τῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν
 ἀποστείλαντά με.
 17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγον-
 τες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ
 18 ὀνόματί σου. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν
 19 ὡς ἄστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. Ἴδου, δίδωμι
 ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφειν καὶ σκορπίων,
 καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς
 20 οὐ μὴ ἀδικήσῃ. Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ
 πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ, ὅτι τὰ ὀνόμα-
 21 τα ὑμῶν ἐγγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐν αὐτῇ τῇ
 ᾧ ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν·
 Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
 γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ
 ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως
 22 ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη
 ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει, τίς ἐστίν ὁ
 υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ· καὶ τίς ἐστίν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ
 23 υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱός ἀποκαλύψαι. Καὶ
 στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητάς, κατ' ἰδίαν εἶπε· Μακά-
 24 ριοι οἱ ὀφθαλμοί, οἱ βλέποντες, ἃ βλέπετε. Λέγω
 γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν
 ἰδεῖν, ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι, ἃ
 ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ
 λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονο-
 26 μήσω; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέ-
 27 γραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν·
 „Ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας
 σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
 σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου· καὶ τὸν πλησίον σου
 28 ὡς σεαυτόν.„ Εἶπε δὲ αὐτῷ· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης·

τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν, 29
εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον;
Ἵπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαι- 30
νεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχά, καὶ λησταῖς περιέπεσεν·
οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον,
ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. Κατὰ συγκυρίαν δὲ 31
ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἀντιπαρῆλθεν. Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος 32
κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθε. Σαμα- 33
ρείτης δὲ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν,
ἐσπλαγχνίσθη. Καὶ προσελθὼν κατέδωκε τὰ τραύματα 34
αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιάσας δὲ αὐτὸν
ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ
ἐπεμελήθη αὐτοῦ. Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβα- 35
λὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὃ, τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ,
ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με, ἀποδώσω σοι. Τίς οὖν τούτων 36
τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς
τοὺς ληστές; Ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' 37
αὐτοῦ. Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ σὺ
ποίει ὁμοίως.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς, καὶ αὐτοὺς 38
εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις, ὀνόματι Μάρθα,
ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τῆς αὐτῆς. Καὶ τῇδε ἦν 39
ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. Ἡ δὲ 40
Μάρθα περισπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα
δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην
με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπέ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναν-
τιλάβηται. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρ- 41
θα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἐνός 42
δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο,
ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχο- 11

- μενον, ὡς ἱπαύσατο, εἶπε τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ
- 2 Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω
- 3 τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω σου ἡ βασιλεία· τὸν ἄρτον
- 4 ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὁφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
- 5 ρασμόν. Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ
- 6 εἶπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρησόν μοι τρεῖς ἄρτους· ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ
- 7 παραθήσω αὐτῷ· καὶ κείνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἥδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ
- 8 ἀναστὰς δοῦναί σοι. Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διάγε τὴν ἀναί-
- 9 δειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει. Καὶ γὰρ ὑμῖν λέγω· Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ
- 10 εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει· καὶ τῷ κρού-
- 11 οντι ἀνοιγήσεται. Τίνα δὲ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ
- 12 ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσῃ ὥον, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σπορτίον· Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὑπάρχοντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσω μᾶλλον ὁ πατήρ, ὁ ἐξ οὐρανοῦ, δώσει πνεῦμα ἅγιοι τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;
- 14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός·
- 15 καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβούλ, ἄρχοντι τῶν δαιμονίων, ἐκβάλλει τὰ
- 16 δαιμόνια· ἕτεροι δὲ, πειράζοντες, σημεῖον παρ' αὐτοῦ
- 17 ἐξήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήμα-

τα, εἶπεν αὐτοῖς · Πᾶσα βασιλεία, ἐφ' ἑαυτὴν διαμερι-
 σθεῖσα, ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. Εἰ δὲ 18
 καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ
 βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν
 με τὰ δαιμόνια. Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω 19
 τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; Διὰ
 τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ 20
 θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
 βασιλεία τοῦ θεοῦ. Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος 21
 φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶ τὰ ὑπάρχον-
 τα αὐτοῦ · ἐπὶ δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικῇ 22
 αὐτὸν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἶρει, ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ
 τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ, κατ' 23
 ἐμοῦ ἐστι · καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει.
 Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, 24
 διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν · καὶ μὴ
 εὕρισκον, λέγει · Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅθεν 25
 ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὼν εὕρισκει σεσαρωμένον καὶ κεκο-
 σμημένον. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἐπτά 26
 ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κα-
 τοικεῖ ἐκεῖ · καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
 ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ 27
 λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ
 ὄχλου, εἶπεν αὐτῷ · Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
 σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. Αὐτὸς δὲ εἶπε · Μενοῦν- 28
 γε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ φυ-
 λάσσοντες. Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισζομένων, ἤρξατο 29
 λέγειν · Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρὰ ἐστὶ · σημεῖον ἐπιζητεῖ ·
 καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωῆ.
 Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωῆς σημεῖον τοῖς Νινευίταις, 30
 οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ.
 Βασιλίσσα Νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν 31
 ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς · ὅτι
 ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκούσαι τὴν σοφίαν Σολο-

- 32 μῶνος · καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Σολομῶνος ᾤδε. Ἄνδρες Νινευὶ
ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
κατακρινοῦσιν αὐτήν · ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
- 33 Ἰωανᾶ · καὶ ἰδοὺ, πλεῖον Ἰωανᾶ ᾤδε. Οὐδεὶς δὲ λύχνον
ἄψας, εἰς κρυπτήν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ'
ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέ-
- 34 πωσιν. Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ·
ὅταν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾦ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά
σου φωτεινόν ἐστιν · ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾦ, καὶ τὸ σῶμά σου
- 35 σκοτεινόν. Σκόπει οὖν, μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοί, σκότος
36 ἐστίν. Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι
μέρος σκοτεινόν, ἔσται φωτεινόν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος
τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.
- 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις, ὅπως
38 ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ. Εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. Ὁ δὲ
Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐξαπτίσθη πρὸ
39 τοῦ ἀρίστου. Εἶπε δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν · Νῦν ὑμεῖς
οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος
καθαρίζετε · τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἄρπαγῆς καὶ
- 40 πονηρίας. Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ τὸ
41 ἔσωθεν ἐποίησε; Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην · καὶ
42 ἰδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. Ἀλλ' οὐαὶ ὑμῖν τοῖς
Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον, καὶ τὸ πή-
γανον, καὶ πᾶν λάχανον · καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν
καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, καὶ
- 43 κεῖνα μὴ ἀφίεναι. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι
ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
44 τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι
ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἀδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι, οἱ
45 περιπατοῦντες ἐπάνω, οὐκ οἶδασιν. Ἀποκριθεὶς
δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα
46 λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. Ὁ δὲ εἶπε· Καὶ ὑμῖν τοῖς
νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία
δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ

προσψαύετε τοῖς φορτίοις. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε 47
 τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν
 αὐτούς. Ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις 48
 τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς,
 ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Διὰ τοῦτο 49
 καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτούς
 προφῆτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι
 καὶ ἐκδιώξουσιν· ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προ- 50
 φητῶν, τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τῆς
 γενεᾶς ταύτης· ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ 51
 αἵματος Ζαχαρίου, τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσια-
 στηρίου καὶ τοῦ οἴκου. Ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται
 ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι 52
 ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε,
 καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. Λέγοντος δὲ 53
 αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ
 οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν
 περὶ πλειόνων· ἐνεδρεύοντες αὐτὸν, ζητοῦντες θηρεῦ- 54
 σαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν
 αὐτοῦ. Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσάν τῶν μυριάδων τοῦ 12
 ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Πρῶτον προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ
 τῆς ζύρης τῶν Φαρισαίων, ἧτις ἐστὶν ὑπόκρισις. Οὐ- 2
 δὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται·
 καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ 3
 σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ
 οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν
 δαμάτων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· Μὴ φοβηθῇ- 4
 τε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ
 ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. Ὑποδείξω δὲ ὑμῖν, 5
 τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι, ἐξου-
 σίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ λέγω ὑμῖν,
 τοῦτον φοβήθητε. Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσ- 6
 σαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἐστὶν ἐπιλελησμένον

- 7 ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς
 ὑμῶν πᾶσαι ἡρίβηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν
 8 στρουθίων διαφέρετε. Λέγω δὲ ὑμῖν· Πᾶς ὃς ἂν
 ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέ-
 9 λων τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
 πων, ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ.
 10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφε-
 θήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφη-
 11 μῆσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς
 ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας,
 μὴ μεριμνᾶτε, πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε·
 12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾷ, ἃ
 δεῖ εἰπεῖν.
 13 Εἶπε δὲ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, εἰπὲ
 τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν.
 14 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστὴν
 15 ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς·
 Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ
 ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστίν ἐκ τῶν ὑπαρ-
 16 χόντων αὐτοῦ. Εἶπε δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς,
 λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφρόνησεν ἡ χώ-
 17 ρα. Καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ, λέγων· Τί ποιή-
 18 σω; ὅτι οὐκ ἔχω, ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου. Καὶ
 εἶπε· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ
 μερίζονας οἰκοδομήσω· καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενή-
 19 ματά μου, καὶ τὰ ἀγαθὰ μου· καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου·
 Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά·
 20 ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Θεός·
 Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ
 21 σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τί ἐσται; Οὕτως ὁ θησαυρίζων
 22 ἐαυτῷ, καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν. Εἶπε δὲ πρὸς
 τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ με-
 रिμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι,

τί ἐνδύσησθε. Ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς · καὶ τὸ 23
 σῶμα τοῦ ἐνδύματος. Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι 24
 οὐ σπεύρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν · οἷς οὐκ ἔστι ταμεῖον,
 οὐδὲ ἀποθήκη · καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς. Πόσῳ μᾶλ-
 λον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμ- 25
 νῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν
 ἓνα; Εἰ οὖν οὔτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν 26
 μεριμνᾶτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει · οὐ 27
 κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει. Λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ
 τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. Εἰ δὲ τὸν 28
 χόρτον ἐν τῷ ἁγρῷ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβα-
 νον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσι, πόσῳ μᾶλλον
 ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε, τί φάγητε 29
 ἢ τί πίητε · καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. Ταῦτα γὰρ πάντα 30
 τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ · ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν,
 ὅτι χρῆζετε τούτων. Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ 31
 θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβεῖ, 32
 τὸ μικρὸν ποίμνιον · ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι
 ὑμῖν τὴν βασιλείαν. Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, 33
 καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ
 παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει. Ὅπου 34
 γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
 ἔσται. Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιζωσμέναι, 35
 καὶ οἱ λύχνοι καϊόμενοι · καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσ- 36
 δεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσει ἐκ τῶν γά-
 μων · ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.
 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει 37
 γρηγοροῦντας · ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι περιζώσεται, καὶ
 ἀνακλιεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.
 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ 38
 φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτω · μακάριοί εἰσιν οἱ δοῦλοι
 ἐκεῖνοι. Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι, εἰ ἤδῃ ὁ οἰκοδεσπότης, 39
 ποῖα ὦρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν, καὶ οὐκ

40 ἂν ἀφῆκε διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. Καὶ ὑμεῖς οὖν
 γίνεσθε ἑτοιμοὶ· ὅτι, ἥ ἄρα οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 41θρώπου ἔρχεται. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε,
 πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς
 42 πάντας; Εἶπε δὲ ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς
 οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς
 43 Θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον;
 44 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἔλθων ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρή-
 σει ποιοῦντα οὕτως. Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐπὶ πᾶσι
 45 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ
 εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ
 κύριός μου ἔρχεσθαι· καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας
 καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκε-
 46σθαι· ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ, ἣ οὐ
 προσδοκᾷ, καὶ ἐν ἄρᾳ, ἣ οὐ γινώσκει· καὶ διχοτομήσει
 αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει.
 47 Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου
 ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἐτοιμάσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλη-
 48μα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας
 δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη
 πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο
 49 πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. Πῦρ ἦλθον
 50 βαλεῖν εἰς τὴν γῆν· καὶ τί θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη. Βά-
 πτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι· καὶ πῶς συνέχομαι, ἕως οὔ
 51 τελεσθῇ. Δοκεῖτε, ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν
 52 τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. Ἔσον-
 ται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ διαμεμερισμένοι,
 53 τρεῖς ἐπὶ δυσὶ, καὶ δύο ἐπὶ τρισί. Διαμερισθήσεται
 πατὴρ ἐφ' υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ,
 καὶ θυγάτης ἐπὶ μητρὶ· πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς,
 54 καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς. Ἐλεγε δὲ
 καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδῃτε τὴν νεφέλην ἀνατέλλου-
 σαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε· Ὁμβρὸς ἔρχεται· καὶ
 55 γίνεται οὕτω. Καὶ ὅταν Νότον πνέοντα, λέγετε· Ὅτι

καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον 56
τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἶδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ
καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' 57

ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ 58
τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν
ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς
τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδῶ τῷ πράκτορι, καὶ
ὁ πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακὴν. Λέγω σοι, οὐ μὴ 59
ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὔ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

Παρήσαν δὲ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ, ἀπαγγέλλοντες 13
αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξε
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 2

αὐτοῖς· Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρταλοὶ
παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα
πεπόνθασιν; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῇ- 3
τε, πάντες ὡσαύτως ἀπολείσθῃ. Ἡ ἐκεῖνο· οἱ δέκα καὶ 4

ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ, καὶ
ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκεῖτε, ὅτι οὗτοι ὀφειλέται ἐγένοντο
παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσα-
λὴμ; Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῇτε, πάν- 5
τες ὁμοίως ἀπολείσθῃ. Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν πα- 6

ραβολὴν· Συκῇν εἶχέ τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευ-
μένην· καὶ ἦλθε ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐκ εὔρεν.

Εἶπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ, τρία ἔτη ἔρχομαι 7
ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὕρισκω· ἐκκο-
ψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 8
λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτε
σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· καὶ ἂν μὲν ποιή- 9
σῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάβ- 10
βασιν. Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη 11
δέκα καὶ ὀκτώ· καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη
ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. Ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς, 12
προσεφώνησε, καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς

- 13 ἀσθενείας σου. Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ
 14 παραχερῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν θεόν. Ἀπο-
 κριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν, ὅτι τῷ σαββά-
 τῳ ἐβηράπευτεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὄχλῳ· Ἐξ ἡμέραι
 εἰσὶν, ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι
 15 θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. Ἀπε-
 κρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν· Ὑποκριτὰ, ἔκα-
 στος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βουν αὐτοῦ ἢ τὸν
 16 ὄνον ἀπὸ τῆς φάτιης, καὶ ἀταγαγὰν ποτίζει; Ταύτην
 δὲ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὔσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ σατανᾶς
 ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δε-
 17 σμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ ταῦτα λέ-
 γοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐ-
 τῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐνδόξοις τοῖς
 γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.
- 18 Ἐλεγε δέ· Τίμι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ;
 19 καὶ τίμι ὁμοιώσω αὐτήν; Ὅμοία ἐστὶ κόκκῳ σινάπεως,
 ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ἠῤῥη-
 σε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τῆ ἔρα-
 20 νοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ
 πάλιν εἶπε· Τίμι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
 21 Ὅμοία ἐστὶ ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς
 ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
- 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων,
 23 καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. Εἶπε δέ τις
 αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπε πρὸς
 24 αὐτούς· Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας·
 ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ
 25 ἰσχύσουσιν. Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ
 ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξῃσθε ἔξω ἐστάναι, καὶ
 κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες· Κύριε, κύριε, ἀνοιξον
 ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν
 26 ἐστέ. Τότε ἄρξῃσθε λέγειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου
 27 καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. Καὶ

ἐρεῖ· Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· ἀπό-
στητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. Ἐκεῖ 28
ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν
ὄψῃσθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας
τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλ-
λομένους ἔξω. Καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυ- 29
σμῶν, καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου· καὶ ἀνακλιθήσον-
ται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἰδοὺ, εἰσὶν ἔσχα- 30
τοι, οἱ ἔσονται πρῶτοι· καὶ εἰσι πρῶτοι, οἱ ἔσονται
ἔσχατοι.

Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέ- 31
γοντες αὐτῷ· Ἐξελθε, καὶ πορεύου ἐντεῦθεν· ὅτι
Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πο- 32
ρευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἰδοὺ, ἐκβάλλω
δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ
τρίτῃ τελειοῦμαι. Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον 33
καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφή-
την ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ, Ἱερου- 34
σαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας, καὶ λιθοβολοῦ-
σα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα
ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἐαυτῆς
νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας; καὶ οὐκ ἠθέλησατε. Ἰδοὺ, 35
ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ
με ἴδῃτε, ἕως ἃν ἤξῃ ὅτε εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχό-
μενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν 14
ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ
αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ ἄνθρω- 2
πὸς τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Καὶ ἀποκριθεὶς 3
ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέ-
γων· Εἰ ἔξεστι τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν; Οἱ δὲ ἡσύ-
χασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσε. 4
Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε· Τίνος ὑμῶν ὄνος ἢ 5
βοῦς εἰς φρέαθ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει

- 6 αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν
7 ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα. Ἐλεγε δὲ
πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς
8 πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς. Ὅταν
κληθῇς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν
9 πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος
ὑπ' αὐτοῦ· καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ
σοι· Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης
10 τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν· Ἄλλ' ὅταν κληθῇς, πορευ-
θεὶς ἀνάπεσαι εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ
κεκληκὼς σε, εἴπῃ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον.
Τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοί.
11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὁ ταπει-
12 νῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται. Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κε-
κληκώτι αὐτόν· Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φάνει
τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς
συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ
αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.
13 Ἄλλ' ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους,
14 χωλοὺς, τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀνα-
15 στάσει τῶν δικαίων. Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνα-
νακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος, ὃς φάγεται
16 ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε πολ-
17 λούς. Καὶ ἀπέστειλε τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ
δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἡδὴ ἔτοι-
18 μά ἐστι πάντα. Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι
πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ
ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε
19 με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Ζεύγη βοῶν ἠγό-
ρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε,
20 ἔχε με παρητημένον. Καὶ ἕτερος εἶπε· Γυναῖκα ἔγημα,
21 καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. Καὶ παραγενόμενος

ἰ δοῦλος ἐκεῖνος ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ἰ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· "Εξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν 22 ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τότος ἐστί. Καὶ εἶπεν ὁ κύριος 23 πρὸς τὸν δοῦλον· "Εξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκός μου. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλη- 24 μένων γεύσεταιί μου τοῦ δείπνου.

Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς 25 εἶπε πρὸς αὐτούς· Εἰ τις ἔρχεται πρὸς με, καὶ οὐ μι- 26 σεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν 27 αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, θέλων πύργον οἰκοδομῇ 28 σαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμελίον, 29 καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρ- ζωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ, λέγοντες· "Οτι οὗτος ὁ ἀνθρω- 30 πος ἤρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι· "Ἡ 31 τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμόν, οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέται, εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιά- 32 δων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; Εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω 33 ὄντος, πρεσβεῖαν ἀποστείλας, ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν, ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσι τοῖς 34 ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. Καλὸν τὸ ἄλλας· εἰὰν δὲ τὸ ἄλλας μαραινῇ, ἐν τίνι ἀρτυ- 35 θήσεται; Οὔτε εἰς γῆν, οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν 36 ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ἅτα ἀκούειν, ἀκούετω.

1 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελευτῶναι καὶ οἱ
 2 ἁμαρτωλοὶ, ἀκούειν αὐτοῦ. Καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρι-
 3 σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες· "Ὅτι οὗτος ἁμαρ-
 4 τωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. Εἶπε δὲ
 5 πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων· Τίς ἄνθρω-
 6 πος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ
 7 αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἑννενηκονταενέα ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 8 καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὑρῇ αὐτό; Καὶ
 9 εὑρὼν, ἐπιτίθῃσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων· καὶ
 10 ἔλθων εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς
 11 γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρετέ μοι, ὅτι εὑρον τὸ
 12 πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὕτω
 13 χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι,
 14 ἢ ἐπὶ ἑννενηκονταενέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσι
 15 μετανοίας. Ἡ τίς γυνή, δραχμὰς ἔχουσα δέκα,
 16 εἰάν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον, καὶ
 17 σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς, ἕως ὅτου εὑρῇ;
 18 Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας,
 19 λέγουσα· Συγχάρετέ μοι, ὅτι εὑρον τὴν δραχμὴν, ἣν
 20 ἀπώλεσα. Οὕτω, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται ἐνώ-
 21 πιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετα-
 22 νοοῦντι. Εἶπε δέ· "Ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς.
 23 Καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι
 24 τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διείλεν αὐτοῖς τὸν
 25 βίον. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ
 26 νεώτερος υἱός, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν· καὶ ἐκεῖ
 27 διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. Δαπανή-
 28 σαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ
 29 τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. Καὶ
 30 πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης·
 31 καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοί-
 32 ρους. Καὶ ἐπεθύμει γεμῖσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ
 33 τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
 34 αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων, εἶπε· Πόσοι μίσθιοι τοῦ

πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων; ἐγὼ δὲ ᾧδε λιμῶ
 ἀπόλλυμαι. Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα 18
 μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ. Πάτερ, ἡμάρτον εἰς τὸν οὐρανὸν
 καὶ ἐνώπιόν σου. οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. 19
 ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε 20
 πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέ-
 χοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη.
 καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατε-
 φίλησεν αὐτόν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός. Πάτερ, ἡμαρ- 21
 τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. καὶ οὐκέτι εἰμὶ
 ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. Εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς 22
 δούλους αὐτοῦ. Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην, καὶ
 ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ,
 καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ἐνέγκαντες τὸν 23
 μόσχον τὸν σιτευτὸν δύσατε. καὶ φαγόντες εὐφρανθῶ-
 μεν. ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε. καὶ 24
 ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὗρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.
 Ἦν δὲ ὁ υἱός αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ. καὶ ὡς 25
 ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χο-
 ρῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παιδῶν, ἐπυνθάνε- 26
 το, τί εἴη ταῦτα; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. Ὅτι ὁ ἀδελφός 27
 σου ἦκει. καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευ-
 τόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. Ὡργίσθη δὲ, καὶ 28
 οὐκ ἠθέλεν εἰσελθεῖν. Ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν
 παρεκάλει αὐτόν. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί. 29
 Ἴδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σε
 παρῆλθον. καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ
 τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ 30
 καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας
 αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ. 31
 Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ
 ἐστίν. Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός 32
 σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε. καὶ ἀπολωλὼς ἦν,
 καὶ εὗρέθη.

- 1 "Ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ · "Ἀνθρώπος
 τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον · καὶ οὗτος διεβλήθη
 2 αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. Καὶ
 φωνήσας αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ · Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ ;
 3 ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου · οὐ γὰρ δύνησῃ
 3 ἔτι οἰκονομεῖν. Εἶπε δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος · Τί ποιή-
 σω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ'
 ἐμοῦ ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαितεῖν αἰσχύνομαι.
 4 Ἐγὼν τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας,
 5 δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσά-
 μενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ,
 6 ἔλεγε τῷ πρώτῳ · Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου ; Ὁ
 δὲ εἶπεν · Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ·
 Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθισας ταχέως γράψον
 7 πεντήκοντα. Ἐπειτα ἑτέρῳ εἶπε · Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις ;
 Ὁ δὲ εἶπεν · Ἑκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ ·
 8 Δέξαι σε τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. Καὶ ἐπῆ-
 νεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίη-
 ησεν · ὅτι οἱ υἱοὶ τῆ αἰῶνος τέτε φρονιμώτεροι ὑπὲρ τῆς
 9 υἱοῦς τῆ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσι. Καὶ γὰρ ὑμῖν
 λέγω · Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδι-
 κίας · ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰῶ-
 10 νίους σκηνάς. Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ
 πιστὸς ἐστι · καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ
 11 ἄδικός ἐστιν. Εἰ οὖν ἐν τῷ ἁδίῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ
 12 ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει ; καὶ εἰ ἐν τῷ
 ἁλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν
 13 δώσει ; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν ·
 ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει · ἢ
 ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύ-
 νασθε δεῶ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
 14 Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι, φιλάργυ-
 15 ροι ὑπάρχοντες · καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. Καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς · Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν

ἀνθρώπων· ὁ δὲ Θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι
 τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλόν, βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ 16
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν
 βιάζεται. Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν 17
 γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς 18
 ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γαμῶν ἑτέραν, μοι-
 χεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν,
 μοιχεύει.
 Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνε- 19
 διδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραϊνόμενος καθ'
 ἡμέραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, 20
 ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἡλωμένος, καὶ ἐπι- 21
 θυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
 τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχό-
 μενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἀποθα- 22
 νεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων
 εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος,
 καὶ ἐτάφη. Καὶ ἐν τῷ ᾄδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς 23
 αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραάμ ἀπὸ
 μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. Καὶ 24
 αὐτὸς φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ
 πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
 αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι
 ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ· 25
 Τέκνον, μνήσθητι, ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ
 ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὅδε πα-
 ρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. Καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, 26
 μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως
 οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνανται, μηδὲ
 οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. Εἶπε δέ· Ἐρωτῶ οὖν 27
 σε, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς
 μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται 28
 αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τούτον
 τῆς βασάνου. Λέγει αὐτῷ Ἀβραάμ· Ἐχουσι Μα- 29

30 σία καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Ὁ δὲ
εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ
31 νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς, μετανοήσουσιν. Εἶπε δὲ
αὐτῷ· Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ
ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

17 Εἶπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἀνένδεκτόν ἐστι τοῦ
μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ, δι' οὗ ἔρχεται.
2 Λυσιτελεῖ αὐτῷ, εἰ μύλος ὀνίκος περικείται περὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα
3 σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων. Προσέχετε ἑαυ-
τοῖς. Ἐὰν δὲ ἁμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου,
4 ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. Καὶ
ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτη εἰς σὲ, καὶ ἐπτάκις
τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ, λέγων· Μετανοῶ· ἀφήσεις
5 αὐτῷ. Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσ-
6 θες ἡμῖν πίστιν. Εἶπε δὲ ὁ κύριος· Εἰ εἴχετε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ·
Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπή-
7 κουσεν ἂν ὑμῖν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλον ἔχων ἀροτρι-
ῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ·
8 Εὐθέως παρελθὰν ἀνάπεσαι; Ἀλλ' οὐχί ἐρεῖ αὐ-
τῷ· Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος δια-
κόνει μοι, ἕως φάγω καὶ πίνω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγε-
9 σαι καὶ πίεσαι σύ; Μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκεῖνον,
10 ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα; Οὐ δοκῶ. Οὕτω καὶ
ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέ-
γετε· Ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὁ ὀφείλομεν
ποιῆσαι, πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ,
καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαί-
12 ας. Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κῆλην, ἀπήντησαν
13 αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἕστησαν πόρρωθεν. Καὶ
αὐτοὶ ἦσαν Φωνῖν, λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον
14 ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιθεῖξατε

ἐαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσι. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάρνειν αὐ-
 τοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, 15
 ὑπέστρεψε, μετὰ Φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν Θεόν· καὶ 16
 ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαρι-
 στῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρεΐτης. Ἀποκριθεὶς 17
 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ
 δὲ ἐννέα τοῦ; Οὐχὶ εὐρέθησαν ὑποστρέφαντες δοῦναι 18
 δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐ- 19
 τῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται 20
 ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ
 ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· οὐδὲ 21
 ἔροῦσιν· Ἴδου ᾧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ, ἡ βασι-
 λεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν. Εἶπε δὲ πρὸς 22
 τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτι ἐπιθυμήσετε
 μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν· καὶ οὐκ
 ὄψεσθε. Καὶ ἔροῦσιν ὑμῖν· Ἴδου ᾧδε, ἢ, ἰδοὺ ἐκεῖ· 23
 μὴ ἀπέλθῃτε, μὴδὲ διώξητε. Ὡςπερ γὰρ ἡ ἀστραπή, 24
 ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ' οὐρανὸν, εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν
 λάμπει· οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 αὐτοῦ. Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο- 25
 κίμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. Καὶ καθὼς ἐγένε- 26
 το ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
 ραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἦσθιον, ἔπινον, ἐγάμου, 27
 ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν
 κιβωτόν· καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν
 ἅπαντας. Ὅμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις 28
 Λώτ· ἦσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
 ἀποδόμουν· ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, 29
 ἔβρεξε πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαν-
 τας· κατὰ ταῦτά ἐσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 30
 ἀποκαλύπτεται. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅς ἐσται ἐπὶ τοῦ 31
 δάματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβά-
 τω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὁμοίως μὴ ἐπιστρε-

- 32 ψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λάτ.
 33 Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐ-
 τήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν.
 34 Λέγω ὑμῖν· Ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης
 μιᾶς· εἷς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται.
 35 Δύο ἔσονται ἀληθύνουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· ἡ μία παραληφθή-
 37 σεται, καὶ ἡ ἑτέρα ἀφεθήσεται. Καὶ ἀποκριθέντες
 λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου
 18 τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί. Ἐλέγε
 δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς, πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύ-
 2 χεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινι
 πόλει, τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέ-
 3 πόμενος. Χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ· καὶ ἤρχετο
 πρὸς αὐτὸν, λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδί-
 4 κου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον. Μετὰ δὲ
 ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι,
 5 καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· διάγε τὸ παρέχειν μοι
 κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν· ἵνα μὴ εἰς
 6 τέλος ἐρχομένη ὑπαπιάζῃ με. Εἶπε δὲ ὁ κύριος·
 7 Ἀκούσατε, τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. Ὁ δὲ Θεὸς
 οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν
 8 ἐπ' αὐτοῖς; Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν
 ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρή-
 σει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
 9 Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεπειθότας ἐφ' ἑαυτοῖς
 ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς, τὴν
 10 παραβολὴν ταύτην· Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ
 ἱερόν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τε-
 11 λώνης. Ὁ Φαρισαῖος, σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν, ταῦτα
 προσηύχετο· Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ
 ὡς οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρταγες, ἄδικοι, μοιχοί,
 12 ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δις τοῦ σαββάτου,
 13 ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρό-

θεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρει· ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων· Ὁ Θεὸς, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Λέγω ὑμῖν, κα- 14
τέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἣ γὰρ ἐκεῖ-
νος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν, ταπεινωθήσεται· ὁ δὲ
ταπεινῶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται.

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτη- 15
ται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. Ὁ δὲ 16
Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν· Ἀφετε τὰ παι-
διά ἔρχεσθαι πρὸς με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ
τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 17
ὅς ἐάν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον,
οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπρωτήσέ τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων· Διδάσκαλε 18
ἀγαθε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Εἶπε δὲ 19
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός,
εἰ μὴ εἰς, ὁ Θεός. Τὰς ἐντολάς οἶδας· „Μὴ μοιχεύ- 20
σης· μὴ φονεύσης· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρή-
σης· τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου. „ Ὁ 21
δὲ εἶπε· Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.
Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἓν σοὶ 22
λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς,
καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει
μοι. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα, περίλυπος ἐγένετο· ἦν 23
γὰρ πλούσιος σφόδρα. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς 24
περίλυπον γενόμενον, εἶπε· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήμα-
τα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
Εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶ, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος 25
εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελ-
θεῖν. Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆ- 26
ναι; Ὁ δὲ εἶπε· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά 27
ἐστί παρὰ τῷ Θεῷ.

Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· Ἴδου, ἡμεῖς ἀφῆκαμεν πάντα, 28
καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν 29

λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐστίν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,
 ἢ ἀδελφοὺς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς βασιλείας
 30 τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ
 καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώ-
 νιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἴδου,
 ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα
 τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
 32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ
 33 ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται· καὶ μαστιγώσαντες
 ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσε-
 34 ται. Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν· καὶ ἦν τὸ ῥῆμα
 τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ
 λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχά, τυφλός
 36 τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν. Ἀκούσας δὲ
 ὄχλου διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο, τί εἴη τοῦτο·
 37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρ-
 38 χεται. Καὶ ἐβόησε, λέγων· Ἰησοῦ, υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέη-
 39 σόν με. Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ, ἵνα σιω-
 πῇ. Αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἐκραζεν· Υἱὲ Δαυὶδ,
 40 ἐλέησόν με. Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆ-
 ναι πρὸς αὐτόν. Ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ, ἐπηρώτησεν
 41 αὐτόν, λέγων· Τί σοι θέλεις ποιῆσω; Ὁ δὲ εἶπε·
 42 Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·
 43 Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Καὶ παραχρῆ-
 μα ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν Θεόν·
 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν, ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

19.^{1,2} Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχά. Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ
 ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος· καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτε-
 3 λάνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. Καὶ ἐζήτηε ἰδεῖν τὸν
 Ἰησοῦν, τίς ἐστι· καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι
 4 τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. Καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν, ἀνέβη
 ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκείνης ἡμελλε

διέρχεσθαι. Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας· 5
 Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε,
 σπεύσας κατέβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με
 μεῖναι. Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν 6
 χαίρων. Καὶ ἰδόντες ἅπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες· 7
 "Οτι παρὰ ἁμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. Στα- 8
 θεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν κύριον· Ἰδοὺ, τὰ ἡμίση
 τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς· καὶ
 εἰ τινὸς τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· "Οτι σήμερον σωτηρία τῷ 9
 οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο· καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ
 ἐστίν· ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σω- 10
 σαι τὸ ἀπολωλός.

Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, 11
 διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλὴμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς,
 ὅτι παραχερῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαί-
 νεσθαι. Εἶπεν οὖν· "Ανθρώπος τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς 12
 χώραν μακρὰν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέ-
 φαι. Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐ- 13
 τοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· Πραγματεύσα-
 σθε ἕως ἔρχομαι. Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, 14
 καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες· Οὐ
 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν 15
 τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε
 φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἷς ἔδωκε τὸ
 ἀργύριον· ἵνα γνῶ, τίς τί διεπραγματεύσατο. Πα- 16
 ρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειρ-
 γάσατο δέκα μνᾶς. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖ, ἀγαθὲ 17
 δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν
 ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων· 18
 Κύριε, ἡ μνᾶ σου ἐποίησε πέντε μνᾶς. Εἶπε δὲ καὶ 19
 τούτῳ· Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἔτε- 20
 ρος ἦλθε, λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀπο-
 κειμένην ἐν σουδαρίῳ. Ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρω- 21

- 22 πος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις, ὃ οὐκ ἔθνηκας, καὶ θερίζεις,
 σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε· ἤδεις, ὅτι ἐγὼ ἄνθρω-
 23 πος αὐστηρὸς εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθνηκας, καὶ θερί-
 ζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· καὶ διατί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριόν
 μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν
 24 ἔπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἄρατε
 ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.
 25,26 (Καὶ εἶπον αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς.) Λέγω
 γὰρ ὑμῖν, ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ
 τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μὴ θελήσαντάς
 με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατα-
 28 σφάξατε ἔμπροσθέν μου. Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο
 ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.
 29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴν καὶ Βηθανίαν,
 πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν
 30 μαθητῶν αὐτοῦ, εἰπὼν· Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι
 κῆλην· ἐν ἣ εἰσπορευόμενοι εὗρήσετε πῶλον δεδεμένον,
 ἐφ' ὃν οὐδεὶς πάποτε ἀνθρώπων ἐκάθισε· λύσαντες αὐτὸν
 31 ἀγάγετε. Καὶ εἰάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διατί λύετε;
 οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ· Ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει.
 32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον, καθὼς εἶπεν αὐ-
 33 τοῖς. Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ
 34 πρὸς αὐτές· Τί λύετε τὸν πῶλον; Οἱ δὲ εἶπον· Ὁ κύριος
 35 αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
 καὶ ἐπὶ ῥίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
 36 ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπε-
 37 στρώνουν τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. Ἐγγίζον-
 τος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαι-
 ῶν, ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰ-
 νεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλη περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμε-
 38 ων, λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν
 ὀνόματι κυρίου· εἰρήνῃ ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς 39
 αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου.
 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰὰν οὗτοι 40
 σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράζονται. Καὶ ὡς ἤγγι- 41
 σεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων· "Οτι 42
 εἰ ἔγνων καὶ σὺ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς
 εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. "Οτι 43
 ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σε, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου
 χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε
 πάντοθεν· καὶ ἐδαφιοῦσί σε, καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί· 44
 καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ' ὧν οὐκ
 ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς 45
 παλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, λέγων αὐτοῖς· 46
 Γέγραπται· „Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν·
 ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λησῶν. „ Καὶ 47
 ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ
 οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ. Καὶ οὐχ εὗρισκον τὸ τί ποιήσω- 48
 σιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος 20
 αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέ-
 στησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυ-
 τέροις, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, λέγοντες· Εἰπέ ἡμῖν, ἐν 2
 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς ἐστίν ὁ δούς σοι τὴν
 ἐξουσίαν ταύτην; Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε πρὸς αὐτούς· 3
 Ἐρωτήσω ὑμᾶς ἀγὰρ ἓνα λόγον, καὶ εἰπάτέ μοι· Τὸ 4
 βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ 5
 δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες· "Οτι εἰὰν
 εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἔρεϊ· Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσα-
 τε αὐτῷ; Ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων· πᾶς ὁ λαὸς 6
 καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν, Ἰωάννην
 προφῆτην εἶναι. Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 7
 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν 8

- 9 ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. Ἀνθρώπος ἐφύτευ-
 σεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς. καὶ ἀπε-
 10 δήμησε χρόνους ἱκανούς. Καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶ-
 νος δῶσιν αὐτῷ. οἱ δὲ γεωργοί, δείραντες αὐτὸν, ἐξα-
 11 πέστειλαν κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δούλον. οἱ δὲ καὶ κεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξάπεστειλαν
 12 κενόν. Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον. οἱ δὲ καὶ τοῦ-
 13 τον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. Εἶπε δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος. Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγα-
 14 πτητόν. Ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοί, διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς, λέγοντες. Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος. δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν,
 15 ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς
 16 ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δάσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
 17 Ἀκούσαντες δὲ εἶπον. Μὴ γένοιτο. Ὁ δὲ, ἐμβλέψας αὐτοῖς, εἶπε. Τί οὖν ἐστὶ τὸ γεγραμμένον τοῦτο. „Λί-
 θον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη
 18 εἰς κεφαλὴν γωνίας; „ Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ’ ἐκεῖνον τὸν λίθον, συνθλασθήσεται. ἐφ’ ὃν δ’ ἂν πέσῃ, λιμνήσει
 19 αὐτόν. Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ᾠρᾷ. καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν. ἔγνωσαν γὰρ, ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.
 20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι. ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ
 21 τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ ἐπρωτότησαν αὐτὸν, λέγοντες. Διδάσκαλε, οἴδαμεν, ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ’ ἐπ’ ἀλη-
 22 θείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Ἐξεστὶν ἡμῖν Καί-

σαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν 23
 πανουργίαν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί με πειράζετε; Δεί- 24
 ξάτέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν;
 Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον· Καίσαρος. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 25
 Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος, Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ
 Θεοῦ, τῷ Θεῷ. Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ 26
 ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ
 ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν. Προσελθόντες δὲ τι- 27
 νες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ
 εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες· Διδάσκαλε, Μω- 28
 σῆς ἔγραψεν ἡμῖν, „ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων
 γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελ-
 φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ 29
 ἀδελφῷ αὐτοῦ. „ Ἐπτά οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ 29
 πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος. Καὶ ἔλα- 30
 βεν ὁ δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.
 Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν· ὁσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ· 31
 οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. Ὑστερον δὲ πάν- 32
 των ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος 33
 αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.
 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ 34
 αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ ἐγκαμίσκονται· οἱ δὲ κα- 35
 ταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν, καὶ τῆς ἀναστά-
 σεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐγκαμίσκονται·
 οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δύνανται· ἰσάγγελοι γὰρ εἰσι, 36
 καὶ υἱοὶ εἰσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες.
 Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ 37
 τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον, τὸν Θεὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν
 Θεὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰακώβ. Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι 38
 νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. Ἀπο 39
 κριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπον· Διδάσκα-
 λε, καλῶς εἶπας. Οὐκέτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν 40
 οὐδέν. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσι τὸν 41
 Χριστὸν υἱὸν Δαυὶδ εἶναι; Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν 42

βίβλω ψαλμῶν· „Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κά-
 43 θου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον
 44 τῶν ποδῶν σου. „ Δαυὶδ οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ
 45 πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ
 46 λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Προσέχετε ἀπὸ τῶν
 γραμματέων, τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ
 φιλοῦντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθε-
 δρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς
 47 δείπνοις· οἱ κατεσθίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ
 προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήφονται περισ-
 σότερον κρίμα.

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν
 2 εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους. Εἶδε δὲ καὶ τινα
 3 χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά· καὶ εἶπεν·
 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον
 4 πάντων ἔβαλεν. Ἄπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισ-
 σεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ· αὕτη δὲ
 ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον, ὃν εἶχεν,
 ἔβαλε.

5 Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς
 6 καὶ ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε· Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε,
 ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ,
 7 ὃς οὐ καταλυθήσεται. Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν, λέγοντες·
 Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον,
 8 ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; Ὁ δὲ εἶπε· Βλέπετε,
 μὴ πλανηθῆτε. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί
 μου, λέγοντες· Ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικε.
 9 Μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. Ὅταν δὲ ἀκούσητε
 πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ
 ταῦτα γενέσθαι πρῶτον· ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
 10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ
 11 βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· σεισμοὶ τε μεγάλοι κατὰ
 τόπους, καὶ λιμοὶ, καὶ λοιμοὶ ἔσονται· φόβητρά τε καὶ
 12 σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. Πρὸ δὲ τού-

των πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν,
 καὶ διώξουσι, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακὰς,
 ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνό-
 ματός μου. Ἀποθήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 13
 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, μὴ προμελετᾶν ἀπολο- 14
 γηθῆναι. Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἥ 15
 οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν ἢ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικεί-
 μενοι ὑμῖν. Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων, καὶ 16
 ἀδελφῶν, καὶ συγγενῶν, καὶ φίλων· καὶ θανατώσουσιν
 ἔξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ 17
 ὄνομά μου. Καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ 18
 ἀπόληται. Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς 19
 ὑμῶν. Ὅταν δὲ ἴδῃτε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέ- 20
 δων τὴν Ἱερουσαλὴμ, τότε γινώτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμω-
 σις αὐτῆς. Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, φευγέτωσαν εἰς τὰ 21
 ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς, ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν
 ταῖς χώραις, μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. Ὅτι ἡμέραι 22
 ἐκδικήσεως αὐταῖς εἰσι, τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
 μένα. Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς δι- 23
 λαζύσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη
 μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ· καὶ πε- 24
 σοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς
 πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατούμενη ὑπὸ
 ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. Καὶ ἔσται 25
 σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς· καὶ ἐπὶ τῆς
 γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἥχους θαλάσσης καὶ σά-
 λου· ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας 26
 τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐ-
 ρανῶν σαλευθήσονται. Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ 27
 ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ, μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης
 πολλῆς. Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε 28
 καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ
 ἀπολύτρωσις ὑμῶν. Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐ- 29
 τοῖς· Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ὅταν 30

- προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες, ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε, ὅτι
 31 ἤδη ἐγγὺς τὸ θῆρος ἐστίν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε
 ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε, ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία
 32 τοῦ Θεοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γε-
 33 νεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ
 γῆ παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.
 34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ
 καρδίαι ἐν κραιπάλῃ, καὶ μέθῃ, καὶ μερίμναις βιωτι-
 καῖς· καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη.
 35 Ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημέ-
 36 νους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. Ἀγρυπνεῖτε οὖν
 ἐν παντὶ καιρῷ, δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῇτε ἐκφυγεῖν
 ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμ-
 προσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ
 νύκτας ἐξερχόμενος ἡλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον
 38 ἐλαιῶν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἄρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ
 22 ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ. Ἦγγιζε δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν
 2 ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς
 καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβούντο
 3 γὰρ τὸν λαόν. Εἰσῆλθε δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν
 ἐπικαλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν
 4 δώδεκα. Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησε τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ
 5 τοῖς στρατηγοῖς, τὸ πῶς αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς. Καὶ
 6 ἐχάρησαν· καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. Καὶ
 ἐξαμολόγησε· καὶ ἐζητεῖ ευκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι
 αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.
 7 Ἦλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ
 8 πάσχα· καὶ ἀπέστειλε Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰ-
 πάν· Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα
 9 φάγωμεν. Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσω-
 10 μεν; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδου, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς
 τὴν πόλιν, συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
 βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν, οὗ εἰς-

πορεύεται· καὶ ἑρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· 11
 Λέγει σοι ὁ δεδάσκαλος· Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα,
 ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; Καὶ κεῖ- 12
 νος ὑμῖν δείξει ἀνάγαγιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτιμά-
 σατε. Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρηκεν αὐτοῖς· καὶ 13
 ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, 14
 ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. Καὶ 15
 εἶπε πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ
 πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω 16
 γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως ὅτου
 πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Καὶ δεξιόμενος 17
 ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπε· Λάβετε τοῦτο, καὶ δια-
 μερίσατε ἑαυτοῖς. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ πῖω ἀπὸ 18
 τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ
 Θεοῦ ἔλθῃ. Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας 19
 ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτό ἐστι τὸ σῶ-
 μά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
 ἐμὴν ἀνάμνησιν. Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ 20
 δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον, ἡ καινὴ διαθήκη ἐν
 τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. Πλὴν 21
 ἰδοὺ, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς
 τραπέζης. Καὶ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται 22
 κατὰ τὸ ὀρισμένον· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,
 δι' οὗ παραδίδοται. Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς 23
 ἑαυτούς, τὸ, τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων
 πράσσειν.

Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν 24
 δοκεῖ εἶναι μείζων. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς 25
 τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν,
 εὐεργέται καλοῦνται. Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ 26
 μείζων ἐν ὑμῖν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμε-
 νος, ὡς ὁ διακονῶν. Τίς γὰρ μείζων; ὁ ἀνακείμενος, ἢ 27
 ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ εἰμι ἐν μέσῳ
 ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες 28

29 μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. Καὶ γὰρ διατίθεται
30 ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα
ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασι-
λείᾳ μου· καὶ καθίσετε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς
δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ.

31 Εἶπε δὲ ὁ κύριος· Σίμων, Σίμων, ἰδοὺ, ὁ σατανᾶς
32 ἐζητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ
ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου. Καὶ σύ
33 ποτε ἐπιστρέψας, στήριζον τοὺς ἀδελφούς σου. Ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἑτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυ-
34 λακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. Ὁ δὲ εἶπε· Λέγω
σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ τρίς
35 ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου, καὶ πήρας, καὶ
ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον· Οὐ-
36 δενός. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν, ὁ ἔχων βαλάν-
τιον, ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλη-
σάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν.

37 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι ἐτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελε-
σθῆναι ἐν ἐμοί, τό· „Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.“

38 Καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. Οἱ δὲ εἶπον· Κύριε,
ἰδοὺ, μάχαιραι ὥδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν
ἐστι.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν
ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε

41 μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ'
αὐτῶν ὥσεί λίθου βολὴν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχε-

42 το, λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον
τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν

43 γενέσθω. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ, ἐνισχύ-

44 ῶν αὐτόν. Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προ-
σῆχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσεί θρόμβοι αἱ-

45 ματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ

τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς, εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί 46
καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθη-
τε εἰς πειρασμόν.

Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος 47
Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτοὺς, καὶ ἤγγισε
τῷ Ἰησοῦ φιλησάιν αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 48
Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;
Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτόν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ· Κύριε, 49
εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρᾳ; Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ 50
αὐτῶν τὸν δούλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ
οὖς τὸ δεξιόν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐὰν 51
ἕως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου αὐτοῦ, ἰάσατο
αὐτόν. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομέ- 52
νους ἐπ' αὐτόν ἀρχιερεῖς, καὶ στρατηγούς τοῦ ἱεροῦ, καὶ
πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μα-
χαιρῶν καὶ ξύλων· καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν 53
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη
ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Συλλαβόντες δὲ αὐτόν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτόν 54
εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει
μακρόθεν. Ἀψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, 55
καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ
αὐτῶν. Ἰδοῦσα δὲ αὐτόν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς 56
τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε· Καὶ οὗτος σὺν
αὐτῷ ἦν. Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν, λέγων· Γύναι, οὐκ 57
οἶδα αὐτόν. Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτόν, ἔφη· 58
Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Ἀνθρώπε,
οὐκ εἰμί. Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις 59
διῴχυρίζετο, λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐ-
τοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος· 60
Ἀνθρώπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι
λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφάνησεν ἀλέκτωρ. Καὶ στραφεὶς ὁ 61
κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος

τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ · "Οτι πρὶν ἀλέκτο-
 62 ρα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω,
 ἔκλαυσε πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον
 64 αὐτῷ, δέροντες · καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον
 αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες ·
 65 Προφήτευσον τίς ἐστὶν ὁ παίσας σε; Καὶ ἕτερα πολλὰ
 βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ
 λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον
 67 αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες · Εἰ σὺ εἶ ὁ
 Χριστὸς, εἰπέ ἡμῖν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς · Ἐὰν ὑμῖν εἴπω,
 68 οὐ μὴ πιστεύσητε · ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκρι-
 69 θήτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ
 70 Θεοῦ. Εἶπον δὲ πάντες · Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
 Θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη · Ὑμεῖς λέγετε · ὅτι

71 ἐγὼ εἰμι. Οἱ δὲ εἶπον · Τί ἐτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτυ-
 ρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν
 2 ἐπὶ τὸν Πιλάτον. Ἦρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέ-
 γοντες · Τοῦτον εὗρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ
 κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν
 3 Χριστὸν βασιλέα εἶναι. Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν
 αὐτὸν, λέγων · Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ
 4 ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη · Σὺ λέγεις. Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπε
 πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους · Οὐδὲν εὗρίσκω
 5 αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ·
 "Οτι ἀνασεύει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας,
 6 ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ᾧδε. Πιλάτος δὲ
 ἀκούσας Γαλιλαίαν, ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλι-
 7 λαῖός ἐστι. Καὶ ἐπιγινούς, ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου
 ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν
 8 ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ὁ δὲ

Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ
 ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ·
 καὶ ἤλπιζε τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. Ἐπη- 9
 ρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρί-
 νατο αὐτῷ. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- 10
 ματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. Ἐξουθενήσας δὲ 11
 αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμ-
 παίξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν
 αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅτε Πιλάτος 12
 καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων·
 προὔπῃρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς. Πι- 13
 λάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
 ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, εἶπε πρὸς αὐτούς· Προσηέγ- 14
 κατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λα-
 ὸν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας, οὐδὲν εὔρον ἐν
 τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον, ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ.
 Ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, 15
 καὶ ἰδοὺ, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ.
 Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσας. Ἀνάγκην δὲ εἶ- 16.17
 χεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἓνα. Ἀνέκραξαν δὲ 18
 παμπληθεῖ, λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν
 Βαραββαῖν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ 19
 πόλει, καὶ φόνον, βεβλημένος εἰς φυλακὴν. Πάλιν οὖν 20
 ὁ Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν.
 Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐ- 21
 τόν. Ὁ δὲ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν 22
 ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ·
 παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπόλυσας. Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς 23
 μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατί-
 σχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. Ὁ δὲ Πιλά- 24
 τος ἐπέκρινε γενέσθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν. Ἀπέλυσε δὲ 25
 τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακὴν,
 ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐ-
 τῶν.

- 26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος
 Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν
 27 σταυρὸν, φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ
 πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν· αἱ καὶ ἐκόπτοντο
 28 καὶ ἐβρόνχουν αὐτόν. Στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς,
 εἶπε· Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ·
 29 πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. Ὅτι
 ἰδοὺ, ἐρχονται ἡμέραι, ἐν αἷς ἐροῦσι· Μακάριαι αἱ
 στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ
 30 οὐκ ἐθήλασαν. Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσι· Πέ-
 σετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς.
 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί
 32 γένηται; Ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακούργοι,
 σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.
 33 Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον, τὸν καλούμενον Κρα-
 νίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους· ὃν
 34 μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε·
 Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσι. Διαμε-
 35 ριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῆς, ἔβαλον κλῆρον. Καὶ
 εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρ-
 χοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες· Ἀλλους ἔσωσε, σωσάτω
 ἑαυτὸν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός.
 36 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι
 37 καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ
 38 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. Ἦν δὲ καὶ
 ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς,
 καὶ Ῥωμαϊκοῖς, καὶ Ἑβραϊκοῖς· „Οὗτός ἐστιν ὁ
 39 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. „ Εἷς δὲ τῶν κρεμα-
 σθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων· Εἰ σὺ εἶ
 40 ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτόν καὶ ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων· Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν Θεόν,
 41 ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως·
 ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ
 42 οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξε. Καὶ ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί

μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Καὶ εἶπεν 43
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ
 ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Ἦν δὲ ὥσεί ὥρα ἕκτη, καὶ 44
 σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν, ἕως ὥρας ἐνάτης. Καὶ 45
 ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος· καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ
 ναοῦ μέσον. Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλη ὁ Ἰησοῦς, 46
 εἶπε· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσονται τὸ πνεῦμά
 μου. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ 47
 ἐκατόνταρχος τὸ γινόμενον, ἐδόξασε τὸν Θεόν, λέγων·
 Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. Καὶ πάντες οἱ 48
 συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεω-
 ροῦντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρε-
 φον. Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ μακρό- 49
 θεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς
 Γαλιλαίας, ὁρᾶσαι ταῦτα.

Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτῆς ὑπάρχων, 50
 ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, (οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθει- 51
 μένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ Ἀριμαθαίας
 πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν
 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, 52
 ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ καθελὼν αὐτὸ, ἐνε- 53
 τύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευ-
 τῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. Καὶ ἡμέρα ἦν 54
 παρασκευῇ, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε.

Κατακολουθήσασαι δὲ καὶ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν 55
 συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ
 μνημεῖον, καὶ ὥς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὑποστρέψα- 56
 σαι δὲ ἠτοίμασαν ἁρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάβ-
 βατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν. Τῇ δὲ μιᾷ 24
 τῶν σαββάτων, ὄρθρου βαθέος, ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα, φέ-
 ρουσαι ἃ ἠτοίμασαν ἁρώματα· καὶ τινες σὺν αὐταῖς.
 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου· ■
 καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3
 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ 4

- ἰδοὺ, ἄνδρες, δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστρα-
 5 πτούσαις. Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν
 τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε
 6 τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἠγέρ-
 θη. Μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλι-
 7 λαίᾳ, λέγων· Ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδο-
 θῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆ-
 8 ναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνή-
 9 σθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ· καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ
 τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα
 10 καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μα-
 ρία, καὶ Ἰωάννα, καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ
 σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα.
 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσεί λῆρος τὰ ῥήματα αὐ-
 12 τῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς
 ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ
 ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτὸν, θαυμά-
 ζων τὸ γεγονός.
 13 Καὶ ἰδοὺ, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ
 ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ
 14 Ἱερουσαλὴμ, ἥ ὄνομα Ἐμμαούς. Καὶ αὐτοὶ ὁμίλουν
 πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.
 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ
 16 αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. Οἱ δὲ
 ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο, τοῦ μὴ ἐπιγινῶναι αὐτόν.
 17 Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντι-
 βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστε σκυ-
 18 θρωποί; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπε
 πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ
 ἔγνων τὰ γεγόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;
 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Τὰ περὶ
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφῆτης, δυνα-
 τὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ
 20 λαοῦ· ὅπως τε παρέδωκεν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ

ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐ-
 τόν. Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων 21
 λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις τρί-
 την ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.
 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενο- 22
 μιναι ὀρεθριαὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα 23
 αὐτοῦ, ἦλθον, λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρα-
 κέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν 24
 σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτω, καθὼς καὶ
 αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. Καὶ αὐτὸς εἶπε 25
 πρὸς αὐτούς· Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
 πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν, οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Οὐχὶ 26
 ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 δόξαν αὐτοῦ; Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ 27
 πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς
 γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην 28
 οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύε-
 σθαι. Καὶ παρεξιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες· Μεῖνον 29
 μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα.
 Καὶ εἰσῆλθε τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ 30
 κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον, εὐλό-
 γησε, καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. Αὐτῶν δὲ διηνοί- 31
 χθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
 ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλ- 32
 λήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν,
 ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γρα-
 φάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ὑπέστρε- 33
 ψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ· καὶ εὔρον συνηθροισμένους τοὺς
 ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, λέγοντας· Ὅτι ἠγέρθη ὁ 34
 κύριος ὄντως, καὶ ᾤφθη Σίμωνι. Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο 35
 τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὥς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ
 ἄρτου.

Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ 36
 αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. Πτοηθέντες 37

- δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι, ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.
 38 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διατί
 39 διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε
 τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ
 εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε· ὅτι πνεῦμα σὰρκα
 40 καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. Καὶ
 τοῦτο εἰπὼν, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς
 41 πόδας. Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς,
 καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· Ἐχετέ τι βρωσιμον
 42 ἐνθάδε; (ἵ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ
 43 ἀπὸ μελισσίου κηρίου. Καὶ λαβὼν, ἐνώπιον αὐτῶν
 ἔφαγεν.
 44 Εἶπε δὲ αὐτοῖς· Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς
 ὑμᾶς, ἔτι ἂν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ
 γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως, καὶ προφῆταις, καὶ
 45 ψαλμοῖς, περὶ ἐμοῦ. Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν,
 46 τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι οὕτω
 γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν, καὶ
 47 ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι
 ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
 48 εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρχάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς
 49 δὲ ἐστε μάρτυρες τούτων. Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ ἀποστέλλω
 τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ
 καθίσσατε ἐν τῇ πόλει, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ
 ὕψους.
 50 Ἐξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ
 51 ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. Καὶ
 ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν,
 52 καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαν-
 τες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς
 53 μεγάλης· καὶ ἦσαν διαπαντός ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ
 εὐλογοῦντες τὸν Θεόν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

Εν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, 1
καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. 2
Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ 3
ἐν, ὃ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς 4
τῶν ἀνθρώπων· καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ 5
σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Ἐγένετο ἄνθρωπος 6
ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος 7
ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα
πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, 8
ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. Ἦν τὸ φῶς 9
τὸ ἀληθινόν, ᾧ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς
τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ 10
ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ᾔγνω. Εἰς τὰ ἴδια 11
ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλα- 12
βον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι,
τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ· οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, 13
οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς,
ἀλλ' ἐν Θεοῦ ἐγεννήθησαν. Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, 14
καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐ-
τοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός,) πλήρης χάριτος
καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ 15
κέκραγε, λέγων· Οὗτος ἦν, ὃν εἶπον· Ὁ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν.

- 16 Ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν,
 17 καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως
 ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ-
 18 νετο. Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ
 ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
- 19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέ-
 στειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευῖτας,
 20 ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν· Σὺ τίς εἶ; Καὶ ὁμολόγησε, καὶ
 οὐκ ἠρνήσατο· καὶ ὁμολόγησεν· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ
 21 Χριστός. Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; Ἡλίας εἶ
 σύ; Καὶ λέγει· Οὐκ εἰμί. Ὁ προφῆτης εἶ σύ; Καὶ
 22 ἀπεκρίθη· Οὐ. Εἶπον οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρι-
 σιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ;
 23 Ἔφη· Ἐγὼ „Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε
 τὴν ὁδὸν κυρίου, „ καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφῆτης.
- 24,25 Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων· καὶ ἠρώ-
 τησαν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ
 οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς, οὔτε Ἡλίας, οὔτε ὁ προφῆτης;
 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης, λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν
 ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ
 27 ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα λύσω
 28 αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. Ταῦτα ἐν Βηθα-
 νιά ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βα-
 29 πτίζων. Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον
 πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἵρων
 30 τὴν ἁμαρτίαν τῶ κόσμου. Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον·
 Ὅπισω μου ἔρχεται ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν·
 31 ὅτι πρῶτός μου ἦν. Καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα
 φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι
 32 βαπτίζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης, λέγων· Ὅτι
 τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρα-
 33 νοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν·
 ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶ-
 πεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον, καὶ μένον

ἐπ' αὐτὸν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
Καὶ γὰρ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περὶ πατοῦντι, λέγει· Ἴδε ὁ ἀμὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεωσάμενος αὐτούς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνεύμενον, διδάσκαλε, ποῦ μένεις; Λέγει αὐτοῖς· Ἐρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ εἶδον, ποῦ αἰεῖς· καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὡρα ἦν ὡς δεκάτῃ Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου, καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. Εὕρισκε οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ· Εὕρηκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, Χριστός. Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωάν· σὺ κληθήσῃ Κηθᾶς· ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος. Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ εὕρισκε Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαῖδα, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. Εὕρισκε Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ, καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ, καὶ οἱ προφῆται, εὕρηκαμεν, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ· Ἐκ Ναζαρέθ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Ἐρχου καὶ ἴδε. Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι. Λέγει αὐτῷ Ναθαναὴλ· Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῇν, εἰδόν σε. Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει

αὐτῷ· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς
 51 τοῦ Ἰσραήλ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι
 εἰπὸν σοι· Εἰδὼν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μεί-
 52 ζω τούτων ὅψῃ. Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὅψεσθε τὸν οὐρανόθεν ἀνεωρότα, καὶ τοὺς
 ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας
 ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς
 2 Γαλιλαίας· καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. Ἐκλήθη
 δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.
 3 Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς
 4 αὐτὸν· Οἶνον οὐκ ἔχουσι. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Τί
 5 ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐκ ἔχω ἢ ὅρα μου. Λέγει ἡ
 μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὁ, τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιή-
 6 σατε. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι κατὰ
 τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητάς
 7 δύο ἢ τρεῖς. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Γεμίσατε τὰς
 8 ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Καὶ
 λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρί-
 9 κλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρί-
 κλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον· (καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν
 ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν, οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ·)
 10 φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτῷ·
 Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησι, καὶ ὅταν
 μεθύσθῃσι, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν
 11 οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων
 ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφάνεργε τὴν
 δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐ-
 12 τοῦ. Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοὺμ, αὐ-
 τὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.
 13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς
 14 Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πω-
 λούντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς

κερματιστάς καθήμενους. Καὶ ποιήσας Φραγέλλιον ἐκ 15
 σχοινίων, πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα
 καὶ τοὺς βόας · καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεε τὸ κέρμα,
 καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψε · καὶ τῆς τὰς περιστερὰς 16
 παλοῦσιν εἶπεν · "Ἀρατε ταῦτα ἐντεῦθεν · μὴ ποιεῖτε τὸν
 οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. Ἐμνήσθησαν δὲ 17
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι γεγραμμένον ἐστίν · „ Ὁ ζήλος
 τοῦ οἴκου σε καταφάγεται με. „ Ἀπεκρίθησαν οὖν 18
 οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπεν αὐτῷ · Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν,
 ὅτι ταῦτα ποιεῖς; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς · 19
 Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐ-
 τόν. Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι · Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ 20
 ἔτεσιν ἀποδομήθη ὁ ναὸς οὗτος · καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέ-
 ραις ἐγερεῖς αὐτόν; Ἐκείνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ 21
 τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμή- 22
 σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ὅτι τοῦτο ἔλεγε · καὶ ἐπίστευ-
 σαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἐορ- 23
 τῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτὸ
 τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν 24
 ἐκυτὸν αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας · καὶ ὅτι 25
 οὐ χρεῖαν εἶχεν, ἵνα τίς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ·
 αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε, τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ἦν 3
 δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτοῦ,
 ἀρχαν τῶν Ἰουδαίων · οὗτος ἦλθε πρὸς αὐτὸν νυκτός, καὶ 2
 εἶπεν αὐτῷ · Ραββί, οἶδαμεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας
 διδάσκαλος · οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται 3
 ποιεῖν, ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἡ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ. Ἀπε- 3
 κρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ · Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι,
 ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἕνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασι-
 λείαν τοῦ Θεοῦ. Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος · Πῶς 4
 δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὦν; μὴ δύναται εἰς
 τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν, καὶ
 γεννηθῆναι; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς · Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, 5

εἰ μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται
 6 εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Τὸ γεγεννημέ-
 νον ἐκ τῆς σαρκὸς, σὰρξ ἐστὶ· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ
 7 τοῦ πνεύματος, πνεῦμά ἐστι. Μὴ θαυμάσης, ὅτι εἶπόν
 8 σοι· Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. Τὸ πνεῦμα ὅπου
 θέλει πνεῖ· καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ
 οἶδας, πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶ πᾶς
 9 ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. Ἀπεκρίθη Νικόδη-
 μος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;
 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος
 11 τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 σοί, ὅτι ὁ οἶδ' αὐτοὺς λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦ-
 12 μεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. Εἰ τὰ ἐπί-
 γεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· πῶς, εἰ ἐγὼ ὑμῖν τὰ
 13 ἐπουράνια, πιστεύσετε; Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν
 οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ
 14 ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. Καὶ καθὼς Μωσῆς ὕψω-
 σε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν
 15 τοῦ ἀνθρώπου· ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπό-
 16 ληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ
 Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογεῆ ἔδω-
 κεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόλῃται, ἀλλ'
 17 ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα
 18 σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν, οὐ
 κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων, ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπί-
 στευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
 19 Αὗτη δὲ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον,
 καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος, ἢ τὸ φῶς·
 20 ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα. Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα
 πράσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς,
 21 ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιῶν τὴν
 ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ
 ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν ἐργασμένα.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 22
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβε μετ' αὐτῶν, καὶ
 ἐβάπτιζεν. Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν, 23
 ἐγγὺς τῇ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρ-
 γίνοντο, καὶ ἐβαπτίζοντο. Οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος 24
 εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ 25
 τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ.
 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, 26
 ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνη, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας,
 ἴδε, αὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος 27
 λαμβάνειν οὐδὲν, εἰ μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ. Αὐτοὶ ὅμως μοι μαρτυρεῖτε, ὅτι εἶπον· Οὐκ εἰμὶ 28
 ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν
 ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φί- 29
 λος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ
 χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ
 ἐμὴ πεπλήρωται. Ἐκείνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλατ- 30
 τοῦσθαι. Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ 31
 ὢν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστι, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ·
 ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν, καὶ ὁ 32
 εἶδρακε καὶ ἤκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυ-
 ρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρ- 33
 τυρίαν, ἐσφράγισεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. Ὅν γὰρ 34
 ἀπέστειλεν ὁ Θεός, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ
 ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα. Ὁ πατὴρ ἀγα- 35
 πᾶ τὸν υἱόν, καὶ πάντα ᾔδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ 36
 πιστεύων εἰς τὸν υἱόν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν
 τῷ υἱῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει
 ἐπ' αὐτόν.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι 4
 Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει, ἢ Ἰωάν-
 νης· (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ 2
 μαθηταὶ αὐτοῦ·) ἀφῆκε τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθε 3

- 4 πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐδεῖ δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι
 5 διὰ τῆς Σαμαρείας. Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σα-
 μαρείας, λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου, οὗ
 6 ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐκεῖ
 πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς
 ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥσεί
 7 ἔκτη. Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας, ἀντλή-
 σαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πιεῖν.
 8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν,
 9 ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσι.) Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ
 Σαμαρεῖτις· Πῶς σὺ, Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν
 αἰτεῖς, οὔσης γυναικὸς Σαμαρεΐτιδος; (Οὐ γὰρ συγ-
 10 χρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεΐταις.) Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
 καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς
 ἐστὶν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πιεῖν· σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν,
 11 καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύ-
 ριε, οὔτε ἀντλήμα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ· πό-
 12 θεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ; ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ
 αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμ-
 13 ματα αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς
 14 ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν· ὃς δ'
 ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ
 εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ὃ δώσω αὐτῷ, γενήσεται
 ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζῶν αἰῶνιον.
 15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ,
 16 ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. Λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ὑπαγε, φάνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθε
 17 ἐνθάδε. Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔχω ἄνδρα.
 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας· Ὅτι ἄνδρα ἐκ ἔχω.
 18 Πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες· καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἐστὶ σου
 19 ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ·
 20 Κύριε, θεωρῶ, ὅτι προφήτης εἶ σύ. Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν
 τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν

Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν. Λέγει 21
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα,
 ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυ-
 νήσετε τῷ πατρί. Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· 22
 ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν
 Ἰουδαίων ἐστίν. Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε 23
 οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι τῷ πατρί ἐν
 πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
 ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ 24
 τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ
 προσκυνεῖν. Λέγει αὐτῇ ἡ γυνή· Οἶδα, ὅτι Μεσσίας 25
 ἔρχεται· (ὃ λεγόμενος Χριστός·) ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος,
 ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ 26
 εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθη- 27
 ταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον, ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλά-
 λει. Οὐδεὶς μέντοι εἶπε· Τί ζητεῖς; ἢ, τί λαλεῖς μετ'
 αὐτῆς; Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, 28
 καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις·
 Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· 29
 μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, 30
 καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἡρώ- 31
 των αὐτόν οἱ μαθηταί, λέγοντες· Ραββί, φάγε. Ὁ 32
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρωσὶν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς
 οὐκ οἶδατε. Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· 33
 Μήτις ἠνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 34
 Ἐμὸν βρωμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαν-
 τός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. Οὐχ ὑμεῖς λέγε- 35
 τε, ὅτι ἐτι τετράμηνός ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται;
 Ἴδου, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ
 θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσι πρὸς θερισμὸν
 ἤδη. Ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν 36
 εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ, καὶ ὁ
 θερίζων. Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστίν ὁ ἀληθινός, 37
 „ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων.“

- 38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς φερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε · ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
- 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης · "Οτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα.
- 40 Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς · καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας.
- 41 Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ.
- 42 Τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον · "Οτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν · αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.
- 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
- 44 Αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφῆτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.
- 45 "Οτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ · καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.
- 46 Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον.
- 47 Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἡσθέnei, ἐν Καπερναούμ.
- 48 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν, ἵνα καταβῇ, καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν · ἡμελλε γὰρ ἀποθνήσκειν.
- 49 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν · Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε.
- 50 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός · Κύριε, κατὰβηθι, πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.
- 51 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς · Πορεύου · ὁ υἱός σου ζῇ.
- 52 Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο.
- 53 Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δούλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν, λέγοντες · "Οτι ὁ παῖς σου ζῇ.
- 54 Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ᾠραν, ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχε.
- 55 Καὶ εἶπον αὐτῷ · "Οτι χθὲς ᾠραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.
- 56 Ἐγνω οὖν ὁ πατήρ,

ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· "Ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν αὐτός, καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰη- 54
σοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ 5
Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύ- 2
μοις, ἐπὶ τῇ προβατικῇ, κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη
Ἑβραϊστὶ Βηθεσδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. Ἐν ταύταις 3
κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν,
ξηρῶν [ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. Ἄγγελος 4
γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ
ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταρα-
χὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγένετο, ὃ δῆποτε κατείχετο
νοσήματι]. Ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ, τριάκοντα καὶ 5
ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς 6
κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει,
λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ 7
ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταρα-
χθῇ τὸ ὕδωρ, βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. Λέγει 8
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγείραι, ἄρῃ τὸν κράββατόν σου, καὶ
περιπάτει. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ 9
ᾗρε τὸν κράββατον αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάβ-
βατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰου- 10
δαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν· οὐκ ἔξεστὶ
σοι ἄραι τὸν κράββατον. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιή- 11
σας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἄρῃ τὸν κράββατόν
σου, καὶ περιπάτει. Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν 12
ὁ ἄνθρωπος, ὁ εἰπὼν σοι· Ἄρῃ τὸν κράββατόν σου, καὶ
περιπάτει; Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰη- 13
σοῦς ἐξένευσε, ὅχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. Μετὰ ταῦτα 14
εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ·
Ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν
σοί τι γένηται. Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλε 15

- τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν, ὁ ποιήσας αὐτὸν
 16 ὑγιῇ. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰου-
 17 δαῖοι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς
 ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται,
 18 καὶ γὰρ ἐργάζομαι. Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζητούν
 αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάβ-
 19 βατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν Θεόν, ἴσον
 ἑαυτὸν ποίων τῷ Θεῷ. Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ
 εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς
 ποιεῖν ἅφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα
 ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς
 20 ὁμοίως ποιεῖ· ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα
 δεῖκνυσιν αὐτῷ, ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων
 21 δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. Ὡς περ γὰρ
 ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ· οὕτως καὶ ὁ
 22 υἱὸς, οὓς θέλει, ζωοποιεῖ. Οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει
 23 οὐδένα· ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἱῷ· ἵνα
 πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. Ὁ
 μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα, τὸν πέμψαντα
 24 αὐτόν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου
 ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώ-
 νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβίβηκεν ἐκ
 25 τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
 ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς
 φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.
 26 Ὡς περ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ· οὕτως ἔδωκε
 27 καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. Καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν
 28 αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστί. Μὴ
 θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν
 29 τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπο-
 ρεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς·
 30 οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ
 δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν. Καθὼς ἀκούω,
 κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ

τὸ δέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ δέλημα τοῦ πέμψαντός
 με. Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία 31
 μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ 32
 ἐμοῦ· καὶ οἶδα, ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρ-
 τυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ὑμεῖς ἀπέστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, 33
 καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ. Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ 34
 ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω,
 ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. Εκείνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καίόμενος 35
 καὶ φαίνων· ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
 ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν 36
 μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα, ἃ ἔδωκέ μοι ὁ πατήρ,
 ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποῶ, μαρτυρεῖ
 περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκε. Καὶ ὁ πέμ- 37
 ψας με πατήρ αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. Οὔτε
 Φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρα-
 κατε. Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν 38
 ὑμῖν· ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πι-
 στεύετε. Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν 39
 αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυ-
 ροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα 40
 ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· 41
 ἀλλ' ἐγινωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε 42
 ἐν ἑαυτοῖς. Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός 43
 μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνό-
 ματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. Πῶς δύνασθε ὑμεῖς 44
 πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν
 δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; Μὴ δοκεῖτε, 45
 ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἐστὶν ὁ
 κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. Εἰ 46
 γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῇ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
 ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ 47
 πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασι πιστεύετε;

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης 6
 τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ 2

ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν
 3 ἀσθενούντων. Ἀνῆλθε δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 4 ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ
 5 πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς
 τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος
 ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον· Πόθεν
 6 ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; (Τοῦτο δὲ
 ἔλεγε πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει, τί ἔμελλε
 7 ποιεῖν.) Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων θηνα-
 ρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν
 8 βραχύ τι λάβῃ. Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν
 9 αὐτοῦ, Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· Ἔστι
 παιδάριον ἐν ᾧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο
 10 ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; Εἶπε
 δὲ ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.
 Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον οὖν οἱ
 11 ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὥσεί πεντακισχίλιοι. Ἐλαβε δὲ
 τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκε τοῖς
 μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ
 12 ἐκ τῶν ὀψαρίων, ὅσον ᾔβηλον. Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν,
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύ-
 13 σαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. Συνήγαγον
 οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν
 πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσε τοῖς βεβρωκό-
 14 σιν. Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ
 Ἰησοῦς, ἔλεγον· Ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης, ὃ
 15 ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γινούς ὅτι μέλ-
 λουσιν ἔρχεσθαι, καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐ-
 τὸν βασιλέα, ἀνέχόμενος πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.
 16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 17 ἐπὶ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρ-
 χοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκο-
 τία ἦδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ
 18 Ἰησοῦς. Ἡ τε θάλασσα, ἀνέμου μεγάλου πνέοντος,

διηγείρετο. Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἰκοσιπέντε 19
ἢ τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς
θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ
ἐφοβήθησαν. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι, μὴ φο- 20
βεῖσθε. Ἦθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· 21
καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς, εἰς ἣν ὑπῆ-
γον.

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος, ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσ- 22
σης, ἰδὼν, ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ, εἰ μὴ ἓν, καὶ
ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ
πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· (ἀλλὰ 23
δὲ ἦλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου
ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου·) ὅτε 24
οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος, ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, οὐδὲ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον
εἰς Καπερναοὺμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. Καὶ εὐ- 25
ρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί,
πότε ᾧδε γέγονας; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ 26
εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι
εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ
ἐχορτάσθητε. Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυ- 27
μένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον,
ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ
ἐσφράγισεν ὁ θεός. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν, 28
ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς 29
καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό-ἐστι τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα
πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκείνος. Εἶπον οὖν αὐτῷ· 30
Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν
σοι; τί ἐργάζῃ; Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον 31
ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστι γεγραμμένον· „Ἄρτον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.“ Εἶπεν οὖν αὐ- 32
τοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν
ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου
δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.

33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐ-
 34 ρανοῦ, καὶ ζῶν διδούς τῷ κόσμῳ. Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν·
 35 Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. Εἶπε δὲ
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ
 ἐρχόμενος πρὸς με, οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς
 36 ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, ὅτι καὶ
 37 ἐωράκατέ με, καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσι μοι ὁ
 πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἔχει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με, οὐ
 38 μὴ ἐκβάλλω ἔξω· ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ
 ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ
 39 πέμψαντός με. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ θέλημα τοῦ πέμψαν-
 τός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ,
 40 ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Τοῦτο
 γάρ ἐστι τὸ θέλημα τῷ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν
 τὸν υἱόν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον· καὶ
 41 ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἐγόγ-
 γυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι
 42 ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἔλεγον· Οὐχ
 οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος· Ὅτι
 43 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ
 44 εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. Οὐδεὶς
 δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, εἰ μὴ ὁ πατήρ, ὁ πέμψας
 με, ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ
 45 ἡμέρᾳ. Ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· „Καὶ
 ἔσονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. „ Πᾶς ὁ ἀκούσας
 46 παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρὸς με. Οὐχ
 ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ·
 47 οὗτος ἑώρακε τὸν πατέρα. Ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ
 48 πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος
 49 τῆς ζωῆς. Οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ
 50 ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τίς ἐξ αὐτοῦ φάγῃ, καὶ μὴ
 51 ἀποθάνῃ. Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

καταβάς· ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ, ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίνετε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς ἐστὶ βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἐστὶ πόσις. Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ. Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, καὶ ἐγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, καὶ κείνος ζήσεται δι' ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.

Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπον· Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν; Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσι περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὅπου ἦν τὸ πρότερον; Τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιῶν· ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ρήματα, ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι καὶ ζωὴ ἐστίν. Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πιστεύουσιν· ἥδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τινες εἰσὶν οἳ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδῶσάν αὐτόν. Καὶ ἔλεγε· Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς μου. Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω· καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰη-

- σους τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;
 68 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα
 69 ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ ἡμεῖς
 πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ
 70 Θεοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς
 τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός
 71 ἐστίν. Ἔλεγε δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην·
 οὗτος γὰρ ἤμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὧν ἐκ τῶν
 δώδεκα.
- 7 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ·
 οὐ γὰρ ἠθέλην ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν
 2 αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ
 3 ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία. Εἶπον οὖν πρὸς
 αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ
 4 ἔργα σου, ἃ ποιεῖς. Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ,
 καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς,
 5 φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ
 6 αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπὼ πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτε-
 7 ρος πάντοτέ ἐστιν ἑτοιμος. Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν
 ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι
 8 τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν
 ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην,
 9 ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπὼ πεπλήρωται. Ταῦτα εἰπὼν
 10 αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν, οὐ
 11 φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
 ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστίν ἐκεῖ-
 12 νος; Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς
 ὄχλοις. Οἱ μὲν ἔλεγον· Ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι
 13 ἔλεγον· Οὐ· ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. Οὐδεὶς μέντοι
 παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
 δαίων.

Ἦδη δὲ τῆς ἐορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ 14
 ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε. Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι, 15
 λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;
 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ 16
 οὐκ ἔστιν ἐμῇ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. Ἐάν τις θέλῃ 17
 τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς,
 πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ.
 Ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ 18
 ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὗτος ἀληθής
 ἐστι, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. Οὐ Μωσῆς δὲ- 19
 ὤκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν
 νόμον· τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος 20
 καὶ εἶπε· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;
 Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποί- 21
 ησα, καὶ πάντες θαυμάζετε διὰ τοῦτο. Μωσῆς δὲ- 22
 ὤκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν· (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως
 ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων·) καὶ ἐν σαββάτῳ περι-
 τέμνετε ἄνθρωπον. Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος 23
 ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾷ-
 τε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; Μὴ 24
 κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρί-
 νετε. Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· 25
 Οὐχ οὗτός ἐστιν, ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; καὶ ἴδε, 26
 παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι· μήποτε ἀλη-
 θῶς ἐγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Ἀλλὰ 27
 τοῦτον οἶδαμεν, πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται,
 οὐδεὶς γινώσκει, πόθεν ἐστίν. Ἐκραξεν οὖν ἐν 28
 τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγων· Καὶ μὲ οἶδατε,
 καὶ οἶδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα,
 ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε.
 Ἐγὼ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, καὶ κεινός με 29
 ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι· καὶ οὐδεὶς 30
 ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα
 αὐτοῦ. Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, 31

- καὶ ἔλεγον· "Οτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μῆτι πλείονα
 32 σημεῖα τούτων ποιήσει, ὣν οὗτος ἐποίησεν; "Ἦκουσαν οἱ
 Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα·
 καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας,
 33 ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· "Ετι
 μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν
 34 πέμψαντά με. Ζητήσατέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ
 35 ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν. Εἶπον οὖν οἱ
 Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι,
 ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν
 τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς
 36 Ἕλληνας; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος, ὃν εἶπε· Ζητήσατέ
 με, καὶ οὐχ εὐρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς
 οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν;
 37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ πῆς ἑορτῆς
 εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξε, λέγων· Ἐάν τις διψᾷ,
 38 ἐρχέσθω πρὸς με, καὶ πινέτω. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,
 καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ
 39 ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ πνεύ-
 ματος, ὃ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν·
 οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξά-
 40 σθη. Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ἀκούσαντες τὸν
 λόγον, ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφή-
 41 της. Ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. Ἄλλοι
 δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός
 42 ἐρχεται; Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν, ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος
 Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης, ὅπου ἦν Δαυὶδ, ὁ
 43 Χριστὸς ἐρχεται; Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι'
 44 αὐτόν. Τινὲς δὲ ἠθέλον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν·
 45 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας. Ἦλθον
 οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους.
 Καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;
 46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν
 47 ἄνθρωπος, ὥς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. Ἀπεκρίθησαν οὖν

αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; μὴ 48
 τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἢ ἐκ τῶν Φα-
 ρισαίων; ἀλλ' ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον· 49
 ἐπικατάρατοί εἰσι. Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ 50
 ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν· Μὴ ὁ νόμος 51
 ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, εἰ μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ
 πρότερον, καὶ γινῶ τί ποιεῖ; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον 52
 αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐρεῦνησον
 καὶ ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγγή-
 γερται.

[Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ἰησοῦς 53 8
 δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ὄρθρου δὲ πάλιν 2
 παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς
 αὐτόν· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. Ἀγροῦσι δὲ οἱ 3
 γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν
 μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ,
 λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη 4
 ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς 5
 ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί
 λέγεις; Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι 6
 κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ
 δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶν- 7
 τες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτη-
 τος ὑμῶν, πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. Καὶ 8
 πάλιν κάτω κύψας, ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. Οἱ δὲ ἀκού- 9
 σαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο
 εἰς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν
 ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ
 ἐν μέσῳ ἐστῶσα. Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα 10
 θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς, εἶπεν αὐτῇ· Ἡ γυνή,
 ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρι-
 νεν; Ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. Εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰη- 11
 σοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου, καὶ μηκέτι
 ἀμάρτανε.]

- 12 Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε, λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ Φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοί, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ Φῶς τῆς ζωῆς.
- 13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρ-
 14 τυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα, πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε, πόθεν
 15 ἔρχομαι, ἢ ποῦ ὑπάγω. Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρί-
 16 νετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ'
 17 ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται· „Ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία
 18 ἀληθής ἐστιν. „ Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ,
 19 καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου. Εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
 20 καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν. Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
- 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε·
 22 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν, ὅτι λέγει·
 23 Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ, ἐγὼ οὐκ εἰμί
 24 ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἶπον οὖν ὑμῖν, ὅτι ἀποθανεῖθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ
 25 εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. Ἐλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 26 Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν, καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής

ἐστι· καὶ γὰρ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λέγω εἰς τὸν
κόσμον. Οὐκ ἔγνωσαν, ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 27
Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· "Οταν ὑψώσῃτε τὸν υἱὸν 28
τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε, ὅτι ἐγὼ εἰμι· καὶ ἀπ'
ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ
μου, ταῦτα λαλῶ· καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστίν· 29
οὐκ ἀφῆκέ με μόνον ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ
ποιῶ πάντοτε.

Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς 30
αὐτόν. Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκό- 31
τας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ
τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ, καὶ γνώσεσθε τὴν 32
ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀπεκρί- 33
θησαν αὐτῷ· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδου-
λεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις· "Οτι ἐλεύθεροι γε-
νήσεσθε; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν 34
λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι
τῆς ἁμαρτίας. Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς 35
τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς 36
ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὥντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. Οἶδα, 37
ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖ-
ναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. Ἐγὼ δ' εἰώρα- 38
κα παρὰ τῷ πατρὶ μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ εἰωρά-
κατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε. Ἀπεκρίθησαν καὶ 39
εἶπον αὐτῷ· Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστι. Λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα
τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε. Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, 40
ἄνθρωπον, ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα πα-
ρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. Ὑμεῖς 41
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ·
Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἓνα πατέρα ἔχο-
μεν, τὸν Θεόν. Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ Θεὸς 42
πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπᾶτε αὐτὸν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ
ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα,

- 43 ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. Διὰ τὴν λαλίαν τὴν
 ἐμὴν οὐ γινώσκετε; "Οτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον
 44 τὸν ἐμὸν. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ
 τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖ-
 νος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ
 ἔστηκεν· ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. "Οταν λαλή-
 τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἐστὶ, καὶ
 45 ὁ πατὴρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ
 46 πιστεύετε μοι. Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτί-
 ας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι;
 47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ
 τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.
 48 Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ· Οὐ καλῶς
 λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρεΐτης εἶ σὺ, καὶ δαιμόνιον
 49 ἔχεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω,
 ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με.
 50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ
 51 κρίναν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν
 ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα.
 52 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν, ὅτι δαι-
 μόνιον ἔχεις· Ἀβραὰμ ἀπέθανε καὶ οἱ προφῆται, καὶ
 σὺ λέγεις· Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύ-
 53 σῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οἱ προφῆται
 54 ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
 Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἑμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν.
 Ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι
 55 Θεὸς ὑμῶν ἐστι, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ
 οἶδα αὐτόν. Καὶ ἐὰν εἶπω, ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι
 ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης. Ἀλλ' οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν
 56 λόγον αὐτοῦ τηρῶ. Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιά-
 σατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν· καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη.
 57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη
 58 οὐκ ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ

Ἰησοῦς · Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραάμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. Ἦσαν οὖν λίθους, ἵνα βάλω- 59
σιν ἐπ' αὐτόν · Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

Καὶ παράγων, εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς 9
Καὶ ῥωτήσαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες · 2
Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν; οὗτος, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυ-
φλὸς γεννηθῇ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς · Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν, 3
οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ · ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ
θεοῦ ἐν αὐτῷ. Ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ- 4
ψαντός με, ἕως ἡμέρα ἐστίν · ἔρχεται νῦν, ὅτε οὐδεὶς
δύναται ἐργάζεσθαι. Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι 5
τοῦ κόσμου. Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσσε χαμαί, καὶ ἐποίη- 6
σε πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν
ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ · 7
Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ · (ὃ
ἐρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος.) Ἀπῆλθεν οὖν, καὶ ἐνί-
ψατο, καὶ ἤλθε βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες, καὶ 8
οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλε-
γον · Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;
Ἄλλοι ἔλεγον · Ὅτι οὗτός ἐστιν. Ἄλλοι δέ · Ὅτι 9
ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν · Ὅτι ἐγὼ εἰμι.
Ἐλεγον οὖν αὐτῷ · Πῶς ἀνέωχθησάν σου οἱ ὀφθαλ- 10
μοί; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν · Ἄνθρωπος, λεγό- 11
μενος Ἰησοῦς, πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς
ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέ μοι · Ὑπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ,
καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.
Εἶπον οὖν αὐτῷ · Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει · Οὐκ 12
οἶδα.

Ἀγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε 13
τυφλόν. Ἦν δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ 14
Ἰησοῦς, καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. Πάλιν 15
οὖν ῥεῖν αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς · Πηλὸν ἐπέθηκέ μου ἐπὶ τοὺς

- 16 ὀφθαλμοὺς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. Ἐλεγον οὖν ἐκ
 τῶν Φαρισαίων τινές · Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρὰ
 τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον ·
 Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα
 17 ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ
 πάλιν · Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἡνοιξέ σου τοὺς
 18 ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν · Ὅτι προφήτης ἐστίν. Οὐκ
 ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν,
 καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ
 19 τοῦ ἀναβλέψαντος. Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς, λέγοντες ·
 Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ὅτι τυφλὸς
 20 ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; Ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς
 οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον · Οἶδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
 21 υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη · πῶς δὲ νῦν βλέπει,
 οὐκ οἶδαμεν · ἢ τίς ἡνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς
 οὐκ οἶδαμεν · αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε ·
 22 αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει. Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς
 αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους. Ἦδη γὰρ συνε-
 τέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ
 23 Χριστὸν, ἀποσυνάγωγος γένηται. Διὰ τοῦτο οἱ γο-
 νεῖς αὐτοῦ εἶπον · Ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσα-
 24 τε. Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον, ὃς
 ἦν τυφλός, καὶ εἶπεν αὐτῷ. Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ · ἡμεῖς
 25 οἶδαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἀμαρτωλὸς ἐστίν. Ἀπε-
 κρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν · Εἰ ἀπαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ
 26 οἶδα · ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὦν, ἄρτι βλέπω. Εἶπον δὲ
 αὐτῷ πάλιν · Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἡνοιξέ σου τοὺς
 27 ὀφθαλμούς; Ἀπεκρίθη αὐτοῖς · Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ
 οὐκ ἠκούσατε · τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ
 28 ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; Ἐλοιδόρησαν
 αὐτὸν, καὶ εἶπον · Σὺ εἰ μαθητὴς ἐκείνου · ἡμεῖς δὲ τοῦ
 29 Μωσέως ἐσμέν μαθηταί. Ἡμεῖς οἶδαμεν, ὅτι Μωσῆς
 λελάληκεν ὁ Θεός · τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.
 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς · Ἐν γὰρ τούτῳ

θαυμαστόν ἐστίν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστὶ, καὶ
 ἀνέωξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. Οἶδαμεν δὲ, ὅτι ἁμαρτω- 31
 λῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ' ἐάν τις μετανοήσῃ, καὶ
 τὸ δέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. Ἐκ τοῦ αἰῶνος 32
 οὐκ ἠκούσθη, ὅτι ἡνοίξῃ τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννη-
 μένου· εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν 33
 οὐδέν. Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις 34
 σὺ ἐγεννήθης ὅλος· καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέ-
 βαλον αὐτὸν ἔξω.

Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ 35
 εὗρὼν αὐτὸν, εἶπεν αὐτῷ· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ
 Θεοῦ; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπε· Καὶ τίς ἐστι, κύριε, 36
 ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ 37
 εἰσάκουσας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός ἐστιν.
 Ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 38
 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον 39
 ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσι, καὶ οἱ βλέπον-
 τες τυφλοὶ γένωνται. Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρι- 40

σαίων ταῦτα αἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ
 καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ 41
 τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε·
 Ὅτι βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει. Ἀμὴν 10
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς
 τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν,
 ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶ καὶ ληστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ 2
 τῆς θύρας, ποιμὴν ἐστὶ τῶν προβάτων. Τούτῳ ὁ θυρω- 3
 ρὸς ἀνοίγει· καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει·
 καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ' ὄνομα, καὶ ἐξάγει αὐ-
 τά. Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν 4
 πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν
 τὴν φωνὴν αὐτοῦ. Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, 5
 ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἁλλο-
 τρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν 6

αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν, τίνα ἦν,

- 7 ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 8 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προ-
 9 λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. Ἐγὼ
 εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ
 10 εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. Ὁ
 κλέπτης οὐκ ἔρχεται, εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ, καὶ θύσῃ, καὶ
 ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον, ἵνα ζωὴν ἔχωσι, καὶ περισσὸν
 11 ἔχωσιν. Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ κα-
 12 λὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Ὁ
 μισθωτὸς δέ, καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶ τὰ πρόβα-
 τα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ
 πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ, καὶ
 13 σκερτίζει τὰ πρόβατα. Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι
 μισθωτὸς ἐστὶ, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.
 14 Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ
 15 γινώσκονται ὑπὸ τῶν ἐμῶν, καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ,
 καὶ ἐγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι
 16 ὑπὲρ τῶν προβάτων. Καὶ ἄλλα πρόβατά ἔχω, ἃ οὐκ
 ἐστὶν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· καὶ κεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν·
 καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία
 17 ποίμνη, εἰς ποιμὴν. Διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ,
 ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν·
 18 οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ'
 ἐμαυτοῦ· ἐξουσίαν ἔχω δεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
 πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ
 19 τοῦ πατρὸς μου. Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν
 20 τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. Ἐλεγον δὲ
 πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει, καὶ μαίνεται· τί
 21 αὐτοῦ ἀκούετε; Ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα
 οὐκ ἐστὶ δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν
 ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;
 22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, καὶ
 23 χειμῶν ἦν· καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ

στοῦ Σολομῶνος. Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, 24
καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἵρεις;
Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. Ἀπε- 25
κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε.
Τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου,
ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· 26
οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. Καθὼς εἶπον
ὑμῖν, τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ 27
γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσί μοι· καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνι- 28
ον δίδωμι αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἀπόλονται εἰς τὸν αἰῶνα,
καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. Ὁ πα- 29
τήρ μου, ὃς δίδωκέ μοι, μείζων πάντων ἐστί· καὶ οὐδεὶς
δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς μου· ἐγὼ 30
καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν. Ἐβάστασαν οὖν πάλιν 31
λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ἀπεκρίθη 32
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ
τοῦ πατρὸς μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με;
Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες· Περὶ καλοῦ 33
ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ
ὅτι σὺ, ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. Ἀπεκρίθη 34
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐστὶ γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ
ὑμῶν· „Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε;„ Εἰ ἐκείνους εἶπε 35
θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύνα-
ται λυθῆναι ἡ γραφή· ὃν ὁ πατήρ ἡγίασε, καὶ ἀπέστει- 36
λεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε· Ὅτι βλασφημεῖς,
ὅτι εἶπον, υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα 37
τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι. Εἰ δὲ ποιῶ, 38
καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα
γνῶτε καὶ πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ, καὶ γὰρ ἐν αὐ-
τῷ. Ἐζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι· καὶ 39
ἔξῃλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

Καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν 40
τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἐμει-
νεν ἐκεῖ. Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· 41

“Οτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα
42 εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθὴ ἦν. Καὶ ἐπίστευσαν
πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος, ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς
2 κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. (Ἦν
δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρω, καὶ ἐκμάξασα
τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς· ἥς ὁ ἀδελφὸς
3 Λάζαρος ἡσθένει.) Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς
4 αὐτόν, λέγουσαι· Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκέ-
σας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι πρὸς
θάνατον, ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ
5 υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι’ αὐτῆς. Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν
Μάρθαν, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, καὶ τὸν Λάζαρον.
6 Ὡς οὖν ἤκουσεν, ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν
7 τόπῳ δύο ἡμέρας. Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς
8 μαθηταῖς· Ἀγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. Λέγου-
σιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι
9 οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; ἐὰν τις περιπα-
τῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
10 τούτου βλέπει· ἐὰν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσ-
11 κόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. Ταῦτα εἶπε·
καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν
κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται,
13 σωθήσεται. Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν, ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ
14 ὕπνου λέγει. Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρη-
15 σίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανε· καὶ χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα
πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλ’ ἄγωμεν πρὸς
16 αὐτόν. Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς
συμμαθηταῖς· Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν
μετ’ αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας

ἤδη ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς 18
 τῶν Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· καὶ 19
 πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρ-
 θαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθῶνται αὐτὰς περὶ τοῦ
 ἀδελφοῦ αὐτῶν. Ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν, ὅτι Ἰησοῦς 20
 ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέ-
 ζετο. Εἶπεν οὖν Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς 21
 ᾧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει· ἀλλὰ καὶ νῦν 22
 οἶδα, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός. Λέ- 23
 γει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. Λέ- 24
 γει αὐτῷ Μάρθα· Οἶδα, ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῇ ἀνα-
 στάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· 25
 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ,
 καὶ ἀποθάνῃ, ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς 26
 ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;
 Λέγει αὐτῷ· Ναὶ, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ 27
 Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε, καὶ ἐφώνητε Μαρίαν τὴν 28
 ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος
 πάρεστι, καὶ φωνεῖ σε. Ἐξείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται 29
 ταχὺ, καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. (Οὕτω δὲ ἐληλύθει ὁ 30
 Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην· ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ὑπῆν-
 τησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα.) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, οἱ ὄντες μετ' 31
 αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν
 Μαρίαν, ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν
 αὐτῇ, λέγοντες· Ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα
 κλαύσῃ ἐκεῖ. Ἡ οὖν Μαρία ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, 32
 ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγουσα
 αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ᾧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός.
 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελ- 33
 θόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ
 πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτὸν, καὶ εἶπε· Ποῦ θεείκα- 34
 τε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε· Ἐδὰ- 35
 κρυπτεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε, πῶς 36

37 ἐφίλει αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Οὐκ ἠδύνατο
 οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆται,
 38 ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμά-
 μενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἦν δὲ σπῆ-
 39 λαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει ὁ Ἰησοῦς·
 "Αρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθηκότος,
 40 Μάρθα· Κύριε, ἥδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. Λέ-
 γει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς,
 41 ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ; Ἦραν οὖν τὸν λίθον. Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπε· Πάτερ,
 42 εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ᾔδειν, ὅτι
 πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶ-
 43 τα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ
 ταῦτα εἰπὼν, φωνὴ μεγάλη ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο
 44 ἔξω. Ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς
 χεῖρας κειρίαις· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέ-
 δετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτόν, καὶ
 45 ἄφετε ὑπάγειν. Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων,
 οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καὶ δεασάμενοι ἃ ἐποίη-
 46 σεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον
 πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ
 Ἰησοῦς.
 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέ-
 δριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν; ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
 48 πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες
 πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι,
 49 καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. Εἷς δὲ
 τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ
 50 ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἰδατε οὐδέν· οὐδὲ
 διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει ἡμῖν, ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀπο-
 θάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.
 51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν· ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ
 ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφῆτευσεν, ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
 52 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους· καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους

μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ δισκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας 53 συνεβουλεύσαντο, ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰη- 54 σοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραῖμ λεγομένην πόλιν· κακεῖ διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαί- 55 ων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. Ἐζήτουν οὖν 56 τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκό- τες· Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντο- 57 λήν, ἵνα εἰάν τις γινῶ πού ἐστι, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς 12 Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα 2 διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. Ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου 3 πιστικῆς πολυτίμου, ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξε ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. Λέγει οὖν 4 εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παρχθόναι· Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ 5 ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; Εἶπε 6 δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλ- 7 λόμενα ἐβάσταζεν. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ἄφες αὐτήν· 7 εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ 8 οὐ πάντοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστι· 9 καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐβουλεύσαντο 10

- 11 δὲ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
- 12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς, ὁ ἑλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν,
- 13 ἀκούσαντες, ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
- 14 ὀνόματι κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, καθὼς ἐστὶ γεγραμ-
- 15 μένον· „Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.„ Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον· ἀλλ'
- 16 ὅτε ἐδοξάσθη ὁ Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν, ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐ-
- 17 τῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος, ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφάνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
- 18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον.
- 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἐαυτούς· Θεωρεῖτε, ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
- 20 Ἦσαν δὲ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων, ἵνα
- 21 προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ, τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν, λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.
- 22 Ἐρχεται Φίλιππος, καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν
- 23 Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα,
- 24 ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρ-
- 25 πὸν φέρει. Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐ-
- 26 εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις,

ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκο-
νος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ διακοῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ
πατήρ. Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; 27
Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; Ἀλλὰ διὰ τοῦ-
το ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. Πάτερ, δόξασόν σου τὸ 28
ὄνομα. Ἦλθεν οὖν Φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· „Καὶ ἐδόξα-
σα, καὶ πάλιν δοξάζω. „Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ 29
ἀκούσας, ἔλεγε βροντὴν γεγονέναι. Ἄλλοι ἔλεγον·
Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ 30
εἶπεν· Οὐ δὲ ἐμὲ αὕτη ἡ Φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.
Νῦν κρίσις ἐστὶ τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ 31
κόσμου τούτου ἐκβλήθηται ἔξω. Καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ 32
ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Τοῦτο δὲ 33
ἔλεγε, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνή-
σκειν. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκού- 34
σαμεν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα·
καὶ πῶς σὺ λέγεις, ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; Εἶπεν 35
οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χреῖον τὸ φῶς
ἐν ὑμῖν ἐστὶ. Περιπατεῖτε, ἕως τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα
μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει. Ἔως τὸ φῶς ἔχετε, 36
πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα
ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν 37
αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου 38
τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπε· „Κύριε, τίς ἐπίστευσε
τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίνι ἀπεκαλύ-
φθη; „Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν· ὅτι πάλιν 39
εἶπεν Ἡσαΐας· „Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, 40
καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσι τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσι τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσι,
καὶ ἰασαίμαι αὐτούς. „Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτι εἶδε 41
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ. Ὅμως 42

- μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὁμολόγουν,
- 43 ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον, ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ
- 44 Θεοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ, ἀλλ' εἰς τὸν πέμψαντά με·
- 45.46 καὶ ὁ Θεωρῶν ἐμὲ, Θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. Ἐγὼ Φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν
- 47 τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. Καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων, καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· (οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον·)
- 48 ὁ ἀβειτῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρίνει
- 49 αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. Ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολὴν
- 50 ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω· καὶ οἶδα, ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰωνίος ἐστίν. Ἄ οὖν λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατήρ, οὕτω λαλῶ.
- 13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα, ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ
- 2 κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς· καὶ δείπνου γενομένου, (τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν
- 3 Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ἵνα αὐτὸν παραδῶ,) εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὸν Θεὸν
- 4 ὑπάγει· ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησι τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον, διέζωσεν ἑαυτόν· εἶτα βάλλει
- 5 ὕδαρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.
- 6 Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ
- 7 ἐκεῖνος· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας
- 8 ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. Λέγει αὐτῷ Πέτρος·

Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς 9 πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν κεφαλὴν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐ χρεῖαν 10 ἔχει ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστι καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. Ἦδει γὰρ 11 τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε. Ὅτε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ 12 ἔλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν; Ὑμεῖς φωνεῖτέ με· Ὁ 13 διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ δι- 14 δάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ 15 ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 16 οὐκ ἔστι δούλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. Εἰ ταῦτα οἴδατε, 17 μακάριοί ἐστε, ἐὰν ποιῆτε αὐτά. Οὐ περὶ πάντων 18 ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ', ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· „Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον, 19 ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρην αὐτοῦ. „ Ἀπ' ἄρτι λέγω 20 ὑμῖν, πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁ λαμβάνων 21 ἐάν τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ 21 ἐμαρτύρησε, καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰς 22 ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. Ἐβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ 23 μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. Ἦν δὲ ἀνα- 24 κείμενος εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰη- 25 σοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων 26 Πέτρος, πυθέσθαι τίς αὖν εἴη περὶ οὗ λέγει. Ἐπιπεσὼν 27 δὲ ἐκεῖνος ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ· Κύριε,

- 26 τίς ἐστίν; Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν, ᾧ ἐγὼ
βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδάσω. Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον,
27 δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. Καὶ μετὰ τὸ
ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. Λέγει
28 οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ πριεῖς, ποίησον τάχιον. Τοῦτο
δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ.
29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ
Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν
χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τί
30 δῶ. Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν
δὲ νύξ.
- 31 Ὅτε ἐξῆλθε, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς
32 τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. Εἰ ὁ
Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν
33 ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. Τεκνία, ἔτι μικρὸν
μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με· καὶ καθὼς εἶπον τοῖς
Ἰουδαίοις· Ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε
34 ἔλθειν· καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς,
35 ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Ἐν τούτῳ γνώσον-
ται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε
36 ἐν ἀλλήλοις. Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύ-
ριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅπου
ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ὕστερον δὲ
37 ἀκολουθήσεις μοι. Λέγει αὐτῷ Πέτρος· Κύριε, διατί
οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου
38 ὑπὲρ σου θήσω. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ψυ-
χὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ
ἀλέκτωρ φωνήσῃ, ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.
- 14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν
2 Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρὸς
μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν.
3 Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· καὶ ἐὰν πορευθῶ,
καὶ ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι, καὶ παρα-

λήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἑμαυτόν · ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ, καὶ
 ὑμεῖς ᾗτε. Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν 4
 οἴδατε. Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς · Κύριε, οὐκ οἶδα- 5
 μεν ποῦ ὑπάγεις · καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;
 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς · Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδός, καὶ ἡ ἀλή- 6
 θεια, καὶ ἡ ζωή · οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ
 μὴ δι' ἐμοῦ. Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου 7
 ἐγνώκειτε ἄν · καὶ ἅπ' ἅρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἑωρά-
 κατε αὐτόν. Λέγει αὐτῷ Φίλιππος · Κύριε, δεῖξον 8
 ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰη 9
 σοῦς · Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκας
 με, Φίλιππε; Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα ·
 καὶ πῶς σὺ λέγεις · Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; Οὐ 10
 πιστεύεις, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί
 ἐστι; Τὰ ρήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐ
 λαλῶ · ὁ δὲ πατὴρ, ὁ ἐν ἐμῇ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ
 ἔργα. Πιστεύετε μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ 11
 πατὴρ ἐν ἐμοί · εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε
 μοι. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ 12
 ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, καὶ κείνος ποιήσει, καὶ μεῖζονα τούτων
 ποιήσει · ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύομαι, καὶ 13
 ὅ,τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω · ἵνα
 δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. Ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ 14
 ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. Ἐὰν ἀγαπᾷτέ με, τὰς 15
 ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε · καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πα- 16
 τέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ'
 ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα · τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος 17
 οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει
 αὐτό · ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ
 ἐν ὑμῖν ἔσται. Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς · ἐρχομαι 18
 πρὸς ὑμᾶς. Ἔτι μικρόν, καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεω- 19
 ρεῖ · ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με · ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς
 ζήσεσθε. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς, ὅτι ἐγὼ 20
 ἐν τῷ πατρὶ μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν.

- 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός
 ἐστὶν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται
 ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν, καὶ
 22 ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας
 (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης)· Κύριε, καὶ τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν
 μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;
 23 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ
 με, τὸν λόγον μου τηρήσει· καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει
 αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ
 24 ποιήσομεν. Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ
 τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε, οὐκ ἐστὶν ἐμὸς, ἀλλὰ
 25 τοῦ πέμψαντός με πατρὸς. Ταῦτα λελάληκα
 26 ὑμῖν, παρ' ὑμῖν μένων· ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
 ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ
 27 εἶπον ὑμῖν. Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδω-
 μι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν.
 28 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. Ἠκού-
 σατε, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω, καὶ ἔρχομαι πρὸς
 ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾷτέ με, ἐχάριστε ἂν, ὅτι πορεύομαι
 πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων μου ἐστί.
 29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται,
 30 πιστεύσητε. Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν.
 Ἐρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ
 31 ἔχει οὐδέν. Ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν
 πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτω ποιῶ·
 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.
 15 Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ
 2 γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν,
 αἵρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό,
 3 ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἦδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε
 4 διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν ἐμοί,
 καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν
 φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἁμπέλῳ· οὕτως

οὐδὲ ὑμεῖς, εἰ μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀμπε- 5
 λος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν
 αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ
 δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. Ἐὰν μὴ τις μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλή- 6
 θη ἔξω, ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθῃ· καὶ συνάγουσιν
 αὐτὰ, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. Ἐὰν μεί- 7
 νητε ἐν ἐμοί καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ ἐὰν
 θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. Ἐν τούτῳ 8
 ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρετε, καὶ
 γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. Καθὼς ἠγάπησέ με ὁ 9
 πατήρ, καὶ γὰρ ἠγάπησα ὑμᾶς· μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ
 τῇ ἐμῇ. Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν 10
 τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ πατρός μου
 τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα 11
 λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μένῃ, καὶ
 ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, 12
 ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. Μεί- 13
 ζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. Ὑμεῖς φίλοι μου 14
 ἐστέ, εἰ μὴ ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. Οὐκέτι 15
 ὑμᾶς λέγω δούλους· ὅτι ὁ δούλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ
 αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ
 ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Οὐχ 16
 ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ
 ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρετε, καὶ
 ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ,τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα
 ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ ὑμῖν. Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, 17
 ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς 18
 μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. Εἰ 19
 ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ
 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ
 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. Μνημο- 20
 νεύετε τοῦ λόγου, οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστι δούλος
 μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς

διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον
21 τηρήσουσιν. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήτουσιν ὑμῖν διὰ
22 τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασι τὸν πέμψαντά με. Εἰ
μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν
23 δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. Ὁ
24 ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. Εἰ τὰ ἔργα
μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρ-
τίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασι, καὶ μεμισή-
25 κασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. Ἀλλ', ἵνα
πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν·
26 „Ὅτι ἐμίσησάν με ὡρεάν.,, Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ
παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, (τὸ
πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται),
27 ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. Καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε,
16 ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. Ταῦτα λελάληκα
2 ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. Ἀποσυναγάγες ποιήσεσιν
ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς,
3 δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Καὶ ταῦτα ποιή-
4 σουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα, οὐδὲ ἐμέ. Ἀλλὰ
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μνημονεύη-
τε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς
5 οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν
πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπά-
6 γεις; Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρω-
7 κεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν·
συμφέρει ὑμῖν, ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. Ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω,
ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· εἰ δὲ πορευ-
8 θῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος
ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας, καὶ περὶ δικαιοσύνης,
9 καὶ περὶ κρίσεως. Περὶ ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύ-
10 ουσιν εἰς ἐμέ· περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα
11 μου ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως,
12 ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ
ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι.

"Όταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγή- 13
 σει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Οὐ γὰρ λαλήσει
 ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἂν ἀκούσῃ, λαλήσει, καὶ τὰ
 ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι 14
 ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Πάντα 15
 ὅσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμὰ ἐστὶ. Διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ
 τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν, 16
 καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με,
 ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα. Εἶπον οὖν ἐκ τῶν 17
 μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστὶ τοῦτο ὃ λέγει
 ἡμῖν· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με· καὶ πάλιν μικρὸν,
 καὶ ὄψεσθέ με· καί· "Ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέ-
 ρα; Ἐλεγον οὖν· Τοῦτο τί ἐστὶν ὃ λέγει, τὸ μικρὸν; 18
 Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. Ἐγὼ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι ἤθελον 19
 αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε
 μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον· Μικρὸν, καὶ οὐ θεωρεῖτέ με·
 καὶ πάλιν μικρὸν, καὶ ὄψεσθέ με; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω 20
 ὑμῖν, ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνησέτε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος
 χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν
 εἰς χαρὰν γεινήσεται. Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, 21
 ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γενήσῃ τὸ παιδίον,
 οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν, ὅτι
 ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην 22
 μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται
 ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἀφ'
 ὑμῶν· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. 23
 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσητε τὸν πατέ-
 ρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. Ἔως ἄρτι οὐκ 24
 ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε,
 ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη. Ταῦτα ἐν πα- 25
 ροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὐκέτι ἐν
 παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ
 πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ 26
 ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ

27 ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ
 φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύ-
 28 κατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. Ἐξῆλθον παρὰ
 τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι
 29 τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. Λέ-
 γουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε, νῦν παρρήσια λα-
 30 λεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. Νῦν οἶδαμεν, ὅτι
 οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις, ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ·
 31 ἐν τούτῳ πιστεύομεν, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. Ἀπε-
 32 κρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀρτι πιστεύετε· ἰδοὺ,
 ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῇτε ἕκα-
 στος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμί
 33 μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστι. Ταῦτα λελά-
 ληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ
 θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν
 κόσμον.

17 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλ-
 μούς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπε· Πάτερ, ἐλήλυθεν
 ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ
 2 σε· καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα
 3 πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. Αὕτη
 δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκασί σε τὸν μόνον ἀλη-
 4 θινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. Ἐγὼ
 σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα, ὃ δέδωκάς
 5 μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με, σὺ πάτερ, παρὰ
 σεαυτῷ τῇ δόξῃ, ἣ εἶχον, πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι, πα-
 6 ρὰ σοί. Ἐφανερώσα σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις,
 οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ᾗσαν, καὶ ἐμοὶ
 7 αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασι. Νῦν
 ἔγνωκαν, ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν·
 8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ
 αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλ-
 9 θον, καὶ ἐπίστευσαν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ
 περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ

περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσι· καὶ τὰ ἐμὰ πάντα 10
 σὰ ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς.
 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ 11
 εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρὸς σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε, τήρησον
 αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μοι· ἵνα ὧσιν ἐν
 καθῶς ἡμεῖς. Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, 12
 ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς
 μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ
 υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ 13
 πρὸς σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα
 ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.
 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος ἐμί- 14
 σησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ
 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Οὐκ ἔρωτῶ, ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς 15
 ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ.
 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ 16
 εἰμί. Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ 17
 σὸς ἀληθείᾳ ἐστι. Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κό- 18
 σμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. Καὶ 19
 ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτὸν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν
 ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἔρωτῶ 20
 μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου
 αὐτῶν εἰς ἐμέ· ἵνα πάντες ἐν ὧσι· καθὼς σὺ, πάτερ, 21
 ἐν ἐμοί, καὶ γὰρ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν· ἵνα
 ὁ κόσμος πιστεύσῃ, ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγὼ 22
 τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· ἵνα ὧσιν ἐν,
 καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν· (ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί·) 23
 ἵνα ὧσι τετελειωμένοι εἰς ἓν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος,
 ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς, καθὼς
 ἐμὲ ἡγάπησας. Πάτερ, οὓς δέδωκάς μοι, φέλω, ἵνα 24
 ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, καὶ κεῖνοι ὧσι μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσι
 τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν ἔδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με
 πρὸ καταβολῆς κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος 25
 σε οὐκ ἔγνω· ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι

26 σύ με ἀπέστειλας. Καὶ ἐγνώρισά αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾗ, καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

18 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τῆ χειμάρρος τῆς Κεδρὼν, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλ-
2 θεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτὸν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη

3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ Φανῶν καὶ λαμπάδων
4 καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμε-
να ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε;

5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι. (Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰού-
6 δας, ὁ παραδιδούς αὐτὸν, μετ' αὐτῶν.) Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς·

6 Ὅτι ἐγὼ εἰμι· ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
7 ἔπεσον χαμαί. Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησε· Τίνα
8 ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Ἀπε-
κριθὲν Ἰησοῦς·

9 Εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ
ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. Ἰνα πληρωθῇ ὁ λόγος,
ὃν εἶπεν·

10 „Ὅτι οὗς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν
οὐδένα. „ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν,
εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον,
καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα

11 τῷ δούλῳ Μάλχος. Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ·
Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδω-
κέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν
13 Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτὸν, καὶ
ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς
τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

14 Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις,
ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λα-
15 οῦ. Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ

ὁ ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστός
 τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ
 ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. 16
 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος, ὅς ἦν γνωστός τῷ
 ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον.
 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ· Μὴ καὶ 17
 σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει
 ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί. Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ 18
 ὑπηρεταὶ ἀνθρακίαν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ
 ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος ἐστὼς καὶ
 θερμαινόμενος. Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν 19
 Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς
 αὐτοῦ. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρῤῥησία 20
 ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ
 καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται,
 καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· τί με ἐπερωτᾷς; ἐπε- 21
 ρώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· Ἴδε, οὗτοι
 οἶδασιν ἅ ἐἶπον ἐγώ. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἰς 22
 τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκώς ἔδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ,
 εἰπών· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ 23
 ὁ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ
 κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ 24
 ἄνθρωπος δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. Ἦν 25
 δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν
 αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρώτη-
 στο ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί. Λέγει εἰς ἐκ τῶν 26
 θούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψε Πέτρος
 τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;
 Πάλιν οὖν ἠρώτησατο ὁ Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ 27
 ἐφώνησεν.

Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ 28
 πραιτώριον· ἦν δὲ πρῶτον. Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ
 πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα φάγωσι τὸ
 πᾶσχα. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ 29

εἶπε · Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τού-
 30 του; Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ · Εἰ μὴ ἦν οὗτος
 31 κακοποιὸς, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Εἶπεν οὖν
 αὐτοῖς ὁ Πιλάτος · Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν
 νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι ·
 32 Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. Ἵνα ὁ λόγος
 τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπε, σημαίνων ποῖῳ θανάτῳ
 33 ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώ-
 ριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν
 34 αὐτῷ · Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ἀπεκρίθη αὐ-
 τῷ ὁ Ἰησοῦς · Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι
 35 εἶπον περὶ ἐμοῦ; Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος · Μήτι ἐγὼ Ἰου-
 δαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν
 36 σε ἐμοί · τί ἐποίησας; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς · Ἡ βασι-
 λεῖα ἣ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου · εἰ ἐκ τοῦ
 κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἣ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ
 ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις · νῦν
 37 δὲ ἡ βασιλεία ἣ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. Εἶπεν οὖν αὐ-
 τῷ ὁ Πιλάτος · Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ
 Ἰησοῦς · Σὺ λέγεις · ὅτι βασιλεὺς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς
 τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
 ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθεί-
 38 ας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς. Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος ·
 Τί ἐστὶν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, πάλιν ἐξῆλθε πρὸς
 τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς · Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτί-
 39 αν εὕρισκω ἐν αὐτῷ. Ἔστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα
 ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα · βούλεσθε οὖν, ὑμῖν ἀπο-
 40 λύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν
 πάντες, λέγοντες · Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν.
 19 Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής. Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ
 2 Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσε. Καὶ οἱ στρα-
 τιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ
 3 κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυρὲν περιέβαλον αὐτόν, καὶ ἔλε-
 γον · Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων · καὶ ἐδίδουν αὐτῷ

ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ 4
 λέγει αὐτοῖς · Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω· ἵνα γνῶτε, ὅτι
 ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω. (Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰη- 5
 σοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυρῶν
 ἱμάτιον.) Καὶ λέγει αὐτοῖς · Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. Ὅτε οὖν 6
 εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν,
 λέγοντες · Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς
 ὁ Πιλάτος · Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ
 γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ 7
 οἱ Ἰουδαῖοι · Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν
 νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν υἱὸν Θεοῦ
 ἐποίησεν. Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον 8
 τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραι- 9
 τῶριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ · Πόθεν εἶ σύ; Ὁ δὲ
 Ἰησοῦς ἀποκρίσιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ 10
 Πιλάτος · Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας, ὅτι ἐξουσίαν
 ἔχω σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; Ἀπε- 11
 κρίθη Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ,
 εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς
 με σοὶ, μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. Ἐκ τούτου ἐζή- 12
 τει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκρα-
 ζον, λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος
 τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἐαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέ-
 γει τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον 13
 τὸν λόγον, ἡγάγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ
 βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ
 δὲ Γαβθαθᾶ· (ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα δὲ 14
 ὥσεὶ ἑκτη·) καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς
 ὑμῶν. Οἱ δὲ ἐκραύγασαν· Ἄρον, ἄρον· σταύρωσον 15
 αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν
 σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν
 βασιλεῖα, εἰ μὴ Καίσαρα. Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν 16
 αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ. Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ
 ἡγάγον.

- 17 Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τὸν
 λεγόμενον κρανίου τόπον, ὃς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγο-
 18 θᾶ · ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους
 19 δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. Ἐγρα-
 ψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυ-
 ροῦ. Ἦν δὲ γεγραμμένοι · „ Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὁ
 20 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. „ Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολ-
 λοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς
 πόλεως, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς · καὶ ἦν γεγραμμένοι
 21 Ἑβραϊστὶ, Ἑλληνιστὶ, Ῥωμαϊστὶ. Ἐλεγον οὖν τῷ
 Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων · Μὴ γράφει · Ὁ
 βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων · ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπε · Βασιλεὺς
 22 εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος · Ὁ γέγραφα,
 23 γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν
 Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσα-
 ρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα.
 Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρράφος, ἐκ τῶν ἀνωθεν ὕφαντος δι' ὅλου.
 24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους · Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν, ἀλλὰ
 λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. Ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
 ρωθῇ ἡ λέγουσα · „ Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
 ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. „
 25 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. Εἰστή-
 κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,
 καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ,
 26 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα,
 καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα, ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ
 27 αὐτοῦ · Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. Εἶτα λέγει τῷ μαθη-
 τῇ · Ἴδου ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας
 28 ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦ-
 το εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται ἵνα τελει-
 29 ωθῇ ἡ γραφὴ, λέγει · Διψῶ. Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους
 μεστόν · οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσώπη
 30 περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. Ὅτε οὖν
 ἔλαβε τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε · Τετέλεσται · καὶ κλί-
 νας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι (ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ 31
 σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ · ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν · ἦν γὰρ με-
 γάλῃ ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου) ἠρώτησαν τὸν Πι-
 λάτον, ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν.
 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν 32
 τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.
 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, 33
 οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη · ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν 34
 λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν
 αἷμα καὶ ὕδωρ. Καὶ ὁ ἑωρακὴς μεμαρτύρηκε, 35
 καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία · καὶ κεῖνος οἶδεν, ὅτι
 ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. Ἐγένετο γὰρ 36
 ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ · „Ὅστουν οὐ συντρι-
 βήσεται αὐτοῦ. „ Καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει · 37
 „Ὁψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. „

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσήφ ὁ 38
 ἀπὸ Ἀριμαθαίας, (ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος
 δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων,) ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ
 Ἰησοῦ · καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἤρε
 τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, (ὁ ἐλ- 39
 θὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον,) φέρων μίγμα
 σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. Ἐλαβον οὖν τὸ 40
 σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν
 ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίαις ἐνταφιάζειν.
 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆτος, καὶ ἐν τῷ 41
 κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. Ἐκεῖ 42
 οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ
 μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ 20
 ἔρχεται πρῶτ', σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον · καὶ
 βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. Τρέχει οὖν 2
 καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον
 μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς · Ἦσαν
 τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν, ποῦ ἔθηκαν

- 3 αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς,
 4 καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ·
 καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ
 5 ἦλθε πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. Καὶ παρακύψας βλέπει
 6 κείμενα τὰ ὀθόνια· ἔμέντοι εἰσῆλθεν. Ἐρχεται ἔν Σίμων
 Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
 7 θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς
 8 ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. Τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ
 ἄλλος μαθητὴς, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ
 9 εἶδε, καὶ ἐπίστευσεν. Οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν,
 10 ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. Ἀπῆλθον οὖν πάλιν
 11 πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί. Μαρία δὲ εἰστήκει
 πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα ἔξω. Ὡς οὖν ἔκλαιε, πα-
 12 ρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν
 λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἓνα πρὸς
 13 τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ λέ-
 γουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς·
 Ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐ-
 14 τόν. Ταῦτα εἰπούσα, ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ
 τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα· καὶ οὐκ ᾔδει, ὅτι Ἰησοῦς ἐστι.
 15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
 Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστι, λέγει αὐτῷ·
 Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκες αὐ-
 16 τόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μαρία.
 Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ· Ῥαββουνί, ὃ λέγεται,
 17 διδάσκαλε. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μὴ μου ἅπτου·
 οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ
 πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω
 πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου
 18 καὶ θεὸν ὑμῶν. Ἐρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγ-
 γέλλουσα τοῖς μαθηταῖς, ὅτι εἶδεν τὸν κύριον, καὶ
 ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
- 19 Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαβ-

βάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθη-
 ται συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ
 Ἰησοῦς, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη
 ὑμῖν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ 20
 τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταί, ἰδόν-
 τεσ τὸν κύριον. Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν· 21
 Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ
 πέμπω ὑμᾶς. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐνεφύσησε, καὶ λέγει 22
 αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. Ἐάν τινων ἀφῆτε τὰς 23
 ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκρά-
 τηται.

Θωμᾶς δὲ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, 24
 οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. Ἐλεγον οὖν 25
 αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ
 δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν
 τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν
 τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευ-
 ρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ 26
 πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταί αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ'
 αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων,
 καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. Εἵτα 27
 λέγει τῷ Θωμᾶ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε
 τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς
 τὴν πλευρὰν μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.
 Ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ 28
 ὁ Θεός μου. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με, 29
 πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς 30
 ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν
 τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύ- 31
 σῇτε, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ
 ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς 21
 μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Ἐφάνε-

- 2 ρωσε δὲ οὕτως. Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς
 ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς
 Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν
 3 μαθητῶν αὐτοῦ δύο. Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος·
 Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ
 ἡμεῖς σὺν σοι. Ἐξῆλθον, καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον ἐν-
 4 θύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. Πρωΐας δὲ
 ἤδη γενομένης, ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ
 5 μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταί, ὅτι Ἰησοῦς ἐστι. Λέγει οὖν
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε;
 6 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλε-
 τε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσε-
 τε. Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκῦσαι ἴσχυσαν
 7 ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς
 ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστι.
 Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστι, τὸν ἐπεν-
 8 δύτην διεζώσατο· ἦν γὰρ γυμνός· καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν
 εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταί τῷ πλοιαρίῳ
 ἦλθον, (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ
 9 πηχῶν διακοσίων,) σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. Ὡς
 οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην,
 10 καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων, ᾧ ἐπίασατε νῦν.
 11 Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς
 γῆς, μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντηκοντατριῶν·
 12 καὶ τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. Λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε, ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλ-
 μα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες,
 13 ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει
 τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως,
 14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐ-
 τοῦ, ἐγερεθεὶς ἐκ νεκρῶν.
 15 Ὅτε οὖν ἡρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰη-
 σοῦς· Σίμων Ἰωᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει

αὐτῷ · Ναὶ, κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐ-
 τῷ · Βόσκει τὰ ἀρνία μου. Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτε- 16
 ρον · Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ · Ναὶ,
 κύριε, σὺ οἶδας, ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ · Ποίμαινε τὰ
 πρόβατά μου. Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον · Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς 17
 με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον · Φιλεῖς
 με; καὶ εἶπεν αὐτῷ · Κύριε, σὺ πάντα οἶδας · σὺ γινώ-
 σκεις, ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς · Βόσκει τὰ πρό-
 βατά μου. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζών- 18
 νυες σεαυτὸν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες · ὅταν δὲ
 γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει,
 καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. Τοῦτο δὲ εἶπε, σημαίνων, ποίῳ 19
 θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, λέγει αὐ-
 τῷ · Ἀκολουθεῖ μοι. Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος 20
 βλέπει τὸν μαθητὴν, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα ·
 (ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, καὶ
 εἶπε · Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε;) τοῦτον ἰδὼν 21
 ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ · Κύριε, οὗτος δὲ τί; Λέγει 22
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς · Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
 τί πρὸς σέ; σὺ ἀκολουθεῖ μοι. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος 23
 οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀπο-
 θνήσκει. Καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀπο-
 θνήσκει · ἀλλ' · Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι,
 τί πρὸς σέ;

Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς, ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ 24
 γράψας ταῦτα · καὶ οἶδαμεν, ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ἡ μαρ-
 τυρία αὐτοῦ. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν 25
 ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι
 τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία.

LEXICON.

ΑΓΑ

- Ἀαρὼν, ὁ, Aaron, *indeclinable*.
 Ἀβῆα, ὁ, Syro-chaldee, O Father!
indeclin.
 Ἀβὲλ, ὁ, Abel, *indeclin.*
 Ἀβιά, ὁ, Abia, *indeclin.*
 Ἀβιάθα, ὁ, Abi'athar, *indeclin.*
 Ἀβιληνὴ, ἡ, Abilene, a district
 in Syria.
 Ἀβιουδ, ὁ, Abi'hud, *indeclin.*
 Ἀβραάμ, ὁ, Abraham, *indeclin.*
 ἄβυσσος, ου, ἡ, (χώρα understood)
 the bottomless pit, the lower
 regions.
 ἀγαθοποιέω, ᾧ, f. ἤσω, 1. a. inf.
 ἤσαι, to do good, to confer a
 benefit.
 ἀγαθός, ὁ, ὄν, good, useful, bounti-
 ful; τὰ ἀγαθὰ, goods, riches,
 abundance.
 ἀγαλλίασις, εως, ἡ, exultation.
 ἀγαλλιάω, ᾧ, f. ἄσω, p. ἡγαλλίακα.
 pass. ἀγαλλιάομαι, ᾧμαι, f.
 ασθήσομαι, p. ἡγαλλιάσμαι. 1.
 to rejoice; 2. to desire earnest-
 ly.
 ἀγανακτέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἡγανά-
 κτηκα, to resent, to be indig-
 nant at.
 ἀγαπάω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἡγάπηκα.
 pass. ἀγαπάομαι, ᾧμαι, ἡσο-
 μαι, p. ἡγάπημαι. 1. to love;
 2. to seek after eagerly.

ΑΓΟ

- ἀγάπη, ης, ἡ, love, benevolence,
 charity.
 ἀγαπητός, ὁ, ὄν, beloved, dearly
 beloved.
 ἀγγαρεύω, f. εὔσω, p. ἡγγάρευκα,
 to compel another to go some-
 where, or carry some burthen;
 derived from the Persian.
 ἀγγεῖον, ου, τὸ, a vessel of what-
 ever kind.
 ἀγγεῖλος, ου, ὁ, ἡ, 1. a messenger;
 2. an angel.
 ἀγέλη, ης, ἡ, a herd, a drove.
 ἀγιάζω, f. ἄσω, p. ἡγίακα, to sep-
 arate as holy, to sanctify, to
 consecrate.
 ἀγιασθήτω, 3. s. 1. a. imper. pass.
 ἅγιος, ἱα, ον, 1. consecrated, sa-
 cred; 2. holy, pure.
 ἀγκάλη, ης, ἡ, the arm.
 ἀγκιστρον, ου, τὸ, a hook.
 ἀγναφος, ου, ὁ, ἡ, undressed, un-
 fulled.
 ἀγνίζω, f. ἴσω, p. ἡγνικα, to puri-
 fy.
 ἀγνοέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἡγνόηκα, to
 be ignorant of, not to under-
 stand.
 ἀγορά, ᾧς, ἡ, the market-place,
 the forum.
 ἀγορεύω, f. ἄσω, p. ἡγόρακα, to
 buy.

ἄγρα, ας, ἥ, a catching, a draught of fishes.

ἄγραιλέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡγραίληκα, to abide in the fields.

ἄγρεύω, f. εὔσω, p. ἡγρευκα, to catch, to ensnare.

ἄγριος, ἰα, ἰον, wild.

ἄγρός, οὔ, ὁ, 1. a field; 2. a farm; 3. the country.

ἀγρυπνέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡγρύπνηκα, to abstain from sleep, to watch.

ἄγω, f. ἄξω, p. ἤγα· pass. ἄγομαι, f. ἀχθήσομαι, p. ἤγμαι.

1. to lead, to bring, to drag forcibly; 2. to go, to depart; 3. to celebrate.

ἀγωνία, ας, ἥ, anguish, agony.

ἀγωνίζομαι, f. ἀγωνισθήσομαι, p. ἡγώνισμαι, to fight, to contend, to strive earnestly.

Ἀδὰμ, ὁ, Adam, indeclin.

Ἀδδὶ, ὁ, Addi, indeclin.

ἀδελφῇ, ῃς, ἥ, a sister; a near kinswoman.

ἀδελφός, οὔ, ὁ, a brother; a near kinsman; an associate.

ἀδηλος, ου, ὁ, ἥ, hidden, not apparent.

ἀδημονέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡδημόνηκα, to be distressed in mind, to be overwhelmed with sorrow.

Ἅδης, ου, ὁ, Hades, the lower world, the place of the dead; metaph. an extremely depressed condition.

ἀδικέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡδίκηκα, to wrong, to injure.

ἀδικία, ας, ἥ, injustice, wrong, deceitfulness, wickedness.

ἄδικος, ου, ὁ, ἥ, unjust, faithless, deceitful.

ἀδυνατέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡδυνάτηκα, to be impossible.

ἀδύνατος, ου, ὁ, ἥ, 1. impotent, weak; 2. neut. impossible.

ἀεὶ, always.

ἄετος, οὔ, ὁ, an eagle.

ἄζυμος, ου, ὁ, ἥ, unleavened; τὰ ἄζυμα, unleavened cakes; the feast of unleavened bread.

Ἀζὼρ, ὁ, Azor, indeclin.

ἀθετέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡθέτηκα, 1. to make of no effect; 2. to despise, to reject, to refuse.

ἀθῶος, ου, ὁ, ἥ, innocent, guiltless.

αἰγιαλός, οὔ, ὁ, the seashore.

Αἴγυπτος, ου, ἥ, Egypt.

αἷμα, τος, τὸ, 1. blood; 2. blood-guiltiness; 3. race, natural descent.

αἰμορρῶέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἡμορρόηκα, to be diseased with a flux of blood.

αἰνέω, ᾧ, f. ἦσω, and ἔσω, p. ἤνεκα, to praise.

αἶνος, ου, ὁ, praise, thanks.

Αἰνὼν, ἥ, Aenon, indeclin.

αἰρετιζώ, f. ἴσω, p. ἡρέτικα, to choose.

αἶρω, f. ἀρᾶ, p. ἤρα· pass. αἴρομαι, f. ἀρθήσομαι, p. ἤρομαι.

1. to lift up, to take up, to receive, to carry; 2. to remove, to take away, to destroy; 3. to keep in suspense.

αἰσθάνομαι, f. ἴσομαι, p. ἤσθηναι, to perceive, to understand.

αἰσθάνται, 3. pl. 2. a. subj. from αἰσθάνομαι.

αἰσχύνη, ης, ἥ, shame.

αἰσχύνομαι, pass. f. αἰσχυνθήσομαι, p. ἤσχυμαι, to be ashamed.

αἰτέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἤτηκα· mid. αἰτέομαι, οὔμαι, f. αἰτήσομαι, p. ἤτημαι.

to ask, to call for, to demand, to beseech.

αἶτημα, τος, τὸ, a request, a demand.

αἰτήσεται, 3. s. 1. a. subj. mid. and

αἰτήσῃτε, 2. pl. 1. a. subj. from αἰτέω.

αἰτία, ας, ἥ, 1. a cause, a reason;

2. a condition or state ; 3. a crime ; 4. an accusation.

αἵτινες, *see* ὅστις.

αἴτιον, ου, τὸ, 1. a cause ; 2. a crime.

αἰφνίδιος, ἰου, ὁ, ἡ, sudden, unexpected.

αἰχμαλωτίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἡχμαλώτι-
κα· *pass.* αἰχμαλωτίζομαι, *f.*
ισθήσομαι, *p.* ἡχμαλώτισμαι·
to carry away captive.

αἰχμαλωτός, ου, ὁ, ἡ, a prisoner,
a captive.

αἰὼν, ὦνος, ὁ, 1. an age, a period
of time ; 2. the world, *in a bad*
sense ; ἀπ' αἰῶνος, from the
beginning, from ancient times ;
εἰς τὸν αἰῶνα, *and* εἰς τοὺς αἰῶ-
νας, forever ; οὐ μὴ εἰς τὸν
αἰῶνα, never.

αἰώνιος, ἰα, ἰον, perpetual, ever-
lasting.

ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness.

ἀκάθαρτος, ου, ὁ, ἡ, unclean.

ἀκανθα, ης, ἡ, a thorn.

ἀκάνθινος, η, ον, thorny, composed
of thorns.

ἀκαρπος, ου, ὁ, ἡ, unfruitful.

ἀκαταστασία, ας, ἡ, a sedition, a
tumult.

ἀκέραιος, ου, ὁ, ἡ, harmless, sim-
ple.

ἀκηκόαμεν, 1. *pl. p. mid. Att. and*
ἀκηκότας, p. part. mid. Att. acc.
pl. from ἀκούω.

ἀκμήν, yet, still.

ἀκοή, ῆς, ἡ, 1. the ear, the sense
of hearing ; 2. rumor, report.

ἀκολουθεῖω, ᾶ, *f.* ἔσω, *p.* ἡκολου-
θηκα, to follow, to accompany,
to walk in the steps of one.

ἀκουσθῆ, 3. *s.* 1. *a. subj. pass.*
from

ἀκούω, *f.* σω, *p.* ἡκουκα· *pass.*

ἀκούομαι, *f.* ἀκουσθήσομαι, *p.*
ἡκουσμαι· 1. to hear ; 2. to learn,
to understand ; 3. to obey ;

4. to give heed to, to hear with
favour.

ἀκριβῶω, *f.* ὥσω, *p.* ἡκρίβωκα, to
inquire diligently, to ascer-
tain by diligent inquiry.

ἀκριβῶς, diligently, exactly, per-
fectly.

ἀκρίς, ἰδος, ἡ, a locust.

ἄκρον, ου, τὸ, *newt. absolute, from*
ἄκρος, α, ον, the top, the tip,
the extremity.

ἄκυρώ, ᾶ, *f.* ὥσω, *p.* ἡκύρωκα, to
make of no effect or authority.

ἀλάβαστρον, ου, τὸ, a vessel for
containing precious ointment.

ἀλαλάζω, *f.* ἄσω, *p.* ἡλάλακα, to
utter mournful sounds, to wail.

ἄλαλος, ου, ὁ, ἡ, 1. mute, dumb ;
2. causing dumbness.

ἄλας, τος, τὸ, salt ; *metaph.* wis-
dom, prudence.

ἄλειψω, *f.* ψω, *p.* ἡλειψα, *Att.*

ἄλῃλειφα, 1. *a. imper. mid.*

ἄλειψαι, to anoint.

ἄλεκτοροφανία, ας, ἡ, cock-crow-
ing, the third watch of the
night.

ἄλεκτωρ, ρος, ὁ, a cock.

Ἀλέξανδρος, ου, ὁ, Alexander.

ἄλευρον, ου, τὸ, meal.

ἀλήθεια, ας, ἡ, 1. truth, integrity,
righteousness ; 2. true religion.

ἀληθής, ἐος, ὁ, ἡ, true, faithful, just.

ἀληθινός, ἡ, ὄν, true, genuine, faith-
ful, real.

ἀλῆθω, *f.* ἔσω, *p.* ἡληκα, to grind.

ἀληθῶς, truly, certainly.

ἄλιεύς, ἐος, ὁ, a fisherman.

ἄλιεύω, *f.* εὔσω, *p.* ἡλίευκα, to fish,
to catch fish.

ἄλιζω, *f.* ἴσω, *p.* ἡλικα· *pass.*

ἄλίζομαι, *f.* ἄλισθήσομαι, *p.*
ἡλισμαι ; to sprinkle or season
with salt.

ἀλλ', *and* ἀλλὰ, 1. but, except, yet,
nevertheless ; 2. yea, indeed ;

ἀλλ' ἢ, unless, but rather ; ἀλλὰ

καί, moreover, then also ; ἀλλὰ γέ, but indeed.
 ἀλλαχόθεν, from elsewhere.
 ἀλλήλων, τῶν, dat. ἀλλήλοις, αἰς, οἰς, acc. οὗς, ας, α, one another.
 ἀλλογενής, εὖς, ὁ, ἡ, a stranger, a foreigner ; of another tribe.
 ἀλλομαι, f. ἀλοῦμαι, imp. ἡλλόμην, to leap up, to spring up as water from a fountain.
 ἄλλος, η, ο, another, the other of two ; ἄλλος....ἄλλος, one....another ; οἱ ἄλλοι, the rest.
 ἀλλότριος, ἰα, ον, belonging to another, foreign, a stranger.
 ἀλόη, ης, ἡ, the aloe.
 ἄλς, ἁλός, τὸ, salt.
 ἄλυσις, εως, ἡ, a bond, a chain.
 Ἀλφαῖος, ου, ὁ, Alphæus.
 ἄλαν, ωνος, ἡ, a threshing-floor.
 ἀλώπηξ, εκος, ἡ, ■ fox.
 ἅμα, together with, at the same time ; ἅμα πρῶτῃ, early in the morning.
 ἀμαρτάνω, f. ἥσω, p. ἡμάρτηκα, to err, to sin.
 ἀμαρτημα, τος, τὸ, a sin.
 ἀμαρτία, ας, ἡ, sin.
 ἀμαρτωλός, οὔ, ὁ, ἡ, ■ sinner, wicked.
 ἀμελείω, ᾧ, f. ἥσω, p. ἡμέληκα, to neglect, to despise.
 ἄμεμπτος, ου, ὁ, ἡ, blameless.
 ἀμέριμνος, ου, ὁ, ἡ, free from care, secure.
 ἀμήν, Heb. verily, amen, so be it.
 Ἀμιναδάβ, ὁ, Aminadab, indeclin.
 ἄμμος, ου, ἡ, the sand, a sandy place.
 ἄμνός, οὔ, ὁ, a lamb.
 ἄμπελος, ου, ἡ, a vine.
 ἀμπελουργός, οὔ, ὁ, a vine-dresser.
 ἀμπελών, ἄνος, ὁ, a vineyard.
 ἀμφιδάλλω, f. βαλῶ, p. βέβληκα, to cast, to throw.
 ἀμφίβληστρον, ου, τὸ, a fishing-net.

ἀμφιέννυμι, f. ἀμφιέσω· pass. ἀμφιέννυμαι, p. ἡμφιέσμαι· to clothe, to decorate.
 ἄμφοδον, ου, τὸ, a place where two ways meet.
 ἀμφοτέροι, αἰ, α, both.
 Ἀμών, ὁ, Amon, indeclin.
 Ἀμός, ὁ, Amos, indeclin.
 ἄν, 1. if ; 2. truly ; 3. soever ; ἄν, until ; ὅπως ἄν, that. It often serves to mark uncertainty or indefiniteness in respect to the subject of discourse.
 ἀνά, with the acc. 1. in, through ; 2. apiece, by, (distributively).
 ἀναβαίνω, f. ἀναέησομαι, p. ἀναβέηκα, 2. α. ἀνέβην, to ascend, to go up, to be brought up, to grow up ; to go on board ■ ship.
 ἀναβιάζω, f. ἄσω, p. ἀναβεβίβακα, to draw up.
 ἀναβλέπω, f. ψω, ἀναβέλεφα, 1. α. ἀνέβλεψα, 1. to look up ; 2. to receive sight ; 3. to look attentively.
 ἀνάβλεψις, εως, ἡ, the recovery of sight.
 ἀναβοάω, ᾧ, f. ἥσω, p. ἀναβεβόηκα, 1. α. ἀνεβόησα, to cry out.
 ἀνάγαιον, ου, τὸ, or ἀνώγειον, an upper apartment.
 ἀνάγγειλον, 2. s. 1. α. imper. from ἀναγγέλλω, f. ελῶ, p. ἀνήγγελλα, 1. α. ἀνήγγειλα, 1. to tell, to declare, to announce ; 2. to teach.
 ἀναγινώσκω, 1. f. mid. ἀναγνώσομαι, p. act. ἀνέγνωκα, 2. α. ἀνέγνων, to read.
 ἀναγκάζω, f. ἄσω, p. ἡνάγκακα, to compel, to urge.
 ἀνάγκη, ης, ἡ, 1. necessity ; 2. calamity, distress.
 ἀναγνῶναι, 2. α. inf. from ἀναγινώσκω.

ἀνάγω, *f.* ἄξω, *p.* ἀνήχα, to lead or bring up, to lead, to bring forward; *pass.* to put out to sea, to set sail.

ἀναδείκνυμι, *f.* ξω, *p.* ἀναδέδειχα, 1. *a.* ἀνέδειξα, 1. to appoint; 2. to show plainly.

ἀνάδειξις, *εως, ή,* a manifestation.

ἀναζάω, *ῶ, f.* ήσω, *p.* ἀνέζηκα, to live again, to return to life.

ἀναζητέω, *ῶ, f.* ήσω, *p.* ἀναζήτηκα, to seek diligently.

ἀναθεματίζω, *f.* ίσω, *p.* ἀναθεματικά, to imprecate evil on one's self, to protest with an oath.

ἀνάθεμα, *τος, τῶ, a* consecrated gift, laid up or hung in a temple.

ἀναίδεια, *ας, ή,* importunity.

ἀναιρεθῆναι, 1. *a. inf. pass.* from

ἀναιρέω, *ῶ, f.* ήσω, *p.* ἀνήρηκα, 2.

a. ἀνείλον, 2. *a. subj.* ἀνέλω,

1. *a. pass.* ἀνιρέθην, 2. *a. mid.*

ἀναιλόμην, to slay, to put to death.

ἀνείτιος, *ίου, ὁ, ή,* blameless, innocent.

ἀνακαθίζω, *f.* ίσω, *p.* ἀνακεκάθικα, to sit up.

ἀνακάμπτω, *f.* ψω, *p.* ἀνακέκαμφα, 1. *a.* ἀνέκαμψα, to return.

ἀνάκειμαι, *imperf.* ἀνείκην, 1. to be lying down; 2. to recline at table; ἀνακείμενος, a guest, one who reclines at table.

ἀνακλίνω, *f.* ἀνακλινῶ, *p.* ἀνακέκλιχα, 1. *a.* ἀνέκλινα *pass.*

ἀνακλινόμαι, *f.* θήσομαι, 1. *a.*

ἀνεκλίθην, 1. to lie down; 2. to cause to recline at table.

ἀνακράζω, *f.* ξω, 1. *a.* ἀνέκραξα, *p. mid.* ἀνακέκραγα, to cry out, to exclaim.

ἀνακρίνω, *f.* νῶ, *p.* ἀνακρίκα *pass.* ἀνακρίνομαι, *f.* ἀνακρίθην

σομαι, p. ἀνακίκριμαι, to examine, to question.

ἀνακύπτω, *f.* ψω, *p.* ἀνακύψα, 1.

a. ἀνέκυψα, to lift one's self up, either from a stooping posture, or a dejected state of mind.

ἀναλαμβάνω, *f.* λήψομαι, *p.* ἀνείληφα, 2. *a.* ἀνέλαβον, 1. *a. pass.*

ἀνελήφθην, to take up; *pass.* to ascend or be taken up.

ἀνάληψις, *εως, ή,* an ascension.

ἀναλίσκω, *f.* ὠσω, *p.* ἀνέλωκα, 1.

a. inf. ἀναλῶται, to destroy.

ἀναλος, *ου, ὁ, ή,* insipid, without saltiness.

ἀναλύω, *f.* ὠσω, *p.* ἀναλέλυκα, to depart, to come away.

ἀναμάρτητος, *ου, ὁ, ή,* guiltless.

ἀναμνησκόμαι, *mid. p.* ἀναμνήσκω

μαι, 1. *a.* ἀνιμνήσθην, to be put in mind, to recollect.

ἀνάμνησις, *εως, ή,* a memorial, a remembrance.

ἀνάπαυσις, *εως, ή,* 1. repose, refreshment; 2. a place of rest.

ἀναπαύω, *f.* αὔσω, *p.* ἀναπέπαυκα, to give rest; *mid.* to rest, to take rest.

ἀναπέμπα, *f.* ψω, *p.* ἀναπέπεμφα,

1. *a.* ἀνέπεμψα, to send, to send back.

ἀνάπεσαι, 2. *s.* 1. *a. imper. mid. and*

ἀναπεσεῖν, 2. *a. inf.* from ἀναπίπτω.

ἀνάπηρος, *ου, ὁ, ή,* maimed.

ἀναπίπτω, *f.* πεσοῦμαι, *p.* ἀναπέ-

πτωκα, 1. *a.* ἀνέπεσα, to lie down, to recline.

ἀναπληρώω, *ῶ, f.* ὠσω, *p.* ἀναπε-

πλήρωκα, 1. *a.* ἀνεπλήρωσα, to fulfil.

ἀναπτύσσω, *f.* ὤξω, *p.* ἀναπέπτυχα, to unroll, as a volume or manuscript.

ἀνάπτω, *f.* ψω, *p.* ἀνῆφα, ἀνάπτο-

μαι, *p.* ἀνῆμμαι, 1. *a.* ἀνῆφθην, to kindle.

ἀνασείω, *f. είσω, p. ἀνασείσεικα, 1. a. ἀνέσεισα, to excite, to stir up.*

ἀνασπάω, *ᾶ, f. άσω, p. ἀνέσπακα, 1. a. pass. ἀνεσπάσθην, to draw up or out.*

ἀνάστασις, *εως, ή, a rising again, a resurrection.*

ἀναστενάζω, *f. άζω, p. ἀνεστενάχα, 1. a. ἀνεστενάξα, to groan.*

ἀναστῆ, *3. s. 2. a. subj. and ἀναστῆναι, 2. a. inf. from ἀνίστημι.*

ἀναστρέφω, *f. ψω, p. ἀνέστρεφα, to overthrow.*

ἀναστρέφομαι, *mid. p. ἀνέστραμμαι, to be occupied, engaged, versari.*

ἀνατάσσομαι, *f. άζομαι, p. ἀνατέταγκα, to compose, to set in order.*

ἀνατέλλω, *f. ελᾶ, p. ἀνατέταλκα, 1. a. ἀνέτειλα, 1. to rise; 2. to cause to rise.*

ἀνατολή, *ης, ή, sing. and pl. 1. the east; 2. the dawn.*

ἀναφαίνομαι, *f. mid. ήσομαι, p. pass. ἀναπέφαμμαι, to appear, to be manifested.*

ἀναφέρω, *f. άνοίσα, 1. a. ἀνήνεγκα. pass. ἀναφέρομαι, imperf. ἀνεφέρω, to lead or carry up.*

ἀναφανέω, *ᾶ, f. ήσω, p. ἀναπεφάνηκα, 1. a. ἀνεφάνησα, to exclaim, to cry out.*

ἀναχαράω, *ᾶ, f. ήσω, p. ἀνακεχάρηκα, 1. a. ἀνεχώρησα, 1. to return; 2. to depart.*

Ἀνδρέας, *ου, ό, Andrew.*

ἀνέζησε, *-εν, 3. s. 1. a. from ἀναζάω.*

ἀνείλε, *3. s. 2. a. from ἀναιρέω*

ἀνέκλειπτος, *ου, ό, ή, inexhaustible, unfailling.*

ἀνεκτός, *ή, όν. whence ἀνεκτότερον, neut. s. compar. more tolerable.*

ἄνεμος, *ου, ό, wind.*

ἀνένδεκτον, *ου, τδ, impossible.*

ἀνέρχομαι, *f. ἀνελεύσομαι, 2. a. ἀνῆλθον, to ascend, to go up.*

ἀνέστη, *3 s. 2. a. from ἀνίστημι. ἀνευ, with the gen. without.*

ἀνευρίσκω, *f. ησω, p. ἀνεύρηκα, 2. a. ἀνεύρω, to find, to discover.*

ἀνέχομαι, *mid. f. ζομαι, 2. a. ἡνεσχόμην, to bear with.*

ἀνεωγότα, *acc. s. perf. part. mid. and*

ἀνέρχθη, *3. s. 1. a. pass. from ἀνοίγα.*

ἀνήγαγον, *3. pl. 2. a. Att. for ἀνῆγον, from ἀνάγα.*

ἄνθον, *ου, τδ, the herb dill.*

ἄνῆρ, *ερδς, and δρδς, ό, 1. a man; 2. a husband. It is sometimes redundant, as ἄνῆρ προφήτης, a prophet.*

ἀνήχθη, *3. s. 1. a. pass. from ἀνάγα.*

ἀνθ', *for ἀντὶ. ἀνθ' ᾧ, because, for that; an elliptical phrase.*

ἀνθεξεται, *3. s. f. mid. from ἀντέχομαι.*

ἀνθίστημι, *f. ἀντιστήσω, p. ἀνέστηκα, to withstand, to resist.*

ἀνθομολογέομαι, *οὔμαι, f. ήσομαι, p. ἀνθωμολόγημαι, to give thanks to.*

ἀνθρακιά, *ᾶς, ή, a heap of live coals.*

ἀνθρωποκτόνος, *ου, ό, ή, a manslayer, a murderer.*

ἄνθρωπος, *ου, ό, ή, 1. man; 2. a man, a person. It is, like ἄνῆρ, sometimes redundant.*

ἀνθωμολογεῖτο, *3. s. imp. mid. from ἀνθομολογέομαι.*

ἀνίπτος, *ου, ό, ή, unwashed.*

ἀνίστημι, *f. ἀνάστησα, p. ἀνέστηκα, 1. to raise up; 2. to rise up, to rise against.*

Ἄννα, *ης, ή, Anna.*

Ἄννας, *α, ό, Annas.*

ἀνόητος, *ο, ό, ή*, thoughtless, foolish.

ἀνοία, *ας, ή*, madness.

ἀνοίγω, *φ. ζω, p. ἀνέωχα, Att. for ἀνῶχα*, 1. *α. ἀνέωξα*, and *ἤνοιξα* · *pass. ἀνοίγομαι*, 2. *fut. ἀνοίγῃσθαι, p. ἀνέωγμαι*, and *ἠνέωγμαι*, to open.

ἀνοιχθῶσιν, 3. *pl. 1. α. subj. pass. from ἀνοίγω*.

ἀνομία, *ας, ή*, transgression, iniquity.

ἀνομος, *ου, ό, ή*, lawless, wicked; a malefactor.

ἀνορθῶ, *ῶ, f. ὦσω, p. ἀνώρθωκα*, to erect, to make straight again.

ἀντάλλαγμα, *τος, τδ*, an equivalent, a redemption-price.

ἀνταποδίδωμι, *φ. δάσω, p. ἀνταποδέδωκα* · *pass. ἀνταποδίδομαι, f. ἀνταποδοθήσομαι* · to recompense, to pay in return.

ἀνταπόδομα, *τος, τδ*, recompense, retribution.

ἀνταποκρίνομαι, *φ. θήτομαι, 1. α. inf. ἀνταποκριθῆναι*, to reply.

ἀντίλαβετο, 3. *s. 2. α. mid. from ἀντιλαμβάνομαι*.

ἀντίπα, 2. *α. ἀντέπον, 2. α. inf. ἀντεπεῖν*, to answer again, to contradict.

ἀντέχομαι, *φ. ἀνθέχομαι*, to adhere to.

ἀντί, with the *gen.* 1. instead of; in the place of; 2. for, on account of; upon, (*John 1, 16*).

ἀντιβάλλω, *φ. αλῶ, p. ἀντιβέβληκα*, to interchange words in conversation.

ἀντίδικος, *ου, ό*, an adversary, an opponent.

ἀντικαλέω, *ῶ, f. ἴσω, and ἔσω, p. ἀντικέκληκα*, to invite in return.

ἀντίκειμαι, *φ. σομαι*, to oppose; *part. ἀντικείμενος*, an adversary.

ἀντιλαμβάνομαι, *φ. λήψομαι*, to help, to assist.

ἀντιλέγω, *φ. ζω, p. ἀντιλέλεχα*, 1.

to speak against; 2. with a negative, to deny.

ἀντιμετρέω, *ῶ, f. ἴσω, p. ἀντιμεμέτρηκα*, 1. *fut. pass. ἀντιμετρήσομαι*, to measure in return.

ἀντιπαρέρχομαι, *φ. ελεύσομαι*, to pass on, to pass by.

ἀντιπέραν, over against, opposite to.

ἀντιστήναι, 2. *α. inf. from ἀνθίστημι*.

ἀντλέω, *ῶ, f. ἴσω, p. ἤντληκα*, to draw.

ἀντλημα, *τος, τδ*, a vessel to draw with, a bucket.

ἀνυδρος, *ου, ό, ή*, dry, desert, without water.

ἄνω, upwards, above; ἕως ἄνω, to the brim.

ἄνωθεν, 1. from above, from the top; 2. from the beginning; 3. again.

ἀνωρθῶθη, 3. *s. 1. α. pass. from ἀνορθῶ*.

ἀνώτερον, an irregular comparative, from ἄνω, higher.

ἄξίνη, *ης, ή*, an axe.

ἄξιος, *α, ου*, 1. worthy of, in a good and bad sense; 2. fit, suitable.

ἄξιῶ, *ῶ, f. ὦσω, p. ἠξίωκα*, to account worthy.

ἀπό, for ἀπό.

ἀπαγγέλλω, *φ. ελῶ, p. ἀπήγγελα*, 1. *α. inf. ἀπαγγεῖλαι*, to relate, to announce, to declare.

ἀπάγχω, *φ. ζω, p. ἀπήγχα*, to strangle, to suffocate; ἀπάγχομαι, *mid. to hang one's self*.

ἀπάγω, *φ. ζω, p. ἀπήγα*, to lead away, to take away.

ἀπαίρομαι, *pass. 1. α. ἀπήρην, p. ἀπήρμαι*, to be taken away.

ἀπαιτέω, *ῶ, f. ἴσω, p. ἀπήτηκα*, to require, to demand.

ἀπαλλάσσομαι, *or -άττομαι, p. ἀπήλλαγμα*, to be delivered;

ἀπὸ τινός, to pacify or conciliate a prosecutor.

ἀπαλός, ἢ, ὄν, soft, tender.

ἀπαντάω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἀπήντηκα, to meet, to encounter.

ἀπάντησις, εως, ἡ, a meeting.

ἀπαρθῆ, 3. s. 1. a. subj. pass. from ἀπείρω.

ἀπαρνέομαι, οὔμαι, f. ἤσομαι, p. ἀπήρνημαι, to deny, to refuse to own.

ἀπαρτισμός, οὔ, ὁ, the finishing, completion.

ἅπας, ἅπαντα, ἅπαν, the whole, every one, all.

ἀπάτη, ης, ἡ, delusion, deception.

ἀπαδέξατο, 3. s. 1. a. mid. from ἀποδέχομαι.

ἀπέθανε, -εν, 3. s. 2. a. from ἀποθνήσκω.

ἀπειθέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἠπειθήκα, 1. to disbelieve; 2. to disobey.

ἀπειθής, έος, ὁ, ἡ, and τὸ ἀπειθές, disobedient.

ἀπεκρίθη, 3. s. 1. a. from ἀποκρίνεται.

ἀπέλασεν, 3. s. 2. a. from ἀπολαμβάνω.

ἀπεληλύθεισαν, 3. pl. plup. mid. and ἀπέλθω, 1. s. 2. a. subj. from ἀπέρχομαι.

ἀπελπίζω, f. ἴσω, p. ἀπῆλπισκα, 1. to despair; 2. to hope for something in return.

ἀπέναντι, with the gen. over against, in the presence of.

ἀπενεχθῆναι, 1. a. inf. pass. from ἀποφέρειω.

ἀπενίψατο, 3. s. 1. a. mid. from ἀπονίπτω.

ἀπεπνίγη, 2. s. 2. a. pass. from ἀποπνίγω.

ἀπέρχομαι, f. ἀπελεύσομαι, p. mid. ἀπῆλυθα, Att. ἀπελήλυθα, 2. a. ἀπῆλθον, 1. to depart, to go, to pervade; 2. to come; 3. to return.

ἀπεισπάθη, 3. s. 1. a. pass. from ἀποσπᾶω.

ἀπειστάλην, 2. a. pass. from ἀποστέλλω.

ἀπέστη, 3. s. 2. a. from ἀφίστημι.

ἀπέχω, f. ἀφέξω, p. ἀπέσχηκα, 1. to receive; 2. to be distant or far off; ἀπέχει, impersonally, it is enough.

ἀπήγαγον, 3. pl. 2. a. from ἀπάγω.

ἀπήγγειλαν, 3. pl. 1. a. from ἀπαγγέλλω.

ἀπήγγατο, 3. s. 1. a. mid. from ἀπάγχω.

ἀπηλλάχθαι, perf. inf. pass. from ἀπαλλάσσω.

ἀπιστεύω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἠπίστηκα, 1. a. ἠπίστησα, to disbelieve.

ἀπιστία, ας, ἡ, want of faith, unbelief.

ἄπιστος, ου, ὁ, ἡ, unfaithful, unbelieving.

ἄπλος, οὗς, -όη, ἡ, -όν, οὖν, simple, single; metaph. sound, perfect.

ἀπὸ, with the gen. from, since, by, through, on account of, of, out of; ἀπὸ μιᾶς, (γνώμης, or φωνῆς, or ὥρας understood,) with one consent, or at once.

ἀποβαίνω, f. βήσομαι, p. βέβηκα, part. 2. a. ἀποβὰς, 1. to descend, to go or come out of; 2.

mid. to happen, to take place.

ἀποβάλλω, f. αλῶ, p. ἀποβέβληκα, to throw off.

ἀπογραφὴ, ῆς, ἡ, an enrolment, a census.

ἀπογράφω, f. ψω, p. ἀπογέγραφα, 1. a. inf. mid. ἀπογράψασθαι, to register, to enrol.

ἀποδεκατόω, ᾧ, f. ᾶσω, p. ἀποδεκατάτωκα, to pay the tithe or tenth.

ἀποδέχομαι, f. ξομαι, p. ἀποδέδεγμαι, to receive.

ἀποδημία, *f.* ἦσα, *p.* ἀποδεδήμηκα,
1. *a.* ἀπεδήμησα, to go abroad
or into another country, to
dwell in another country.

ἀπόδημος, *ov, o, h,* going abroad.

ἀποδίδομι, *f.* δάσω, *p.* ἀποδέδωκα,
1. *a.* *inf. pass.* ἀποδοθῆναι, 2. *a.*
imp. act. ἀπόδος, *part.* 2. *a.*
ἀποδοῦς, 1. to render, to deliv-
er; 2. to restore, to recom-
pense, in a good or bad sense;
2. to pay.

ἀποδοκιμαζω, *f.* σα, *p.* ἀποδοδοίμα-
κα· 1. *a.* *inf. pass.* ἀποδοκιμα-
σθῆναι· to reject.

ἀποθανεῖσθε, 2. *pl.* 2 *fut mid.* and
ἀποθάη, 3. *s.* 2. *a.* *subj.* from
ἀποθνήσκω.

ἀποθήκη, *ης, h,* a granary, a barn.

ἀποθλίβω, *f.* ψω, *p.* ἀποτέθλιφα,
to press closely upon, to
crowd.

ἀποθνήσκω, 2. *f.* *mid.* ἀποθανοῦμαι,
p. act. ἀποτίθνηκα, 1. to die, to
be near dying, to perish; 2. to
rot.

ἀποκαθίστημι or -στάω, *f.* ἀποκατα-
στήσω, *p.* ἀποκατέστηκα, 1. *a.*
pass. ἀποκατεστάην, to restore,
to reform.

ἀποκαλύπτω, *f.* ψω, *p.* ἀποκεάλυ-
φα, to reveal, to make mani-
fest.

ἀποκαλυφθῶσιν, 3. *pl.* 1. *a.* *subj.*
pass. from the same.

ἀποκάλυψις, *εως, h,* a revelation, a
manifestation.

ἀπόκειμαι, *f.* είσομαι, to be laid
up.

ἀποκεφαλίζω, *f.* ίσω, *p.* ἀποκεκε-
φάλισκα, 1. *a.* ἀπεκεφάλισα, to
behead.

ἀποκλείω, *f.* σω, *p.* ἀποκέκλεικα,
to shut, to shut to.

ἀποκόπτω, *f.* ψω, *p.* ἀποκέκοφα,
1. *a.* ἀπέκοψα, to cut off.

ἀποκρίνομαι, *f.* ἀποκριθῶμαι, *p.*

ἀποκέκριμαι, 1. *a.* *inf.* ἀποκρι-
θῆναι, *part.* 1. *a.* ἀποκριθεῖς, 1.
to answer, to reply to; 2. to
begin to speak, to speak.

ἀπόκρισις, *εως, h,* an answer.

ἀποκρύπτω, *f.* ψω, *p.* ἀποκέκρυφα,
1. *a.* ἀπέκρυψα, to hide, to con-
ceal.

ἀπόκρυφος, *ov, o, h,* hidden.

ἀποκτείνω, *f.* ενῶ, *p.* ἀπέκτακα, 1.
a. ἀκέκτεινα· 1. *a.* *inf. pass.*
ἀποκτανθῆναι· to kill, to destroy.

ἀποκυλίω, *f.* ίσω, *p.* ἀποκεκύλικα,
1. *a.* ἀπεκύλισα, to roll away.

ἀπολαμβάνω, *f.* ἀπολήψομαι, *p.*
ἀπολήψα, *Att.* ἀπέληθα, 2. *a.*
inf. ἀπολαβεῖν, to receive, to
receive in return, to entertain;
mid. to take aside.

ἀπολείχω, *f.* ζω, *p.* ἀπολέλειχα, *imp.*
ἀπέλειχον, to lick.

ἀπόλλυμι or ἀπολλύω, *f.* ἀπολέσω,
p. ἀπάλεκα, *Att.* ἀπολώλεκα, 1. *a.*
ἀπάλεσα· *pass.* ἀπόλλυμαι, 2. *f.*
mid. ἀπολούμαι, 2. *a.* *mid.* ἀπω-
λόμην, 2. *a.* *subj. mid.* ἀπόλωμαι,
2. *a.* *inf. mid.* ἀπολέσθαι, *part.*
p. m. ἀπολαλῶς, *υῖα, ds,* 1. to de-
stroy, to spoil; 2. to lose.

ἀπολογίομαι, *οῦμαι, f.* ἤσομαι, *p.*
ἀπολελόγημαι, 1. *a.* *inf.* ἀπολο-
γηθῆναι, to speak in one's own
defence.

ἀπολύτρωσις, *εως, h,* redemption,
deliverance.

ἀπολύω, *f.* ύσω, *p.* ἀπολέλυκα, 1. *a.*
ἀπέλυσα· *p. pass.* ἀπολύμυ· 1.
to release, to free from; 2. to
dismiss, to divorce; 3. to for-
give.

ἀπομάσσομαι, *f.* άξομαι, to wipe
off, to shake off.

ἀπονίπτω, *f.* ίψω, to wash.

ἀποπλανάω, *ῶ, f.* ἦσω, *p.* ἀποπέ-
πλανηκα, to seduce.

ἀποπλύνω, *f.* υνῶ, *p.* ἀποπέπλυκα,
1. *a.* ἀπέπλυνα, to cleanse.

ἀποπνίγω, *f.* ἔξω, *p.* ἀποπέπνιχα,
1. *a.* ἐπίπνξα· 2. *a. pass.* ἀπε-
πνίγην· to choke.

ἀπορίομαι, οὔμαι, *f.* ἤσομαι, *p.*
ἠπόρημαι, to be doubtful, to be
perplexed.

ἀπορία, *ας, ἡ,* perplexity.

ἀποσπάω, ᾧ, *f.* ἄσω, *p.* ἀπέσπακα,
1. *a.* -σα· 1. *a. pass.* ἀπεσπάσθην·
to draw forth; *pass.* to with-
draw, to retire.

ἀποστάσιον, ου, τὸ, 1. a divorce;
2. a deed or written instrument
of divorce.

ἀποστεγάζω, *f.* ἄσω, *p.* ἀπεστέγα-
κα, 1. *a.* ἀπεστέγασα, to unroof,
to open or break up the roof.

ἀποστέλλω, *f.* ἐλᾶ, *p.* ἀπέσταλκα,
1. *a.* ἀπέστειλα, 2. *a.* ἀπίσταλον,
part. 1. *a.* ἀποστείλας, 1. to send
forth; 2. to send away.

ἀποστερέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἀπέστε-
ρηκα, 1. *a. subj.* ἀποστερήσω, *ης, η,*
to wrong, to defraud.

ἀπόστητε, 2. *pl.* 2. *a. imper.* from
ἀφίστημι.

ἀπόστολος, ου, ὁ, 1. a messenger;
2. an apostle.

ἀποστοματίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἀπεστο-
μάτικα, to entice or provoke
one to speak, to urge words
from one's mouth

ἀποστρέφω, *f.* ψω, *p.* ἀπέστρεφε, 1.
a. ἀπίστρεψα· 2. *a. subj. pass.*

ἀποστραφῶ· 1. to return, to re-
store; 2. to turn away or per-
vert; *mid. or pass.* to refuse, to
repel, to turn away from.

ἀποσυνάγωγος, ου, ὁ, ἡ, excommuni-
cated, expelled from the syna-
gogue.

ἀποτάσσομαι, *Att.* ἀποτάττομαι, *f.*
ἄξομαι, *p.* ἀποτέταγμαι, 1. *a.*
mid. ἀπιταξάμην, to take leave
of, to dismiss, to renounce.

ἀποτινάσσω, *f.* ἄξω, *p.* ἀποτετίνα-
χα, to shake off.

ἀποφέρειω, *p.* ἀποίσω, *p.* ἀπήνεγα,
2. *a.* ἀπήνεγκον, to carry away.

ἀποχωρέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἀποκεχώ-
ρηκα, to depart.

ἀποψύχω, *f.* ξω, *p.* ἀπέψυχα, to
expire.

ἄπτομαι, *f.* ἄψομαι, 1. *a.* ἠψάμην,
1. to touch, to embrace, to lay
hold on; 2. to hurt.

ἄπτα, *f.* ἄψω, *p.* ἠφα, 1. *aor.* ἠψα,
part. 1. *a.* ἄψας, to kindle, to
light.

ἀπάλεια, *ας, ἡ,* 1. destruction; 2.
waste.

ἄρα, and ἄραγε, therefore, then,
truly, haply; they are some-
times joined to words and par-
ticles to increase their expression.

ἄρα, and ἄραγε, particles of inter-
rogation.

ἄραι, 1. *a. inf.* from αἴρω.

Ἀράμ, ὁ, Aram, indeclin.

ἄργος, ἡ, ὃν, contracted from ἀεργός,
1. idle; 2. wicked.

ἄργυριον, ου, πρὸς, money, a piece
of silver money.

ἄργυρος, ου, ὁ, silver, silver coin.

ἀρέσκω, *f.* ἀρέσω, *p.* ἤρεκα, to
please.

ἀρεστός, ἡ, ὃν, agreeable, pleasing.

ἄρῃητι, 2. *s.* 1. *a. imper. pass.* from
αἴρω.

ἀριθμέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἠρίθμηκα, to
number, to count.

ἀριθμός, οὔ, ὁ, a number; a com-
pany, Luke, 22. 3.

Ἀριμαθαία, *ας, ἡ,* Arimathæa.

ἀριστάω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἠρίστηκα, 1.
a. ἠερίστησα, 1. to breakfast; 2.
to sup.

ἀριστερός, ἂ, ὃν, the left; τὰ ἀρι-
στερά, μέρη understood, the left-
hand side.

ἄριστον, ου, τὸ, 1. a meal, 2. a
feast.

ἄρκετός, ἡ, ὃν, sufficient.

ἄρκειω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἤρεκα, 1. *a.*

ἥρκεσα, to be enough; *pass.* ἀρκέομαι. οὔμαι, *f.* ἀρκεσθήσομαι, *p.* ἥρκεσμαι, to be content with. ἀρνέομαι, οὔμαι, *f.* ἥσομαι, *p.* ἥρνημαι, *imp.* ἡρνεόμην, to deny, to disown.

ἀρνιον, ου, τὸ, a lamb.

ἀρξάμενος, *part.* 1. *a.* from ἀρχομαι.

ἄρον, 2. *s.* 1. *a.* *imper.* from αἶρω.

ἀροτρίαω, ᾶ, *f.* ἄσω, *p.* ἡροτρίακα, to plough.

ἀροτρον, ου, τὸ, a plough.

ἀρπαγή, ἥς, ἡ, rapine, plunder.

ἀρπάζω, *f.* σω, *Dor.* ξω, *p.* ἡρπακα, to seize on, to take by force, to snatch away.

ἀρπαξ, αγωγος, ὁ, rapacious.

ἄρραφος, ου, ὁ, ἡ, without a seam.

ἀρρώστος, ου, ὁ, ἡ, infirm, sick.

ἄρς, ἀρνός, ὁ, ἡ, a lamb.

ἄρσεν, ενος, τὸ, male.

ἄρτι, now, just now; ἕως ἄρτι, till now; ἀπ' ἄρτι, henceforth.

ἄρτος, ου, ὁ, 1. bread, a loaf of bread; 2. food.

ἀρτύω, *f.* ὑσω, *p.* ἡρτυκα, to restore to saltness, to season.

Ἀρφαξάδ, ὁ, Arphaxad, *indeclin.*

ἀρχαῖος, αῖα, αἰον, ancient, of ancient times.

Ἀρχελαος, ου, ὁ, Archela'us.

ἀρχή, ἥς, ἡ, a beginning, the first.

ἀρχιερεὺς, έος, *Att.* έω, ὁ, 1. the high priest; 2. a chief priest.

ἀρχισυνάγωγος, ου, ὁ, the ruler of a synagogue.

ἀρχιτελώνης, ου, ὁ, a chief publican.

ἀρχιτρίκλινος, ου, ὁ, the governor or president of a feast.

ἀρχομαι, *f.* ἀρξομαι, 1. *a.* ἡρξάμην, to begin.

ἄρχω, *f.* ξω, *p.* ἡρχα, with the gen. to rule, to govern.

ἄρχων, οντος, ὁ, 1. a ruler, a chief, a prince, a magistrate; 2. a

member of the Jewish council or sanhedrim, a senator.

ἄρωμα, τος, τὸ, an aromatic, a spice.

Ἀσά, ὁ, Asa, *indeclin.*

ἄσβεστος, ου, ὁ, ἡ, unquenchable.

ἀσέλγεια, ας, ἡ, lewdness; lawlessness.

Ἀσὴρ, ὁ, Asher, *indeclin.*

ἀσθενεια, ας, ἡ, infirmity, sickness.

ἀσθενέω, ᾶ, *f.* ἥσω, *p.* ἡσθένηκα, to be infirm, to be sick.

ἀσθενής, έος, ους, ὁ, ἡ, weak, sick.

ἀσκός, οῦ, ὁ, a leather bottle.

ἀσπάζομαι, *f.* ἄσομαι, *p.* *pass.* ἡσπασμαι, to salute, to embrace.

ἀσπάσασθε, 2. *pl.* 1. *a.* *imper.* *mid.* and ἀσπάσησθε, 2. *pl.* 1. *a.* *subj.* *mid.* from the same.

ἀσπασμός, οῦ, ὁ, ■ salutation.

ἄσταριον, ου, το, an as, a small coin, equal to about a cent and a half.

ἄστηρ, έρος, ὁ, a star.

ἀστραπή, ἥς, ἡ, 1. lightning; 2. brightness.

ἀστράπτω, *f.* ἀψω, *p.* ἡστραφα, to flash, to glitter.

ἄστρον, ου, τὸ, a star.

ἄσυνετος, ου, ὁ, ἡ, without understanding.

ἀσφάλεια, ας, ἡ, certainty.

ἀσφαλίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἡσφάλικα, to make fast or secure.

ἀσφαλῶς, firmly, securely, certainly.

ἀσώτως, riotously, dissolutely.

ἄτεκος, ου, ὁ, ἡ having no child.

ἀτενίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἡτένικα, to look intently, to fix the eyes on any thing.

ἄτερ, with the gen. without.

ἀτιμάζω, *f.* ἄσω, *p.* ἡτίμακα, to treat with indignity, to dishonour.

ἀτιμάω, ᾶ, *f.* ἄσω, or ἀτιμόω, ᾶ, ἄσω, *p.* ἡτίμακα, to treat with indignity.

ἀτιμος, ου, ὁ, ἡ, without honour, despised.

ἄτοπος, ου, ὁ, ἡ, wrong, criminal.

Αὐγουστος, ου, ὁ, Augustus.

αὐλέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἠύληκα, to pipe, to play on a pipe or flute.

αὐλή, ἥς, ἡ, 1. a hall, the open court belonging to a large house or palace; 2. a palace; 3. a sheepfold.

αὐλητής, οὔ, ὁ, one who plays on the pipe or flute.

αὐλιζομαι, f. ἴσομαι, to spend the night.

αὐξάνω, f. ἤσω, p. ἠύξηκα, to grow up, to increase.

αὐξηθῆναι, 3. s. 1. a. subj. pass. from the same.

αὔριον, sometimes with ἡμέρα, to-morrow, shortly.

αὐστηρός, ᾧ, ὄν, severe.

αὐτόματος, η, ον, spontaneous, of its own accord.

αὐτόπτης, ου, ὁ, an eye-witness.

αὐτός, ἡ, ὁ, 1. he, she, it; 2. self; 3. with the article, the same; 4. alone, Mark, 6. 31. See ἐπὶ.

αὐτοῦ, here; there.

ἄφαιρέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἀφῆρακα, 2. a. ἀφείλον, to take off, to cut off, to take away.

ἀφανίζω, f. ἴτω, p. ἠφάνισκα, 1. to destroy, to spoil; 2. to disfigure.

ἄφαντος, ου, ὁ, ἡ, not seen, invisible.

ἀφεδρῶν, ᾧνος, ὁ, a privy.

ἄφεσις, εως, ἡ, 1. liberation; 2. forgiveness.

ἀφίημι, f. ἀφήσω, p. ἀφείκα, 1. a. ἀφήκα, 2. a. ἀφην· 3. pl. p. pass. ἀφείνται, Att. for ἀφείνται· 1. to dismiss, to desert, to leave behind, to leave remaining, to quit, to let alone; 2. to permit, to let; 3. to utter; 4. to

neglect; 5. to remit, to forgive.

ἀφίστημι, f. ἀποστήσω, p. ἀφίστηκα, to depart, to apostatize.

ἀφόβως, without fear.

ἀφοριεῖ, 3. s. 1. f. Att. for ἀφορίσει, from

ἀφορίζω, f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. ἀφώρικα, 1. to separate; 2. to excommunicate.

ἀφρίζω, f. ἴσω, p. ἠφρικά, to foam.

ἀφρός, οὔ, ὁ, foam.

ἀφροσύνη, ης, ἡ, levity, foolishness.

ἄφρων, ονος, ὁ, ἡ, foolish, inconsiderate.

ἀφυνόω, ᾧ, f. ᾠσω, p. ἀφύπνιακα, 1. a. ἀφύπνωσα, to fall asleep. Its classical meaning is to awake.

Ἀχάζ, ὁ, Ahaz, indeclin.

ἀχάριστος, ου, ὁ, ἡ, unthankful.

Ἀχίμ, ὁ, Achim, indeclin.

ἄχειροποίητος, ου, ὁ, ἡ, not made with hands.

ἀχθῆναι, 1. a. inf. pass. from ἄγω.

ἀχρεῖος, α, ον, unprofitable.

ἄχρι or ἄχρις, with the gen. as far as, until, unto.

ἄχυρον, ου, τὸ, straw, dry stalks.

ἄψας, part. 1. a. from ἀπτω· 1. a. mid. ἀψάμενος.

B.

Βαβυλῶν, ᾧνος, ἡ, Babylon, a city in Asia.

βάθος, εος, τὸ, depth.

βαθύνω, f. ὑπᾶ, p. ὑγκα, to deepen, to dig deep.

βαθύς, εῖα, ὁ, deep; ὄρθρου βαθύς, very early in the morning.

βαΐεν, ου, τὸ, a palm-branch.

βαλάντιον, ου, τὸ, a purse.

βάλλω, f. βαλῶ, p. βέβληκα· 1. a. pass. ἐβλήην, plur. ἐβεβλήμην· to cast, to pour, to put, to send, to strike; pass. to be lying down.

βαπτίζω, *f. ἴσω, p. βεβάπτικα*. 1. *a. pass. ἐβαπτίσθην* to dip in water, to wash, to baptize; figuratively, βαπτίζεσθαι signifies to be plunged into distress and sufferings.

βάπτισμα, *τος, τὸ*, baptism.

βαπτισμός, *οὔ, ὁ*, a washing.

βαπτιστής, *οὔ, ὁ*, one who baptizes, a baptist.

βάπτω, *f. ψω, p. βέβαφα*, 1. *a. ἐβαψα*, to dip.

Βαραβᾶς, *ᾶ, ὁ*, Barab'bas.

Βαραχίας, *ου, ὁ*, Barachiah.

βαρέω, *ᾶ, f. ἤσω, p. βεβάρηκα*. 1. *a. pass. ἐβάρηθην* to weigh down.

βαρέως, heavily, dully.

Βαρθολομαῖος, *ου, ὁ*, Bartholomew.

Βαρ-ιωνᾶς, *ᾶ, ὁ*, Bar-Jonas, i. e. the son of Jonas.

βάρος, *εος, τὸ*, a burden.

Βαρτιμαῖος, *ου, ὁ*, Bartimæ'us.

βαρὺς, *εῖα, ὁ*, heavy, important, difficult.

βαρύτιμος, *ου, ὁ, ἡ*, precious, costly.

βασανίζω, *f. ἴσω, p. βεβασάνισα*, to afflict, to torment, to toss about.

βασανιστής, *οὔ, ὁ*, the keeper of a prison.

βάσανος, *ου, ἡ*, torment, pain.

βασιλεία, *ας, ἡ*, 1. a kingdom, a government; 2. dominion, reign, sovereignty.

βασίλειος, *ὁ, ἡ*, royal; βασίλειον, (*δῶμα* understood,) a palace.

βασιλεὺς, *εος, ὁ*, Att. gen. *έως*, a king.

βασιλεύω, *f. σω, p. βεβασίλευκα*, to reign.

βασιλικός, *ἡ, ὄν*, royal.

βασίλισσα, *ης, ἡ*, a queen.

βαστάζω, *f. ἄσω, p. βεβάστακα*, 1. to carry, to take up; 2. to carry off or away; 3. to bear, whether bodily or mentally.

βάτος, *ου, ἡ*, a bush.

βάτος, *ου, ὁ*, a bath, a Jewish measure, containing, according to Josephus, about 13½ gallons.

βαττολογέω, *ᾶ, f. ἤσω, p. βεβαττολόγηκα*, to use vain repetitions.

βδέλυγμα, *τος, τὸ*, an abomination, an abominable thing.

βεβαιόω, *ᾶ, f. ᾶσω, p. βεβαίωκα*, to confirm, to establish.

βεβηλόω, *ᾶ, f. ᾶσω, p. βεβεήλωκα*, to profane, to violate.

Βεελζεβούλ or Βεελζεβούβ, *ὁ*, Beëlzebub, the prince of evil spirits, indeclin.

Βηθαβάρᾶ, *ᾶς, ἡ*, Bethab'ara, a Jewish town.

Βηθανία, *ας, ἡ*, Bethany, a village near Jerusalem.

Βηθεσδᾶ, *ἡ*, Bethesda, the name of a pool or fountain near Jerusalem; indeclin.

Βηθλέεμ, *ἡ*, Bethlehem, a city in Judæa; indeclin.

Βηθσαιδᾶ, *ἡ*, Bethsaida, a name given to two towns, one in Galilee, and the other in Gaulonitis, on the eastern shore of the lake Genes'ereth; indeclin.

Βηθφαγῆ, *ἡς, ἡ*, Bethphagé, a small place close by Jerusalem.

Βῆμα, *τος, τὸ*, a tribunal.

βιάζω, *f. ᾶσω, p. βεβίακα*. βιάζομαι, *mid.* to press forward; *pass.* to be seized with eagerness.

βιαστής, *οὔ, ὁ*, violent, impetuous.

βιβλίον, *ου, τὸ*, a book, a roll, a writing.

βίβλος, *ου, ἡ*, a book, a roll.

βίος, *ου, ὁ*, 1. life; 2. means of support, property.

βιωτικός, *ἡ, ὄν*, secular, belonging to this life.

βλάπτω, *f. ψω, p. βέβλαφα*, 1. *a. ἐβλαψα*, to hurt, to harm.

βλαστάνω, *f. ἤσω, p. βεβλάστηκα*, 1. *a. ἐβλάστηκα*, to spring, to

sprout; to cause to spring or bud, *James*, 5. 18.

βλασφημία, ᾧ, *f. ήσω, βεβλασφήμηκα*, 1. *a. εβλασφήμησα*, 1. to speak evil of, to revile; 2. to blaspheme.

βλασφημία, *ας, ή*, 1. evil speaking, railing; 2. impious speaking, blasphemy.

βλέπω, *f. ψω, p. βέλεφα*, 1. *a. εβλεψα*, 1. to see, to look upon; 2. to perceive, to understand; 3. to attend diligently, to take heed, to beware; βλέπειν *εις τὸ πρόσωπον*, to be partial, to have respect to the outward appearance.

βλήθητι, 2. *s. 1. a. imper. pass. from βάλλω*.

βλητέος, *α, ον*, to be cast, to be put.

Βοανεργές, Boanerges, *Heb. indeclin.* sons of thunder.

βοάω, ᾧ, *f. ήσω, p. βεβήκα*, 1. *a. εβήκα*, to cry out, to call aloud.

βοηθέω, ᾧ, *f. ήσω, p. βεβοήθηκα*, 1. *a. εβοήθησα*, to help.

βόθυνος, *ου, ό*, a pit, a tank.

βολη, *ης, ή*, a cast, a throw.

Βοῶζ, *ό*, Boaz, *indeclin.*

βορρᾶς, ᾧ, *ό*, the north.

βόσκα, *f. ήσω, p. βεβόσκηκα*, to feed.

βούλει, *Att. for βούλη*, 2. *s. pres. from βούλομαι*.

βουλευτής, *ου, ό*, a counsellor, a member of the Jewish sanhedrim.

βουλευέμαι, *mid. f. σμαι*, to deliberate, to take counsel.

βουλῆ, *ης, ή*, counsel, purpose, decree.

βούλομαι, *f. ήτομαι, p. βεβούλημαι*, 1. *a. εβουλήθην*, 1. to be willing, to be desirous; 2. to determine.

βουνός, *ου, ό*, a hill.

βοῦς, βοῶς, *ό, ή*, a bull, a cow, an ox.

βραδύς, *εία, ύ*, slow, dull.

βραχίων, *ονος, ό*, the arm.

βραχύς, *εία, ύ*, short, little; μετὰ βραχὺ, *neut. absol.* a short time afterwards; βραχὺ τι, a small portion.

βρέφος, *εος, τὸ*, a child.

βρέχω, *f. ζω, p. βέβρεχα*, 1. *a. εβρεξα*, 1. to wet; 2. to send rain, to rain down.

βροντή, *ης, ή*, thunder.

βροχή, *ης, ή*, rain.

βρυγμός, *ου, ό*, gnashing.

βρώμα, *τος, τὸ*, food.

βρώσιμος, *ου, ό, ή*, that can be eaten; τὸ βρώσιμον, something to eat, food.

βρώσις, *εως, ή*, 1. food; 2. rust.

βρώσκω, *f. βρώσω, p. βέβρωκα*, to eat.

βυθίζω, *f. ίσω, p. βεβύθικα*, to sink; βυθίζομαι, to be sinking.

βύττος, *ου, ό*, fine linen, byssus.

Γ.

Γαββαθᾶ, *ή*, Gabbatha, *Syro-chald.* a raised or elevated place; *indeclin.*

Γαβριήλ, *ό*, Gabriel, *indeclin.*

Γαδαρηνός, *ου, ό*, a Gadarene, or inhabitant of Gad'ara.

γαζοφυλακίον, *ου, τὸ*, a treasury, especially a sacred treasury, where gifts were laid up for the support of the temple.

γαλήνη, *ης, η*, a calm of the sea.

Γαλιλαία, *ας, ή*, Galilee, a territory lying north of Judea, and separated from it by Samaria.

Γαλιλαῖος, *ου, ό*, a Galilean.

γαμέω, ᾧ, *f. ήσω, p. γεγάμηκα*, 1. *a. εγάμησα*, to marry.

γαμίσκω or γαμίζω, *f. ίσω, p. γεγάμικα*, to give in marriage.

γάμος, ου, ὁ, 1. a nuptial feast; 2. a banquet, *generally*; marriage, Heb. 13. 4.

γάρ, for, therefore, truly. *It is sometimes used to increase the force of an interrogation.*

γαστήρ, έρος or ρός, ή, the belly, the womb.

γέ, indeed, at least, yet. *It is often redundant.*

Γέεννα, ης, ή, Gehenna, hell; originally the valley of Hinnom, but in the New Testament, the Tartarus of the Jews.

Γεθσημανή, Gethsem'ane, the name of a villa at the foot of the mount of Olives; *indeclin.*

γείταν, ονος, ὁ, ή, a neighbour.

γελάω, ὦ, f. άσω, p. γεγέλακα, to laugh, to rejoice.

γεμίζω, f. ίσω, p. γεγέμικα, 1. a. έγέμισα, to fill.

γέμω, f. γεμῶ, p. mid. γέγομα, to be full.

γενεά, ας, ή, 1. ■ generation; 2. a race.

γενέσια, ων, τὰ, a birth-day feast.

γένεσις, εως, ή, generation, birth, descent; life, James, 3. 6.

γενετή, ης, ή, birth, the being born.

γεννάω, ὦ, f. ήσω, p. γεγέννηκα, 1. a. έγέννησα; pass. γεννάομαι, ὦμαι, f. ηθήσομαι, p. γεγέννημαι, 1. a. έγεννήθην, to beget, to bring forth; pass. to be born.

γέννημα, τος, τὸ, offspring, fruit.

Γεννησαρέτ, ή, Genneseret, a district along the western side of the sea of Galilee or Tiberias; *indeclin.*

γέννησις, εως, ή, birth.

γεννητός, ή, ον, born, begotten.

γένος, εος, τὸ, 1. a kind; 2. a nation or country.

Γεργεσηνός, οῦ, ὁ, a Gergesene, an inhabitant of Ger'gasa.

γέρων, οντος, ὁ, an old man.

γεύομαι, mid. f. γεύσομαι, 1. a. έγευσάμην, part. 1. a. γευσάμενος, to taste; *metaph.* to experience.

γεωργός, οῦ, ὁ, a husbandman, a vine-dresser.

γῆ, γῆς, ή, 1. land; 2. the earth; 3. a land or country; 4. the ground.

γῆρας, τος, τὸ, dat. γήρα, old age.

γηράσκω or γηράω, f. άσω, p. γεγήρακα, to grow old.

γίνομαι, f. γενεθήσομαι, p. γεγένημαι, 1. a. έγενήθην, 1. f. mid.

γενήσομαι, 1. a. έγενησάμην, 2. a. έγενόμην, p. γέγονα, 1. to be created, to be produced, to be

born, to grow; 2. to happen. to arrive, to come to pass, to arise;

to be appointed, performed, fulfilled; 3. to become, to be

made *any thing*, to be changed into something else; 4. to be,

to belong, to be done or granted to; 5. to be celebrated,

solemnized; 6. to remain, like the Latin *versor*; γίνεσθαι από,

to depart from; γίνεσθαι έν

εαυτῷ, to become to himself; μή γένοιτο, God forbid!

γινώσκω, f. γνώσομαι, p. έγνωκα, 2. a. έγνων, 2. a. subj. γιῶ· pass.

f. γνωσθήσομαι, p. έγνωσμαι, 1. a. έγνώσθην· 1. to perceive, to

discover, to understand, to know, to know how; 2. to think,

to reflect on, to consider; 3. to acknowledge with approbation or as our own; 4. to know

carnally.

γλῶσσα, Att. γλῶττα, ης, ή, 1. the tongue; 2. a tongue or language.

γλωσσόκομος, ου, τὸ, a purse.

γναφεύς, εως, ὁ, a fuller.

γνωρίζω, f. ίσω, Att. γνωριῶ, p. έγνώρικα, 1. a. έγνώρικα, to make

known, to declare; to know, *Phil.* 1. 22.
 γινῶσις, εως, ἡ, knowledge.
 γνωστὸς, ἡ, ὄν, known; οἱ γνωστοί, acquaintances.
 γογγυζῶ, *f.* ὤσω, *p.* γεγόγγυκα, 1. *a.* ἐγόγγυσα, to murmur.
 γογγυσμός, οὔ, ὁ, a murmur, a murmuring.
 Γολγοθᾶ, Golgotha, a small hill close by Jerusalem; indeclin.
 Γόμορῶα, ας, ἡ, or ὠν, τᾶ, Gomor-rha, a city of Canaan.
 γονεὺς, εὖς, ὁ, a parent.
 γόνυ, ατος, τὸ, the knee.
 γονυπετέω, ᾧ, *f.* ἤτω, *p.* γεγονυπέ-τηκα, 1. *a.* ἐγονυπέτησα, to kneel to.
 γράμμα, τος, τὸ, 1. a letter of the alphabet; 2. a bill or obligation; γράμματα, writings, scriptures.
 γραμματεὺς, εὖς, ὁ, 1. a scribe, one versed in the Jewish law; 2. a religious teacher.
 γραφή, ῆς, ἡ, scripture.
 γράφω, *f.* ψω, *p.* γέγραφα, 1. *a.* ἔγραψα. *p.* pass. γέγραμμαι, 2. *a.* ἐγράψην. 1. to write; 2. to prescribe.
 γρηγορέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* ἐγρηγόρηκα, 1. *a.* -ησα, to watch, to keep awake.
 γυμνός, ἡ, ὄν, 1. naked; 2. without the upper garment; 3. scantily or meanly clothed.
 γυνή, γυναικὸς, ἡ, 1. a woman; 2. a wife.
 γωνία, ας, ἡ, a corner.

Δ.

Δαυὶδ, ὁ, David, indeclin.
 δαιμονίζομαι, *p.* δεδαιμόνισμαι, to be possessed by a demon, to be afflicted with a disease ascribed to demons.

δαιμόνιον, ου, τὸ, a demon, an evil spirit; a divinity. *Acts*, 17. 18.
 δαίμων, ονος, ὁ, a demon.
 δάκρυ, υος, τὸ, a tear.
 δακρύω, *f.* ὤσω, *p.* δεδάκρυκα, 1. *a.* ἐδάκρυσα, to weep.
 δακτύλιος, ου, ὁ, a ring.
 δάκτυλος, ου, ὁ, a finger.
 Δαλμανουθά, ἡ, Dalmanu'tha, a vil-lage near the sea of Tiberias.
 δαμάζω, *f.* ἄσω, *p.* δεδάμακα, to tame, to master.
 δανείζω, *f.* εἴτω, *p.* δεδάνεικα, to lend; δανείζομαι, mid. 1. *a.* inf. δανείσασθαι, to borrow.
 δάνειον, ου, τὸ, a debt.
 δανειστής, οὔ, ὁ, a creditor.
 Δανιήλ, ὁ, Daniel, indecl.
 δαπανάω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* δεδαπάνηκα, to spend.
 δαπάνη, ης, ἡ, cost, expense.
 δαρήσεται, 3. *s.* 2. *f.* pass. from δέ-ρω.
 δέ, 1. but, yet; 2. and, also, moreover; 3. for. It corresponds with μὲν in the former part of a sentence, and has then a partitive force.
 δεδῶκει, for ἐδεδῶκει, Att. 3. *s.* plup. from δίδωμι.
 δέησις, εως, ἡ, supplication, prayer.
 δεῖ, imp. ἔδει, *f.* δεήσει, pres. subj.
 δεῖν, 1. it is necessary, right, or becoming, it is lawful; 2. it pleases me.
 δεικνύω or δεικνυμι, *f.* δείξω, *p.* δεί-δεικα, 1. *a.* ἔδειξα, 1. to show; 2. to teach.
 δειλιάω, ᾧ, *f.* ἄσω, *p.* δεδειλίακα, to shrink for fear, to be timid.
 δειλός, ἡ, ὄν, fearful, timid.
 δεῖνα, ὁ, ἡ, τὸ, gen. δεῖνος, dat. δεῖνι, acc. δεῖνα, a certain person, such a one.
 δεινῶς, vehemently, grievously.
 δειπνέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* δεδείπνηκα,

1. α. *ἰδείπνησα*, to sup, to eat for supper.
δεῖπνον, ου, τὸ, 1. supper; 2. a feast.
δέκα, οἱ, αἱ, τὰ, ten.
δεκαπέντε, fifteen.
Δεκάπολις, εως, ἡ, Decapolis, a district beyond the Jordan, containing ten cities.
δεκατίτταρες, οἱ, αἱ, and τὰ *δεκατίτταρα*, fourteen.
δέκατος, η, ον, the tenth.
δεκτὸς ἢ ὄν, accepted, acceptable.
δένδρον, ου, τὸ, a tree.
δεξιὸς, ὁ, ον, the right; (with *χείρ* understood) the right hand; τὰ *δεξιά* (with *μερῇ* expressed or understood), on the right-hand side.
δέομαι, 1. α. *ἐδεήθην*, to ask, to beseech, to pray.
δερμάτινος, η, ον, made of skins, leathern.
δέρω, 1. *φ. δερῶ*, 2. *φ. δαρῶ*, *φ. δέδερκα*, 1. α. *ἔδειρα*, 2. α. *ἔδαρον* · *perf. pass. δέδεμαι*, 2. α. *ἔδαρην*, 2. *φ. δαρήσομαι* · to beat, to scourge.
δεσμεύω, *φ. σω*, *φ. δεδέσμευκα*, to bind together.
δεσμέω, ᾧ, *φ. ἤτω*, *φ. δεδέσμηκα*, to bind, to confine.
δέσμη, ης, ἡ, a bundle.
δέσμιος, ου, ὁ, one bound, a prisoner.
δεσμός, οὔ, ὁ, and *δεσμὸν*, οὔ, τὸ, a bond, a chain; *metaph.* an impediment.
δεσμοτήριον, ου, τὸ, a prison.
δεσπότης, ου, ὁ, 1. a master; 2. THE LORD.
δεῦρο, hither.
δεῦτε, *adv.* come, come hither.
δεύτερον, *adv.* again, a second time.
δευτερόπρωτος, the second-first.
δευτερός, ἑξας, ον, the second; *ἐκ*

δευτέρου (*καιροῦ* understood), again, a second time.
δέχομαι, *φ. mid. δέχομαι*, *φ. pass. δίδεγκαι*, 1. α. *mid. ἰδεξάμην*, to take, to receive.
δέω, *φ. δέσω* and *δέσω*, *φ. δέδεκα* and *δέδεκα*, 1. α. *ἔδητα*, 1. to tie, to bind, to swathe; 2. to forbid, *Matth.* 16. 19, and 18. 18.
δῆ, truly, by all means.
δῆλος, η, ον, manifest.
δηνάριον, ου, τὸ, a denarius, a Roman coin, worth about 14 cents.
ἥποτε, soever.
δι' or *διὰ*, with the *gen.* 1. by, through; 2. after, during or within; *διὰ παντός* (*χρόνου* understood), always; *δι' ἡμερῶν*, after a few days; with the *acc.* 1. by means of; 2. on account of; *διὰ τοῦτο*, therefore.
διαβαίνω, *φ. βήσομαι*, *φ. διαβέηκα*, 2. α. *inf. διαβῆναι*, to pass through.
διαβάλλω, *φ. αλῶ*, *φ. βέβληκα*, 1. α. *pass. διεβλήθην*, to accuse.
διαβλέπω, *φ. ψα*, to see clearly.
διᾶβολος, ου, ὁ, ἡ, 1. an adversary; 2. the devil, satan.
διαγγέλλω, *φ. ελῶ*, *φ. διγγέλλω*, to announce, to publish abroad.
διάγω, yet on account of.
διαγίνομαι, *φ. διαγενήσομαι*, *φ. διαγενένημαι*, to pass, to be past.
διαγινώριζω, *φ. ἴσω*, *φ. διεγινώρικα*, 1. α. *διεγινώρισκα*, to relate, to publish abroad.
διαγογγύζω, *φ. ὕσω*, *φ. διαγεγόγγυκα*, to murmur.
διαγρηγορέω, ᾧ, *φ. ἤσω*, *φ. διεγρηγόρηκα*, to awake.
διαδίδωμι, *φ. διαδώσω*, *φ. διαδέδωκα*, 1. α. *διέδωκα*, to divide, to distribute.
διαζώννυμι, *φ. ζώσω*, *φ. διέζωκα*, 1. α. *διέζωσα*, 1. α. *mid. διεζωσάμην*, to gird.

διαθήκη, ης, ἡ, a covenant, a promise.

διαιρέω, ᾧ, f. ἤσω, p. διήρηκα, 2. a. διείλον, to divide, to distribute.

διακαθαρίζω, f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. διακαθάρινα, to cleanse thoroughly.

διακονέω, ᾧ, f. ἤσω, p. διηκόνηκα, 1. a. διηκόνητα, 1. to serve, to minister to; 2. to be a disciple of any one.

διακονία, ας, ἡ, a serving.

διάκονος, ου, ὁ, 1. a servant; 2. a disciple.

διακόσιοι, αι, α, two hundred.

διακρίνω, f. ἰνῶ, p. διακρίριπα, to discern, to distinguish; mid. διακρίνομαι, 1. a. subj. διακριθῶ, to doubt, to mistrust.

διακωλύω, f. ὕσω, p. διακεκάλυκα, to hinder, to forbid.

διαλαλέω, ᾧ, f. ἤσω, p. διαλελάληκα, 1. to converse, to consult; 2. to publish, to speak abroad.

διαλέγομαι, p. διαλέλεγμαι, 1. a. διελέχθην, to dispute.

διαλείπω, f. ψω, p. διαλείλειφα, to leave off, to cease.

διαλλάσσομαι, p. pass. διήλλαγμαι, 2. a. imper. διαλλάγηθι, to be reconciled.

διαλογίζομαι, f. ἴσομαι, p. διαλελίγισμαι, 1. to reason, to consider; 2. to dispute, to contend.

διαλογισμός, οῦ, ὁ, 1. reasoning, thought, design; 2. doubt; 3. dispute.

διαμαρτύρομαι, f. οὔμαι, to testify earnestly, to admonish.

διαμένα, f. ᾧ, p. διαμεμένηκα, 1. a. διέμεινα, to remain.

διαμερίζω, f. ἴσω, p. διαμεμέρικα, 1. a. διεμέρισα, 1. a. pass. διεμερίσθην, 1. a. mid. διεμερισάμην, to divide.

διαμερισυδς, οῦ, ὁ, division, dissension.

διανεύω, f. σω, p. διανένευκα, to make signs.

διανόημα, τος, τὸ, a thought.

διάνοια, ας, ἡ, 1. the mind; 2. the disposition.

διανοίγω, f. ξω, 1. a. διήνοιξα · 1. a. pass. διηνοιχθην, 1. a. imper. pass. διανοίχθητι · 1. to open; 2. to explain.

διανυκτερεύω, f. σω, p. διανενυκτέρευκα, to pass the night.

διαπαντός, always.

διαπεράω, ᾧ, f. άσω and ἤσω, p. διαπεπέρακα, 1. a. διεπέρασα, to pass through, to pass over.

διαπορεύομαι, imper. διεπορευόμην, p. διαπεπόρευμαι, to pass through.

διαπορέω, ᾧ, imper. διηπόρεον, ουν, f. ἤσω, p. διαπεπόρηκα, to doubt, to be perplexed, to wonder; so in the mid.

διαπραγματεύομαι, f. εὔτομαι, 1. a. διεπραγματευσάμην, to gain by trade or business.

διαρπάζω, f. άσω, p. διήρπακα, 1. a. διήρπασα, to plunder.

διάρρηγνυμι or διαρρήσσω, f. ἤξω, p. διέρρηχα, 1. a. διέρρηξα · pass. διαρρήγνυμαι, imper. διερρήγνυμην · to tear, to break.

διασαφείω, f. ἤσω, p. διασεσάφηκα, 1. a. διετάφησα, to tell.

διασεύω, f. σω, p. διασέσεικα, to fill with uneasiness or alarm.

διασκορπίζω, f. ἴσω, p. διεσκόρπικα, 1. to scatter, to strow; 2. to waste.

διασπάω, ᾧ, f. άσω, p. διέσπακα, to break asunder, to tear in pieces.

διασπορά, ας, ἡ, dispersion; by metonymy, the dispersed Jews, John, 7. 35.

διαστέλλομαι, mid. 1. a. διεστειλάμην, to charge, to command.

διαστρέφω, *f. ψω, p. διέστρεφα*,
1. *a. διέστρεψα, p. pass. διέστραμ-*
μαι, to pervert, to corrupt.

διασάζω, *f. σω, p. διατίσακα*, 1. *a.*
pass. διεσάθην, to cure.

διαταράσσω or -άττω, *f. άξω* · 1. *a.*
pass. διεταράχθην · to disturb.

διατάσσω or -άττω, *f. άξω, p. δια-*
τέταχα, 1. *a. διέταξα*, to com-
mand.

διατηρέω, *ά, f. ήσω, p. διατηρήσκα*,
to keep or preserve carefully.

διατί, wherefore?

διατίθεμαι, *mid. 2. a. διεθέμην*, to
appoint, to allot.

διατρίβω, *f. ψω, p. διατέτριφα*, 2.
a. διέτριβον, to remain, to con-
tinue.

διαφέρω, *f. διοίσω*, 1. *a. διήνεγκα*,
2. *a. διήνεγκον*, to carry through;
with the *gen.* to excel, to be of
more value than.

διαφημίζω, *f. ίσω, p. διαπεφήμικα*,
1. *a. διεφήμισα* · 1. *a. pass. δι-*
εφημίσθην · to spread abroad, to
celebrate.

διαφθείρω, *f. ερώ, p. διέφθαρκα*, to
corrupt, to destroy.

διαφυλάσσω or -άττω, *f. άξω*, to
preserve carefully.

διαχωρίζω, *f. ίσω, p. διακχώρικα*,
to separate.

διδαντός, *ή, όν*, taught.

διδασκαλία, *ας, ή*, doctrine.

διδάσκαλος, *ου, ό*, a teacher.

διδάσκω, *f. ξω, p. δεδίδαχα*, 1. *a.*
είδίδαξα, 1. *a. pass. έδιδάχθην*, to
teach.

διδαχή, *ης, ή*, 1. doctrine; 2. man-
ner of teaching.

δίδραχμον, *ου, τή*, the didrachmon
or double drachma, a silver
coin, equal to a Jewish half
shekel, or about 25 cents.

Δίδυμος, *ου, ό*, Didymus, a name
which signifies the same in Greek
as Thomas in Hebrew, twin.

δίδωμι, *f. δάσω, p. δέδωκα*, 1. *a. έδω-*
κα, 1. *a. pass. έδίθην*, 1. to give,
to be the author or source of
any thing; to pay; to suggest;
2. to permit; 3. to commit to
one's charge, to give in charge
or commission, to deliver up;
4. to prescribe, to appoint; 5.
to restore; 6. to exhibit, to
perform; 7. to inflict; 8. to
produce, to bring forth.

διεγείρω, *f. ερώ, p. διήγερκα*, 1. *a.*
διήγειρα, 1. to rouse from sleep;
2. to agitate.

διέξοδος, *ου, ή*, a place where two
or more streets meet, a square.

διερμηνεύω, *f. σω, p. διηρμήνευκα*,
to explain particularly.

διέρχομαι, *f. διελεύσομαι*, 2. *a. διήλ-*
θον, p. mid. διελήλυθα, to pass
through, by, or over; to go; to
be spread abroad.

διετής, *έος, ό, ή*, two years old;
άπό διετούς, scil. παιδός, (for
άπό διετών, παιδων understood,) *Matth. 2. 16.*

διηγέομαι, *οὔμαι, f. mid. διηγήσο-*
μαι, p. pass. διήγημαι, 1. *a. mid.*
διηγητάμην, διηγήτουνται, 3. *pl. 1.*
a. subj. and διηγού 2. s. pres.
imper. to relate, to tell.

διήγησις, *εως, ή*, a narration, ac-
count.

διίστημι, *f. διαστήτω, p. διέστηκα*,
2. *a. διίστην, part. 2. a. διαστάς*,
1. to intervene; 2. to depart.

διίσχυρίζομαι, *f. ίσομαι*, to assert
strongly.

δίκαιος, *α, ου*, just, true, innocent,
merciful.

δικαιοσύνη, *ης, ή*, righteousness,
charity, virtue, duty.

δικαίω, *ά, f. άσω, p. δεδικαίωκα*,
1. *a. έδικαίωσα*, 1. *a. pass. έδι-*
καίωθην, 1. to own and declare
any one to be what he ought
to be, to justify, to absolve;

2. to praise; *pass.* to be found innocent, to be forgiven and received to favour.
- δικαίωμα, *τος, τὸ*, in the plural, ordinances.
- δικαίως, justly, deservedly.
- δικαστής, *οὔ, ὁ*, a judge.
- δίκτυον, *ου, τὸ*, a net.
- διὸ, wherefore, therefore.
- διωδεύω, *φ. σω, p. διώδευκα, imp. διώδευον*, to journey, to pass through.
- διωρύσσω, or *-τιω, φ. ξω, p. διώρυχα*, to break through.
- διότι, because.
- διπλότερον, *adv. or neut. comp.* from *διπλός*, *οὔς*, twice as much.
- δ्वे, twice.
- δισταζω, *φ. άσω or άξω, p. δεδίστακα or χα*, 1. *α. ἐδίστασα*, to doubt.
- δισχίλιοι, *αι, α*, two thousand.
- διϋλίζω, *φ. ίσω, p. δ.ϋλικά*, to strain out.
- διχάζω, *φ. άτω, p. δεδίδαχα*, to divide, to set at variance.
- διχοτομew, *ω, φ. ήτω, p. δεδιχοτόμηκα*, to scourge severely.
- διψαω, *ω, φ. ήτω, p. δεδιψηκα*, 1. *α. ἐδίψησα*, 1. to thirst; 2. to thirst after.
- διωγμός, *οὔ, ὁ*, persecution.
- διωκω, *φ. ξω*, 1. *α. ἐδιώξα*, *part. p. pass. δεδιωγμένος*, 1. to persecute; to follow after.
- δῶγμα, *τος, τὸ*, an edict.
- δοκέω, *ω, φ. ήτω or δόξω*, 1. *α. ἔδοξα*, 1. to think or suppose; 2. to seem, to be thought or judged; *impers.* it seems good; it is sometimes used pleonastically as, *οἱ δοκοῦντες ἄρχειν*, for *οἱ ἄρχοντες*.
- δοκιμάζω, *φ. σω, p. δεδοκίμακα*, 1. *α. ἐδοκίμασα*, 1. to examine, to try; 2. to discern, to judge of.
- δοκός, *οὔ, ή, ἡ*, a beam.
- δόλος, *ου, ὁ*, deceit, guile.
- δόμα, *τος, τὸ*, a gift.
- δόξα, *ης, ή, ἡ*, 1. honour, praise; 2. glory, majesty; 3. splendour, brightness.
- δοξάζω, *φ. ασω, p. δεδόξακα*, 1. *α. ἐδοξασα* · *p. pass. δεδοξασμαι*, 1. *α. ἐδοξατθην* · to praise, to make glorious, to honour or give glory to.
- δουλεύω, *φ. σω, p. δεδούλευκα*, to serve.
- δούλη, *ης, ή, ἡ*, a female servant, a handmaid.
- δούλος, *ου, ὁ*, a servant.
- δοχή, *ης, ή, ἡ*, an entertainment, a feast.
- δραμών, *part. 2. α. from τρίχω*.
- δραχμή, *ης, ή, ἡ*, a drachm, a silver coin of the same value as the denarius, about 14 cents.
- δρέπανον, *ου, τὸ*, a sickle.
- δυναμαι, *σαι and η, φ. δυνήσομαι*, 1. *α. ἐδυνήθην*, *Att. ήδυνήθην* and *ἐδυνάθην*, 1. to be able, can; 2. to behoove, ought; it is used with great latitude.
- δυναμις, *εως, , ἡ*, 1. ability, capacity; 2. power, might; 3. omnipotence; 4. a miracle, and by meton. the power of performing miracles; *δυνάμεις*, hosts, powers.
- δυνάστης, *ου, ὁ*, a sovereign, a prince; a chief officer, *Acts*, 8. 27.
- δυνατός, *ή, δν*, able, mighty; *neut.* possible.
- δύνω or δύνω or δῦμι, *φ. δύσω, p. δεδυνκα*, 2. *α. ἐδυν*, to go down.
- δύο, *Att. δύο*, two.
- δυστάσταντος, *ου, ὁ, ή, ἡ*, heavy, hard to be borne.
- δύσκολος, *ου, ὁ, ή, ἡ*, difficult.
- δυσκόλως, with difficulty.
- δυσμή, *ης, ή, ἡ*, used only in the plural,

the settings of the sun, the west.

δώδεκα, οί, αἱ, τὰ, indecl. twelve.

δῶμα, τοσ, τὸ, the roof of a house.

δωρεά, ἄς, α, a free gift.

δωρεάν, 1. freely, for nothing; 2. causelessly.

δωρομαι, ούμαι, mid. 1. α. ἐδωρησά-
μην, to give.

δῶρον, ου, τὸ, 1. a gift. a contribu-
tion; 2. an offering, a sacrifice.

E.

ἐα, ha!

ἐάν, if, when, although, soever;
it is redundant, Mark, 4. 22;

ἐάν μὴ, unless, except.

ἐαυτοῦ, ἡς, οὔ, himself, herself, it-
self; πρὸς ἐαυτὸν, 1. to his own
home; 2. by himself.

εἶω, ᾧ, f. εἶσω, p. εἶακα, 1. α.
εἶασα, 1. to permit, to suffer;
2. to forbear.

ἐβδομήκοντα, οί, αἱ, τὰ, indecl. sev-
enty.

ἐβδομηκοντάκις, seventy times.

ἐβδομος, η, ον, the seventh.

ἐβέλητο, 3 s. plup. from ἐβάλλω.

Ἑβέρ, ὁ, Heber, indecl.

Ἑβραϊκός, ἡ, ὄν, Hebrew.

Ἑβραϊστί, in Hebrew.

ἐγγίζω, f. ἴσω, Att. ἐγγιῶ, p. ἡγ-
γισα, 1. α. ἡγγισα, to draw
nigh.

ἐγγύς, near.

ἐγεγόνει, 3. s. plup. mid. from γί-
νομαι.

ἐγείρω, f. ἐρῶ, p. ἡγερκα, Att.
ἐγήγερκα, 1. α. ἡγείρα, 1. to
raise up, to arouse; 2. to re-
store, to rebuild; 3. to draw
up or out; 4. to produce, to
cause to be born; pass. ἐγεί-
ρομαι, f. ἐγεγέρθωμαι, p. ἡγερμαι,
Att. ἐγήγερμαι, 1. α. ἡγέρθην. 1.
to arise; 2. to awake; 3. to

be born; mid. to raise up one's
self, to rise up in hostility.

ἐγερσις, εως, ἡ, resurrection.

ἐγHEMA, 1. α. for ἐγάμησα, from
γαμέω.

ἐγκάθετος, ου, ὁ, ἡ, a spy, a person
suborned for some treacherous
purpose.

ἐγκαινία, ὡν, τὰ, the feast of dedi-
cation.

ἐγκαταλείπω, f. ψω, p. λείλειφα, 2.
α. ἐγκατέλιπον, to forsake.

ἐγκρύπτω, f. ψω, p. ἐγκέκρυφα, 1.
α. ἐνέκρυφα, to mix in.

ἐγκυος, ου, ἡ, pregnant.

ἐγνων, 2. α. from γινώσκω.

ἐγὼ, ἐμοῦ and μοῦ, I; ἐγώ εἰμι,
1. it is I; 2. I am he.

ἐδαφίζω, f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. ἡδάφι-
κα, to throw down to the
ground.

ἔδραμον, 2. α. from τρέχω.

Ἑζεκίας, ου, ὁ, Hezekiah.

ἐθίζω, f. ἴσω, p. εἴθικα, to accus-
tom; part. p. pass. neut. τὸ εἰ-
θισμένον, the custom.

ἐθνικός, ἡ, ὄν, a Gentile, one who
is not a Jew.

ἔθνος, εως, ους, a nation, a people;
ἔθνη, τὰ, the Gentiles.

ἔθος, εως, ους, τὸ, a custom, an insti-
tution.

ἐθρίψαμεν, 1. pl. 1. α. from τρέφω.

εἶθω, p. mid. εἶθθα, to be accus-
tomed.

εἰ, 1. if, since; 2. O that! 3. by
no means; it is used in asking
questions, like the Latin an and
num, whether; εἰ δὲ μὴ, and
εἰ δὲ μήγε, if not, otherwise;
εἰ καὶ, although; εἰ μὴ, unless,
except; εἰ μήτι, unless, per-
haps.

εἰδῶ, ᾧ, or εἶδω, or εἶδημι, f. ἴσω,
or εἴσομαι, p. εἶδηκα, plup. εἶδη-
κειν, by sync. εἶδεν, and Att. ἤδεν,
p. part. εἶδην, by sync. εἶδως,

2. α. εἶδον and ἴδον, *p. mid.* οἶδα, 1. to see, to behold, to perceive, to experience; 2. to know; 3. to own, to approve, to acknowledge; 4. to foresee; 5. to know how.

εἶδος, εος, τὸ, a form, an appearance.

εἰκῆ, rashly, without reason; in vain, *St. Paul.*

εἴκοσι, οἱ, αἱ, τὰ, *indecl.* twenty.

εἴκοσιπέντε, twenty-five.

εἰκὼν, ονος, ἡ, an image.

εἰληφώς, *part. p. Att.* from λαμβάνω.

εἰλκυσε, 3. *s. 1. a.* from ἐλκύω.

εἰμί, *f. mid.* ἔσομαι, *imp.* and 2. *a.* ἦν, 1. to be, to have existence or origin, to take place; 2. to be present; 3. to remain, to be alive; 4. to signify, to represent, to mean; 5. to become.

εἶνεκεν, *Ion.* for ἐνεκα.

εἶπας, 2. *s. 1. a.* from ἔπω.

εἰργάσατο, 3. *s. 1. a. mid.* from ἐργάζομαι.

εἶρηκε, 3. *s. p. Att.* from εἶρω.

εἰρηνεύω, *f. σω, p.* εἰρήνευκα, to live in peace, to cultivate peace.

εἰρήνη, ης, ἡ, 1. peace, concord; 2. happiness; 3. a benediction.

εἰρηνopoίς, οὔ, ὁ, a peace-maker.

εἶρω, *f. ἐρῶ, p.* εἶρηκα, see under ἐρέω.

εἰς, with the *acc.* to, into, in, for, at, towards, against, concerning, among, through, by, on account of, upon; with an *infinitive* and the *neut. article*, that, so that, for, &c.

εἷς, μία, ἐν, 1. one, one alone; 2. a certain one; 3. the first; ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, one day; εἷς.... καὶ εἷς, one....the other; εἷς καθ' εἷς, one by one; καθ' ἐν, severally; εἷς οὐ for οὐδεὶς,

no one; οὐδὲ εἷς, not even one; ἀπὸ μιᾶς (*γνώμης understood*), with one consent.

εἰσάγω, *f. ξω, p.* εἰσῆχα, 2. *a.* εἰσῆγον, *Att.* εἰσῆγαγον, 2. *a. inf.* εἰσαγαγεῖν, to introduce, to bring.

εἰσακούω, *f. σω, p.* εἰσῆκουκα, 1. *a. pass.* εἰσηκούσθην, to give ear to.

εἰσελθὼν, *part. 2. a.* from εἰσέρχομαι.

εἰσενέγκης, 2. *s. 1. a. subj.* from εἰσφέρω.

εἰσέρχομαι, *f.* εἰσελεύσομαι, *p.* εἰσελήλυθα, 2. *a.* ἤλθον, 1. to enter or come in, to enter into the possession of; 2. to arise, to happen.

εἰσπορεύομαι, *f. σομαι, p.* εἰσπεπόρευμαι, to enter.

εἰστέκει, 3. *s. plup.* from ἴστημι.

εἰσφέρω, *f. οἶσω, 1. a.* ἐνεγκα, to bring to or into.

εἶτα, then, afterwards.

εἶχε, 3. *s. imp.* from ἔχω.

εἰώθει, 3. *s. plup.* from ἔθω.

ἐκ, before a vowel ἐξ, with the *gen.* 1. from, out of; 2. of, among; 3. through, by; 4. since; 5. for, on account of; ἐκ δευτέρου, again; ἐκ μέτρου, sparingly.

ἐκάστος, η, ον, each, every one.

ἐκατὸν, οἱ, αἱ, τὰ, *indecl.* a hundred.

ἐκατονταπλασίον, ονος, ὁ, ἡ, a hundred-fold.

ἐκατοντάρχης, a centurion, the captain of a hundred men.

ἐκατόνταρχος, ου, ὁ, a centurion.

ἐκβάλλω, *f. αλῶ, p.* ἐκβέβληκα, *plup.* ἐκβεβλήκειν for ἐξεβέβληκειν, 2. *a.* ἐξέβαλον, *part. 1. a. pass.* ἐκκληθεῖς, 1. to cast out, to expel, to lead out, to send out, to send away; 2. to take out, to produce.

ἐκγαμίζω, *f. ἴσω, p. ἐκγεγάμικα, imp. pass. ἐξεγαμιζόμεν, to give in marriage.*

ἐκγαμίσκομαι, *to be given in marriage.*

ἐκδεδέχομαι, *f. ξομαι, p. ἐκδέδεγμαι, to expect, to await.*

ἐκδίδωμι, *f. mid. δάσομαι, 2. a. m. ἐξεδόμεν, to let out, to farm.*

ἐκδικέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. ἐκδεδίκηκα, to vindicate, to avenge.*

ἐκδίκησις, *ως, ἡ, 1. vindication; 2. vengeance.*

ἐκδιώκω, *f. ξω, to expel, to banish.*

ἐκδύω, *f. ὕσω, p. ἐκδέδυκα, to divest, to unclothe.*

ἐκεῖ, *1. there; 2. thither.*

ἐκεῖθεν, *from thence.*

ἐκεῖνος, *η, ο, he, she, it; that.*

ἐκζητέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. ἐξεζήτηκα, to require, to exact.*

ἐκθαμβόομαι, *οῦμαι, 1. a. pass. ἐξεθαμβήθην, to be struck with astonishment or fear.*

ἐκκακέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. ἐκκεκάκηκα, 1. a. ἐξεκάκησα, to faint, to be discouraged.*

ἐκκεντέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. ἐκκεκέντηκα, 1. a. ἐξεκέντησα, to pierce.*

ἐκκλησία, *ας, ἡ, the church; an assembly of the people, Acts.*

ἐκκομίζω, *f. ἴσω, p. ἐκκεκόμικα, 1. a. ἐξεκόμισα · imp. pass. ἐξεκομιζόμεν · to carry forth, as to burial.*

ἐκκόπτω, *f. ψω, p. ἐκκέκοφα, 1. a. ἐξέκοψα, to cut off, to cut down.*

ἐκκρέμαμαι, *σαι, ται, imp. ἐξεκρεμάμην, to hang upon, with regard or attention.*

ἐκλάμπω, *f. ψω, 1. a. ἐξέλαμψα, to shine forth.*

ἐκλαυσε, *3. s. 1. a. from κλαίω.*

ἐκλέγομαι, *mid. f. ξομαι, 1. a. ἐξελεξάμην, p. ἐκλέλογα, to choose out, to seek eagerly.*

ἐκλείπω, *f. ψω, p. ἐκλέλειφα, 2. a. ἐξέλειπον, 1. to fail; 2. to die.*

ἐκλεκτός, *ῆ, ὄν, chosen, approved.*

ἐκλήθην, *3. s. 1. a. pass. from καλέω.*

ἐκλύομαι, *p. part. ἐκλυμένος, to faint.*

ἐκμάσσω or -τω, *f. άξω, 1. a. ἐξέμαξα, to wipe dry.*

ἐκμυκτηρίζω, *imp. ἐξεμυκτήριζον, f. ἴσω, p. ἐκμεμυκτήρικα, to deride, to sneer at.*

ἐκνεύω, *f. σω, p. ἐκνένευκα, 1. a. ἐξένευσα, to withdraw, to retire.*

ἐκπειράζω, *f. άτω, p. ἐκπεπείρακα, 1. a. ἐξεπείρασα, to tempt, to try.*

ἐκ περισσοῦ, *beyond measure.*

ἐκπίπτω, *f. mid. ἐκπεσοῦμαι, p. ἐκπέπτωκα, 1. a. ἐξέπεσα, 2. u. ἐξέπεσον, to fall down.*

ἐκπλήσσομαι, *pass. 2. a. ἐξεπλήγην, to be astonished, to be struck with admiration.*

ἐκπνέω, *ᾶ, f. εὔσω, p. ἐκπέπνευκα, 1. a. ἐξέπνευσα, to expire.*

ἐκπορεύομαι, *f. σομαι, p. ἐκπεπόρευμαι, imp. ἐξεπορευόμεν, 1. to depart; 2. to go or come forth, to proceed.*

ἐκρίζω, *ᾶ, f. ὠσω, p. ἐξερρίζωκα, 1. a. imper. pass. ἐκρίζωθι, to root up.*

ἐκρύβην, *3. s. 2. a. pass. from κρύπτω.*

ἐκστασις, *ως, ἡ, amazement.*

ἐκτείνω, *f. ενᾶ, p. ἐκτέτακα, 1. a. ἐξέτεινα, to stretch out.*

ἐκτελείω, *ᾶ, f. έσω, p. ἐκτετέλεκα, to complete.*

ἐκτενέστερον, *neut. comp. used adverbially, from ἐκτενής, more earnestly.*

ἐκτινάσσω, *f. άξω, 1. a. ἐξετίναξα, to shake off.*

ἕκτος, *η, ον, the sixth.*

ἐκτός, *adv. with the gen. without; τὸ ἐκτός, the outside.*

- ἐκφέρω, *f.* ἐξοίσω, 1. *a.* ἐξήνεγκα, 2. *a.* ἐξήνεγκον, to bring out.
- ἐκφεύγω, *f.* mid. ξομαι, *p.* mid. ἐκπέφευγα, 2. *a.* inf. ἐκφυγεῖν, to escape.
- ἐκφοβός, ου, ό, ή, terrified.
- ἐκφύω, *f.* ύσω, *p.* ἐκπέφυκα, to put forth, to spring forth.
- ἐκχέω, *f.* έσω and εύσω, 2. *f.* ἐκχεῶ, 1. *a.* ἐξέχευσα, χευα, and χεα, to pour out, to spill.
- ἐκχύω or -ύνω, *f.* ύσω, *p.* ἐκπέχυκα, to pour out, to spill.
- ἐκχωρέω, ὦ, *f.* ήσω, *p.* ἐκπεχώρηκα, 1. *a.* ἐξεχώρησα, to depart.
- ἐλαβε, 3. *s.* 2. *a.* from λαμβάνω.
- ἐλαία, ας, ή, the olive tree; the olive, James, 3. 12.
- ἐλαιον, ου, τδ, 1. the oil of the olive; 2. precious oil.
- ἐλάσσω or -ττων, ονος, ό, ή, compar. from the ancient positive, ἐλαχύς, for μικρός. acc. *s.* ἐλάσσω, contr. from ἐλάσσονα. inferior.
- ἐλαττώω, ὦ, *f.* άσω, *p.* ἡλάττωκα, to diminish; pass. to decrease.
- ἐλαύνω, *f.* ἐλάσω, *p.* ἡλακα, Att. ἐλήλακα, 1. to drive; 2. to row.
- ἐλαφρός, ά, δν, light.
- ἐλαχε, 3. *s.* 2. *a.* from λαγχάνω.
- ἐλάχιστος, η, ον, superl. see ἐλάσσω. smallest, least considerable.
- Ἐλεάζαρ, ό, Eleazar, indecl.
- ἐλέγχω, *f.* ξω, *p.* ἡλεγχα, to convince, to rebuke, to convict, to expose.
- ἐλεέω, ὦ, *f.* ήτω, *p.* ἡλέηκα, 1. *a.* ἡλέησα, to have pity, to show mercy.
- ἐλεημοσύνη, ης, ή, alms.
- ἐλεήμων, ονος, ό, ή, merciful, compassionate.
- ἐλεος, έεος, έους, τδ, and έλεος, ου, ό, 1. mercy, compassion; 2. an act of mercy, a benefit.
- ἐλεύθερος, α, ον, free.
- ἐλευθερώω, ὦ, *f.* άσω, *p.* ἡλευθέρωκα, 1. *a.* ἡλευθέρωσα, to set free.
- ἐληλαότες, *n.* pl. *p.* part. Att for ἐλακότες, from ἐλαύνω.
- ἐλήλυθα, *p.* mid. Att. for ἡλυθα, from ἔρχομαι.
- Ἐλιακείμ, ό, Eliakim, indecl.
- Ἐλιέζερ, ό, Eliezer, indecl.
- Ἐλιούδ, ό, Eli'ud, indecl.
- Ἐλισάβετ, ή, Elisabeth, indecl.
- Ἐλισσαῖος, ου, ό, Elisha.
- ἐλκόμαι, οὔμαι, *p.* pass. ἤλωμαι, to be full of ulcers.
- ἔλκος, εος, ους, τδ, an ulcer.
- ἐλκύω, *f.* ύσω, 1. *a.* εἴλκυσα, to draw.
- Ἐλλην, ηνος, ό, a Greek, a Gentile.
- Ἐλληνικός, ή, δν, Grecian.
- Ἐλληνίς, ίδος, ή, a Greek or Gentile woman.
- Ἐλληνιστὶ, in the Greek language.
- Ἐλμωδάμ, ό, El'modam, indecl.
- ἐλπίζω, *f.* έτω, Att. ἐλπιά, *p.* ἡλπινα, 1. *a.* ἡλπισα, to hope, to confide.
- ἐλωί, elōi, a syriac word; see ἡλί.
- ἐμουτοῦ, ης, οὔ, myself.
- ἐμβάινω, *f.* βήσομαι, *p.* βέβηκα, part. 2. *a.* ἐμβάς, 2. *a.* inf. ἐμβῆναι, to enter into, to go abroad.
- ἐμβάλλω, *f.* αλῶ, *p.* ἐμβέβηκα, to cast into.
- ἐμβάπτω, *f.* ψω, *p.* ἐμβέβαφα, 1. *a.* ἐνέβαψα, to dip in.
- ἐμβλέπω, *f.* ψω, 1. *a.* ἐνέβλεψα, 1. to see, to look upon; 2. to contemplate.
- ἐμβριμάμαι, ᾶμαι, *f.* ήσομαι, 1. *a.* mid. ἐνερμιητάμην, 1. to charge strictly; 2. to murmur against; 3. to be strongly affected.
- ἔμεινε, 3. *s.* 1. *a.* from μένα.
- ἐμιξε, 3. *s.* 1. *a.* from μίγνυμι.
- Ἐμμανουήλ, ό, Immanuel, Heb. indecl. God is with us.
- Ἐμμαους, ή, Em'maus, a village near Jerusalem.

ἐμνήσθην, 3. s. 1. a. pass. from μνάομαι.

ἐμός, ἡ, ὄν, my, mine own.

ἐμπαίζω, f. ξω, p. ἐμπέπαιχα, 1. a. ἐνέπαιξα, 1. a. pass. ἐνεπαίχθην, 1. to mock; 2. to deceive.

ἐμπεπλησμένοι, pl. part. p. pass. from ἐμπληθω.

ἐμπιπτω, f. mid. ἐμπεσοῦμαι, p. ἐμπέπτωκα, 1. a. ἐνέπεσα, 2. a. ἐνεπεσον, to fall into, to fall among.

ἐμπλήθω, f. ἡσω, p. ἐμπέπληκα, 1. a. ἐνέπλησα, 1. a. pass. ἐνεπλήσθην, to fill, to satisfy.

ἐμπορία, ας, ἡ, merchandise, traffic.

ἐμπορίον, ου, τὸ, merchandise; properly a mart.

ἐμπορος, ου, ὁ, a merchant.

ἐμπρήθω, f. ἡσω, p. ἐμπέπρηκα, 1. a. ἐνέπρησα, to burn up.

ἐμπροσθεν, adv. with the gen. before.

ἐμπτύω, f. ὕσω, p. ἐμπέπτωκα, 1. a. ἐνέπτωσα, to spit upon.

ἐμφανίζω, f. ἴσω, 1. a. ἐνεφάνισα, 1. a. pass. ἐνεφανίσθην, to manifest.

ἐμφοβος, ου, ὁ, ἡ, terrified.

ἐμφυσάω, ᾶ, f. ἡσω, p. ἐμπεφύσηκα, 1. a. ἐνεφύσησα, to breathe upon.

ἐν, with the dat. 1. in, into, to; 2. with, among; 3. towards, nigh to; 4. through, by; with an infinitive, preceded by the neut. article τῷ, after, when, whilst, because, that.

ἐναγκαλιζομαι, f. ἴσομαι, 1. a. mid. ἐνηγκαλίσάμην, to take into the arms.

ἐναντι, adv. with the gen. before, in the presence of.

ἐναντίον, adv. with the gen. before, in the presence of.

ἐναντίος, α, ον, opposite, contrary;

ἐξ ἐναντίας (χώρας understood), over against.

ἐνδεκα, οἱ, αἱ, τὰ, eleven.

ἐνδέκατος, η, ον, the eleventh.

ἐνδέχομαι, f. ξομαι, p. ἐνδέδεγμαι · ἐνδέχεται, impers. it may be, it is wont to be.

ἐνδιδύσκομαι, imp. ἐνεδιδυκόμεν, to be clothed, to wear clothes.

ἐνδοξος, ου, ὁ, ἡ, splendid, glorious.

ἐνδυμα, τας, τὰ, 1. dress; 2. a garment, especially the outer garment.

ἐνδύω, f. ὕσω, p. ἐνδέδωκα, 1. a. ἐνέδωσα, to clothe, to put on; pass. or mid. to be endued with.

ἐνέβησαν, 3. pl. 2. a. from ἐμβάλνω.

ἐνέβλεψε, 3. s. 1. a. from ἐμβλέπω.

ἐνέγκατε, 2. pl. 1. a. imp. from φέρω.

ἐνεδρεύω, f. σω, p. ἐνέδρευκα, to lie in wait.

ἐνειλέω, ᾶ, f. ἡσω, p. ἐνείληκα, 1. a. ἐνείλησα, to roll or wrap up.

ἐνεيمي, to be in, compounded of ἐν and εἰμί · τὰ ἐνόντα, Luke, 11. 41, what is inside.

ἐνείχεν, 3. s. imp. from ἐνέχω.

ἐνεκα or ἐνεκεν with the gen. for the sake of, because of, on account of.

ἐνέκρυψεν, 3. s. 1. a. from ἐγκρύπτω.

ἐνέπαιζον, 3. pl. imp. from ἐμπαίζω.

ἐνεργέω, ᾶ, f. ἡσω, p. ἐνήργηκα, 1. a. ἐνήργησα, to operate, to act powerfully.

ἐντετελάμην, 1. a. m. from ἐντέλλομαι.

ἐνέχω, f. ξω, imp. ἐνεῖχον, to be enraged at.

ἐνθάδε, 1. here; 2. hither.

ἐνθεν, hence.

ἐνθυμέομαι, οῦμαι, f. ἡσομαι, p. ἐντεθύμημαι, to think of, to meditate on.

ἐνθύμησις, εως, ἡ, a thought.

ἐνιαυτός, οὗ, ὁ, a year.

ἐνίσχυά, f. ὕσω, p. ἐνίσχυκα, 1. a.

ἐνίσχυσα, to strengthen.

ἐννατος, η, ον, the ninth.

ἐννέα, οἱ, αἱ, τὰ, nine.

ἐννεηκονταεννέα, οἱ, αἱ, τὰ, ninety-nine.

ἐννευα, f. σω, p. ἐννένευκα, imp. ἐνέ-
νευον, to nod or beckon to.

ἐννυχος, ου, ὁ, ἡ, belonging to the
night; ἐννυχον (κατὰ τὸν ἐννυχον
χρόνον) λίαν, while it was yet
quite dark.

ἐνοχος, ὁ, ἡ, worthy of, liable to.

ἐνταλμα, τος, τὸ, a commandment.

ἐνταφιάζω, f. ἀτω, p. ἐντεταφίακα,
1. a. ἠνταφίασα, to prepare a
dead body for burial.

ἐνταφιασμός, οὗ, ὁ, the prepara-
tion of a dead body for burial.

ἐντέλλομαι, f. ἐντελοῦμαι, p. pass.

ἐντέταλμαι, to command, to give
charge.

ἐντεῦθεν, hence, from hence; ἐν-
τεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, one on each
side.

ἐντιμος, ου, ὁ, ἡ, honoured, dear.

ἐντολή, ἥς, ἡ, 1. a commandment;
2. a commission, a charge.

ἐντός, within, inside.

ἐντρέπομαι, mid. 2. f. ἐντραπήτομαι,
2. a. subj. ἐντραπᾶ, to rever-
ence.

ἐντυλίσσω or -ττω, f. ξω, p. ἐντετύ-
λιχα, 1. a. ἐντύλιξα, p. pass. ἐν-
τετύλιγμαι, to wrap up, to fold
up.

ἐνώπιον, with the gen. before, in
the presence of.

Ἔνως, ὁ, Enos, indecl.

Ἐνώχ, ὁ, Enoch, indecl.

ἐξ, see ἐκ.

ἐξ, οἱ, αἱ, τὰ, six. indecl.

ἐξαγα, f. ξω, p. ἐξκα, 2. a. ἐξῆγον,
Att. ἐξάγαγον, to lead forth.

ἐξαίρειν, ᾧ, f. ἦσω, p. ἐξήρηκα, to
pluck out.

ἐξαιτίομαι, οὔμαι, mid. f. ἦσομαι, 1.

a. ἐξητησάμην, to demand.

ἐξαίφνης, suddenly.

ἐξανatéλλω, f. ελῶ, 1. a. ἐξανέτει-
λα, to grow or spring up.

ἐξανίστημι, f. ἐξαναστήσω, to raise
up, to propagate.

ἐξάπινα, suddenly, immediately.

ἐξαποστέλλω, f. ελῶ, p. ἐξαπέσταλ-
κα, 1. a. ἐξαπέστειλα, to send
away.

ἐξατράπτω, f. ψω, p. ἐξήστραφα,
to shine.

ἐξαυτῆς, instantly.

ἐξέβαλε, 3 s. 2. a. from ἐκβάλλω.

ἐξέδοτο, 3. s. 2. a. mid. from ἐκδί-
δωμι.

ἐξέρχομαι, imp. ἐξηρχόμην, f. ἐξε-
λεύσομαι, p. mid. ἐξήλυθα, Att.
ἐξελήλυθα, 2. a. ἐξήλθον, 1. to go
or come out, to depart, to es-
cape; 2. to proceed, to be sent
forth, to be spread abroad.

ἔξοστι, impers. it is lawful; part.
neut. ἐξόν.

ἐξετάζω, f. ἀτω, p. ἐξήτακα, to in-
quire, to ask.

ἐξηγεομαι, οὔμαι, f. ἦσομαι, 1. a.
ἐξηγησάμην, to relate, to make
known.

ἐξήκοντα, οἱ, αἱ, τὰ, sixty, indecl.

ἐξῆς, afterwards; ἐν τῇ ἐξίς (ἡμέρᾳ
understood), the day after.

ἐξίστημι, and ἐξιστάω, ᾧ, and ἐξι-
στάνω, and ἐξίσταμαι, imp. m.
ἐξιστάμην, f. ἐκστήτω, 2. a. ἐξέ-
στην, to astonish; mid. 1. to be
astonished; 2. to be beside
one's self.

ἔξοδος, ου, ἡ, departure out of
life, death.

ἐξομολογέω, ᾧ, f. ἦσω, 1. a. ἐξομο-
λόγησα, to promise, to engage;
mid. -έομαι, οὔμαι, f. ἦσομαι, 1.
a. ἐξομολογησάμην, 1. to con-
fess; 2. to glorify.

ἐξορκίζω, f. ἴσω, p. ἐξώρκισκα, to
adjure.

ἐξορύσσω or -ττω, *f. ξω*, 1. *a. ἐξώ-
ρυξα*, to dig or force through.

ἐξουθενώ, *ω̃*, *f. ὦσω*, *p. ἐξουθενωκα*,
p. pass. ὠμαι, 1. *a. pass. ὠθην*,
to set at nought, to treat with
indignity.

ἐξουθενώ, *ω̃*, *f. ἦσω*, *p. ἐξουθένηκα*,
1. *a. σα*, to set at nought, to
treat with indignity.

ἐξουσία, *ας, ῆ*, power, liberty, au-
thority, dominion.

ἐξουσιάζω, *f. ἄσω* *p. ἐξουσίακα*, to
govern, to exercise authority
over.

ἐξυπνίζω, *f. ἴσω*, *p. ἐξύπνικα*, to
raise one out of sleep.

ἔξω, *adv. sometimes with the gen.*
1. out, out of; 2. without,
outside.

ἔξωθεν, *adv. with the gen. from*
without, outwardly; *τὸ ἔξωθεν*,
the outside.

ἔξωτερος, *α, ον, comp. from. ἔξω*,
outer, without.

ἑορτή, *ῆς, ῆ*, a public festival.

ἐπαγγελία, *ας, ῆ*, a promise.

ἐπαγγιλλομαι, *mid. 1. a. ἐπηγγει-
λάμην*, to promise, to engage.

ἐπαθον, 1. *s. 2. a. from πάσχω*.

ἐπαθροίζομαι, *mid. to run together*
in crowds.

ἐπαινεῖω, *ω̃*, *f. ἦσω and ἔσω*, *p. ἐπή-
νεκα*, to applaud.

ἐπαίρω, *f. ἀρῶ*, *p. ἐπῆρκα*, 1. *a.*
ἐπῆρα, to lift up.

ἐπαισχύνομαι, *f. ἐπαισχυνθήσομαι*,
1. *a. pass. ἐπσχύνθη*, to be
ashamed of.

ἐπαιτέω, *ω̃*, *f. ἦσω*, *p. ἐπήτηκα*, to
beg.

ἐπακολουθέω, *ω̃*, *f. ἦσω*, *p. ἐπηκολού-
θηκα*, 1. *a. ἡσα*, to follow, to
accompany.

ἐπὰν, *if, after that, when.*

ἐπανάγω, *f. ἄξω*, 2. *a. ἐπανάγαγον*,
1. to return; 2. to put off from
shore.

ἐπαναπαύομαι, *mid. f. σομαι, p.*
pass. ἐπαναπέπαυσμαι, to rest
upon.

ἐπανέρχομαι, *f. ελεύσομαι*, 2. *a. inf.*
ἐπανελθεῖν, to return.

ἐπανίστημι, *f. ἀστήσω, p. ἐπánεστη-
κα*, to rise up against.

ἐπάνω, *with the gen. upon, over,*
above, more than.

ἐπαῖραι, 1. *a. inf. from ἐπαίρω*.

ἐπαύριον, tomorrow, the next day;
ἢ ἐπαύριον (ἡμέρα understood.)

ἐπαυτοφάρω, in the very act.

ἐπαχύνθη, 3. *s. 1. a. pass. from πα-
χύνω*.

ἐπέγνωσαν, 3. *pl. 2. a. from ἐπιγι-
νώσκω*.

ἐπέδειξεν, 3. *s. 1. a. from ἐπιδείκνυ-
μι*.

ἐπέδωθη, 3. *s. 1. a. pass. from ἐπι-
δίδωμι*.

ἐπέθηκε, 3. *s. 1. a. from ἐπιτίθημι*.

ἐπεὶ, 1. when, after; 2. since,
because.

ἐπειδὴ, since, because, for truly.

ἐπειδήπερ, since.

ἐπείδω, *f. σω or σομαι*, to look up-
on.

ἐπειτα, then, thereupon.

ἐπλάθοντο, 3. *pl. 2. a. mid. from*
ἐπιλανθάνομαι.

ἐπενδύτης, *ου, ό*, the upper tunic.

ἐπέπεσε, 3. *s. 2. a. from ἐπιπίπτω*.

ἐπεποίθει, 2. *s. plur. from πείθω*.

ἐπέρχομαι, *f. ελεύσομαι*, 2. *a.*
ἐπῆλθον, to come upon.

ἐπερωτάω, *ω̃*, *f. ἦσω*, *p. ἐπρωτήκα*,
1. *a. ἐπρωτήσα*, to ask, to re-
quire.

ἐπείσει, 3. *s. 2. a. from πίπτω*.

ἐπέστη, 3. *s. 2. a. from ἐφίστημι*.

ἐπέχω, *f. ἐφείξω or ἐπισχάσω, p.*
ἐπίσχηκα, to observe.

ἐπήγεσεν, 3. *s. 1. a. from ἐπαινέω*.

ἐπήρε, 3. *s. 1. a. from ἐπαίρω*.

ἐπηρέάζω, *f. σω*, to treat injuri-
ously, to calumniate.

ἐπηρεάτων, 3. *pl. imp. from ἐπερεάτω.*

ἐπὶ, *with the gen.* 1. upon, at, by, near; 2. in the time of; 3. before, in presence of; 4. over; ἐπ' ἀληθείας, *truly; with the dat.* 1. upon, over, against, at, near, by; 2. after, during; 3. besides; 4. in; 5. for, for the purpose of, for the sake of, on account of; 6. through or by means of; 7. towards, concerning; *with the accus.* 1. to, towards, upon, among, against, in, at, for; 2. during; 3. about, concerning; ἐπὶ τὸ αὐτὸ (χωρίον *understood*), together.

ἐπιβαίνα, *f. βήσομαι, p. βέβηκα, 2. a. ἐπέβην, to mount, to ascend.*

ἐπιβάλλω, *f. αλῶ, p. ἐπιβέβληκα, 2. a. ἐπέβαλον, 1. to cast upon, to sew on; 2. to belong or fall to one; 3. to rush; ἐπιβαλὼν ἔκλασε, he burst into tears.*

ἐπιβεβηκώς, *part. p. from ἐπιβαίνω.*

ἐπιβιδάζω, *f. ἀσω, 1. a. ἐπεβίβασα, to set or place upon.*

ἐπιβλέπω, *f. ψω, p. ἐπιβέβλεφα, 1. ἐπέβλεψα, to look upon with compassion.*

ἐπιβλημα, *τος, τὸ, a patch.*

ἐπιγαμβρεύω, *f. σω, p. ἐπιγεγάμρευκα, to espouse.*

ἐπίγειος, *ου, ὁ, ἡ, earthly.*

ἐπιγινώσκω, *f. γνώσουαι, p. ἐπέγνωκα, 1. a. ἐπέγνωσα, part. 2. a. ἐπιγινούς, 1. to understand, to perceive, to be informed, to know; 2. to acknowledge, to recognise.*

ἐπιγραφὴ, *ῆς, ἡ, an inscription.*

ἐπιγράφω, *f. ψω, ἐπιγέγραφα, p. pass. ἐπιγέγραμμαι, to inscribe, to write on, up, or over.*

ἐπιδείκνυμι or -ύω and -υμαι, *f. ξω,*

p. ἐπιδέδειχα, 1. a. ἐπέδειξα, to show, to exhibit.

ἐπιδίδامي, *f. δῶσω, p. ἐπιδέδωκα, 1. a. ἐπέδωκα, to give, to hand to.*

ἐπιζητέω, *ῶ, f. ἦσω, p. ἐπέζητηκα, to demand, to seek earnestly.*

ἐπιθυμέω, *ῶ, f. ἦσω, p. ἐπιτεθύμηκα, 1. a. ἐπεθύμησα, 1. to desire; 2. to lust after.*

ἐπιθυμία, *ας, ἡ, desire, whether in a good or a bad sense.*

ἐπικαθίζω, *f. ἴσω, p. ἐπικεκάθικα, 1. a. ἐπικάθισα, to set or place upon.*

ἐπικαλεομαι, *οὔμαι, pass. f. κληθήσομαι, p. pass. ἐπικέκλημαι, part. 1. a. ἐπικληθεῖς, to be called or named.*

ἐπικατάρατος, *ου, ὁ, ἡ, accursed.*

ἐπίκειμαι, *f. σομαι, imp. ἐπεκείμεν, 1. to be laid upon; 2. to press upon, to be urgent.*

ἐπικρίνω, *f. νῶ, p. ἐπικέκρικα, to determine, to decree.*

ἐπιλαμβάνομαι, *mid. f. λήψομαι, 2. a. ἐπελαβόμεν, to take hold of, in various senses.*

ἐπιλανθάνομαι, *f. ἐπιλήσομαι, p. pass. ἐπιλέλησμαι, 2. a. mid. ἐπελαθόμεν, to forget.*

ἐπιλέγομαι, *to be called.*

ἐπιλύω, *f. ύσω, p. ἐπιέλυκα, to explain.*

ἐπιμέλομαι or ἐπιμελέεμαι, *οὔμαι, f. ἥσομαι, p. ἐπιμεμέλημαι, to take care of.*

ἐπιμελῶς, *carefully.*

ἐπίον, 3. *pl. 2. a. from πίνω.*

ἐπιορκέω, *ῶ, f. ἦσω, p. ἐπιώρκηκα, to break one's oath.*

ἐπιούσιος, *ου, ὁ, ἡ, necessary, daily.*

ἐπιπίπτω, *f. πτάσω, p. ἐπιπέπτωκα, 2. a. ἐπέπεσον, 1. to fall upon; 2. to lean; 3. to press upon.*

ἐπιπνίγω, *f. ξω, p. ἐπιπέπνιχα, 1. a. ἐπέπνιξα, to choke.*

- ἐπιπορεύομαι, *f. σομαι, p. ἐπιπεπό-*
ρευμαι, to come to.
- ἐπιρράπτω, *f. ψω, p. ἐπέρραφα, to*
sew to or upon.
- ἐπιρρίπτω, *f. ψω, p. ἐπέρριφα, to*
throw upon.
- ἐπίσημος, *ου, ό, ή, notorious.*
- ἐπισιτισμός, *ου, ό, food.*
- ἐπισκέπτομαι, *mid. f. ψομαι, 1. a.*
ἐπεσκεψάμην, to visit with fa-
vour, to bless.
- ἐπισκιάζω, *f. άσω, p. ἐπεσκίακα,*
1. a. ἐπεσκίασα, to overshadow.
- ἐπισκοπή, *ής, ή, favour, blessing.*
- ἐπίσταμαι, *f. ήσομαι, to under-*
stand.
- ἐπιστάς, *part. 2. a. from ἐφίστημι.*
- ἐπιστάτης, *ου, ό, a master, a teach-*
er.
- ἐπιστρέφω, *f. ψω, p. ἐπέστρεφα,*
1. a. ἐπέστρεψα, 1. to convert,
to turn back; 2. to return; 3.
to repent; pass. to turn.
- ἐπισυνάγω, *f. άξω, p. ἐπισυνήχα,*
2. a. inf. ἐπισυναγαγεῖν, to gath-
er together.
- ἐπισυντρέχω, *see τρέχω, to run to-*
gether.
- ἐπισχύω, *f. ύσω, p. ἐπίσχυκα, to*
grow more urgent or violent.
- ἐπιτάσσω or -τιω, *f. άξω, p. ἐπι-*
τέταχα, 1. a. ἐπέταξα, to com-
mand.
- ἐπιτελέω, *ω, f. ήσω and έσω, 1. a.*
ἐπετέλεσα, to perform.
- ἐπιτίθημι, *f. θήσω, p. ἐπιτέθεικα, 1.*
a. ἐπέθηκα, 1. to lay or place in
or upon; 2. to give; 3. to in-
FLICT.
- ἐπιτιμάω, *ω, f. ήσω, p. ἐπιτετίμη-*
κα, 1. a. ἐπετίμησα, 1. to re-
buke; 2. to charge strictly.
- ἐπιτρέπω, *f. ψω, p. ἐπιτέτρεφα, 1.*
a. ἐπέτρεψα, to permit.
- ἐπίτροπος, *ου, ό, a steward, a treas-*
urer.
- ἐπιφαίνω, *f. ανω, p. ἐπιπέφαγκα,*
to shine upon.
- ἐπιφωνέω, *ω, f. ήσω, p. ἐπιπεφάνηκα,*
to cry out, to shout.
- ἐπιφώσκω, *imp. ἐπέφωσκον, to be-*
gin to shine.
- ἐπιχειρέω, *ω, f. ήσω, p. ἐπικεχεί-*
ρηκα, 1. a. ἐπεχείρησα, to under-
take.
- ἐπιχέω, *f. εύτω, to pour in or up-*
on.
- ἐπιχρίω, *f. ίσω, p. ἐπικέχρικα, 1. a.*
ἐπέχρισα, to anoint, to smear.
- ἐπουράνιος, *ου, ό, ή, heavenly.*
- ἐπράθη, *3. s. 1. a. pass. from πι-*
πράσκω.
- ἐπτά, *οί, αι, τὰ, seven, indecl.*
- ἐπτάνκις, *seven times.*
- ἐπύθετο, *3. s. 2. a. mid. from πυν-*
θάνομαι.
- ἔπα, *1. a. εἶπα, 2. a. εἶπον, 1. to*
say, to speak, to answer, to de-
clare; 2. to command or bid;
3. to call or name.
- ἐργάζομαι, *f. άσομαι, 1. a. ἐργα-*
σάμην, p. pass. ἐέργασμαι, 1. to
work, to trade; 2. to earn; 3.
to do, to perform.
- ἐργασία, *ας, ή, diligence, pains.*
- ἐργάτης, *ου, ό, 1. a labourer; 2. a*
worker, a doer.
- ἔργον, *ου, τὸ, 1. a work or deed;*
2. a business or office.
- ἐρεύχομαι, *mid. ἐρευζομαι, p. ἤρευγ-*
μαι, to utter.
- ἐρευνάω, *ω, f. ήσω, p. ἠρεύνηκα, to*
search, to examine.
- ἔρώ, *ω, or εἶρω, f. ἐρῶ, p. εἶρηκα, 1.*
to say, to speak; 2. to call.
- ἐρημία, *ας, ή, a desert.*
- ἐρημος, *ου, ή, a wilderness, an un-*
cultivated country.
- ἔρημος, *ου, ό, ή, uninhabited, deso-*
late.
- ἐρημόω, *ω, f. άσω, p. ἠρήμωκα, to*
lay waste.
- ἐρήμωσις, *εως, ή, desolation.*

ἐρίζω, *f. ἴσω, p. ἤρικα*, to dispute.
ἐρίφιον, *ου, τὸ, and ἔριφος, ου, ὁ and ἡ*, a goat, a kid.

ἐρμηνεύω, *f. σω, p. ἡρμήνευκα*, to interpret.

ἐρρήθη and ἐρρέθη, 3. s. 1. a. pass. from *ῥέω*.

ἐρρίμμενοι, *nom. pl. part. p. pass. from ῥίπτω*.

έρχομαι, *f. ἐλεύσομαι, 2. a. ἤλυθον or ἦλθον, p. mid. ἤλυθα, Att. ἐλήλυθα*, to come, to go, to return, to be brought, to happen; *εἰς τὸ χεῖρον ἐλθεῖν*, to grow worse; *ἔρχεσθαι ὀπίσω*, to follow.

ἐρωτάω, *ᾶ, f. ἴσω, p. ἠρώτηκα, 1. a. ἠώτησα*, to ask, to beseech.

ἔσθης, *ἦτος, ἡ*, a garment.

ἔσθητις, *ἔως, ἡ*, a garment.

ἐσθίω, *f. ἴσω, p. ἔσθικα*, to eat.

Ἐσλί, *ὁ, Esli*, indecl.

ἐσπαρμένον, *part. p. pass. acc. s. from σπείρω*.

ἔσπερα, *ας, ἡ*, evening.

Ἐσρώμ, *ο, Esrom*, indecl.

ἔσχατος, *η, ον*, the last, the lowest; *τὰ ἔσχατα*, the last state.

ἔσχάτως ἔχειν, to be at the point of death.

ἔσχε, 3. s. 2. a. from *ἔχω*.

ἔσω, within, with the *gen. into*.

ἔσωθεν, within, from within, inside.

ἑταῖρος, *ου, ὁ*, a companion; *ἑταῖρε*, friend!

ἐτάθη, 3. s. 2. a. pass. from *τάπτω*.

ἐτεβήκει, 3. s. *plup. from ἐνήσκω*.

ἔτεκε, 3. s. 2. a. from *τίκτω*.

ἕτερος, *α, ον*, other, another; *metaph. different; changed*.

ἐτέχθη, 3. s. 1. a. pass. from *τίκτω*.

ἔτι, 1. yet, while yet, even; 2. further, longer; 3. besides, moreover.

ἐτοιμάζω, *f. ἄσω, p. ἡτοίμακα, 1. a. ἡτοίμασα*, to prepare, to make ready.

ἐτοιμος, *η, ον*, ready, prepared.

ἔτος, *εος, ους, τὸ*, a year.

εὖ, well done! *εὖ ποιεῖν*, to benefit.

εὐαγγελίζομαι, *mid. f. ἴσομαι*, to announce good tidings, especially the good tidings of the coming of Christ; to teach, to declare; *εὐαγγελίζομαι, pass. f. ἰσότησομαι*, to have good tidings, or the good tidings of the Gospel, declared.

εὐαγγέλιον, *ου, τὸ*, 1. glad tidings; 2. a doctrine of glad tidings, especially the religion of Christ; 3. a history of the life of Jesus Christ, a gospel.
εὐγενής, *εος, ους, ὁ, ἡ*, of high birth.

εὐδία, *ας, ἡ*, fair weather.

εὐδοκέω, *ᾶ, f. ἴσω, p. εὐδόκηκα, 1. a. εὐδόκησα, and Att. ηὐδοκησα*, 1. to be well pleased; 2. to please or will.

εὐδοκία, *ας, ἡ*, good pleasure, good will.

εὐεργέτης, *ου, ὁ*, a benefactor, Evergetes, a title often given to kings.

εὐθετος, *ου, ὁ, ἡ*, fit.

εὐθέως, immediately.

εὐθύνω, *f. νᾶ, p. εὐθυγκα*, to make even or straight.

εὐθύς, *εἶα, ὃ*, straight.

εὐθύς, *adv.* immediately.

εὐκαιρέω, *ᾶ, f. ἴσω, 1. a. εὐκαίρησα, Att. ηὐκαίρησα*, to have leisure or opportunity.

εὐκαιρία, *ας, ἡ*, a convenient opportunity.

εὐκαιρος, *ου, ὁ, ἡ*, convenient.

εὐκαίρως, conveniently.

εὐκοπώτερος, *α, ον, comp. from εὐκοπος*, easier.

εὐλαβής, *εος, ους, ὁ, ἡ*, devout.

εὐλογέω, *ᾶ, f. ἴσω, p. εὐλόγηκα, 1. a. εὐλόγησα, 1. to bless; 2. to praise, to give thanks; 3. to*

invoke a blessing upon.

εὐλογητὸς, ἡ, ὁ, blessed.

εὐνοία, ᾧ, f. ἦσα, p. εὐνόηκα, to be friends with.

εὐνουχίζω, f. ἴσα, p. ἵκα, 1. α. ἴσα, to make an eunuch.

εὐνούχος, ου, ὁ, an eunuch.

εὐρίσκω, f. εὐρήσω, p. εὐρηκα, 1. α. σα, 2. α. εὔρον, 1. to find, to meet, to discover; 2. to obtain, 3. to preserve, to keep safe.

εὐρύχωρος, ου, ὁ, ἡ, broad.

εὐσχήμων, ονος, ὁ, ἡ, honourable.

εὐτόνως, vehemently.

εὐφορέω, ᾧ, f. ἦσα, p. ἤκα, 1. α. ἤσα, to produce fruits in abundance.

εὐφραίνομαι, pass. or mid. 1. α. subj. pass. εὐφρανθῶ, 1. to be merry; 2. to feast.

εὐχαριστία, ᾧ, f. ἦσα, p. ἤκα, 1. α. ἤσα, to give thanks.

εὐάνυμος, ου, ὁ, ἡ, the left; ἐξ εὐωνύμων (μερῶν understood), on the left side.

ἐφ', for ἐπι, which see; ἐφ' ὅσον, so far as; or (χρόνον understood) as long as.

ἐφημερία, ας, ἡ, a course of ministry; by meton. the class of priests who performed it.

ἐφθασε, 3. s. 1. α. from φθάνω.

ἐφίστημι or ἐφίσταμαι, f. ἐπιστήσω, p. ἐφίστηκα, to approach, to come upon suddenly, to stand near, to come in.

Ἐφραΐμ, ἡ, Ephraim, a town not far from Jerusalem; indecl.

ἐφφαθά, ephphatha, Syr. indecl. Be thou opened.

ἐχάρη, 3. s. 2. α. pass. from χαίρω.

ἐχθρα, ας, ἡ, enmity.

ἐχθρὸς, οῦ, ὁ, or ἐχθρὸς, ᾧ, -ὄν, an enemy.

ἐχιδνα, ης, ἡ, a viper.

ἐχω, imp. εἶχον, f. ἔξω and στήσω, p. ἔσχηκα, 1. to have, to pos-

sess; *metaph.* to regard, to account; 2. to hold, to seize on, to hold in mind or understand; 3. to have in one's power, to be able; 4. to be; *κακῶς ἔχειν*, to be sick; *καλῶς ἔχειν*, to be well, to recover; *ἐσχάτως ἔχειν*, to be at the point of death; *κομψότερον ἔχειν*, to grow better; *ἐχόμενος*, neighboring, the next.

ἐώρακε, 3. s. p. Att. for ὠρακε, from ὀράω.

ἕως, till, unto, as far as; ἕως ἄν, till; ἕως οὗ (χρόνου understood), till, while in the mean time; ἕως ὅτου, whilst yet; ἕως ποτε, how long?

Z.

Ζαβουλὼν, ὁ, Zebulon, one of the tribes of Israel; indecl.

Ζακχαῖος, ὁ, Zacche'us, indecl.

Ζαρά, ὁ, Zara, indecl.

Ζαχαρίας, ου, ὁ, Zacharias.

ζάω, ᾧ, ζῆς, ζῆ, imp. ἔζαον, αν, f. ζήσομαι, 1. to live; 2. to revive or be restored; 3. to keep alive; 4. to live in a happy state, to be blessed; ζῶν, perpetual, unfailing, life-giving.

Ζεβεδαῖος, ου, ὁ, Zebedee.

ζεύγος, εος, ους, τὸ, a pair, a yoke of oxen.

ζῆλος, ου, ὁ, zeal.

Ζηλωτὴς, οῦ, ὁ, Zelotes or the Zealot, the surname of the apostle Simon.

ζημιόομαι, οὔμαι, pass. part. 1. α. ζημιωθείς, 1. α. subj. ζημιωθῶ, to suffer injury, to sustain loss, to be punished with the loss of.

ζητέω, ᾧ, f. ἦσα, p. ἐζήτηκα, 1. to seek, to inquire, to desire; 2. to demand; 3. to endeavour.

ζήτησις, εως, ἡ, a question, a dispute.
 ζιζάνια, τὰ, from ζιζάνιον, zizani-
 um, spurious wheat.
 Ζοροβάβελ, ὁ, Zerub'babel, indecl.
 ζυγός, οὗ, ὁ, a yoke.
 ζύμη, ης, ἡ, leaven.
 ζυμώω, ᾧ, f. ᾠσω, p. ἐζύμακα, 1. a.
 pass. ἐζυμώθην, to leaven.
 ζωγρέω, ᾧ, f. ἥσω, p. ἐζώγρηκα, to
 take alive, to catch.
 ζωή, ῆς, ἡ, 1. life; 2. the power of
 communicating or restoring
 life; 3. immortality; 4. mel-
 aph. happiness.
 ζώνη, ης, ἡ, a girdle, a purse.
 ζωννύω or -υμι, f. ζάσω, p. ἔζωκα,
 to gird.
 ζωογονέω, ᾧ, f. ἥσω, p. ἐζωογόνηκα,
 to preserve alive.
 ζωοποιέω, ᾧ, f. ἥσω, p. ἐζωοποίηκα,
 to restore life, to impart life.

H.

ἢ, 1. either, or; 2. than, rather
 than; 3. except; 4. it is often
 used in asking questions, like
 num in Latin; ἀλλ' ἢ, but rather.
 ἡγαγε, 3. s. 2. a. from ἄγω.
 ἡγεμονεύω, f. σω, p. ἡγεμόνευκα, to
 govern, to preside over.
 ἡγεμονία, ας, ἡ, a reign.
 ἡγεμὼν, ὄνος, ὁ, a governor, a pre-
 fect, a procurator; 2. a chief
 person, a noble.
 ἡγέρθη, 3. s. 1. a. pass. from ἐγεί-
 ρω.
 ἡγούμενος, pres. part. from ἡγέομαι,
 οὔμαι, f. ἡσομαι, p. pass. ἡγήμαι,
 a leader.
 ἡδεῖ, 3. s. plur. for. εἰδήκει, from
 εἰδέω.
 ἡδέως, gladly, with pleasure.
 ἡδη, now, already; ἡδη δὲ καὶ, and
 moreover.
 ἡδονή, ῆς, ἡ, pleasure.

ἡδύνατο, 3. s. imp. Att. for ἐδύνατο,
 from δύναμαι.
 ἡδύσμον, ου, τὸ, mint.
 ἦκα, f. ἦζω, p. ἦκα, 1. a. ἦξα, 1. to
 come; 2. to befall, to happen;
 ἦκειν πρὸς τίνα, to be a follower
 of one.
 ἦλὶ, Heb. indecl. my God.
 Ἡλί, ὁ, Heli, indecl.
 Ἡλίας, ου, ὁ, Elias or Elijah, the
 name of a prophet.
 ἡλικία, ας, ἡ, 1. age; 2. stature.
 ἥλιος, ου, ὁ, the sun.
 ἡλκωμένος, part. p. pass. from ἐλκώω.
 ἦλος, ου, ὁ, a nail.
 ἡμαρτε, 3. s. 2. a. from ἀμαρτάνω.
 ἡμέρα, ας, ἡ, 1. a day, the light of
 day; 2. time; καθ' ἡμέραν, daily.
 ἡμιθανής, ἑός, οὗς, ὁ, ἡ, half dead.
 ἡμισυς, ἡμίσεια, ἡμισυ, half; τὰ
 ἡμίση, pl. the half.
 ἡμφισμένον, acc. s. part. p. pass.
 from ἀμφιέννυμι.
 ἡνέχθη, 3. s. 1. a. pass. from φέρω.
 ἡντληότες, nom. pl. part. p. from
 ἀντλέω.
 ἡξίου, 3. s. imp. from ἀξιώω.
 ἦπερ, than.
 Ἡρ, ὁ, Er, indecl.
 ἦρε, 3. s. 1. a. from αἶρω; 3. s. 1.
 a. pass. ἤρθη.
 ἦρεσε, 3. s. 1. a. from ἀρέσκω.
 ἦρετισα, 1. a. from αἰρετίζω.
 ἦρεῖτο, 3. s. imp. from ἀρνέομαι.
 Ἡρώδης, ου, ὁ, Herod.
 Ἡρωδιανοὶ, ὧν, οἱ, Herodians, par-
 tizans of Herod.
 Ἡρωδιάς, ἄδος, ἡ, Herodias.
 Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah.
 ἦσθα, Aol. for ἦς, 2. s. imp. from
 εἰμί.
 ἡσυχάζω, f. ᾠσω, p. ἡσύχακα, 1. a.
 σα, 1. to rest; 2. to remain
 silent.
 ἡτούντο, 3. pl. imp. mid. from αἰ-
 τέω.
 ὑπλήσαμεν, 1. pl. 1. a. from αὐλέω.

ἠύξησε, 3. s. 1. a. from αὐξάνω.

ἠφιε, 3. s. 2. a. from ἀφίημι.

ἠχέω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἠχῃκα, to resound, to roar.

ἦχος, ου, ὁ, rumour, fame; a sound, Acts, 2. 2, and Heb. 12. 19.

Θ.

Θαδδαῖος, ου, ὁ, Thadde'us.

θάλασσα, Att. -ττα, ης, ἡ, 1. the sea; 2. a sea or lake.

Θάμαρ, ης, Thamar, indecl.

θαμβέομαι, οὔμαι, pass. imp. ἱθαμβέομην, οὔμην, 1. a. ἱθαμβήθην, to be amazed, astonished.

θάμβος, ου, ὁ, and εος, ους, τὸ, amazement, admiration.

θανάσιμος, ου, ὁ, ἡ, deadly.

θάνατος, ου, ὁ, death; metaph. a state of wretchedness.

θανάτιω, ᾧ, f. ὠσω, p. τεθανάτωκα, to put to death.

θάπτω, f. ψω, p. τέθαφα, 1. a. ἔθαψα, to bury.

Θάρα, ὁ, Thara, indecl.

θαρσέω, ᾧ, f. ἦσω, p. τεθάρσηκα, to take courage.

θαυμάζω, f. ᾶσω, p. τεθαύμακα, 1. a. ἱθαύμασα, to wonder, to admire.

θαυμάσιος, α, ου, wonderful.

θαυμαστός, ἡ, ὄν, strange, wonderful.

θεάομαι, ᾧμαι, 1. f. mid. θεάσομαι, p. pass. τεθέαμαι, 1. a. ἱθεάθην, 1. a. mid. ἱθεασάμην, to see, to gaze upon.

θεῖον, ου, τὸ, sulphur.

θέλημα, τος, τὸ, will, pleasure, desire.

θέλω or ἐθέλω, f. ἦσω, p. τεθέληκα, 1. a. ἐθέλησα, Att. ἡθέλησα, 1. to will; 2. to desire; 3. to strive; ἡθελον λαβεῖν, they gladly received.

θεμέλιον, ου, τὸ, and θεμέλιος, ου, ὁ, a foundation.

θεμελιόω, ᾧ, f. ὠσω, p. τεθεμελιώκα, to found, to lay a foundation.

Θεός, οὔ, ὁ, 1. God; 2. a god.

θεοσεβής, εος, οὔς, ὁ, ἡ, devout.

Θεόφιλος, ου, ὁ, Theophilus.

θεραπεία, ας, ἡ, 1. service, help, healing; 2. by meton those who serve, the whole number of one's domestics.

θεραπεύω, f. σω, p. τεθεράπευκα, 1. a. ἱθεράπευσα, 1. a. pass. ἱθεραπεύθην, to heal, to cure.

θερίζω, f. ἴσω, p. τεθήρικα, 1. a. ἱθήρισα, to reap, to gather.

θερισμός, οὔ, ὁ, harvest; harvest-time, reaping, the produce of the harvest.

θεριστής, οὔ, ὁ, a reaper.

θερμαίνω, f. ανῶ, p. τεθέρμαγκα, to warm; mid. to warm one's self.

θέρως, εος, ους, τὸ, summer.

θεωρέω, ᾧ, f. ἦσω, p. τεθεώρηκα, 1. a. ἱθεώρησα, to see, to perceive, to experience.

θεωρία, ας, ἡ, a sight, a spectacle.

θήκη, ης, ἡ, a scabbard.

θηλάζω, f. ᾶσω, p. τεθήλακα, 1. a. ἱθήλασα, trans. to suckle; intrans. to suck the breast.

θῆλυς, εια, υ, female.

θηρεύω, f. σω, p. τεθήρευκα, to catch, to lay hold on.

θηρίον, ου, τὸ, a beast, ■ wild animal.

θησαυρίζω, f. ἴσω, p. τεθησαύρικα, 1. a. ἱθησαύρισα, to lay up treasures, to amass.

θησαυρὸς, οὔ, ὁ, 1. a repository; 2. treasure.

θλίβω, f. ψω, p. τέβλιφα, 1. a. ἔβλιψα, 1. to press, to crowd upon; 2. to make narrow.

θλίψις, εως, ἡ, distress, affliction, pangs.

θνήσκω, 2. *f. mid.* θανοῦμαι, *p.* τέθνηκα, 1. *f. pass.* θνήσκομαι, to die.

θορυβέομαι, οὔμαι, *f.* ἤσομαι, *mid.* to utter lamentations.

θόρυβος, ου, ὁ, a tumult.

θραύω, *f. σω, p.* τέθραυκα, *p. pass.* τέθραυκται, to bruise; *metaph.* to afflict.

θρέμμα, τος, τὸ, a flock.

θρηνέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* τεθρήνηκα, 1. *a.* ἐθρήνησα, to wail, to lament aloud.

θρήνος, ου, ὁ, wailing, lamentation.

θρίξ, τριχὸς, ἡ, hair.

θροέομαι, οὔμαι, *pass.* to be disturbed, terrified.

θρόμβος, ου, ὁ, a large drop.

θρόνος, ου, ὁ, a throne.

θυγάτηρ, ἑρς, ρὸς, ἡ, a daughter; a descendant; it is used in the *voc.* as a term of kindness.

θυγάτριον, ου, τὸ, a little daughter.

θυμίαμα, τος, τὸ, 1. incense; 2. the burning of incense.

θυμιάω, ᾧ, *f.* ἄσω, *p.* τεθυμίκα, to burn incense.

θυμὸς, οὔ, ὁ, anger, rage.

θυμιάω, ᾧ, *f.* ᾠσω, *p.* τεθύμακα, to provoke to anger; *pass.* to be enraged.

θύρα, ας, ἡ, a door.

θυρῶρς, οὔ, ὁ, ἡ, a door-keeper.

θυσία, ας, ἡ, a sacrifice, a victim.

θυσιαστήριον, ου, τὸ, an altar.

θύω, *f.* ὥσω, *p.* τέθυκα, 1. *a.* ἔθυσα, to slay; to sacrifice, Acts, and 1. Cor.

Θωμᾶς, ᾧ, ὁ, Thomas.

I.

Ἰάειρος, ου, ὁ, Jairus.

Ἰακώβ, ὁ, Jacob, *indecl.*

Ἰακώβος, ου, ὁ, James.

Ἰαννά, ὁ, Janna, *indecl.*

ἰάομαι, οὔμαι, *f.* ἰαθήσομαι, *p.* ἰα-

μαι, 1. *a.* ἰάθην, to be healed, to be cured; *mid.* ἰάομαι, *f.* ἰάσομαι, 1. *a.* ἰατάμην, to heal, to cure.

Ἰρέδ, ὁ, Jared, *indecl.*

ἰάσις, εως, ἡ, a cure.

ἰατρός, οὔ, ὁ, a physician.

ἴδε, 2. *s. imper.* from εἶδω; it is used adverbially, behold!

ἰδέα, ας, ἡ, the aspect, the countenance.

ἴδιος, α, ου, his, hers, its; one's own; εἰς τὰ ἴδια (οἰκήματα understood), to one's own home; private, separate; κατ' ἰδιάν (χώραν understood), apart.

ἰδοῦ, lo! behold!

Ἰδουμαῖα, ας, ἡ, Idumæa, the southern part of Judæa.

ἰδρῶς, ᾧτος, ὁ, sweat.

ἱερατεία, ας, ἡ, the priesthood or priestly office.

ἱερατεῖα, *f. σω, p.* ἱεράτευκα, to officiate as a priest.

Ἰερεμίας, ου, ὁ, Jeremiah.

ἱερεὺς, εως, ὁ, a priest.

Ἰεριχὰ, ἡ, Jericho, a city of Judæa lying N. E. of Jerusalem.

ἱερόν, οὔ, τὸ, a temple.

Ἰερουσόλυμα, ης, ἡ, or αν, τὰ, Jerusalem.

Ἰεροσολυμίτης, ου, ὁ, an inhabitant of Jerusalem.

Ἰερουσαλημ, ἡ, Jerusalem, *indecl.*

Ἰεσσαὶ, ὁ, Jesse, *indecl.*

Ἰεχονίας, ου, ὁ, Jechoniah.

Ἰησοῦς, οὔ, ὁ, Jesus.

ἱκανὸς, ἡ, ὁν, 1 fit, worthy; 2. several, a considerable number, many, much; ἐξ ἱκανοῦ (χρόνου understood), for a long time; 3. enough; ἱκανὸν ποιεῖν, to satisfy.

ἱκμάς, ἄδδς, ἡ, moisture.

ἰλάσκομαι or ἰλάομαι, *f.* ἰλάσομαι, *p. pass.* ἰλασμαι, 1. *a. imper. pass.* ἰλάσθητι, to be propitious or merciful to.

ἰλεως, ω, ὁ, ἡ, *Alt. for ἰλαος, propiti-
tious; ἰλεός σοι (ὁ θεός under-
stood), God forbid! literally,
God have mercy on thee!*

ἰμάς, ἄντος, ὁ, a thong, strap, or
string.

ἱματίζω, *f. ἴσω, p. ἱμάτινα, p. pass.
ἱματίζομαι, to clothe.*

ἱμάτιον, ου, τὸ, a garment, espe-
cially the outer or upper gar-
ment.

ἱματισμός, οὔ, ὁ, the dress, appar-
rel.

ἵνα, 1. that, so that, to the end
that; 2. when; ἵνα μὴ, that not,
lest.

ἵνατί, why?

Ἰορδάνης, ου, ὁ, the river Jordan.

Ἰουδαία, ας, ἡ, Judæa.

Ἰουδαῖος, ου, ὁ, a Jew.

Ἰουδαῖος, αῖα, αἰον, Jewish.

Ἰούδας, α, ὁ, Judas.

Ἰσαάκ, ὁ, Isaac, indecl.

ἰσάγγελος, ου, ὁ, ἡ, like the angels.

ἴσθι, 2 s. pres. imper. from εἶμι.

Ἰσκαριώτης, ου, ὁ, Iscariot, the sur-
name of Judas; probably deriv-
ed from Cariothas, his birth
place; in Heb. a man of Cari-
oth.

ἴσος, η, ου, equal, sufficient.

Ἰσραήλ, ὁ, Israel, indecl.

Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, an Israelite.

ἵστημι and ἵστέω, ᾧ, *f. στήσω, p.
ἵστηκα, 1. a. ἕστηκα, 1. to place,
to cause to stand; 2. to weigh or
pay; 3. to stand, to remain, to
stand near; 4. to stop, to cease;
pass. to be established.*

ἰσχυρός, ἂ, δν, strong, mighty, vio-
lent.

ἰσχύς, ὅς, ἡ, 1. strength; 2. pow-
er of the mind.

ἰσχύω, *f. ἴσω, p. ἵσχυκα, 1. a. ἵτχυ-
σα, 1. to be in good health; 2.
to be able, to avail, to be of use.*

ἴσως, perhaps.

Ἰτουραία, ας, ἡ, Ituræ'a, the north
eastern district of Palestine, bor-
dering on Syria.

ἰχθύδιον, ου, τὸ, a small fish.

ἰχθύς, ὅς, ὁ, a fish.

Ἰωαθαμ, ὁ, Jo'atham, indecl.

Ἰωάννα, ης, ἡ, Joanna.

Ἰωαννᾶς, ᾶ, ὁ, Joannas.

Ἰωάννης, ου, ὁ, John.

Ἰωναν, ὁ, Jonan, indecl.

Ἰωνᾶς, ᾶ, ὁ, Jonah.

Ἰωράμ, ὁ, Joram, indecl.

Ἰωρεῖμ, ὁ, Jorim, indecl.

Ἰωσαφάτ, ὁ, Josaphat, indecl.

Ἰωσῆς, ἡ, ὁ, Joses.

Ἰωσήφ, ὁ, Joseph, indecl.

Ἰωσῆς, ου, ὁ, Josiah.

ἰῶτα, τὸ, iota, the smallest letter in
the alphabet; metaph. the mi-
nutest part.

K.

καὶ γὰρ, *by crasis, for καὶ ἐγὼ, and I,
I also, so I.*

καθὰ, as.

καθαίρω, ᾧ, *f. ἴσω, p. καθήρηκα, 2.
a. καθεῖλον, 2. f. καθελῶ, to take
down, to cast down, to pull
down.*

καθαίρω, *f. αἰῶ, p. κεκάθαρκα, to
prune.*

καθαρίζω, *f. ἴσω, p. κεκαθάρικα, 1.
a. ἐκαθάρισσα, 1. a. pass. ἐκαθαρί-
σθην, 1. to cleanse; 2. to de-
clare clean in the Levitical
sense, Acts, 10. 15; and accord-
ing to some, Mark, 7. 19.*

καθαρισμός, οὔ, ὁ, cleansing, puri-
fication.

καθαρός, ἂ, δν, clean, pure.

καθέδρα, ας, ἡ, a seat.

καθεῖλε, 3. s. 2. a. and

καθελεῖν, 2. a. inf from καθαίρω.

καθεξῆς, in order; ἐν τῷ καθεξῆς
(χρόνῳ understood), soon after-
wards.

καθεύδω, *f. ευδήσω, imp. ἐκάθευδον*, to sleep.

καθηγητής, οὔ, ὁ, a master, a teacher.

καθήκαν, 3. pl. 1. *a. from καθίμι. κάθημαι,σαι,ται*, 1. to sit; 2. to dwell.

καθίζω, *f. ἴσω, p. κεκάθικα*, 1. *a. ἐκάθισα; mid. -ζομαι, f. σομαι*, 1. *a. ἐκαθισαμην*, 1. to set or cause to sit; 2. to sit down; 3. to remain.

καθίμι, *f. καθήσω*, 1. *a. καθήκα*, to let down.

καθίστημι, καθιστάνω, *or καθιστάω, f. καταστίνω*, to appoint; *with ἐπὶ*, to set over.

καθοπλίζομαι, *perf. pass. κατώπλισμαι*, to be well armed.

καθότι, because, inasmuch as.

κάθου, *pres. imper. for κάθησο*, from κάθημαι.

καθάς, as, according as, since.

καί, 1. and, then, so, also, even, yea, truly, especially, as, while; 2. but, moreover, therefore, although, yet; 3. that, so that, in order that; καὶ....καί, both....and; *after a negative*, nor, neither; καὶ....δὲ, and... moreover.

Καϊάφας, *α, ὁ*, Cai'aphas.

καίγε, at least.

Καϊνάν, ὁ, Cainan, *indecl.*

καινός, ἢ, ὄν, 1. new; 2. unusual, different.

καιρός, οὔ, ὁ, time, season; opportunity; an appointed season.

Καῖσαρ, ρος, ὁ, Cæsar.

Καيسάρεια, *ας, ἡ*, Cæsare'a Philippi, a city on the northern border of Galilee, near the source of the Jordan.

καίτοιγε, although.

καίω, *f. καύσω, p. κέκαυκα; pass. καίομαι, f. καυθήσομαι, p. κέκαυ-*

μαι, 1. *a. ἐκαύθην*, 1. to burn; 2. to light, to kindle.

καῖεϊ, *for καὶ ἐκεῖ*, by crasis, and there.

καῖεϊνος, *η, ο*, by crasis for καὶ ἐκείνος, and he, &c. pl. and they, &c.

κακία, *ας, ἡ*, affliction; wickedness, in other parts of the New Testament.

κακολογέω, *ᾶ, f. ἤσω, p. κεκακολόγηκα*, to revile, to treat ill.

κακοποιέω, *ᾶ, f. ἤσω, p. κεκακοποίηκα*, to injure; to do evil, 1. Pet. and 3. John.

κακοποιός, οὔ, ὁ, ἢ, a criminal, a malefactor.

κακός, ἢ, ὄν, 1. wicked; 2. afflictive.

κακούργος, ου, ὁ, ἢ, a criminal, a malefactor.

κακῶς, 1. wrongly, amiss; 2. miserably; 3. sick; *see ἔχω*.

κάλαμος, ου, ὁ, a reed.

καλέω, *ᾶ, f. ἤσω or ἴσω, p. κέκληκα*, 1. *a. ἐκάλεσα; pass. καλέομαι, οὔμαι, f. κληθήσομαι, p. κέκλημαι*, 1. to call; 2. to name; 3. to summon, to invite.

καλός, ἢ, ὄν, good, in the natural and moral sense; beautiful, useful, excellent; faithful, beneficent, right.

καλύπτω, *f. ψω, p. κεκάλυθα*, 1. *a. ἐκάλυψα, p. pass. κεκάλυμμαι*, to cover, to hide.

καλῶς, well; rightly, truly, kindly.

καῖμε, *for καὶ ἐμὲ*, by crasis.

καμηλός, ου, ὁ, a camel.

κάμινες, ου, ὁ, ἢ, a furnace.

καμνύω, *f. ὕσω*, 1. *a. ἐκάμνυσα*, to close, to shut close.

καῖμοι, *for καὶ ἐμοί*, by crasis.

καῖν, by crasis, *for καὶ ἐάν*, and if, even if, although, at least.

Κανὰ, ἡ, Cana, a Galilean village near Capernaum; indecl.

Κανανίτης, ου, ὁ, Cananites or the Zealot, the surname of one of the apostles, Simon; the same in Hebrew as Ζελωτῆς in Greek.

Καπερναούμ, ἡ, Caper'naum, a chief city of Galilee; indecl.

καρδία, ας, ἡ, 1. the heart; 2. the centre.

καρπός, οῦ, ὁ, fruit, whether of the ground, the body, or the mind.

καρποφορέω, ᾧ, f. ἦσω, p. κεκαρποφόρηκα, 1. a. ἐκαρποφόρησα, to bring forth fruit.

κάρφος, εος, ους, τὸ, a splinter.

κατά, with the gen. 1. down, down from, through, upon; 2. against; 3. in adjuring, by; with the acc. 1. at, upon, to, through; 2. according to, on account of; 3. with; 4. used distributively, as εἰς καθ' εἷς, one after another, κατ' ἔτος, yearly, κατὰ πόλεις, through all the cities; κατα πρόσωπον, in sight of; κατὰ τί, how? whence? κατ' ἰδίαν, apart, (χάραν understood.)

κατάβα, 2. s. 2. a. imper. for κατέβηθι, from

καταβαίνω, f. βήσομαι, p. βέβηκα, 2. a. κατέβην, to descend, to go down.

κατάβασις, εως, ἡ, a descent, a declivity.

καταβιβάζω, f. ἄσω, p. καταβείβηκα, to bring or cast down.

καταβολή, ῆς, ἡ, the beginning, the foundation.

καταγέλαω, ᾧ, f. ἄσω, p. καταγεγάλακα, 1. a. κατεγέλασα, to deride.

κατάγω, κατάνυμι, or καταγνώω, f. κατιάξω, 1. a. κατέαξα, to break.

κατάγω, f. ἄξω, p. κατήχα, to

bring to land; to bring down, Acts.

καταδέω, ᾧ, f. ἦσω, p. καταδέδεκα and ηκα, 1. a. κατέδησα, to bind up.

καταδικάζω, f. ἄσω, 1. a. κατεδίκασα, to condemn.

καταδιώκω, f. ξω, 1. a. κατεδίωξα, to follow.

καταίσχυνω, f. νῶ, p. κατήσχυγκα, 1. a. κατήσχυνα, to put to shame.

κατακαίω, f. καύσω, p. κέκαυκα, 1. a. κατέκαυγα, to burn up.

κατάκειμαι, f. είσομαι, to be lying or laid down, to recline.

κατακλάω, f. ἄσω, 1. a. κατέκλασα, to break.

κατακλείω, f. είσω, 1. a. κατέκλεισα, to shut up.

κατακλίνω, f. νῶ, p. κατακέκλινα, 1. a. inf. pass. κατακλιθῆναι, to cause to lie down or recline; pass. to recline.

κατακλυτικός, οῦ, ὁ, a deluge.

κατακολουθέω, ᾧ, f. ἦσω, p. κατηκολούθηκα, 1. a. ησα, to follow after.

κατακόπτω, f. ψω, p. κατακέκοφα, to beat, to wound.

κατακρημνίζω, f. ίσω, p. κεκρήμνικα, 1. a. κρήμνισα, to cast down headlong.

κατακρίνω, f. νῶ, p. κατακέκρικα, to condemn, to pronounce sentence on.

κατακυριεύω, f. σω, 1. a. κατεκυρίευσα, to lord it over.

καταλαμβάνω, f. λήψομαι, p. κατέληφα, 2. a. κατέλαβον, 1. to seize, to overtake, to detect; 2. to receive, to admit.

καταλείπω, f. ψω, p. καταλέλειφα, 1. a. κατέλειψα, 1. a. pass. κατελείφθην, to leave or depart from, to leave behind.

καταλιθάζω, *f. άσω, p. καταλιθήκα*, to stone.

κατάλυμα, *τος, τδ*, 1. an inn; 2. a guest-chamber.

καταλύω, *f. σω, p. καταλέλυκα*, 1. *a. κατέλυσα*, 1. to throw down, to destroy, to abolish; 2. to refresh one's self.

καταμανθάνω, *f. μαθήσω, p. μεμάθηκα*, to observe attentively.

καταμαρτυρέω, *ω, f. ήσω, p. μεμωρτήκα*, to testify against.

καταμόνας, *for κατά μόνας χάρας*, alone, by one's self.

καταναθεματίζω, *f. ίσω*, to imprecate curses.

κατανείω, *f. σω, p. κατανένευκα*, 1. *a. κατένευσα*, to nod, to beckon.

κατανοέω, *ω, f. ήτω, p. κατανενόηκα*, 1. *a. ησα*, to observe, to consider.

καταξιόω, *ω, f. άσω, p. κατηξιόωκα*, 1. *a. pass. ώθην*, to account worthy.

καταπατέω, *ω, f. ήτω, p. πεπάτηκα*, to tread under foot.

καταπέτασμα, *τος, τδ*, a curtain, a veil.

καταπίνω, *f. mid. καταπίομαι*, 2. *a. κατέπιον, p. act. καταπέτωκα*, to swallow.

καταπλέω, *f. εύσω, p. πέπλευκα*, 1. *a. κατέπλευσα*, to sail over.

καταποντίζω, *f. ίσω, p. καταπεπόντικα*, to sink in or cast into the sea.

καταράσσομαι, *ωμαι*, 1. *a. mid. κατηρασάμην, p. pass. κατηραμμαι*, to curse, to devote to destruction.

καταργέω, *ω, f. ήσω, p. κατήργηκα*, 1. *a. ησα*, to render unproductive.

καταρτίζω, *f. ίσω, p. κατήρτικα*, 1. *a. ισα. part. p. pass. κατηρτι-*

σμένος, 1. to repair; 2. to make perfect; 3. to prepare.

κατασκευάζω, *f. άτω, p. κατεσκευάκα*, 1. *a. ασα*, to prepare.

κατασκηνώω, *ω, f. άσω*, 1. *a. κατεσκήνωσα*, to rest, to dwell.

κατασκήνωσις, *εως, ή*, a resting-place, a roost.

καταστήσει, 3. *s. 1. f. from καθίστημι*.

καταστρέφω, *f. ψω, p. κατέστρεφα*, 1. *a. ψα*, to overturn.

κατασύρω, *f. υρώ, p. σέτυγκα*, to drag, to carry away by force.

κατασφάζω or -άττω, *f. άξω*, 1. *a. κατεσφαξα*, to slay.

κατάσχωμεν, 1. *pl. 2. a. subj. from κατέχω*.

κατατίθημι, *f. καταθήτω, p. κατατέθεικα*, 2. *a. κατέθηκα*, to lay down, to deposite.

καταφάγω, *f. mid. άγομαι*, 2. *a. κατέφαγον*, 1. to devour; 2. to squander.

καταφιλέω, *ω, f. ήσω, p. καταπεφίληκα*, to kiss, to kiss affectionately or repeatedly.

καταφρονέω, *ω, f. ήσω, p. καταπεφρόνηκα*, 1. *a. κατεφρόνησα*, to despise.

καταχέω, *f. εύσω*, 1. *a. κατέχεια*, to pour out.

καταψύχω, *f. ύξω*, 1. *a. κατέψυξα*, to cool.

κατέαξαν, 3. *pl. 1. a. from κατάγω*.

κατέειν, 2. *a. from καταδαίνω*.

κατειλημμένην, *acc. s. fem. part. p. pass. from καταλαμβάνω*.

κατεναντι, *adv. with the gen. over against*.

κατεξουσίάζω, *f. άσω*, to exercise arbitrary authority.

κατέρχομαι, *f. ελευσομαι*, 2. *a. κατήλθον*, to come or go down, to descend.

κατεσθίω, *imp. καθήσθιον*, to devour; *metaph. to seize on*.

κατίσθησε, 3. s. 1. a. from καθίστημι.

κατευθύνω, f. ὑνῶ, 1. a. κατεύθυνα, to direct well.

κατέχω, f. καθέξω or κατασχέσω, p. κατέσχηκα, 2. a. κατέσχον, 1. to detain, to retain, to keep or hold fast; 2. to get possession of, to occupy, to take.

κατηγορώ, ᾶ, f. ἦσω, p. κατηγέρηκα, 1. a. ἦσα, to accuse.

κατηγορία, ας, ἡ, an accusation.

κατηγορός, ου, ὁ, an accuser.

κατηρατώ, 2. s. 1. a. mid. from καταράομαι.

κατηρχνόντο, 3. pl. imp. pass. from καταισχύνω.

κατήχαιω, ᾶ, f. ἦσω, p. κατήχηκα, 1. a. ἦσα, 1. a. pass. κατηχήθην, to instruct.

κατισχω, f. ὑτω, p. κατίσχηκα, to prevail against, to prevail.

κατοικέω, ᾶ, f. ἦσω, p. κατοίκηκα, 1. a. ἦσα, to dwell, to dwell in.

κατοίκησις, εως, ἡ, a dwelling.

κάτω, adv. down, below, the bottom; ἐκ τῶν κάτω (μερῶν or τόπων understood), from below.

κατωτέρω, adv. comp. under.

καυματίζω, f. ἴσω, p. καυμάτωκα, 1. a. ἐκαυμάτισα, 1. a. pass. ἐκαυματίσθην, to scorch.

καύσων, ανος, ὁ, heat.

Κεδρὼν, ᾶνος, ὁ, in John, 18. 1, indecl. Ce'dron or Kid'ron, a small stream near the Mount of Olives.

κείμαι, imp. ἐκείμην, f. mid. κείσομαι, part. κείμενος, 1. to lie, to be laid; 2. to be laid up; 3. to be appointed.

κειρία, ας, ἡ, a bandage.

κεκαλυμμένος, part. p. pass. from καλύπτω.

κεκληκώς, part. p. act. from καλέω.

κέρραγε, 3. s. p. mid. from κράζω.

κεκρυμμένος, part. p. pass. from κρύπτω.

κελεύω, f. σω, p. κεκέλευκα, 1. a. ἐκέλευσα, to bid, to command.

κενός, ἡ, ὄν, empty, without having obtained any thing.

κεντυριαν, ανος, ὁ, a centurion, or officer over a hundred men.

κεραία, ας, ἡ, the extremity or smallest line of a letter, a tittle.

κεραμεύς, ἑός, Att. ἑώς, ὁ, a potter.

κεράμιον, ου, τὸ, an earthen vessel.

κέραμος, ου, ὁ, a tile.

κέρας, τος, τὸ, a horn, the emblem of power and glory among the Hebrews.

κερατιον, ου, τὸ, the pods of the carob tree, which are sometimes eaten by the poorest people in Palestine and Syria.

κερδαίνω, f. ανῶ and ἤσομαι, p. κέρδηκα, 1. a. ἐκέρδησα, to gain.

κέρμα, τος, τὸ, small money, change.

κερματιστής, οὔ, ὁ, a dealer in small money, a money-changer.

κεφαλαίως, ᾶ, f. ᾶσω, to wound in the head.

κεφαλή, ἡς, ἡ, the head.

κῆνος, ου, ὁ, a tax, a tribute.

κῆπος, ου, ὁ, a garden.

κηπουργός, οὔ, ὁ, a gardener.

κήριον, ου, τὸ, a honey-comb.

κήρυγμα, τος, τὸ, an exhortation, a proclaiming.

κηρύσσω or -ττω, f. ξω, p. κηκήρυχα, 1. a. ἐκήρυξα · pass. κηρύσσομαι,

f. υχθήσομαι, p. κηκήρυγμαι, 1. a. ἐκηρύχθην · to proclaim, to publish, to teach, to preach.

κῆτος, εος, ους, τὸ, a large fish, a sea-monster.

Κηφᾶς, ᾶ, ὁ, Cephas, the surname of one of the two Simons; the same in the Aramean or Syro-Chaldee language as Πέτρος in Greek.

κιβωτός, οὔ, ἡ, an ark.

κινδυνεύω, *f. εὔσω, p. κινδυνεύω,*

1. *a. ἐκινδύνευσα,* to be in danger.

κινέω, ᾧ, *f. ἤσω, p. κέκνηκα,* 1. *a.*

ἐκίνησα, to move, to shake.

κίνησις, *εως, ἡ,* motion.

κλάδος, ου, ὁ, a branch.

κλαίω, *f. κλαύσω, p. κέκλαυκα,* 1. *a.*

ἐκλαυσα, 1. to weep; 2. to bewail.

κλάσις, *εως, ἡ,* a breaking.

κλάσμα, *τος, τὸ,* a fragment.

κλαυθμός, οὔ, ὁ, weeping.

κλάω or κλάζω, *f. ᾶσω, p. κέκλα-*

κα, 1. *a. ἔκλασα,* to break.

κλείς, *δος, ἡ, acc. pl. κλειδας or κλεῖς,*

a key.

κλείω, *f. εἶσω, p. κέκλεικα,* 1. *a.*

ἔκλεισα. 1. *a. pass. ἐκλείσθην, p.*

pass. κέκλεισμαι. to shut.

Κλεόπας, *α, ὁ,* Cle'opas.

κλέπτης, ου, ὁ, a thief.

κλέπτω, *f. ψω, p. κέκλεφα,* 1. *a.*

ἔκλεψα, to steal.

κληθεῖς, *part. 1. a. pres. and*

κληθῆς, 2. s. 1. a. subj. pass. from

καλέω.

κλήμα, *τος, τὸ,* a branch or shoot,

particularly of the vine.

κληρονομία, ᾧ, *f. ἤσω, p. κεληρονό-*

μηκα, 1. *a. ἔκληρονόμησα,* to ob-

tain, to inherit.

κληρονομία, *ας, ἡ, possession, an*

inheritance.

κληρονόμος, ου, ὁ, an heir.

κληρος, ου, ὁ, a lot.

κλητός, ἡ, *δν,* called.

κλίβανος, ου, ὁ, an oven.

κλίνη, *ης, ἡ,* a bed, a couch.

κλινίδιον, ου, *τὸ,* a little bed or

couch.

κλίνω, *f. κλινᾶ, p. κέκλικα,* 1. *a.*

ἔκλινα, 1. to lay down, to bow

down; 2. to decline.

κλισία, *ας, ἡ,* a company, a row of

persons reclining.

κλοπή, *ῆς, ἡ,* theft.

κλύδων, *ωνος, ὁ,* the tossing of the sea.

Κλωπᾶς, ᾧ, ὁ, contracted from Κλε-

όπας, Clopas.

κοδράντης, ου, ὁ, a small brass coin,

the Roman quadrans; its value

was something less than half a

cent.

κοιλία, *ας, ἡ,* 1. the belly; 2. the

womb.

κοιμάω, ᾧ, *f. ἤσω, p. κεκοίμηκα,* to

put to sleep; *pass. κοιμάομαι,*

ᾶμαι, f. κοιμηθήσομαι, p. κεκοί-

μημαι, 1. *a. ἐκοιμήθην,* to sleep,

to fall asleep; *metaph. to be*

dead.

κοίμησις, *εως, ἡ,* repose.

κοινῆς, ἡ, *δν,* unclean.

κοινῶν, ᾧ, *f. ᾶσω, p. κεκοίνωκα,* 1.

a. ἐκοίνωσα, to defile.

κοινωνός, οὔ, ὁ, ἡ, a partner, a com-

panion.

κοίτη, *ης, ἡ,* a bed.

κόκκινος, *ης, ον,* scarlet.

κόκκος, ου, ὁ, a grain.

κόλασις, *εως, ἡ,* punishment.

κολαφίζω, *f. ἴσω, p. κεκολάφικα,* 1.

a. ἐκολάφισα, to strike with the

fist.

κολλάω, ᾧ, *f. ἤσω, p. κεκόλληκα,* 1.

a. pass. ἐκολλήθην, to cleave to, to

join one's self to.

κολλυβιστής, οὔ, ὁ, a money-chang-

er.

κολοβάω, ᾧ, *f. ᾶσω, p. κεκολόβωκα,*

1. *a. ἐκολόβωσα,* 1. *a. pass. ἐκολο-*

βάθην, to shorten.

κόλπος, ου, ὁ, 1. the bosom; 2. the

lap.

κολυμβήθρα, *ας, ἡ,* 1. a pool; 2. a

bath.

κομίζω, *f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. κεκόμισα,*

1. *a. ἐκόμισα,* 1. *a. mid. ἐκομισά-*

μην, 1. to bring; 2. *mid. to re-*

ceive, to recover.

κομψότερον, *adv. comp. from κομ-*

ψᾶς, better; κομψότερον ἔχειν, to grow better, to recover.
 κοιῶ, ᾧ, f. ᾠω, p. κεκοῖακα, to whiten.
 κοινορτός, οὔ, ὁ, dust.
 κοπάζω, f. ᾠω, p. κεκόπακα, 1. a. ἐκόπασα, to cease, to become still.
 κοτιάω, ᾧ, f. ᾠω, p. κεκοπίακα, 1. a. ἐκοπίασα, 1. to toil; 2. to be weary, to be spent.
 κόπος, ου, ὁ, 1. labour; 2. trouble, annoyance.
 κοπρία, ας, ἡ, or κόπριον, ου, τὸ, manure.
 κόπτω, f. ψω, p. κέκοφα, 1. a. ἔκοψα, to cut down or off; mid. κόπτομαι, f. κόψομαι, 1. a. ἐκοψάμην, p. κέκοπα, to mourn, to bewail.
 κόραξ, ακος, ὁ, a raven.
 κοράσιον, ου, τὸ, a damsel.
 κορβᾶν, Heb. indecl. corban, a gift dedicated to God.
 κορβανᾶς, ᾧ, ὁ, the sacred treasury.
 κόρος, ου, ὁ, the cor or homer, a Jewish measure, equal to about 15 bushels.
 κοσμέω, ᾧ, f. ἤσω, p. κεκόσμηκα, 1. a. ἐκόσμησα, 1. to embellish, to adorn; 2. to trim, to put in order.
 κόσμος, ου, ὁ, 1. the universe; 2. the earth; 3. mankind; 4. the world, in a bad sense, considered as wicked, or transitory; 5. the many, the multitude.
 κοῦμι, cumi, Heb. indecl. arise!
 κουστωδιά, ας, ἡ, a guard of soldiers.
 κόφινος, ου, ὁ, a basket, a pannier.
 κράββατος, ου, ὁ, a couch.
 κραζω, f. ζω, 1. a. ἔκραξα and ἐκέκραξα, p. mid. κέκραγα, to cry out.
 κραιπάλη, ης, ἡ, carousing.
 κρανίον, ου, τὸ, a skull.

κράσπεδος, ου, τὸ, the fringe of a robe.
 κραταιόω, ᾧ, f. ᾠω, p. κεκραταίωκα, to strengthen; pass. to grow strong.
 κρατέω, ᾧ, f. ἤσω, p. κεκράτηκα, 1. a. ἐκράτησα, 1. to lay hold on, to take; 2. to retain, to hold fast.
 κράτιστος, η, ου, most excellent.
 κράτος, εος, ους, τὸ, strength; by meton. a mighty deed.
 κραυγάζω, f. ᾠω, p. κεκραύγακα, 1. a. ἐκραύγασα, to cry out.
 κραυγή, ῆς, ἡ, a shout.
 κρεμάω, ᾧ, f. ᾠω, to hang; mid. metaph. to depend on, to be contained in.
 κρημνός, οὔ, ὁ a precipice.
 κριθῆναι, 1. a. inf. pass. from κρίνω.
 κρίθινος, η, ου, made of barley.
 κρίμα, τος, τὸ, 1. judgment; 2. condemnation; 3. punishment.
 κρίνον, ου, τὸ, a lily.
 κρίνω, f. νᾶ, p. κέκρικα, 1. a. ἔκρινα; pass. κρίνομαι, f. θήσομαι, p. κέκοιμαι, 1. a. ἐκρίθην, 1. to judge, to decide; 2. to condemn; 3. to punish.
 κρίσις, εως, ἡ, 1. judgment; 2. condemnation; 3. punishment; 4. righteousness; 5. the judgment or inferior council, the Court of Seven.
 κριτής, οὔ, ὁ, a judge.
 κρούω, f. σω, p. κέκρουκα, 1. a. ἔκρουσα, to knock, to knock at.
 κρυπτός, ἡ, ὄν, secret, hidden.
 κρύπτω, f. ψω, p. κέκρυφα, 1. a. ἔκρυφα. pass. κρύπτομαι, p. κέκρυμαι, 1. a. ἐκρύφθην, 2. a. ἐκρύβην, 2. a. inf. κρυβῆναι. to hide, to conceal.
 κτάομαι, ᾠμαι, f. κτήσομαι, p. pass. κέκτημαι, 1. a. ἐκτησάμην, 1. to acquire, to obtain, to buy; 2. to keep, to preserve.

κτῆμα, τος, τὸ, a possession, an estate.

κτῆνος, εος, τὸ, an animal, especially a beast of burden.

κτίζω, f. ἴσω, p. ἐκτίκα, 1. a. σα, to create.

κτίσις, εως, ἡ, the creation; by synecdoche, mankind.

κυκλώω, ᾧ, f. ὠσω, p. κεκύκλωκα, 1. a. ἐκύκλωσα, to encircle, to surround.

κύκλω, for ἐν κύκλω, used adverbially, around.

κυλίω, f. ἴσω, p. κεκύλικα, 1. a. ἐκύλισα, to roll.

κυλλός, ἡ, ὁ, crippled, maimed, deformed.

κῦμα, τος, τὸ, a wave.

κύνινον, ου, τὸ, the herb cumin.

κυνάριον, ου, τὸ, a cur.

κύπτω, f. ψω, 1. a. ἐκύψα, to stoop.

Κυρηναῖος, ου, ὁ, a Cyrenæan, or inhabitant of Cyre'ne.

Κυρήνιος, ου, ὁ, Quiri'nus.

κυριεύω, f. εὔσω, p. κεκυρίευκα, 1. a. ἐκυρίευσα, to domineer over.

κύριος, ου, ὁ, 1. a master, an owner; 2. a teacher; 3. THE LORD; κύριε, Sir.

κύων, κυνός, ὁ and ἡ, a dog.

κωλύω, f. ὠσω, p. κεκόλυκα, 1. a. ἐκόλυσα, 1. to hinder, to forbid; 2. to withhold.

κώμη, ης, ἡ, 1. a village; 2. a small city.

κωμόπολις, εως, ἡ, a town.

κώνωψ, οπος, ὁ, ἡ, ■ gnat.

Κωσάμ, ὁ, Cosam, indecl.

κωφός, ἡ, ὁ, 1. deaf; 2. dumb; 3. making deaf or dumb.

Λ.

λαγχάνω, f. λήξω, p. εἴληχα, 2. a. ἔλαχον, 1. to cast lots; 2. to obtain by lot.

Λάζαρος, ου, ὁ, Lazarus.

λάθρα, privately, secretly.

λαίλαψ, απος, ἡ, a tempest.

λαλέω, ᾧ, f. κσω, p. λελάληκα · f. pass. λαληθήσομαι, part. 1. a. λαληθείς · 1. to speak, to answer, to converse; 2. to tell, to declare.

λαλιά, ᾧς, ἡ, 1. account, that which is spoken; 2. dialect, manner of speaking.

λαμὰ or λαμμαῶ, Heb. indecl. why?

λαμβάνω, f. λήψομαι, p. λέληθα, Att. εἴληφα, 2. a. ἔλαβον, 2. a. mid. ἐλαβόμην, 1. to take, to catch, to be ambitious of, to seize, to assume, to take away;

2. to receive, to obtain, to resume; metaph. to assent to, to believe; 3. to bear; λαμβάνειν πρόσωπον, to accept the person, to be partial.

Λάμεχ, ὁ, Lamech, indecl.

λαμπάς, ἄδος, ἡ, a lamp.

λαμπρός, ᾧ, ὁ, 1. shining; 2. white.

λαμπρῶς, splendidly.

λάμπω, f. ψω, 1. a. ἔλαμψα, to shine, to give light.

λανθάνω, f. λήσομαι, p. λέληθα, 1. a. ἔλαθον, to be hidden.

λαξευτός, ἡ, ὁ, hewn out of stone, or in a rock.

λαός, οῦ, ὁ, a people, a nation; 2. the people, the multitude.

λατομέω, ᾧ, f. ἡσω, p. λελατόμηνκα, 1. a. ἐλατόμηνσα, to hew in a rock or from stone.

λατρεία, ας, ἡ, religious service.

λατρεύω, f. εὔσω, p. λελάτρευκα, 1. a. ἐλάτρευσα, to worship.

λάχανον, ου, τὸ, an herb, a plant.

λάχωμεν, 1. pl. 2. a. subj. from λαγχάνω.

Λεββαῖος, ου, ὁ, Lebbæus.

λεγεὼν, ὄνος, ὁ, a legion.

λέγω, f. λέξω, p. λέλεχα, 1. to speak, to say; 2. to speak of;

3. to call or name; 4. to interpret.

λείος, α, ον, smooth, even.

λείπα, f. ψω, p. λείλειφα, p. mid.

λέλοιπα, 2. α. έλιπον, to be wanting.

λειτουργία, ας, ή, a public ministration or service.

λέντιον, ου, τδ, a napkin.

λέπρα, ας, ή, the leprosy.

λεπρός, οϋ, ό, a leper.

λεπτόν, οϋ, τδ, a mite, the smallest coin among the Jews.

Λευί, indecl. and Λευίς, ό, acc. έν, Levi.

Λευίτης, ου, ό, a Levite.

λευκαίνα, f. αιῶ, 1. α. έλεύκανα, to whiten.

λευκός, ή, όν, white.

ληνός, οϋ, ή, a wine vat, or the lake under the wine press; commonly, the wine press itself.

λήρος, ου, ό, an idle tale.

ληστής, οϋ, ό, a robber.

λίαν, very, very much, exceedingly.

λίβανος, ου, ό, frankincense.

λιθάζω, f. άσω, p. λελίθακα, 1. α. έλίθασα, to stone.

λίθινος, η, ον, made of stone.

λιθοβολέω, ᾱ, f. ήσω, p. λελιθοβόληκα, to stone.

λίθος, ου, ό, a stone.

λιθόστρωτον, ου, τδ, ■ marble pavement.

λικμάω, ᾱ, f. ήσω, p. λελίκηκα, to grind to powder.

λίμνη, ης, ή, a lake.

λιμός, οϋ, ό, 1. hunger; 2. famine.

λίνον, ου, τδ, flax, by meton. a wick.

λίτρα, ας, ή, a pound.

λογίζομαι, f. ίσομαι, to reason; pass. f. λογισθήσομαι, to be numbered or reckoned.

λόγος, ου, ό, 1. a word, a saying; 2. discourse, instruction, doctrine, commandment; 3. an ac-

count, a narrative, a rumour; 4. an account, a reckoning; 5. a reason, ■ cause; 6. a thing, a fact; 7. THE WORD, John, 1. 1, 14.

λόγχη, ης, ή, a spear.

λοιδορέω, ᾱ, f. ήσω, p. λελοιδόρηκα,

1. α. έλοιδόρησα, to rail against.

λειμός, οϋ, ό, pestilence.

λοιπός, ή, όν, the rest; τδ λοιπόν, adverbially, still, even now.

λούω, f. λούσω, p. λέλουκα, 1. α. έλουσα, to wash.

λύκος, ου, ό, a wolf.

λυπέομαι, οὔμαι, pass. f. λυπηθήσομαι, 1. α. έλυπήθην, 1. to be grieved; 2. to be angry.

λύπη, ης, ή, grief, sorrow.

Λυσανίας, ου, ό, Lysanias.

λυσιτελέω, ᾱ, f. ήσω, p. ηκα, to be profitable, advantageous.

λύτρον, ου, τδ, a ransom.

λυτρώω, ᾱ, f. ώσω, p. λελύτρωκα, pres. inf. mid. λυτροῦσθαι, to redeem, to deliver.

λύτρωσις, εως, ή, redemption, deliverance.

λυχνία, ας, ή, a lamp-stand.

λύχνος, ου, ό, a lamp.

λύω, f. σω, p. έλυκα, 1. α. έλυσα, 1 to loose, to unbind; 2. to determine not to be obligatory, a Chaldaism; 3. to break, to violate, to make void; 4. to destroy.

Λώτ, ό, Lot, indecl.

M.

Μαάθ, ό, Maath, indecl.

Μαγδαλά, ή, Mag'dala, a place on the western shore of the sea of Galilee, not far from Capernaum.

Μαγδαληνή, ης, ή, a Magdalene, or woman of Magdala.

μάγος, ου, ό, a Magian, a philoso-

pher of the Magian religion ; a magician, Acts, 13. 6.
 μαθητεύω, *f. σω, p. μεμαθήτευκα*, 1. *a. ἐμαθήτευτα*, 1. to be a disciple ; 2. to make a disciple, to instruct.
 μαθητής, *οὔ, ὁ*, a disciple.
 Μαθουσάλα, *ὁ*, Methusalah, *indecl.*
 Μαῖναν, *ὁ*, Menan, *indecl.*
 μαίνομαι, *f. οὔμαι, p. mid. μέμνηνα*, to be mad.
 μακαρίζω, *f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. μεμακάρικα*, to call happy.
 μακάριος, *α, ον*, happy, blessed.
 μακρὰν, far off, at a distance.
 μακρόθεν, from far, far off.
 μακροθυμέω, *ᾶ, f. ἥσω, p. μεμακροθύμηκα*, 1. to have patience, to forbear ; 2. to delay, to defer.
 μακρὸς, *ᾶ, ὄν*, 1. distant ; 2. long ;
 μακρὰ προσευχόμενοι, making long prayers.
 μαλακία, *ας, ἡ*, bodily infirmity.
 μαλακὸς, *η, ὄν*, soft, delicate.
 Μαλελεὴλ, *ὁ*, Maleleel, *indecl.*
 μᾶλλον, *adv. comp. from μάλα*, more, rather.
 Μάλχος, *ου, ὁ*, Malchus.
 Μαμωνᾶς, *ᾶ, ὁ*, 1. Mammon, the Syrian god of Wealth ; 2. riches.
 Μανασσῆς, *ῆ, ὁ*, Manasseh.
 μαθάνω, *f. μαθήσομαι, p. μεμάθηνα*, 2. *a. ἐμαθον*, to learn.
 μάννα, *τὸ*, manna, *indecl.*
 μαργαρίτης, *ου, ὁ*, a pearl.
 Μάρθα, *ης, ἡ*, Martha.
 Μαρία, *ας, ἡ*, and Μαριάμ, *η, indecl.*
 Mary.
 μάρτυς, *υρος, ὁ*, a witness.
 μαρτυρέω, *ᾶ, f. ἥσω, p. μεμαρτύρηκα*, 1. *a. ἐμαρτύρησα*, to bear witness, to testify
 μαρτυρία, *ας, ἡ*, a testimony.
 μαρτύριον, *ου, τὸ*, a testimony.
 μαστιγῶν, *ᾶ, f. ὥσω, p. μεμαστιγῶκα*, to scourge.

μάστιξ, *ιγες, ἡ*, 1. a scourge ; 2. by meton. a grievous disease.
 μαστός, *οὔ, ὁ*, the breast, the pap.
 μάτην, in vain.
 Ματθαῖος, *ου, ὁ*, Mat'thew.
 Ματθᾶν, *ὁ*, Mat'than. *indecl.*
 Ματθᾶν, *ὁ*, Mat'that, *indecl.*
 Ματταθαῖ, *ὁ*, Mat'tatha. *indecl.*
 Ματταθίας, *ου, ὁ*, Mattathias.
 μάχαιρα, *ας, ἡ*, a sword.
 μάχομαι, *f. ἥτομαι, p. μεμάχημαι*, to contend.
 μεγαλεῖος, *εἰα, εἶον*, great, wonderful.
 μεγαλειότης, *της, ἡ*, glorious power, majesty.
 μεγαλύνω, *f. υἱᾶ, p. μεμεγάλυνκα*, 1. to make large ; 2. to magnify, to celebrate.
 μέγας, *μεγάλη, μέγα*, 1. large, numerous ; 2. great, powerful, distinguished.
 μεγιστᾶνες, *αν, οἱ*, lords, persons of high rank.
 μεθερμηνεύω, *f. σω, p. κα*, to interpret.
 μέθη, *ης, ἡ*, drunkenness.
 μεθίστημι *or μεβιστάνω, f. μεταστήτω, p. μεβίστηκα*, to remove, to displace.
 μεθόριον, *ου, τὸ*, in the plural, the borders, the confines.
 μεθύσκω, *f. ὥσω, p. μεμέθυκα*, to make drunk.
 μεθύω, *f. ὥσω, p. μεμέθυκα*, 1. to drink freely ; 2. to be drunk.
 μείζων, *ονος, ὁ, ἡ, comp. from μέγας*, 1. greater ; 2. the greatest.
 μέλας, *αινα, αν*, black.
 Μελεᾶς, *ᾶ, ὁ*, Mele'a.
 μέλει, *impers. 3rd pers. ἔμελε, f. μελήσει, p. μεμέληκε*, there is care for, it concerns.
 μελετάω, *ᾶ, f. ἥσω, p. μεμελέτηκα*, to premeditate.
 μελί, *ίτος, τὸ*, honey.

μελίσσιος, *ίου*, *ὁ*, belonging to bees.

μέλλω, *impr.* ἔμελλον, *f.* μελλήσω or σομαι, to be about to do a thing; *part.* μέλλων, *ουσα*, *ον*, future, what is to come.

μέλος, *εος*, *ους*, *τὸ*, a member of the body.

Μελχί, *ὁ*. Melchi.

μεμαθηκώς, *part.* *p.* from *μανθάνω*.

μέν, indeed, truly; *ὁ μὲν....ὁ δὲ*, one ....another.

μενοῦν or μὲν οὖν, 1. and indeed, further, moreover; 2. wherefore.

μενοῦνγε, yea rather.

μέντοι or μὲν τοι, yet.

μένω, *f.* μενᾶ, *p.* μεμένηκα, 1. to remain, to stay, to dwell; 2. to last; 3. to persevere.

μερίζω, *f.* ἴσω, *p.* μερίκα, 1. *a.* ἐμερίσα; *pass.* μερίζομαι, *p.* μεμερίσμαι, 1. *a.* ἐμερίσθην; to divide.

μερίμνα, *ης*, *ῆ*, care, anxiety.

μεριμνάω, *ῶ*, *f.* ἴσω, *p.* μεμερίμνηκα, to be anxious.

μερίς, *ίδος*, *ῆ*, a part, portion.

μεριστής, *οὔ*, *ὁ*, a divider.

μέρος, *εος*, *ους*, *τὸ*, 1. a part, a portion; 2. a lot, fellowship, destiny; *μέρη*, *τά*, the region or country.

μεσονύκτιον, *ίου*, *τὸ*, midnight.

μέσος, *η*, *ον*, the middle, the midst.

μεσῶ, *ῶ*, to be in the middle or midst.

Μεσσίας, *ου*, *ὁ*, the Messiah, the Christ.

μεστὸς, *ῆ*, *δν*, full.

μετὰ, *μετ'*, and *μεθ'*, with the gen. with, among; with the accus. after.

μεταβαίνω, *f.* βήσομαι, *p.* μεταβέβηκα, 2. *a.* μετέβην, 2. *a.* imperat.

μετάβηθι, to pass over, to remove, to depart.

μεταδίδωμι, *f.* δάσω, *p.* δέδωκα, to impart.

μεταίρω, *f.* ἀρῶ, *p.* ἤρα, to depart.

μεταμέλομαι and -έομαι, *οὔμαι*, *f.* μεληθήσομαι, *p.* μεμέλημαι, 1. *a.* μετεμελήθην, to repent.

μεταμορφῶ, *ῶ*, *f.* ὥσω, *p.* μεταμεμόρφωκα, to transfigure, to transform.

μετανοέω, *ῶ*, *f.* ἤτω, *p.* μετανενόηκα, 1. to reform; 2. to repent.

μετάνοια, *ας*, *ῆ*, 1. reformation; 2. repentance.

μεταξύ, *adv.* with the gen. between; *ἐν τῷ μεταξύ* (*χρόνῳ* understood), in the mean time.

μετασταθῶ, 1. *s.* 1. *a.* subj. *pass.* from *μεθίστημι*.

μετεωρίζομαι, *mid.* to be anxious, disquieted.

μετοικεσία, *ας*, *ῆ*, a carrying away, transportation, used of the exile to Babylon.

μέτοχος, *ου*, *ὁ*, a partner, an associate.

μετρέω, *ῶ*, *f.* ἴσω, *p.* μεμέτρηκα, 1. *a.* ἐμέτρησα, to measure.

μετρητής, *οὔ*, *ὁ*, the metretes or Attic amphora; a measure of uncertain capacity, but probably the same with the Jewish bath, which is estimated at 13½ gallons.

μέτρον, *ου*, *τὸ*, 1. a measure; 2. measure.

μέχρι or μέχρις, with the gen. until.

μή, 1. not; 2. lest; 3. interrogatively, whether? *num?* *an?*

μήγε, see under *εἰ*.

μηδὲ, nor, neither, not even.

μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν, no one, none; *neut.* nothing; *adverbially* (*κατὰ* understood), not at all.

μηκέτι, no more, no longer.

μηκύνομαι, *mid. f. from* μηκύνω, to lengthen, to grow up.

μήν, νῆς, ὁ, a month.

μηνύω, *f. ὕσω, p. μνημήνυκα, 1. α. ἐμνήνυσσα, to point out, to signify.*

μήποτε, 1. lest at any time, lest; 2. whether.

μήτε, neither, nor, not even.

μήτηρ, ἑρως, ἑρὸς, ἡ, a mother.

μήτι, whether? *It answers to num quid? num? nonne?*

μήτις, τίνος, any one?

μήτρα, ας, ἡ, the womb.

μιαίνω, *f. μιανῶ, p. μεμίασκα, 1. α. subj. pass. μιανθῶ, to defile, to render unclean.*

μίγμα, τος, τὸ, a mixture.

μίγνυμι, *f. μίξω, p. μέμιχα, 1. α. ἐμίξα, to mix.*

μικρὸς, ὁ, ὄν, 1. small, short; 2. the less or younger; *μικρὸν, neut. absol. 1. a little while; 2. a short distance; comp. μικρότερος, the least.*

μίλιον, ου, τὸ, a mile.

μισέω, ᾧ, *f. ὕσω, p. μεμίσηκα, 1. α. ἐμίσησα, 1. to hate; 2. to love less than some other person or thing.*

μισθιος, ίου, ὁ, ἡ, or μίσθιος, ία, ιον, a hireling, a hired servant.

μισθόομαι, οὔμαι, *mid. f. ὠσομαι, 1. α. ἐμισθωσάμην, to hire.*

μισθός, οὔ, ὁ, wages, reward.

μισθωτός, οὔ, ὁ, a hireling, a hired servant.

μνᾶ, μνᾶς, ἡ, a pound.

μνάομαι, ᾧμαι, *f. μνήσομαι, p. μέμνημαι, 1. α. ἐμνήσθην, to remember, to call to mind.*

μνήμα, τος, τὸ, a sepulchre.

μνημεῖον, ου, τὸ, a sepulchre.

μνημονεύω, *f. εὔσω, p. μεμνημόνευκα, to remember, to recollect.*

μνημόσυνον, ου, τὸ, a memorial.

Μνηστεύομαι, *mid. f. εὔσομαι, 1. α. pass. ἐμνηστευθην, to be betrothed.*

μογιλάλος, ου, ὁ, ἡ, having an impediment in the speech.

μόγισ, scarcely, hardly.

μόδιος, ου, ὁ, a measure for corn, &c. the modius; it contained about a peck.

μοιχαλῆς, ίδος, ἡ, adulterous.

μοιχαομαι, ᾧμαι, *f. ἤτομαι, p. μεμοίχημαι, to commit adultery.*

μοιχεία, ας, ἡ, adultery.

μοιχεύω, *f. εὔσω, p. μεμοίχευκα, 1. α. ἐμοίχευσα, to commit adultery, to commit adultery with.*

μοιχός, οὔ, ὁ, an adulterer.

μονή, ης, ἡ, a mansion, an abode.

μονογενής, έος, οὔς, ὁ, ἡ, 1. the only born; 2. the peculiarly beloved.

μόνον, only.

μόνος, η, ον, alone; unfruitful, *John, 12. 24.*

μονόφθαλμος, ου, ὁ, ἡ, having but one eye.

μορφῇ, ης, ἡ, form, outward appearance.

μόσχος, ου, ὁ and ἡ, a calf.

μυλικός, ἡ, ὄν, belonging to a mill.

μύλος, ου, ὁ, a mill-stone.

μύλων, ανος, ὁ, a mill-house.

μυριάς, άδος, ἡ, a myriad, an innumerable multitude.

μυρίζω, *f. ἴσω, p. μεμύρικα, to anoint with precious ointment.*

μύριοι, αι, α, ten thousand.

μύρον, ου, τὸ, precious ointment.

μυστήριον, ου, τὸ, a mystery, a secret.

μωραίνω, *f. ανᾶ, p. μεμάραινα, 1. α. subj. pass. μωρανθῶ, to make insipid; pass. to become tasteless, insipid.*

μωρός, ὁ, ὄν, 1. foolish; 2. a vile wretch.

Μωσῆς, έως, ὁ, Moses.

N.

Ναασσών, ὁ, Naasson, indecl.
 Ναγγαί, Nagge, indecl.
 Ναζαρεθ and Ναζαρέτ, ἡ, Nazareth,
 a city in lower Galilee, indecl.
 Ναζαρηνός, οὗ, ὁ, a Nazarene.
 Ναζωραῖος, ου, ὁ, a Nazarene.
 Ναθαν, ὁ, Nathan, indecl.
 Ναθαναήλ, ὁ, Nathanael, indecl.
 ναί, yes, indeed, truly.
 Ναϊν, ἡ, Nain, indecl.
 ναός, οὗ, ἄττ. ναὸς, ὁ, a temple.
 Ναούμ, ὁ, Naüm, indecl.
 νάρδος, ου, ἡ, spikenard.
 Ναχωρ, ὁ, Nachor, indecl.
 νεανίσκος, ου, ὁ, a young man.
 Νεεμάν, ὁ, Na'aman, indecl.
 νεκρός, ἀ, ὁν, dead.
 νέος, α, ου, new.
 νεοσσός, οὗ, ὁ, a young bird.
 νεότης, ητος, ἡ, youth.
 νεύω, f. σω, p. νένευκα, to beckon,
 to signify by a nod.
 νεφέλη, ης, ἡ, a cloud.
 Νεφθαλεῖμ, ὁ, Neph'thalim or
 Neph'thali, indecl.
 νεώτερος, α, ου, comp. from νέος, the
 younger.
 νήθω, f. νήσω, p. νένηκα, to spin.
 νήπιος, ίου, ὁ, a babe; metaph. an
 unlearned person.
 Νηρί, ὁ, Neri, indecl.
 νηστεία, ας, ἡ, fasting.
 νηστεύω, f. σω, p. νενήστευκα, to
 fast.
 νῆστις, εως, ὁ, ἡ, pl. νήστεες, εις,
 fasting, hungry.
 νικάω, ᾶ, f. ήσω, p. νενίκηκα, to
 overcome.
 Νικόδημος, ου, ὁ, Nicodemus.
 νίκος, εος, ους, τὸ, victory.
 Νινευί, ἡ, Nineveh, the ancient me-
 tropolis of Assyria, indecl.
 Νινευίτης, ου, ὁ, a Ninevite.
 νιπτήρ, ἡρος, ὁ, a basin.
 νίπτω, f. ψω, p. νένιφα, 1. α. ἔνι-

ψα mid. νίπτομαι, f. ψομαι,
 1. α. ἐνιψάμην to wash.
 νοέω, ᾶ, f. ήσω, p. νενόηκα, 1. to
 consider; 2. to understand.
 νομή, ἡς, ἡ, pasture.
 νομίζω, f. ίσω, p. νενόμικα, 1. α.
 ἐνόμισα, to suppose, to think.
 νομικός, οὗ, ὁ, a teacher of the law
 of Moses.
 νόμισμα, τος, τὸ, a coin.
 νομοδιδάσκαλος, ου, ὁ, a teacher of
 the law of Moses.
 νόμος, ου, ὁ, 1. a law; 2. the law
 of Moses; 3. the scriptures of
 the Old Testament.
 νόσος, ου, ἡ, a disease.
 νοσσιὰ, ᾶς, ἡ, a brood of young
 birds.
 νοσσίον, ου, τὸ, a chicken.
 νότος, ου, ὁ, 1. the south wind; 2.
 the south country.
 νουνεχᾶς, wisely, discreetly.
 νοῦς, νοός, νοῖ, νοῦν, ὁ, or νοός, νοῦς,
 οὗ, ὁ, the mind.
 νύμφη, ης, ἡ, 1. a bride; 2. a
 daughter-in-law.
 νυμφίος, ου, ὁ, a bridegroom.
 νυμφάν, ᾶνος, ὁ, a bridal chamber.
 νῦν, ἄττ. νυνὲ, now, but now, a
 short time ago; ἀπὸ τοῦ νῦν
 (καιροῦ understood), from this
 time.
 νύξ, νυκτός, ἡ, night.
 νυστάζω, f. ᾶξω, p. νενύσταχα, 1. α.
 ἐνύσταξα, to nod with drowsi-
 ness.
 νύττω or νύσσω, f. ξω, p. νένυχα,
 to pierce.
 Νῶε, ὁ, Noah, indecl.

Ξ.

ξένος, η, ου, or ξένος, ου, ὁ, a stran-
 ger.
 ξέστης, ου, ὁ, a pitcher.
 ξηραίνω, f. ανῶ, p. ἐξηράνακα, p.

pass. ἐξήραμαι, 1. *a.* ἐξηράνθην, to dry up, to wither.

ξηρὸς, ἄ, ὄν, dry, withered; ἡ ξηρὰ (γῆ understood), the dry land.

ξύλον, ου, τὸ, 1. a tree; 2. a club.

Ο.

ὁ, ἡ, τὸ, the; ὁ μὲν....ὁ δέ, one... another, or the other.

ὀγδοήκοντα, οἱ, αἱ, τὰ, eighty.

ὀγδοος, η, ου, the eighth.

ὁδε, ἡδε, τόδε, he, she, it; this.

ὁδεύω, *f.* εὔσω, *p.* ὠδεύκα, to journey, to travel.

ὁδηγέω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* ὠδήγηκα, to lead, to guide.

ὁδηγός, οὔ, ὁ, a guide.

ὁδοιπορία, ας, ἡ, a journey.

ὁδὸς, οὔ, ἡ, 1. a way, a road; 2. a journey; 3. *metaph.* a religion or doctrine.

ὀδὸς, ὄντος, ὁ, a tooth.

ὀδυνάω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* ὠδύνηκα, to afflict, to torment.

ὀδυρμός, οὔ, ὁ, wailing, lamentation.

ὀζίας, ου, ὁ, Uzzi'ah.

ὀζω, *f.* ὀζήσω and ὀζέσω, *p.* ὠζεκα, to have an offensive smell.

ὅθεν, 1. whence; 2. wherefore.

ὀθόιον, ου, τὸ, a linen cloth, a bandage.

οἶδα, *p.* mid. from εἶδω, or εἰδέω, ὦ.

οἰκέτης, ου, ὁ, a servant.

οἰκία, ας, ἡ, 1. a house; 2. a household; 3. *by meton.* goods, property.

οἰκιακός, ἡ, ὄν, or οἰκιακός, οὔ, ὁ, one of a household.

οἰκοδεσπότης, ου, ὁ, the master of a house.

οἰκοδομέω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* οἰκοδόμηκα, 1. *a.* ἡσα, 1. *a.* *pass.* ἡθην, to build.

οἰκοδομή, ῆς, ἡ, a building, an edifice.

οἰκονομέω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* οἰκονόμηκα, to be a steward.

οἰκονομία, ας, ἡ, stewardship.

οἰκονόμος, ου, ὁ, a steward.

οἶκος, ου, ὁ, 1. a house; 2. a seat, a dwelling-place; 3. a family; 4. lineage, posterity.

οἰκουμένη, ῆς, ἡ, (γῆ understood), 1. the whole earth; 2. the whole land.

οἰκτιρῶν, ονος, ὁ, ἡ, merciful, compassionate.

οἶμαι, *contr.* from οἶομαι, *f.* ἡσομαι, ὧμαι, to think, to suppose.

οἶνοπότης, ου, ὁ, ἡ, a wine-tippler.

οἶνος, ου, ὁ, wine.

οἶος, α, ου, such as.

οἶσει, 3. *s.* 1. *f.* from Φέρω.

οἵτινες, *nom. pl.* from ὅστις.

ὀκνηρὸς, ἄ, ὄν, slothful.

ὀκτώ, οἱ, αἱ, τὰ, eight.

ὀλίγον, *adv.* little, a little; whether of time, space, or quantity.

ὀλιγόπιστος, ου, ὁ, ἡ, of little faith.

ὀλίγος, η, ου, few.

ὀλοκαύτωμα, τος, τὸ, a holocaust, or whole burnt offering.

ὅλος, η, ου, all, the whole.

ὅλως, at all.

ὄμβρος, ου, ὁ, a storm of rain.

ὀμιλέω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* ὠμίληκα, to converse.

ὄμμα, τος, τὸ, the eye.

ὀμνύω or ὀμνυμι, *f.* ὀμίσω, *p.* ὠμοκα, 1. *a.* σα, to swear.

ὀμοιάζω, *f.* ἄσω, *p.* ὠμοίανκα, to be like.

ὅμοιος, α, ου, like.

ὀμοίω, ὦ, *f.* ἄσω, *p.* ὠμοίωκα, 1. *a.* *pass.* ὠμοιώθην, 1. to make like; 2. to compare.

ὁμοίως, likewise, in like manner.

ὁμολογέω, ὦ, *f.* ἡσω, *p.* ὠμολόγηκα, 1. *a.* ἡσα, 1. to profess; 2. to promise.

ὁμόσαι, 1. *a. inf. from ὁμύναι.*

ὁμοῦ, together.

ὁμως, yet; ὁμως μέντοι, nevertheless.

ὄναρ, τὸ, indecl. a dream.

ὄναριον, ου, τὸ, the colt of an ass.

ὀνειδίζω, *f. ἴσω, p. ὀνειδίζω, 1. a.*

ἴσα, to reproach, to upbraid.

ὀνειδος, εος, ους, τὸ, disgrace, shame.

ὀνικός, ἡ, ὄν, belonging to an ass;

μύλος ὀνικός, the upper millstone, which was turned by an ass.

ὄνομα, τος, τὸ, 1. a name, name;

2. fame; 3. the sake, cause, or account.

ὀνομάζω, *f. ἄσω, p. ὀνόμακα, 1. a.*

σα, to name.

ὄνος, ου, ὁ and ἡ, an ass.

ὄντως, really, truly.

ὄξος, εος, τὸ, sour wine.

ὀπισθεν, behind, after.

ὀπίσω, 1. behind, after; 2. back, backwards.

ὄπλον, ου, τὸ, a weapon; ὅπλα, τὰ, arms.

ὀπότε, when.

ὅπου, when; whither; ὅπου ἂν or εἰάν, wherever; whithersoever.

ὀπτασία, ας, ἡ a vision.

ὀπτομαι, *f. ὀφτομαι, 1. a. pass.*

ᾤφθην, 1. to see; 2. to look to, to take care of; 3. to experience.

ὀπτές, ἡ, ὄν, broiled.

ὅπως, 1. how; 2. that.

ὄραμα, τος, τὸ, a vision, a sight.

ὀράω, ᾧ, *f. ἄσω, p. ὄρακα, Att.*

εἰρακα, 1. to see; 2. to beware.

ὀργή, ἡς, ἡ, anger; by meton. punishment.

ὀργίζω, *f. ἴσω, p. ὀργίζω, 1. a.*

pass. ὀργίσθην, to provoke to anger; pass. to be angry.

ὄρεινός, ἡ, ὄν, mountainous, hilly.

ὀρθρίζω, *f. ἴσω, p. ὀρθρίζω, to come early in the morning.*

ὀρθριος, α, ον, early in the morning.

ὀρθρος, ου, ὁ, daybreak, the dawn.

ὀρθῶς, rightly.

ὀρίζω, *f. ἴσω, Att. ἰῶ, p. ὀρίκα, to determine, to appoint.*

ὄριον, ου, τὸ, a coast or border.

ὀρκίζω, *f. ἴσω, p. ὀρκίζω, to adjure.*

ὀρκος, ου, ὁ, 1. an oath; 2. that which is vowed.

ὀρμάω, ᾧ, *f. ἴσω, p. ὀρμηκα, 1. a.*

σα, to rush violently.

ὄρνις, ιθος, ὁ and ἡ, a hen.

ὄρος, εος, ους, τὸ, a mountain.

ὀρύσσω or -ττω, *f. ξω, p. ὀρυχα,*

1. a. ξα, to dig.

ὀρφανός, οὔ, ὁ, forsaken, desolate.

ὀρχέομαι, οὔμαι, mid. *f. ἵσομαι,*

1. a. ὀρχησάμεν, to dance.

ὅς, ἡ, ὅ, who, which; ὅς μὲν....ὅς

δέ, one....another; ὅς εἰάν, whoever.

ὀσιότης, τητος, ἡ, piety.

ὀσμή, ἡς, ἡ, a smell, an odour.

ὅσος, η, ον, the correlative of τόσος

and τοσούτος, as much as, as

long as; ἐφ' ὅσον, in as much

as, or (with χρόνον understood)

as long as; ὅσοι, αι, α, as many

as; whosoever, whatsoever;

how great, how many.

ὅσπερ, ἡπερ, ὅπερ, whoever, whatever.

ὀστέον, οὔν, οὔ, τὸ, a bone.

ὅστις, ἡτις, ὅ, τι, who, which, what,

whosoever. See ἕως.

ὀσφύς, ὅς, ἡ, and ὀσφύες αι, the

loins.

ὅταν, 1. when; 2. while, as long

as.

ὅτε, when.

ὅ, τε, ἡ, τε, τό, τε, both. See τέ.

ὅτι, 1. that; 2. because, for, al-

though, seeing that; ὅτι εἰ, O

that! it is used elliptically for

τί ἐστι ὅτι, why?

ὅτου, gen. Att. for οὗτινος, from ὅστις.

οὐ, οὐκ, and οὐχ, no, not; not?

οὐ, where, whither.
 οὐα, aha!
 οὐαί, wo! alas!
 οὐσαμῶς, by no means.
 οὐδε, neither, nor, not even; not?
 οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν, no one, none;
 neut. nothing, of no consequence.
 οὐδέποτε, never.
 οὐδέπω, not yet, never yet.
 οὐκέτι or οὐκ ἔτι, no more, no longer.
 οὐκοῦν, then?
 οὖν, then, therefore.
 οὐπω, not yet; sometimes interrogatively.
 οὐράνιος, ια, ον, and οὐράνιος, ου, ό, ή, heavenly.
 οὐρανός, οὐ, ό, heaven; whether the material heaven, as the atmosphere, the sky, or the invisible and spiritual; metaph. an exalted condition.
 Οὐρίας, ου, ό, Uri'ah.
 οὖς, ὠτός, τὸ, the ear.
 οὐσία, ας, ή, goods, property.
 οὔτε, neither, nor.
 οὗτος, αὕτη, τοῦτο, this.
 οὕτω and οὕτως, thus, so.
 οὐχι, not? Lat. nonne?
 ὀφειλέτης, ου, ό, 1. a debtor; 2. a trespasser, a sinner.
 ὀφειλή, ἥς, ή, a debt.
 ὀφείλημα, τος, τὸ, a trespass, an offence.
 ὀφείλω, f. ἤσω, p. ὀφείλῃκα, 1. to owe; 2. to transgress or offend; 3. to be obliged, must, ought.
 ὀφθαλμός, οὐ, ό, the eye.
 ὄφης, εως, ή, a serpent.
 ὄφρυς, ὄς, ή, the brow of a hill.
 ὀχλέω, ὦ, f. ἤσω, p. ὥχληκα, to vex, to trouble.
 ὄχλος, ου, ό, 1. a multitude, a throng of people; 2. the common people.
 ὀψάριον, ου, τὸ, a fish.

ὀψέ, 1. late in the evening; 2. after; ὀψέ δὲ σαββάτων, after the sabbath.
 ὀψεί, 2. s. 1. f. Att. for ὀψῃ, from ὀπτομαι.
 ὀψία, ας, ή, the evening; from ὀψιος, ια, ιον, late.
 ὀψις, εως, ή, 1. the face; 2. the outward appearance.
 ὀψώνιον, ου, τὸ, pay.

II.

παγιδεύω, f. εὔσω, p. πεπαγίδευκα, to insnare.
 παγίς, ἰδος, ή, a snare.
 παθεῖν, 2. a. inf. from πάσχω.
 παιδάριον, ου, τὸ, a child.
 παιδεύω, f. εὔσω, p. πεπαίδευκα, to chastise.
 παιδιόθεν, from infancy.
 παιδίον, ου, τὸ, a child; in salutation, my friend!
 παιδίσκη, ῆς, ή, a female servant or slave.
 παῖς, δὸς, ό and ή, 1. a child; 2. a son; 3. a servant, an attendant.
 παῖς, f. παῖσω, p. πέπαικα, 1. a. ἔπαισα, to strike.
 πάλαι, long since.
 παλαιός, ἄ, ὄν, old.
 παλαιόω, ὦ, f. ὤσω, p. πεπαλαιώκα, to make old; pass. to grow old.
 παλιγγενεσία, ας, ή, restoration, renovation
 πάλιν, back again, again, moreover.
 παμπληθεῖ, all at once, together.
 παμπόλυς, παμπόλλη, παμπολλυ, very numerous.
 πανδοχεῖον, ου, τὸ, an inn.
 πανδοχεύς, εως, ό, the master of an inn.
 πανοπλία, ας, ή, complete armour, panoply.

πανουργία, ας, ἡ, craftiness, cunning.

πανταχόθεν, from all quarters.

πανταχοῦ, every where.

παντελής, έος, εύς, ό, ἡ, entire; είς τό παντελές, utterly.

πάντοθεν, on all sides.

πάντοτε, always.

πάντως, certainly.

παρά, with the gen. from, by; οί παρά τινός, they who are with or belonging to any one, friends, &c.; τὰ παρά τινός, the property of any one; with the dat. with, among, nigh to; with the accus. at, near, above, more than.

παραβαίω, f. βήσομαι, p. βέβηκα, to transgress.

παραβάλλω, f. βαλῶ, p. βέβληκα, to compare.

παραβιάζομαι, mid f. σομαι, 1. a. παρεβιασάμην, to urge.

παραβολή, ἥς, ἡ, 1. a comparison or similitude; 2. a parable, an obscure saying; 3. a proverb; 4. a precept, a maxim.

παραγγέλλω, f. ελῶ, p. παρήγγειλα, 1. a. παρήγγειλα, to command, to charge.

παραγίνομαι, f. γενήσομαι, 2. a. παρεγενόμην, to arrive, to come.

παράγω, f. άξω, p. ήχα, to pass by, to pass on, to depart.

παραδειγματίζω, f. ίσω, p. παριδεδειγματικά, to make a public example of.

παράδειτος, ου, ό, paradise.

παραδέχομαι, f. ξομαι, p. παραδέδειγμα, to receive.

παραδίδωμι, f δάσω, p. παραδέδωκα, 1. a. περέδωκα, 2. a. παρεδαν, 1. a. pass. παρεδόθην, 1. to deliver, to deliver up; 2. to intrust, to commit; 3. to relate.

παράδοξος, ου, ό, ἡ, wonderful, extraordinary.

παράδοσις, εως, ἡ, a tradition.

παραθαλάσσιος, ου, ό, ἡ, by the sea-side.

παραίτεομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, p. pass. παρήτημαι, to excuse one's self, to make excuses.

παρακαθίζω, f. ίσω, p. παρακεκάθικα, to sit down at.

παρακαλέω, ά, f. έσω, p. παρακέκληκα, 1. a. παρεκαλεσα; pass. έομαι, οῦμαι, f. κληθήσομαι, p. κέκλημαι. 1. a. inf. κληθῆναι; 1. to exhort, to admonish; 2. to ask, to entreat; 3. to comfort.

παρακαλύπτω, f. ψω, p. κεικαλυφα, to hide, to conceal.

παράκλησις, εως, ἡ, consolation.

παράκλητος, ου, ό, an advocate, a helper, whether to teach, comfort, or defend.

παρακολουθέω, ά, f. ήσω, p. ηκα, 1. to attend, to accompany; 2. to investigate.

παρακούω, f. ούσω, p. παρήκουκα, to disregard, to disobey.

παρκύπτω, f. ψω, p. κένκυφα, 1. a. παρέκνυφα, to stoop down.

παραλαμβάνω, f. λήψομαι, p. παρείληφα, 2. a. παρέλαβον; pass. παραλαμβάνομαι, f. ληφθήσομαι, 1. a. παρελήθην; 1. to take, to receive; 2. metaph. to learn, to be taught; 3. to take away.

παραλίος, ου, ό, ἡ, near the sea.

παραλύομαι, pass. p. παραλέλυμαι, to have the palsy.

παρλυτικός, ου, ό, a paralytic, a person sick with the palsy.

παρமுθεομαι, οῦμαι, f. ήσομαι, 1. a. mid. παρμυθησάμην, to console.

παρπορεύομαι, f. σομαι, p. πεπόρευμαι, to pass by or along.

παράπτωμα, τος, τό, an offence, a fault.

παρασκευή, ἥς, ἡ, the day of preparation for the sabbath.

παρτηρέω, ᾧ, *f.* ἦτω, *p.* τετήρηκα, to observe, to watch.

παραῖηρησις, εως, ἥ, show.

παρτίθηναι, *f.* θήσω, *p.* τέθεικα, 1. *a.* παρέθηκα, 2. *a.* mid. παρεθήμην, 1. to set before; 2. to commit or entrust; 3. to propose, to set forth.

παράφρω, *f.* παροίτω, 2. *a.* imp. παρένεγκε, to take away, to remove.

παράχρημα, immediately.

παίρειμι, imp. παῖρν, *f.* παρέστομαι, to be present, to have come.

παρεκτός, adv. with the gen. except.

παρίξει, Att. for παρίξῃ, 2. *s.* 1. *f.* from παρίχω.

παρέρχομαι, *f.* ελεύτομαι, 2. *a.* ἤλθον, *p.* mid. παρεληλυθα, 1. to pass by; 2. to pass away, to fail; 3. to neglect; 4. to approach.

παρέχω, *f.* ξω, *p.* ἐσχηκα, 1. to offer, to bestow; 2. to occasion.

παρθενία, ας, ἥ, virginity.

παρθένος, ου, ἥ, a virgin, a maiden.

παρίστημι, *f.* στησω, *p.* παρέστηκα, 1. to furnish, to provide; 2. to dedicate, to devote; 3. to stand by, to be near.

παροικία, ᾧ, *p.* ἦσω, *f.* παρόικηκα, to be a stranger, to dwell as a stranger.

παροιμία, ας, ἥ, a parable, an obscure saying.

παρομοιάζω, *f.* ᾶσω, *p.* παρωμοίκα, to resemble.

παρόμοιος, οία, οιον, like, similar.

παρουσία, ας, ἥ, a coming.

παροψίς, ιδος, ἥ, a dish or platter.

παρρησία, ας, ἥ, freedom in speaking, boldness; παρρησία (ἐν un-derstood), 1. plainly; 2. openly, publicly.

πᾶς, πᾶσα, πᾶν, 1. all, the whole; 2. every one, any whatever;

3. of all kinds! with the negative, nothing, none. See διά.

πάσχα, τὸ, 1. the paschal lamb; 2. the festival of the passover.

πάτχω, *f.* πείτομαι, *p.* act. πεπάθηκα, *p.* mid. πέπονθα, to suffer.

πατάσσω, *f.* ξω, 1. *a.* ἐπάταξα, to strike.

πατέω, ᾧ, *f.* ἦτω, *p.* πεπάτηκα, to trample upon.

πατήρ, τέρος, τρός, ὁ, a father, a progenitor.

πατριά, ᾧς, ἥ, family, lineage.

πατρίς, ιδος, ἥ, one's own country.

παύομαι, mid. *f.* παύσομαι, 1. *a.* ἐπαυσάμην, to cease.

παχύνομαι, pass. *p.* πεπάχυμαι, 1. *a.* ἐπαχυνθην, to become gross, dull, stupid.

πέδη, ης, ἥ, a chain for the feet.

πεδῖνος, ἥ, δν, plain, level.

πεζῇ, (from πεζός, ἥ, δν, with ὁδῷ understood) on foot, by land.

πείθω, *f.* πείτω, *p.* πέπεικα, 1. *a.* ἔπεισα, *p.* mid. πίποθα, to persuade, to convince; mid. to rely, to trust in.

πεινάω, ᾧ, *f.* ᾶσω, *p.* πεπεινακα, 1. *a.* ἐπεινασα, 1. to be hungry; 2. to hunger after.

πειράζω, *f.* ᾶσω, *p.* πεπείρακα, 1. *a.* ἐπειρασα, to try, to tempt.

πειρασμός, οῦ, ὁ, temptation, trial. πύλαγος, εως, ους, τὸ, the deep, the deepest part of the sea.

πέμπω, *f.* ψά, *p.* πέπεμφα, 1. *a.* ἔπεμψα, 1. *a.* pass. ἐπέμφθην, to send.

πενθερά, ᾧς, ἥ, a mother-in-law.

πενθερός, οῦ, ὁ, a father-in-law.

πενθειω, ᾧ, *f.* ἦτω, *p.* πεπένθηκα, to mourn.

πενιχρός, ᾧ, δν, poor.

πεντακισχίλιοι, αι, α, five thousand.

πεντακόσιοι, αι, α, five hundred.

πέντε, οἱ, αἱ, τὰ, five.

παιτεκαίδεκατος, η, ον, the fifteenth.
 πενήκοντα, οί, αἱ, τὰ, fifty.

πεποιθεν, see πείθω.

πεπόμενοι, see πάσχω.

πέπρεκε, see πιπρασκα.

πέρυ -soever

πέραν, adv. with the gen. beyond,
 on the other side.

πέρας, τοι, ιδ, the bound or ex-
 tremity.

περί, with the gen. of, concerning,
 on account of, in behalf of;
 with the acc. about, around.

περιάγω, f. ξω, 2. a. περιήγαγον,
 Att. ήγον, to go about.

περιβάλλω, f. βαλῶ, p. βέβληκα,
 2. a. έβαλον, 2. a. mid. εβαλόμην,
 1. to cast round; 2. to clothe,
 to put on.

περιελεπομαι, mid. f. φομαι, imp.
 περιελεπόμην, 1. a. ψάμην, to
 look round, to look round upon.

περιδραμόντες, nom. pl. part. 2. a.
 from περιτρέχω.

περιδιῶ, ᾧ, f. ήσω, p. δέδεκα, plur.
 περιεδεδεμην, to bind about.

περιέκρυβεν, 3. s. 2. a. from περι-
 κρύπτω.

περιέπεσεν, 3. s. 2. a. from περι-
 πίπτω.

περιστῶτα, acc. s. part. p. con-
 tracted for περιεστηκότα, from
 περίστημι.

περιέχω, 2. a. περιέσχω, to take
 possession of.

περιζώννυμι, f. ζώσω, p. έζωκα, to
 gird; mid. to gird one's self.

περίστημι, f. στήσω, p. περιέστηκα,
 to stand round.

περικαλύπτω, f. ψω, p. κεκάλυφα,
 to cover over.

περίκειται, f. είσομαι, to be put
 round

περικρύπτω, f. ψω, p. κέκρυφα, to
 conceal.

περικυκλώω, ᾧ, f. ᾠσω, p. κεκύκλω-
 κα, to surround on all sides.

περιλάμπω, f. ψω, 1. a. περιέλαμ-
 ψα, to shine round.

περίλυπος, ου, ό, ή, exceedingly
 sorrowful.

περιοικέω, ᾧ, f. ήτω, p. ήκηκα, to
 dwell round or near.

περίοικος, ου, ό, ή, a neighbour.

περιπατέω, ᾧ, f. ήτω, p. πεπάτηκα,
 1. a. επατητα, 1. to walk, to
 walk about; 2. to depart; 3.
 to sojourn; 4. metaph. to con-
 duct one's self.

περιπίπτω, f. πιάσω, p. πέπτωκα,
 to fall among.

περισπάω, ᾧ, f. άσω, p. περιέσπα-
 κα, imp. pass. εσπαόμην, ᾧμην, to
 distract, to draw different
 ways; pass. to be anxiously
 busy.

περίσσευμα, τοσ, τῶ, 1. abundance;
 2. pl. the remains.

περισσεύω, f. σω, 1. a. έπερίσσευσα,
 1. to abound; 2. to remain
 over; 3. to exceed; 4. to have
 abundance.

περισσός, ή, ον, 1. abundant; 2.
 exceeding, more; 3. excellent,
 extraordinary; εκ περισσοῦ, be-
 yond measure; μάλλον περισσό-
 τερον, so much the more.

περισσοτέρως, the more exceeding-
 ly.

περισσῶς, exceedingly, the more
 exceedingly.

περιστέρα, ᾧς, ή, a dove.

περιτέμνω, f. τεμῶ, p. τέτμηκα, to
 circumcise.

περιτιθημι, f. θήσω, p. τέθεικα, 1. a.
 έθηκα, to put round, to put on.

περιτομή, ής, ή, circumcision.

περιτρέχω, f. θρέξω, p. δεδράμηκα,
 2. a. έδραμον, to run about.

περιφέρω, f. οίσω, 2. a. ήνεγκον, to
 carry about.

περίχωρος, ου, ό, ή, neighbouring;
 ή περίχωρα (γή or χώρα under-
 stood), the neighbourhood.

πίση, 3. s. 2. a. subj. from πίπτω.
 πετεινόν, οὐ, τὸ, a bird.

πέτρα, ας, ἡ, 1. a rock; 2. a stony place.

Πέτρος, ου, ὁ, Peter.

πετρώδης, εος, ους, ὁ, ἡ, stony, rocky.

πήγανον, ου, τὸ, rue, an herb.

πηγή, ἡς, ἡ, 1. a fountain; 2. a well; 3. a flowing.

πηλός, οὔ, ὁ, clay.

πήρα, ας, ἡ, a scrip.

πήχυς, εως, ἡ, a cubit, a measure equal to about a foot and a half.

πιάζω, f. άσω, p. πεπίακα, 1. a. έπίασα, to seize, to apprehend, to catch.

πιέζω, f. έσω, p. πεπλεκα, p. pass. πεπίεσμαι, to press down.

πίεσαι, 2. s. 1. f. mid. for πιῆ, from πίνω.

πικρῶς, bitterly.

Πιλάτος, ου, ὁ, Pilate.

πινακίδιον, ίου, τὸ, a tablet for writing.

πίναξ, ακός, ὁ, a dish.

πίνω, f. πάσω, p. πέτωκα, 2. a. έπιον, 1. f. mid. πίομαι, to drink.

πιπραάσκω, f. άσω, p. πέπρακα · pass. -ομαι, f. πραθήσομαι, p. πείπραμαι, 1. a. έπραθην · to sell.

πίπτω, f. mid. πεσοῦμαι, p. πέπτωκα, 1. to fall, to fall down; 2. to fail.

πιστεύω, f. σω, p. πεπίστευκα, 1. a. έπίστευσα, 1. to believe, to give credit to, to confide in; 2. to trust, to commit to any one.

πιστικός, ἡ, δὲ, pure, unadulterated.

πίστις, εως, ἡ, 1. faith; 2. faithfulness.

πιστός, ἡ, δὲ, faithful.

πλανάω, ᾶ, f. ήτω, p. πεπλάνηκα, 1. a. έπλάνησα, to seduce, to de-

ceive; pass. to err, to go astray.

πλάνη, ης, ἡ, imposture.

πλανός, ου, ὁ, a deceiver, an impostor.

πλατεῖα, ας, ἡ, (from πλατὺς, ὁδὸς or χώρα being understood) a broad street, a square.

πλατύνω, f. υνᾶ, p. πεπλάτυγκα, to widen, to make broad.

πλατὺς, εια, ὁ, wide.

πλεῖστος, η, ου, superl. from πολὺς, most of.

πλείων, ονος, ὁ, ἡ, neut. πλέον, comp. from πολὺς, 1. more; 2. greater, more excellent.

πλέκω, f. ζω, p. πίπλεχα, 1. a. έπλεξα, to plat, to braid.

πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness; pl. inordinate desires.

πλευρά, ᾶς, ἡ, the side.

πλέω, f. πλεύσω, p. πεπλευκα, 1. a. έπλευσα, to sail.

πληγή, ἡς, ἡ, a blow, a stripe.

πλῆθος, εος, ους, τὸ, 1. a great number; 2. the multitude, the people.

πληθύνω, f. υνᾶ, p. πεπλήθυγκα, 1. a. inf. pass. πληθυνθῆναι, to multiply; pass. to abound.

πλήθω or πίμπλημι, f. σω, p. πέπληκα, 1. a. έπλησα, 1. a. pass. έπλήσθην, 1. to fill; 2. to complete, to end.

πλημύρα, ας, ἡ, an inundation, a flood.

πλὴν, but, yet, nevertheless; with the gen. besides, except.

πλήρης, εος, ους, ὁ, ἡ, full.

πληροφορέω, ᾶ, f. ήτω, p. πεπληροφόρηκα, fully to prove or establish.

πληρώω, ᾶ, f. άσω, p. πεπλήρωκα, 1. a. έπλήρωσα, 1. a. pass. έπληρώθην, 1. to fill, to fill up; 2. to fulfil; 3. to perfect, to end.

πλήρωμα, τος, τὸ, 1. fulness; 2. a

supplement, *i. e.* what is added to make a thing whole; *πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων, instead of πόσας σπυρίδας πλήρεις κλασμάτων.*

πλησίον, *adv.* with the *gen.* near; *ὁ πλησίον, a neighbour.*

πλοιάριον, *ου, τὸ, a small vessel, a boat.*

πλοῖον, *ου, τὸ, a vessel, a fishing-boat.*

πλούσιος, *ία, ιον, rich.*

πλουτέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. πεπλούτηκα, to be rich.*

πλούτος, *ου, ὁ, wealth.*

πνεῦμα, *τος, τὸ, 1. wind; 2. the vital principle, life, breath; 3. the mind, the spirit, the disposition; 4. a spirit or apparition; 5. spirit as distinguished from what is material and external; 6. a spirit or spiritual being; 7. an evil spirit; 8. the divine spirit, the divine power or influence.*

πνέω, *f. πνεύσω, p. πέπνευκα, 1. a. ἐπνευσα, to blow.*

πνίγω, *f. ξω, p. πέπνιχα, 1. to suffocate; 2. to gripe by the throat.*

πόθεν, *1. whence? 2. how?*

ποιέω, *ᾶ, f. ἦσω, p. πεποίηκα, 1. a. ἐποίησα, 1. TO MAKE, to create, to cause, to build, to make ready, to prepare, to appoint, to produce, to bear, spoken of trees; to gain, to make, i. e. to suppose, to regard; 2. to do, to perform, to practise, to effect, to commit; 3. intrans. to work; ἐκδίκησιν ποιεῖν, to vindicate; λυτρώσιν ποιεῖν, to deliver; συμβούλιον ποιεῖν, to consult; ὁδὸν ποιεῖν, to go, to pass along. See *ικανός.**

ποικίλος, *η, ου, various, of different kinds.*

ποιμαίνω, *f. ἀνᾶ, 1. a. ἐποίμανα, to feed or tend as a flock; metaph. to rule.*

ποιμήν, *ένος, ὁ, a shepherd.*

ποίμνη, *ης, ἡ, a flock.*

ποίμνιον, *ίου, τὸ, a flock.*

ποιός, *α, ου, what, which, of what kind; sometimes interrogative.*

πόλεμος, *ου, ὁ, war, battle.*

πόλις, *εως, ἡ, 1. a city; 2. a region or country; by meton. the inhabitants of a city.*

πολίτης, *ου, ὁ, a citizen.*

πολλάκις, *often.*

πολλαπλασίον, *ονος, ὁ, ἡ, much more, much greater.*

πολυλογία, *ας, ἡ, much speaking.*

πολύς, *πολλή, πολὺ, much, many, great; πολλὰ, neut. pl. used adverbially, much, earnestly, very often; πολὺ, neut. s. used adverbially, much; πολλοί, the many, mankind at large; πολλῷ, dat. used adverbially, before comparatives, much, many.*

πολυτελής, *έος, εὔς, ὁ, ἡ, costly.*

πολύτιμος, *ου, ὁ, ἡ, very precious.*

πονηρία, *ας, ἡ, malice, evil intent.*

πονηρός, *ᾶ, ὁν, 1. disordered; 2. evil, wicked, impious, malignant, envious; ὁ πονηρός, the wicked one, Satan.*

Πόντιος, *ου, ὁ, Pontius.*

πορεία, *ας, ἡ, a journey.*

πορεύομαι, *f. σομαι, p. πεπόρευμαι, 1. a. ἐπορεύθην, to journey, to go, to depart; metaph. to conduct one's self, to be occupied.*

πορνεία, *ας, ἡ, fornication, adultery.*

πόρνη, *ης, ἡ, a harlot.*

πόρρω, *far, far off; comp. πορρωτέρω, further.*

πόρρωθεν, *at a distance.*

πορφύρα, *ας, ἡ, purple, a purple robe.*

πορφύρεος, οὗς, ἑα, ᾧ, εον, οὖν, of a purple colour.

ποσάκις, how often.

πόσις, εως, ἥ, drink.

πόσος, η, ον, how great, how much, how long; pl. how many; πόσω, dot. used adverbially with comparatives, how much.

ποταμός, ὤ. ὁ, a river, a torrent.

ποταπός, ἡ, ὄν, what kind of, how great.

πότε when? ἕως πότε, how long?

ποτέ, when, at some time, formerly.

πότερον, whether?

ποτήριον, ἰου, τὸ, a cup.

ποτίζω, f. ἴσω, p. πεπότικα, 1. α. ἐπότισα, to give to drink.

ποῦ, 1. where; 2. whither.

ποῦς, ποδός, ὁ, the foot.

πράγμα, τος, τὸ, 1. a fact or deed; 2. a thing.

πραγματεύομαι, mid. f. εὔσομαι, 1. α. ἐπραγματευσαμην, to be employed in business, to trade.

πραθῆναι, 1. α. inf. p. from πιπράσκω.

πραιτήριον, ου, τὸ, the pretorium, the palace of the pretor.

πράκτωρ, ορος, ὁ, an officer of justice.

πράξις, εως, ἥ, 1. a deed; 2. conduct.

πρᾶος, α, ον, meek, gentle.

πρασιά, ᾶς, ἥ, properly a range of plants in a garden; πρασιαὶ πρασιαὶ, in rows.

πράττω, Att. πράττω, f. ξω, p. πέπρακα, 1. α. ἐπραξα, 1. to do, to commit; 2. to exact, to require.

πραῦς, εἶα, ὦ, meek, gentle.

πρέπει, impers. from πέπω, it becomes; πρέπειν ἐντί, it is becoming.

πρεσβεία, ας, ἥ, an embassy.

πρεσβυτέριον, ου, τὸ, the assembly of the elders.

πρεσβύτερος, τέρα, τερον, comp. from πρέσβυς, 1. older; 2. an elder or member of the sanhedrim.

πρεσβύτερος, ου, ὁ, an old man.

πρὶν and πρὶν ἢ, before, before that.

πρὸ, with the gen. before, whether of place or time.

προάγω, f. ἄξω, imp. ἤγον, to go before.

προαύλιον, ου, τὸ, a porch, a vestibule.

προβαίνω, f. βήσομαι, p. βέβηκα, to proceed.

προβάλλω, f. αλλῶ, p. προβέβηκα, to shoot forth, as a tree.

προβατικὸς, ἡ, ὄν, belonging to sheep; ἡ προβατικὴ (πύλη understood), the sheep gate.

πρόβατον, ου, τὸ, a sheep.

προβιβάζω, f. ἄσω, part. 1. α. pass. προβιβασθεὶς, to incite, to instigate.

προδότης, ου, ὁ, a betrayer, a traitor.

προδραμών, part. 2. α. from προτρέχω.

προερίω, f. ἤσω or ᾶ, p. προεῖρηκα, to foretell.

προέρχομαι, f. ελεύσομαι, 2. α. ἤλθον, 1. to go forwards; 2. to precede.

πρόθεσις, εως, ἥ, a setting forth; οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως, the showbread.

πρόθυμος, ου, ὁ, ἥ, ready, willing.

προκόπτω, f. ψω, p. προέκοφα, 1. α. προέκοψα, to advance, to grow.

προλαμβάνω, f. λήψομαι, 2. α. ἔλαβον, to anticipate, to do a thing beforehand.

προμελετάω, ᾶ, f. ἤσω, p. μεμελέτηκα, to premeditate.

προμεριμνάω, ᾧ, *f. ήσω, p. μερίμνηκα*, to premeditate anxiously.

προπορεύομαι, *f. σομαι*, to go before.

πρὸς, with the *dat.* at, near to; with the *accus.* to, near, at, towards, according to, on account of, with, among, against, for or during; πρὸς τί, why, for what; with an infinitive and the neuter article, so that, to the end that.

προσάβδατον, ου, τὸ, the day before the sabbath.

προσαιοῦμαι, ᾧ, *f. ήσω, p. προσήτηκα*, to beg.

προσαιτής, ου, ὁ, a beggar.

προσαναβαίνα, *f. βήσομαι*, 2. *a. imper.* προσανάβηθι, to go up.

προσαναλίσκω, *f. λῶσω, p. προσανήλκα*, to spend entirely.

προσδαπανῶ, ᾧ, *f. ήσω*, to spend besides.

προσδεχομαι, *f. ζομαι, p. δέδεγμαι*, 1. to receive kindly; 2. to wait for, to expect.

προσδοκάω, ᾧ, *f. ήτω*, to expect.

προσδοκία, ας, ἡ, expectation.

προσδραμών, *part. 2. a. from προστρέχω*.

προσεγγίζω, *f. ίσω, p. προσήγγικα*, to approach, to come near.

προσείνεγκε, 1. *a. imper. from προσφέρα*.

προσέπεσε, 3. *s. 2. a. from προσπίπτω*.

προσειργάζομαι, *f. άσομαι*, 1. *a. mid.* προσειργασάμην, to gain in trade.

προσέρρηξεν, 3. *s. 1. a. from προσεγγυνμι*.

προσέρχομαι, *f. ελεύσομαι*, to come to, to approach.

προσευχή, ης, ἡ, prayer, a prayer; an oratory, or place for prayer, Acts. 16. 13, 16.

προσεύχομαι, *f. ζομαι*, 1. *a. mid.* προσηξάμην, to pray.

προσέχω, *f. ξω, p. προσέσχηκα*, to take heed, to beware.

προσήλυτος, ου, ὁ, ἡ, a proselyte.

προσνήχθη, 3. *s. 1. a. pass. from προσφέρα*.

πρόκαιρος, ου, ὁ, ἡ, lasting but a short time.

προσκαλέομαι, οὔμαι, *mid. f. έτομαι, part. 1. a.* προσκαλεσάμενος, to call, to call to one's self.

προσκαρτερίω, ᾧ, *f. ήσω, p. προσκαρτήρηκα*, to attend on constantly, to be always at hand.

προσκεφάλαιον, ου, τὸ, a pillow.

προσκολλάομαι, ᾧμαι, *pass. f. κηήσομαι*, to cleave to.

προσκύπτω, *f. ψω, p. προσκέκοφα*, 1. *a.* έκοψα, 1. to strike, beat, or dash against; 2. to stumble, τὸν πόδα being understood.

προσκυλίω, *f. ίσω, p. προσκεκύλικα*, 1. *a.* εκύλισα, to roll to.

προσκυνέω, ᾧ, *f. ήσω, p. προσκεκύνηκα*, 1. *a.* εκύνητα, 1. to pay obeisance or homage by prostration; 2. to worship.

προσκυνήτης, ου, ὁ, a worshipper.

προσλαμβάνομαι, *mid. f. λήψομαι*, to take aside.

προσμένω, *f. μενᾶ*, to remain with.

προτορμίζομαι, *pass. f. ισθήσομαι, p. προσωρμισμαι*, 1. *a.* θην, to land, to bring a vessel to shore.

προσπίπτω, *f. πτώσω, p. πέπτακα*, 1. to fall down to; 2. to rush against.

προσποιέομαι, οὔμαι, *mid. imp. προσποιέομην, οὔμην*, to make as if, to seem to intend.

προσπορεύομαι, *f. εύσομαι*, to come to.

προσπρήνυμι, *f. ήξω, p. προσέρρηχα*, 1. *a.* ξα, to dash against.

προστάσσω οτ -τω, *f. ξω, p. προσ-*

- τέταχα, 1. α. προτέταξα, to command.
- προστίθημι, f. θήσω, p. τέθεικα, 2. α. mid. προσθέμην, to add; with an infinitive, it denotes the continuance or repetition of the action.
- προστρέχω, f. θρέξω, p. δεδράμην, to run to.
- προσφάγιεν, ου, τὸ, any thing to eat, provisions.
- προσφέρω, f. οἶσω, p. ἤνεγκα, 1. to bring, to offer; 2. to offer in sacrifice.
- προσφάνειά, ᾧ, f. ἦσω, 1. α. προσφάνησα, to call, to call to, to address.
- προσψαύω, f. αὔσω, p. προσέψαυκα, to touch lightly.
- πρόσωπον, ου, τὸ, the face, the countenance; metaph. 1. the surface; 2. the outward condition. See βλέπω.
- πρότερον, first, formerly, at first.
- προτρέχω, p. δεδράμην, 1. f. mid. θρέξομαι, to run before.
- προὔπαρχω, f. ξω, p. πρῶπην, in the past time, to have been before.
- πρόφασις, εως, ἡ, an excuse, a pretext, a pretence.
- προφέρω, p. οἶσω, 1. α. ἤνεγκα, to bring forth, to produce.
- προφητεία, ας, ἡ, a prophecy.
- προφητεύω, f. εὔσω, 1. α. προσφάτην, 1. to speak by inspiration or as one inspired; 2. to prophesy, to divine.
- προφήτης, ου, ὁ, 1. a prophet; 2. a teacher of divine truths; a poet, Titus, 1. 12; an inspired man, Acts and St. Paul.
- προφήτις, ιδας, ἡ, a prophetess.
- προφθάνω, f. ᾶσα, p. προέφθακα, 1. α. σα, to anticipate, to prevent.
- πρύμνα, ας, ἡ, the stern of a vessel.
- πρωί, early in the morning.
- πρωία, ας, ἡ, from πρωίος, α, ου, ᾧρα being understood, the morning.
- πρωτοκαθεδρία, ας, ἡ, an uppermost seat.
- πρωτοκλισία, ας, ἡ, an uppermost couch or place to recline in.
- πρῶτον, first.
- πρῶτος, η, ου, superl. of πρὸς, comp. πρότερος, the first; metaph. the chief, the best; it is used comparatively, John, 1. 15, 30; οἱ πρῶτοι, the chief or principal men.
- πρωτότοκος, ου, ὁ, ἡ, the first-born.
- πτέρις, ας, ἡ, the heel.
- πτερύγιον, ου, τὸ, the pinnacle of a building.
- πτέρυξ, υγος, ἡ, a wing.
- πτοίω, ᾧ, f. ἦσω, p. ἐπτόηκα, 1. α. subj. p. πτοηθῶ, to terrify.
- πτύον, ου, τὸ, a winnowing-shovel.
- πτύσμα, τος, τὸ, spittle.
- πτύσσω, f. ξω, p. πέπτουχα, to roll up, to fold up, to close.
- πτύω, f. σα, 1. α. ἐπτυσσα, to spit.
- πτῶμα, τος, τὸ, a dead body, a carcass.
- πτώσις, εως, ἡ, a fall.
- πτωχός, ἡ, δν, poor.
- πυγμή, ἡς, ἡ, the clenched hand; πυγμῇ, with a handful.
- πυνθάνομαι, f. πεύσομαι, p. pass. πέπυσμαι, 2. α. inf. mid. πυθίσθαι, to ask, to inquire.
- πυκνὰ, from πυκνός, ἡ, δν, used adverbially, frequently.
- πύλη, ης, ἡ, a gate.
- πυλάν, ᾶνος, ὁ, a porch, a vestibule.
- πῦρ, πυρός, τὸ, fire.
- πύργος, ου, ὁ, a tower.
- πυρέσσω, f. ξω, p. πεπύρεχα, to be sick of a fever.
- πυρετός, οὔ, ὁ, a fever.

πυρράζω, *f.* ἄσω, *p.* πεπύρρακα, to be red.

πωλέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* πεπώληκα, 1. *a.* ἐπώλησα, to sell.

πῶλος, ου, ὁ, a colt, a foal.

πῶποτε, ever, at any time.

πρώω, ᾧ, *f.* ὠσω, *p.* πεπάρωκα, to harden, to make callous.

πῶρωσις, εως, ἡ, hardness; transitively, blindness.

πῶς, how, usually interrogative.

P.

Ῥαᾶβ, ἡ, Rahab, indecl.

Ῥαββί, ὁ, Heb. indecl. rabbi, i. e. master, teacher.

Ῥαββονί and Ῥαββουνί, ὁ, Syro-chald. indecl. rabboni, master, teacher.

ῥάβδος, ου, ἡ, a staff.

Ῥαγαῦ, Ragau, indecl.

ῥακά, Syro-chald. indecl. raka, fool.

ῥᾶκος, εος, ους, τὸ, a piece of cloth.

Ῥαμα, ἡ, Ramah, a city in Judea; indecl.

ῥαπίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἐρράπικα, 1. *a.* σα, to slap, to strike with the palm of the hand.

ῥαπίσμα, τος, τὸ, a blow with the palm of the hand.

ῥαφίς, ἰδος, ἡ, a needle.

Ῥαχάβ, ἡ, see Ῥαᾶβ.

Ῥαχήλ, ἡ, Rachel, indecl.

ῥέω, *f.* ῥέυσω, *p.* ἐρρέυκα, to flow.

ῥέω, *f.* ῥήσω, ἑρρήκα, Att. εἴρηκα, part. 1. *a.* pass. ῥηθεῖς, to speak, to speak of.

ῥήγμα, τος, τὸ, a breaking down, ruin.

ῥήγνυμι, ῥηγνύω, and ῥήσσω, *f.* ῥήξω, 1. *a.* ἐρρήξα, to burst, to rend.

ῥῆμα, τος, τὸ, 1. a word, a saying, a command, a promise; 2. a thing; οὐ πᾶν ῥῆμα, nothing whatever.

Ῥησά, ὁ, Rhesa, indecl.

ρίζα, ας, ἡ, a root.

ρίπτω, *f.* ψω, 1. *a.* ἑρρίψα, *p.* pass.

ἑρρίμμαι, 1. to throw down; 2. to lay down; 3. to scatter.

Ῥεβοᾶμ, ὁ, Rehobo'am, indecl.

Ῥομφαία, ας, ἡ, a sword.

Ῥούθ, ἡ, Ruth, indecl.

Ῥούφος, ου, ὁ, Rufus.

Ῥύμη, ης, ἡ, a street.

ρύομαι, *f.* σομαι, 1. *a.* imp. ῥῦσαι, to deliver.

ῥύσις, εως, ἡ, a flux.

Ῥωμαῖκος, ὁ, ὁν, Roman, Latin.

Ῥωμαῖος, α, ον, a Roman.

Ῥωμαῖστί, in Latin.

Σ.

σαβαχθανί, Syro-chald. indecl. thou hast forsaken me.

σάββατον, ου, τὸ, and pl. σάββατα τὰ, 1. the sabbath day; 2. a week.

σαγήνη, ης, ἡ, a fishing-net.

Σαδδουκαῖος, ου, ὁ, a Sadducee.

Σαδὼκ, ὁ, Sadoc, indecl.

σάκκος, ου, ὁ, sackcloth.

Σαλά, ὁ, Sala, indecl.

Σαλαθιήλ, ὁ, Sala'thiel, indecl.

Σαλειμ, ἡ, Salim, indecl. a place near the Jordan.

σαλεύω, *f.* σω, *p.* σεσάλευνα, to shake.

Σαλμών, ὁ, Salmon, indecl.

σάλος, ου, ὁ, the agitation or tossing of the sea.

σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, a trumpet.

σαλπίζω, *f.* ἴτω, Att. ἰῶ, 1. *a.* ἰσάλπισα, to blow a trumpet.

Σαλώμη, ης, ἡ, Salo'me.

Σαμάρεια, ας, ἡ, Samaria, the name of a tract of country lying between Judea and Galilee; and also of a city, its metropolis.

Σαμαρείτης, ου, ὁ, a Samaritan.

Σαμαρεῖτις, ἰδος, ἡ, a woman of Samaria.

σανδάλιον, ου, τὸ, a sandal.
 σαπρὸς, ἃ, ὄν, of a bad kind.
 Σάρεπτα, αι, τὰ, Sarepta, a city of Phœnicia.
 σάρξ, σαρκὸς, ἡ, 1. flesh; 2. man, as made of flesh.
 σαρῖω, ᾧ, f. ᾠσω, p. σεσάρωκα, to sweep.
 Σατανᾶς, ᾧ, ὁ, 1. Satan; 2. an adversary.
 σάτον, ου, τὸ, the seah, a measure, equal to about $2\frac{1}{2}$ gallons.
 σβέννυμι or σβενύω, f. σβέσω, p. ἔσβεκα, to extinguish.
 σεαυτοῦ, ης, οὔ, thyself.
 σέδομαι, to worship.
 σεισμός, οὔ, ὁ, 1. a commotion; 2. usually, an earthquake.
 σείω, f. σω, p. σίσσεικα, 1. a. pass. ἔσεισθην, to shake, to agitate.
 σελήνη, ης, ἡ, the moon.
 σεληνιάζομαι, f. ἀσσομαι, to be lunatic.
 Σεμεῖ, ὁ, Semei, indecl.
 Σήθ, ὁ, Seth, indecl.
 Σήμ, ὁ, Shem, indecl.
 σημαίνω, f. ανῶ, to signify, to intimate.
 σημεῖον, ου, τὸ, 1. a sign; 2. a prodigy, a miracle.
 σήμερον, to-day, this day.
 σῆς, σητὸς, ὁ, a moth.
 σιαγὼν, ἐνος, ἡ, the cheek.
 σιγᾶω, ᾧ, f. ἤσω, p. σεσίγηκα, 1. a. ἔσιγησα, to be silent.
 Σιδὼν, ἄνως, ἡ, Sidon, a city of Phœnicia.
 σίκερα, τὸ, strong drink, indecl.
 Σιλωάμ, ὁ, Sil'oam, indecl.
 Σίμων, ἄνως, ὁ, Simon.
 σίναπι, εως, τὸ, mustard.
 σινδὼν, ὄνος, ὁ, a linen robe or gown.
 σινιάζω, f. ἄσω, p. σεσινίακα, to sift.
 σιτευτός, ἡ, ὄν, fattened.
 σιτιστά, neut. pl. from σιτιστός, ἡ, ὄν, fatlings.

σιτομέτριον, ου, τὸ, a certain measure of grain or food.
 σῖτος, ου, ὁ, wheat, and, generally, grain of whatever kind.
 Σιών, ὁ, Sion, the name of a hill in the southern part of Jerusalem.
 σιωπάω, ᾧ, f. ἤσω, p. σεσιώπηκα, 1. a. ἐσιώπησα, to be silent, to be still.
 σκανδαλίζω, f. ἴσω, p. ἐσκανδάλικα, 1. to cause one to sin or to fall away; 2. to give offence; pass. 1. to fall away, to be in fault; 2. to feel offence at.
 σκάνδαλον, ου, τὸ, properly an obstacle, a snare, a stumbling-block; any occasion of error, sin, or evil.
 σκάπτω, f. ψω, p. ἔσκαφα, 1. a. ἔσκαψα, to dig.
 σκέλος, εος, ους, τὸ, the leg.
 σκεῦος, εος, οὗς, τὸ, any vessel or utensil; σκεῦη, τὰ, goods.
 σκηνή, ἧς, ἡ, 1. a tent; 2. a mansion.
 σκηνοπηγία, ας, ἡ, the feast of tabernacles.
 σκηνώω, ᾧ, f. ᾠσω, p. ἐσκήνωκα, 1. a. σα, to dwell.
 σκιά, ᾧς, ἡ, a shade.
 σκιεράω, ᾧ, f. ἤσω, 1. a. ἐσκήρτησα, to leap, to leap for joy.
 σκληροκαρδία, ας, ἡ, hardness of heart, perverseness.
 σκληρὸς, ἃ, ὄν, hard, severe, difficult.
 σκολιός, ἃ, ὄν, crooked.
 σκοπέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ἐσκόπηκα, to heed.
 σκορπίζω, f. ἴσω, p. ἐσκόρπινα, to scatter.
 σκορπίος, ου, ὁ, a scorpion.
 σκοτεινός, ἡ, ὄν, dark.
 σκοτία, ας, ἡ, darkness; metaph. privacy.
 σκοτίζω, f. ἴσω, p. ἐσκότικα, 1. a. pass. ἐσκοτίσθην, to darken.

σκότος, εος, ους, τὸ, darkness.
 σκυθρωπὸς, ἡ, ὄν, of a gloomy countenance.

σκύλλω, f. υλῶ, to trouble; mid. to trouble one's self; part. p. pass. ἐσκυλμένος.

σπῦλον, ου, τὸ, a spoil.

σκάληξ, ηκος, ὁ, a worm.

σμέρνα, ης, ἡ, myrrh.

σμυρνίζω, f. ἴσω, p. ἐσμύρνικα, to mix with myrrh.

Σόδομα, αν, τα, Sodom.

Σολομών, ἄντος, ὁ, Solomon.

σορός, οὔ, ὁ, a bier.

σὸς, σῆ, σὸν, thy, thine.

σουδάριον, ου, τὸ, a napkin.

Σουσάννα, ης, ἡ, Susanna.

σοφία, ας, ἡ, wisdom.

σοφός, ἡ, ὄν, wise.

σπαράσσω, and -ττω, f. ξω, 1. a. ἐσπαράξα, to convulse.

σπαργανῶν, ᾧ, f. ᾠσα, p. ἐσπαργάνικα, 1. a. σα, to swaddle.

σπαρείς, part. 2. a. pass. from σπείρω.

σπάω, ᾧ, f. ᾠτω, p. ἔσπακα, part. p. mid. σπασάμενος, to draw.

σπείρα, ας, ἡ, a cohort.

σπείρω, f. ἐρῶ, p. ἔσπαρκα, 1. a. ἔσπειρα, 2. a. ἔσπαρον, to sow.

σπεκουλάτωρ, ορος, ὁ, a guard, especially one who does the office of executioner.

σπέρμα, τος, τὸ, 1. seed; 2. offspring.

σπεύδω, f. σω, 1. a. ἔσπευσα, to make haste.

σπήλαιον, ου, τὸ, a den.

σπλαγχνίζομαι, f. ἴσομαι or ἰσθήσομαι, p. ἐσπλάγχνισμαι, to be moved with compassion.

σπλάγχνον, ου, τὸ, -α, τὰ, tenderness of compassion.

σπόγγος, ου, τὸ, a sponge.

σποδός, οὔ, ὁ, ashes.

σπόριμος, ου, ὁ, ἡ, capable of being

sown; τὰ σπέρμα (χαρῖα understood), fields of grain.

σπώρας, ου, ὁ, seed for sowing.

σπουδαίως, earnestly.

σπουδῇ, ἡς, ἡ, haste.

σπυρίς, ιδος, ἡ, a basket.

στάδιος, ου, ὁ, and ον, τὸ, a stadium, a measure of length, nearly equal to a furlong.

σταθῆ, 3. s. 1. a. subj. p. from ἵστημι.

στάσις, εως, ἡ, an insurrection, a sedition.

στατήρ, ἥρος, ὁ, a stater, a silver coin, worth a little more than half a dollar.

σταυρός, οὔ, ὁ, a cross.

σταυρώ, ᾧ, f. ᾠσα, p. ἐσταύρωκα, 1. a. σα, to crucify.

σταφυλή, ἡς, ἡ, grapes, a bunch of grapes.

στάχυς, υος, ὁ, an ear of wheat or other grain.

στέγη, ης, ἡ, the roof of a house.

στεῖρος, α, ον, barren.

στενάζω, f. ἄξω, 1. a. ἐστέναξα, to sigh.

στενός, ἡ, ὄν, narrow, strait.

στέφανος, ου, ὁ, a crown, a garland.

στήκω, for ἵσθῃκω, f. ἵσθήξω, and -ομαι, to stand.

στηρίζω, f. ἴξω, p. ἐστήριξα, 1. a. ἵσθίριξα, to fix, to set steadily, to confirm.

στιγμή, ἡς, ἡ, a moment, an instant.

στίλβω, f. ψω, p. ἔστιλβα, to shine.

στοά, ᾧς, ἡ, a portico, a porch.

στοιβάς, ἄδες, ἡ, a bough, a branch.

στολή, ᾧς, ἡ, a robe.

στόμα, τος, τὸ, the mouth; by meton. speech, testimony; στόμα μαχαίρας, the edge of the sword.

στράτευμα, το, τὸ, 1. an army; 2. an armed band.

στρατεύομαι, mid. f. εὔσομαι, to be a soldier.

στρατηγός, οὗ, ὁ, a commander, a prefect.

στρατιά, ἄς, ἡ, a host, an army.

στρατιώτης, ου, ὁ, a soldier.

στρατόπεδον, ου, τὸ, an army.

στρέφω, f. ψω, p. ἔστρεφα, 1. a. ψα, part. 2. a. pass. στραφείς, to turn; στρέφομαι, pass. 1. to turn; 2. to be changed in mind, to be converted.

στρουθίον, ου, τὸ, a sparrow, and generally any small bird.

στρανύω or στράννυμι, f. στρώσω, p. ἔστρωκα, 1. a. σα, to strow; pass. to be furnished.

στιγνάζω, f. άσω, p. ἐστίγνακα, 1. to be sorrowful; 2. to be lowering.

σύ, σοῦ, &c. thou, thine, &c.

συγγένεια, ας, ἡ, kindred.

συγγενής, ἑός, οὗς, ὁ, ἡ, a kinsman or kinswoman, a relation.

συγκάθημαι, to sit with.

συγκαθίζω, f. ἴτω, p. κεκάθικα, to sit down together.

συγκαλέω, ᾶ, f. ἑσω, p. συγκέκληκα, 1. a. συνεκάλεσα, to call together, to assemble.

συγκαλύπτω, f. ψω, p. συγκεκάλυφα, to cover, to conceal.

συγκατατίθεμαι, mid. p. τίθειμαι, to assent to, to vote with.

συγκλείω, f. σω, p. συγκέλεικα, 1. a. συνέκλεισα, to inclose together.

συγκύπτω, f. ψω, p. συγκέκυφα, to be bent together.

συγκυρία, ας, ἡ, accident, chance.

συγχαίρω, f. mid. χαρήσομαι, imp. συνέχαιρον, to rejoice with, to congratulate.

συγχαίρομαι, ᾶμαι, f. ἥσομαι,

p. συγκέχομαι, to have intercourse or dealings with.

συζεύγνυμι or ὡω, f. ζεύξω, p. συνέζευχα, 1. a. ξα, to join together.

συζητέω, ᾶ, f. ἥσω, p. συνεζήτηκα, 1. to inquire together; 2. to question or dispute with.

συκάμινος, ου, ἡ, a sycamine or sycamore.

συκή, ῆς, ἡ, a fig-tree.

συκομορέα or αἶα, ας, ἡ, a sycamore.

σῦκον, ου, τὸ, a fig.

συκοφαντέω, ᾶ, f. ἥσω, p. σεσυκοφάντηκα, to extort from under false pretences, to defraud.

συλλαλέω, ᾶ, f. ἥνω, p. συλλελέληκα, to converse with.

συλλαμβάνω, f. λήψομαι, p. συνείληφα, 2. a. συνέλαβον, 1. to apprehend or seize, to catch; 2. to conceive; 3. mid. to assist.

συλλέγω, f. ξω, p. συλλέλεχα, 1. a. συνέλεξα, to gather, to gather together.

συλλογίζομαι, f. ἴσομαι, p. pass. συλλελογίσμαι, to reason.

συλλυπέομαι, οὔμαι, f. ηῆθομαι, to be greatly grieved.

συμβαίνα, f. βήσομαι, p. βέβηκα, to happen, to befall.

συμβάλλω, f. βαλῶ, p. βέβληκα, 1. to ponder; 2. to join battle.

συμβουλεύω, f. σω, p. συμβεβούλευκα, 1. a. mid. συνεβουλευσάμην, to give counsel; mid. to consult.

συμβούλιον, ου, τὸ, counsel, consultation.

Συμεὼν, ὁ, Simeon, indecl.

συμμαθητής, οῦ, ὁ, a fellow-disciple.

συμπαραινίνομαι, f. ἥσομαι, to be assembled together.

συμπληρώω, ᾶ, f. άσω, p. συμπλήρωκα, 1. to fill; 2. to accomplish.

συμπνίγω, f. ἱξω, p. συνέπνιχα,

1. *α. ξα*, 1. to choke; 2. to throng, to press upon.
συμπορεύομαι, *φ. σομαι*, *imp. συνεπορεύομαι*, 1. to accompany; 2. to come together.
συμπόσιον, *ου, τὸ*, a company of guests; *συμπόσια συμπόσια*, by companies.
συμφέρω, *φ. συνοίσω*, to be profitable, to be best.
συμφύομαι, to grow up at the same time.
συμφωνέω, *ᾧ, π. ήσω, ρ. συμπεφώνηκα*, 1. *α. συνεφώνησα*, to agree.
συμφωνία, *ας, ή*, music.
σύν, with the *dat.* with, besides.
συνάγω, *φ. ξω, π. συνήκα*, 2. *α. συνήγαγον*, 1. to gather; 2. to assemble; 3. to receive hospitably.
συναγωγή, *ής, ή*, 1. a place of assembly; 2. a synagogue.
συναθροίζω, *φ. σω, π. συνήθροικα*, to assemble together.
συναίρω, *φ. αρῶ, π. συνεῖρχα*, to take up; with *λόγον*, to take account, to reckon.
συνακολουθέω, *ᾧ, φ. ήσω, π. συνεκολούθηκα*, to accompany.
συναναβαίνω, *φ. βήσομαι*, to go up together with.
συνανέκειμαι, *imp. συνανεκείμεν*, to recline with at table.
συναντάω, *ᾧ, φ. ήσω*, 1. *α. συνήντησα*, *π. κα*, to meet.
συνάντησις, *εως, ή*, a meeting.
συναντιλαμβάνομαι, *φ. λήψομαι*, to help.
συναποθνήσκω, 2. *α. συναπέθανον*, to die with.
συναρπαζώ, *φ. άσω, π. συνήρπακα*, to seize violently.
συναυξάνομαι, *mid.* to grow together.
σύνδουλος, *ου, ό*, a fellow-servant.
συνέδραμον, 3. *pl. 2. α. from συντρέχω*.

συνέδριον, *ου, τὸ*, 1. a council; 2. the supreme council at Jerusalem, the sanhedrim.
συνέθεντο, 3. *pl. 2. α. mid. from συντίθημι*.
συνείδησις, *εως, ή*, the conscience.
συνειληφυῖα, *π. part. nom. s. fem. from συλλαμβάνω*.
σύνειμι, *φ. έσομαι*, to be with.
συνέημι, *π. σύνεικα*, to come together, to assemble.
συνεισέρχομαι, 2. *α. συνεισέλθον*, to go in with.
συνεργέω, *ᾧ, φ. ήσω, π. συνήργηκα*, to work with, to cooperate.
συνέρχομαι, *φ. ελεύσομαι, π. mid. ελήλυθα*, 1. to come together, to assemble; 2. to accompany.
συνεσθία, *imp. συνήσθιον*, to eat with.
σύνεσις, *εως, ή*, 1. knowledge; 2. by meton. the mind.
συνεσπάραζεν, 3. *s. 1. α. from συσπαράσσω*.
συνετός, *ή, όν*, intelligent, learned.
συνευδοκέω, *ᾧ, φ. ήσω, π. συνευδόκηκα*, to approve of.
συνέχω, *φ. έξω, π. έσχηκα, imp. pass. ειχόμεν*, 1. to hold; 2. to throng; 3. to encompass closely; *pass.* to be afflicted or distressed.
συνήθεια, *ας, ή*, a custom.
συνήκαν, 3. *pl. 1. α. from συνίημι*.
συνηρπάκει, 3. *s. plup. from συναρπαζώ*.
συνήχθη, 3. *s. 1. α. pass. from συναίγω*.
συνθλάομαι, *pass. φ. ασθήτομαι, π. συντέθλασμαι*, to be broken in pieces.
συνθλίβω, *φ. ψω, π. συντέβλιφα*, to press upon, to throng.
συνίημι, *φ. συνήσω, π. συνείκα*, 1. *α. συνήκα*, 2. *α. σύνην*, to attend to, to understand.
συνίστημι, *συνιστάνω*, and *-άω, φ.*

ευστήσω, *p.* συνίστηκα, to stand with.
 συνοδία, *ας, ή,* a party of persons travelling.
 συνοχή, *ης, η,* distress.
 συντάσσω and -ττω, *f. ζω, p. συντέταχα,* 1. *a.* συντάζω, to command.
 συντέλεια, *ας, ή,* the end, the consummation.
 συντελεω, *ω, f. ήσω or έσω, p. συντετέληκα,* 1. *a.* συνετέλεσα, to finish, to accomplish.
 συντηγμένον, *part. p. pass. neut. s. from συντρέω.*
 συντηρέω, *ω, f. ήσω, p. συντετήρηκα,* to preserve, to protect; *metaph.* to keep in mind.
 συντίθημι, *f. θέσω, p. τίθεικα,* to put together; *mid. -μαι,* 2. *a.* συνεθέμην, *plur. συνετεθέμην,* to agree.
 συντρέχω, 2. *a.* συνέδραμον, to run together.
 συντρίβω, *f. ψω, p. συντέτριφα,* 1. *a.* συνέτριψα, to break, to bruise, to afflict.
 συντυγχάνω, 2. *a.* συνέτυχον, 2. *a.* *inf.* συντυχεῖν, to reach or get to.
 Συραφεινίκησσα, *ης, ή,* a Syrophœnician woman.
 Συρία, *ας, ή,* Syria.
 Σύρος, *ου, ό,* a Syrian.
 σύρω, *f. συρῶ, p. σέσυρκα,* to drag.
 συσπαράσσω and -ττω, *f. ζω, p. συνεσπάραχα,* to convulse violently.
 σύσημον, *ου, τδ,* a signal.
 συσστασιαστής, *ου, ό,* an accomplice in sedition.
 συσταυρόω, *ω, f. άτω, p. συνεσταύρωκα,* to crucify at the same time with.
 Συχάρ, *ή,* Sychar, *indecl.*
 σφόδρα, very, very much, greatly.
 σφραγίζω, *f. ίσω, p. έσφράγιχα,* 1. *a.* *σα,* 1. to seal; 2. *metaph.* to attest.

σχίζω, f. ίσω, p. έσχιχα, 1. *a.* *pass.* *έσχίσθην,* to rend, to tear, to part asunder.
σχίσμα, τος, τδ, 1. a rent; 2. a dissension.
σχοινίον, ου, τδ, a cord.
σχολάζω, f. άσω, p. έσχόλακα, to be unoccupied.
σώζω, f. σω, p. σέσωκα, 1. *a.* *έσωσα,* 1. *a.* *pass.* *έσώθην,* 1. to deliver, to preserve, to save; 2. to heal, to restore.
σῶμα, τος, τδ, 1. the body; 2. a dead body.
σωματικῶς, ή, δν, bodily, material.
σωτήρ, ήρος, ό, a saviour.
σωτηρία, ας, ή, salvation, deliverance.
σωτήριον, ου, τδ, salvation, deliverance.
σωφρονήω, ω, f. ήσω, p. σεσωφρόνηκα, to be in one's right mind.

T.

τάλαντον, ου, τδ, a talent, equal to about 1520 dollars.
ταλιθά, talitha, Syr. indecl. a damsel.
ταμεῖον or ταμιεῖον, ου, τδ, 1. a store-house; 2. a closet, a retired chamber or place.
τάξις, εως, ή, order, regular succession.
ταπεινός, ή, δν, humble.
ταπεινῶω, ω, f. άσω, p. τεταπεινώκα, to bring low, to humble.
ταπεινώσις, εως, ή, humiliation, low estate.
ταράσσω or -ττω, f. ζω, p. τετάραχα, 1. *a.* *pass.* *εταράχθην,* to agitate, to disturb.
ταραχή, ης, ή, an agitation, a tumult.
τάσσω or -ττω, f. ζω, p. τέταχα, 1. *a.* *mid.* *εταξάμην,* to appoint, to set.

ταῦρος, ου, ὁ, a bullock.
 ταφῆ, ἥς, ἡ, a burying.
 τάφος, ου, ὁ, a sepulchre.
 ταχέως, quickly, hastily.
 τάχιον, more swiftly; *abs.* quickly.
 τᾶχος, εος, ους, τὸ, speed.
 ταχὺ, speedily, presently.
 τέ, and; τέ....καί, both....and.
 τεθλιμμένη, *part. p. pass.* from θλί-
 βω, contracted, narrow.
 τεθνήκασι, 3. *p. pass.* from θνήσκω.
 τεθραμμένος, *part. p. pass.* from
 τρέφω.
 τεκεῖν, 2. *a. inf.* from τίκτω.
 τεκνίον, ου, τὸ, properly a little or
 dear child; an affectionate ex-
 pression, like O carissime!
 τέκνον, ου, τὸ, 1. offspring, child;
 2. an expression of kindness, my
 friend.
 τέκτων, ονος, ὁ, a carpenter.
 τέλειος, α, ον, perfect, complete.
 τελειῶ, *f. ὤσω, p. τετελείωκα*, 1. *a.*
 ἐτελείωσα, 1. to finish, to com-
 plete; 2. to fulfil.
 τελειῶσις, εως, ἡ, a performance,
 an accomplishment.
 τελεσφορέω, ᾧ, *f. ἤσω, p. τετελε-*
σφόρηκα, to bring forth fruit to
 perfection.
 τελευτάω, ᾧ, *f. ἤσω, p. τετελεύτη-*
κα, 1. *a. ἐτελεύτησα*, to die.
 τελευτῇ, ἥς, ἡ, death.
 τελέω, ᾧ, *f. ἔσω, p. τετέλεκα*, 1. *a.*
 ἐτέλεσα, 1. to finish; 2. to ful-
 fil; 3. to pay.
 τέλος, εος, ους, τὸ, 1. an end; 2.
 the event; 3. a tax.
 τελώνης, ου, ὁ, a collector of the
 taxes, a publican.
 τελώνιον, ου, τὸ, a custom house or
 office.
 τέξη, 2. *s. 1. f. mid.* from τίκτω.
 τέρας, τας, τὸ, a wonder, a prod-
 igy.
 τεσσαράκοντα, οἱ, αἱ, τὰ, forty.

τέσσαρες, οἱ, αἱ, τὰ, four.
 τεταρταῖος, α, ον, on the fourth
 day.
 τέταρτος, η, ον, the fourth.
 τετέλεσται, 3. *s. p. pass.* from τε-
 λέω.
 τετρακισχίλιοι, αι, α, four thou-
 sand.
 τετράμηνος, ου, ὁ, ἡ, (*neut. μέρος τοῦ*
χρόνου understood), the space of
 four months.
 τετραπλῶος, οὗς, ὅη, ἡ, ὅον, οὖν, four-
 fold.
 τετραρχέω, ᾧ, *f. ἤσω, p. τετετράρ-*
χηκα, to be a tetrarch.
 τετράρχης, ου, ὁ, a tetrarch.
 τεχθεῖς, *part. 1. a. pass.* from τί-
 κτω.
 τηλαυγᾶς, clearly, distinctly.
 τηρέω, ᾧ, *f. ἤσω, p. τετήρηκα*, 1. to
 watch, to guard; 2. to reserve,
 to keep; 3. to observe, to obey;
 4. to deliver, to preserve.
 Τιβεριας, ᾶδες, ἡ, Tiberias, a city
 of Galilee.
 Τιβέριος, ου, ὁ, Tiberius.
 τίθημι, *f. θήσω, p. τέθεικα*, 1. to
 place, to put, to lay; 2. to set
 before one; 3. to lay aside, to
 lay down; 4. to appoint; 5. to
 treasure up; 6. to bend, to
 bow.
 τίκτω, *f. mid. τίξομαι*, 2. *a. ἔτεκον*,
 to bring forth; *pass.* to be
 born.
 τίλλω, *f. τιλῶ, p. τέτιλκα*, to pull
 off, to pluck.
 τίμαιος, ου, ὁ, Ti'mæus.
 τιμάω, ᾧ, *f. ἤσω, p. τετίμηκα*, 1. *a.*
 ἐτίμησα, 1. to honour, to reve-
 rence; 2. to estimate, to val-
 ue; 3. to reward.
 τιμῇ, ἥς, ἡ, 1. honour, reverence;
 2. a price.
 τίς, τί, τίς; who? what? which?
 what manner or kind of? τί;
 διὰ τί; εἰς τί; why? τί; how?

τί οὖν; how then? τί ὅτι; how is it that?

τις, τί, τίνος, a certain one, some one, any one; neut. something;

τινές....τινές, some....others.

τίτλος, ου, ὁ, an inscription.

τοίγῃ, although.

τοίνυν, therefore.

τοιούτος, αὕτη, οὗτο, and οὔτον, such, so great.

τόκος, ου, ὁ, the interest of money.

τολμάω, ᾧ, f. ἤτω, p. τετόλμηκα, 1. a. ἐτόλμησα, 1. to dare; 2. to care, to be inclined.

τόπος, ου, ὁ, 1. a place; 2. place, room.

τοσοῦτος, αὕτη, οὗτο, and οὔτον, so great, so much; pl. so many.

τότε, then.

τοῦνομα (by crasis for τὸ ὄνομα, κατὰ understood), by name.

τράπεζα, ης, ἡ, a table.

τραπεζίτης, ου, ὁ, a banker.

τραῦμα, τος, τὸ, a wound.

τραυματίζω, f. ἴσω, p. τετραυμά-
τικα, to wound.

τράχηλος, ου, ὁ, the neck.

Τραχονίτις, ἰτίδος, ἡ, Trachonitis, a country lying between Palestine and Cælo-Syria.

τραχύς, εἴα, ὁ, rough, uneven.

τρεῖς, οἱ, αἱ, and τρία, τὰ, three.

τρέμω, f. τρέμῳ, to tremble.

τρέφω, f. θρέψω, p. τέθρεφα, 1. a. ἔθρεψα, 1. to feed; 2. to bring up.

τρέχω, f. θρέξω, p. δεδράμηκα, to run.

τριακοντα, οἱ, αἱ, τὰ, thirty.

τριακόσιοι, αἱ, αἱ, three hundred.

τρίβωλος, ου, ὁ, a thistle.

τρίβος, ου, ἡ, a road, a path.

τρίβω, f. ξω, p. τέτριχα, to grind, to gnash.

τρίς, three times.

τρίτος, η, ον, the third; ἐκ τρίτου,

τρίτον, and τὸ τρίτον, the third time.

τρίχα, acc. s. from θρίξ.

τρόμος, ου, ὁ, trembling, fear.

τρόπος, ου, ὁ, a way or manner; ὃν τρόπον (καθ' understood), as.

τροφή, ης, ἡ, food.

τρυβλίον, ου, τὸ, a dish.

τρυγία, ᾧ, f. ἤσω, p. τετρύγηκα, to gather grapes.

τρυγάν, ὄνος, ἡ, a turtle-dove.

τρυμαλία, ᾧ, ἡ, the eye of a needle.

τρυπήμα, τος, τὸ, the eye of a needle.

τρυφή, ης, ἡ, luxury.

τρώω, f. ξομαι, p. τέτρωχα, to eat.

τυγχάνω, f. τεύξομαι, p. τέτευκα, 2. a. inf. τυχεῖν, 1. to be; 2. with the gen. to obtain.

τύπος, ου, ὁ, a mark, a print.

τύπτα, f. ψω, p. τέτυφα, to beat.

τυρβάζω, f. ασα, p. τετύρβακα, to trouble; mid. to trouble one's self.

Τύρος, ου, ὁ, Tyre, the capital of Phœnicia.

τυφλός, ἡ, ὃν, blind.

τυφλώω, ᾧ, f. ᾧσω, p. τετύφλωκα, to blind.

τύφομαι, pass. from τύφω, f. θύψω, to smoke.

Υ.

ὕβριζω, f. ἴσω, p. ὕβρικα, to treat abusively.

ὕγιαίνω, f. ανῶ, to be well.

ὕγιος, έος, οὗς, well, sound.

ὕγρος, ἂ, ὃν, moist, green from moisture.

ὕδρια, ας, ἡ, a vessel to hold water.

ὕδρωπικός, ἡ, ὃν, dropsical, having the dropsy.

ὕδωρ, ὕδατος, τὸ, water.

υἱός, οὗ, ὁ, a son.

ὁμέτερος, α, ου, your, yours.

ὕμνῶ, ᾧ, f. ἤσω, p. ὕμνηκα, 1. α. σα, to sing a hymn.

ὕπαγα, f. ξω, p. ὑπῆχα, 2. α. ὑπήγαγον, to depart, to go.

ὕπακούω, f. σω, p. ὑπήκουκα, 1. α. σα, to obey.

ὕπαντάω, ᾧ, f. ἤσω, p. ὑπήντηκα, 1. α. σα, to meet.

ὕπαρχω, f. ξω, p. ὑπῆρχα, to be ; ὑπάρχοντα, τὰ, goods, possessions.

ὕπεκνήσθη, 3. s. 1. α. pass. from ὑπομεινήσκω.

ὕπερ, with the gen. for, on account of, on behalf of, on the side of ; with the acc. above, more than.

ὕπερεκχύνομαι, pass. to run over, to overflow.

ὕπερηθανία, ας, ἥ, pride, arrogance.

ὕπερήφανος, ου, ὁ, ἥ, proud.

ὕπερπερισσῶς, exceedingly, above measure.

ὕπρέτης, ου, ὁ, an attendant, a servant.

ὕπνος, ου, ὁ, sleep.

ὕπδ, with the gen. by ; with the acc. under.

ὕπόδειγμα, τος, τὸ, an example, a pattern.

ὕποδείκνυμι, f. δείξω, p. δέδειχα, 1. α. ὑπέδειξα, to point out, to teach.

ὕποδέχομαι, f. ξομαι, p. ὑποδέδεγμαι, 1. α. mid. ὑπεδεξάμην, to receive.

ὕποδέω, ᾧ, f. ἤσω, to bind under ; ὑποδέομαι, mid. to be shod.

ὕπόδημα, τος, τὸ, a sandal.

ὕποζύγιον, ίου, τὸ, an ass.

ὕποκάτω, adv. with the gen. underneath.

ὕποκρίνομαι, f. οὔμαι, p. pass. ὑποκείριμαι, to pretend, to feign.

ὕποκρισις, εως, ἥ, hypocrisy.

ὕποκριτής, οὔ, ὁ, a hypocrite.

ὕπολαμβάναω, f. λήψομαι, p. ὑπέληφα, 1. to answer ; 2. to suppose.

ὕπολῆνιον, ου, τὸ, a wine vat, the lake under the wine press.

ὕπομέναι, f. μενᾶ, p. ὑπομεμένηκα, 1. α. ὑπέμεινα, part. 1. α. ὑπομείνας, 1. to remain behind ; 2. to endure, to persevere.

ὕπομινῆσκω, f. μνήσω, p. ὑπομύνηκα, to remind ; pass. to remember.

ὕπομονῇ, ἥς, ἥ, perseverance, constancy.

ὕποπόδιον, ου, τὸ, a footstool.

ὕποστρέφω, f. ψω, p. ὑπέστρεφα, 1. α. ψα, to return.

ὕποστρώννυμι or -ύω, f. στράσω, p. ὑπίστρεκα, to strow underneath.

ὕποτάσσω and -τω, f. ξω, p. ὑποτέταχα, 1. α. ὑπέταξα, to subject.

ὕποχωρέω, f. ἤτω, p. κεχώρηκα, 1. α. ὑπεχώρησα, to retire.

ὕπωπιάζω, f. άσω, to weary out.

ὕσσωπος, ου, ὁ, hyssop.

ὕστερέω, ᾧ, f. ἤσω, p. ὑστέρηκα, 1. α. σα, to fail, to lack, to be wanting ; pass. to be in want.

ὕστέρημα, τος, τὸ, poverty.

ὕστέρησις, εως, ἥ, poverty.

ὕστερον, afterwards, at length, last.

ὕφαντός, ἥ, ὄν, woven.

ὕψηλός, ἥ, ὄν, 1. high ; 2. excellent, admirable.

ὕψιστος, η, ου, superl. the highest.

ὕψος, εως, ους, τὸ, heaven.

ὕψώω, ᾧ, f. άσω, p. ὕψωκα, 1. α. σα, to lift up, to exalt.

Φ.

φάγος, ου, ὁ, a glutton.

φάγω, 2. f. mid. φάγομαι, 2. α. έφαγον, to eat.

φαίω, f. φανῶ, p. πίφαγκα, 2. α.

ἵΦανον, to shine; *mid.* 1. to appear; 2. to seem.

Φαλέκ, ὁ, Phaleg, *indecl.*

Φανερός, ὁ, δν, manifest, known, public; ἐν τῷ Φανερῷ, openly.

Φανερόω, ᾧ, *f.* ὥσω, *p.* πεΦανέρωκα.

1. *a.* ἐφανέρωσα, to show, to make manifest; *pass.* to appear.

Φανερώς, openly.

Φανός, οὔ, ὁ, a torch.

Φανουήλ, ὁ, Phanuel, *indecl.*

Φάντασμα, τος, τὸ, an apparition, a spectre.

Φάραγξ, ἀγγος, ἡ, a valley.

Φαρές, ὁ, Phares, *indecl.*

Φαρισαῖος, ου, ὁ, a Pharisee.

Φάτνη, ης, ἡ, a manger.

Φαῦλος, η, ου, wicked.

Φίγγος, εος, ους, τὸ, light.

Φέρω, *f.* οἶσω, 1. *a.* ἤνεγκα, 2. *a.*

ἤνεγκον, 1. to bear, to bring; 2. to bear, produce.

Φεύγω, 1. *f.* *mid.* Φεύχομαι, *p.* *mid.*

πέφευγα, 2. *a.* ἔφευγον, to flee.

Φήμη, ης, ἡ, report, fame.

Φημί, 2. *a.* ἔφην, to say.

Φθάνω, *f.* ἄσω, *p.* ἔφθακα, 1. *a.* σα, to come.

Φθόνος, ου, ὁ, malice.

Φιλάργυρος, ου, ὁ, ἡ, avaricious.

Φιλέω, ᾧ, *f.* ἤσω, *p.* πεφίληκα,

1. *a.* ἐφίλησα, 1. to love; 2. to kiss.

Φίλη, ης, ἡ, ■ female friend.

Φίλημα, τος, τὸ, a kiss.

Φίλιππος, ου, ὁ, Philip.

Φιλονεικία, ας, ἡ, contention.

Φίλος, ου, ὁ, a friend, a companion.

Φιμώω, ᾧ, *f.* ὥσω, *p.* πεφίμωκα,

1. *a.* ἐφίμωσα, to put to silence; *pass.* to be silent.

Φλόξ, γός, ἡ, flame.

Φοβέομαι, οὔμαι, *pass.* *f.* θήσομαι, *p.*

πεφόβημαι, 1. *a.* ἐφοβήην, 1. *to*

fear, transitively and intransitively; 2. to reverence.

Φόβητρον, ου, τὸ, a terrible sight.

Φόβος, ου, ὁ, fear.

Φοίνιξ, ικος, ὁ, a palm-tree.

Φονεὺς, έως, ὁ, a murderer.

Φονεύω, *f.* σω, *p.* πεφόνευκα, 1. *a.*

ἐφονευσα, to kill.

Φόνος, ου, ὁ, murder.

Φορέω, ᾧ, *f.* ἔσω, *p.* πεφόρεκα, to wear.

Φόρος, ου, ὁ, tribute.

Φορτίζω, *f.* ἔσω, *p.* πεφόρτικα, to load, to burden.

Φορτίον, ου, τὸ, a burden.

Φραγέλλιον, ου, τὸ, a scourge.

Φραγελλώω, ᾧ, *f.* ὥσω, *p.* πεφραγέλλωκα, to scourge.

Φραγμός, οὔ, ὁ, a hedge.

Φράζω, *f.* ἄσω, *p.* πέφρακα, to explain.

Φρέαρ, φρέατος, τὸ, a well.

Φρονέω, ᾧ, *f.* ἔσω, *p.* πεφρόνηκα, to relish, to give one's mind to with desire. Its ordinary meaning is, to think, to judge.

Φρόνησις, εως, ἡ, wisdom.

Φρόνιμος, ου, ἡ, wise; *comp.* Φρονιμώτερος, α, ου, wiser, more provident.

Φρονίμως, wisely, providently.

Φυγή, ἡς, ἡ, flight.

Φυέν, *nom.* *x.* *neut. part.* 2. *a.* *pass.* from φύω.

Φυλακή, ἡς, ἡ, 1. watch, guard; 2. a

prison; 3. a watch of the night.

Φαλακτήρια, ιων, τα. phylacteries, slips of parchment, inscribed with passages from the law of Moses, and worn on the forehead and left wrist.

Φυλάσσω and -ττω, *f.* ξω, *p.* πεφύλα-

χα, 1. *a.* ἐφύλαξα, 1. to watch, to

guard, φυλασσειν φυλακήν, to

keep watch; 2. to preserve;

3. to observe, to keep; 4. *mid.*

to beware.

φυλὴ, ἥς, ἡ, a tribe.
 φύλλον, ου, τὸ, a leaf.
 φυτεία, ας, ἡ, a plant.
 φυτεύω, f. σω, p. πεφύτευκα, 1. a. ἐφύτευσα, to plant.
 φύω, f. φύσω, p. πέφυκα, to generate; pass. to spring up.
 φωλεός, οὔ, ὁ, a hole in the ground.
 φωνία, ᾧ, f. ἤσω, p. πεφώνηκα, 1. a. ἐφώνησα, 1. to cry out; 2. to crow; 3. to call to; 4. to invite; 5. to call, to name.
 φωνή, ἥς, ἡ, a sound, a voice.
 φῶς, φωτός, τὸ, 1. light; 2. a fire.
 φωτεινός, ἡ, ὁ, bright, enlightened.
 φωτίζω, f. ἴσω, p. πεφώτικα, to enlighten.

X.

χαίρω, f. χαρῶ, p. κέχαρκα, 2. a. ἔχαρον, f. mid. χαρήσομαι, to rejoice; χαῖρε, hail!
 χαλάω, ᾧ, f. ἄσω, p. κεχάλακα, to let down.
 χαλεπός, ἡ, ὁ, fierce.
 χαλκίον, ου, τὸ, a brazen vessel.
 χαλκός, οὔ, ὁ, brass money.
 χαμαί, on the ground, to the ground.
 Χαναναῖος, α, ου, a Phœnician.
 χαρά, ᾧς, ἡ, joy.
 χάραξ, ακος, ὁ, a trench, a rampart.
 χαρῆναι, 2. a. inf pass. from χαίρω.
 χαρίζομαι, f. mid. ἴσομαι, p. κεχάρισμαι, 1. a. mid. ἐχαρισάμην, 1. to confer a benefit; 2. to forgive, to remit.
 χάρις, ιτος, ἡ, 1. favour, grace; 2. thanks; 3. reward; 4. graciousness; χάριν, for κατὰ χάριν, on account of.
 χαριτώ, ᾧ, f. ὠσω, p. κεχαρίτωκα,

to make accepted; pass. to be highly favoured.
 χάσμα, τος, τὸ, a chasm, a gulph.
 χεῖλος, εος, ους, τὸ, the lip.
 χεῖμαρρος, ου, ὁ, a brook.
 χειμῶν, ᾧνος, ὁ, 1. winter; 2. a storm.
 χεῖρ, ρός, ἡ, the hand.
 χειροποίητος, ου, ὁ, ἡ, made with hands.
 χείρων, ονος, ὁ, ἡ, χεῖρον, τὸ, worse.
 χήρα, ας, ἡ, a widow.
 χθές, yesterday.
 χιλιάρχος, ου, ὁ, ■ captain, a military tribune.
 χιλιάς, ἄδος, ἡ, a thousand.
 χιτῶν, ᾧνος, ὁ, a tunic, the inner garment; pl. garments.
 χιῶν, ὄνος, ἡ, snow.
 χλαμύς, ὕδος, ἡ, a cloak or mantle, the upper garment.
 χλωρός, ᾧ, ὁ, green.
 χοῖρος, ου, ὁ, a hog; pl. swine.
 χολάω, ᾧ, f. ἄσω, p. κεχόλακα, to be angry.
 χολή, ἥς, ἡ, gall.
 χόας, χοῦς, δου, οὔ, ὁ, ἡ, dust.
 Χοραζὶν and Χαραζὶν, Chorazin, a city in Galilee.
 χορός, οὔ, ὁ, a dance, a company of persons dancing.
 χορτάζω, f. ἄσω, p. κεχόρτακα, 1. a. pass. ἐχορτάσθην, to feed, to satisfy with food.
 χόρτος, ου, ὁ, 1. grass, herbage; 2. the blade or stalk of any grain.
 Χουζᾶς, ᾧ, ὁ, Chuza.
 κράω, ᾧ, f. ἤσω, p. κέχρηκα, to lend.
 κρία, ας, ἡ, need, use, necessity.
 κρεωφειλότης, ου, ὁ, a debtor.
 κρήζω, f. ἤσω, p. κέχρηκα, to have need of.
 κρῆμα, τος, τό, pl. τὰ κρῆματα, riches.
 κρηματίζω, f. ἴσω, p. κεκρημάτικα, to give divine directions, Heb.

12. 25; *pass.* to be divinely instructed or warned.

χρηστὸς, ἢ, ὄν, 1. kind; 2. easy, agreeable; χρηστότερος, α, ον, *comp.* better, preferable.

Χριστὸς, οὔ, ὁ, CHRIST; the same with the Hebrew Messiah, and denoting in general, an anointed one; *from*

χρίω, *f.* ἴσω, *p.* χρίστικα, 1. a. ἔχρισσα, to anoint, to set apart or consecrate to any office by anointing.

χρονίζω, *f.* ἴσω, *Att.* ἰῶ, *p.* κεχρόνισκα, to delay.

χρόνος, ου, ὁ, time; delay, *Rev.* 10. 6.

χρυσός, οὔ, ὁ, gold.

χωλός, ἢ, ὄν, lame.

χώρα, ας, ἡ, 1. a region or country; 2. by *meton.* the inhabitants of a country; 3. a field.

χωρέω, ᾧ, *f.* ἦσα, *p.* κεχώρηκα, 1. to hold or contain; 2. to go; 3. to bear, to be capable of receiving; 4. to dwell.

χωρίζω, *f.* ἴσω, *p.* κεχώρισκα, to separate.

χωρίον, ου, τὸ, 1. a field; 2. a villa, a farm.

χωρίς, *adv.* separately; with the *gen.* without, besides, except.

Ψ.

ψαλμός, οὔ, ὁ, a psalm.

ψεύδομαι, *mid. f.* ψεύσομαι, to lie.

ψευδομάρτυρ, ρος, ὁ, a false witness.

ψευδομαρτυρέω, ᾧ, *f.* ἦσα, *p.* ἐψευδομαρτύρηκα, to bear false witness.

ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false testimony.

ψευδοπροφήτης, ου, ὁ, a false prophet.

ψεῦδος, εος, ους, τὸ, a falsehood.

ψευδόχριστος, ου, ὁ, a false Christ, a pretender to be THE CHRIST.

ψεῦστης, ου, ὁ, a liar.

ψηλαφάω, ᾧ, *f.* ἦσα, *p.* ἐψηλάφηκα, to feel, to handle.

ψηφίζω, *f.* ἴσω, *p.* ἐψήφισκα, to calculate, to compute.

ψυχίον, ου, τὸ, a crumb, a morsel.

ψυχή, ἧς, ἡ, 1. life, the life; 2. the soul, the spirit, the mind.

ψύχομαι, *pass.* 2. *f.* ψυγήσομαι, *p.* ἐψυγμαι, 2. a. ἐψύγη, to grow cold.

ψύχος, εος, ους, τὸ, cold.

ψυχρός, ᾧ, ὄν, cold; ποτήριον ψυχροῦ (ὕδατος understood), a cup of cold water.

ψωμίον, ου, τὸ, a piece or morsel, whether of bread or other food.

ψάω, *f.* ξω, *p.* ἐψαχα, to rub to pieces.

Ω.

ὦ, ο!

Ὠβεδ, ὁ, Obed, *indecl.*

ὦδε, 1. here; 2. hither.

ὠδίν, ἴνος, ἡ, distress, affliction.

ὠκοδόμητο, 3. *s. plup. pass.* from οἰδοκομέω.

ὠμίλουν, 3. *pl. imp.* from ὠμιλέω.

ὠμος, ου, ὁ, the shoulder.

ὠμοσε, 3. *s.* 1. a. from ὠμνυμι.

ὠόν, οὔ, τὸ, an egg.

ώρα, ας, ἡ, 1. an hour; 2. a time, a season; 3. the day or time of day.

ὠραίος, α, ον, beautiful.

ὠρθρίζε, 3. *s. imp.* from ὀρθερίζω.

ὠρευσεν, 3. *s.* 1. a. from ὀρύσσω.

ὠρχήσατο, 2. *s.* 1. a. *mid.* from ὀρχέομαι.

ὥς, 1. as, like as; 2. as it were, about; 3. how, in what manner; 4. when, after that; ὥς.....καὶ, as.....so, also.

ὡσαννά, *Heb. indecl.* Hosanna! save him I pray.
 ὡσαύτως, likewise.
 ὡσεὶ, as, as if, about.
 ὡσὶ, ὡσὶν, *dat. pl. from οὗς.*
 ὡσπερ, as, like as.

ᾧστε, 1. so as, in order to; 2. so that, wherefore.
 ὠτίον, ου, τὸ, the ear.
 ᾧφειλε, 3. s. *imp.* from ὀφείλω.
 ᾧφελίω, ᾧ, f. ἦσιν, p. ᾧφήληκα, to profit, to benefit.
 ᾧφθην, 1. a. from ὀπτομαι.

THE END.

BS2551 .A2 1825
Bible. N.T. Gospels. Greek. 1825.
The four Gospels of the New Testament i

BS Bible. N.T. Gospels. Greek. 1825.
2551 The four Gospels of the New Testament in
A2 Greek from the text of Griesbach : with a
1825 lexicon in English of all the words contain
in them. -- Boston : Cummings, Hilliard, 1
240, 71p. ; 23cm.

"Designed for the use of schools."

I. Griesbach, Johann Jakob, 1745-1812.

A29658

CCSC/dw

